

PA 2087

.D85

Copy 1

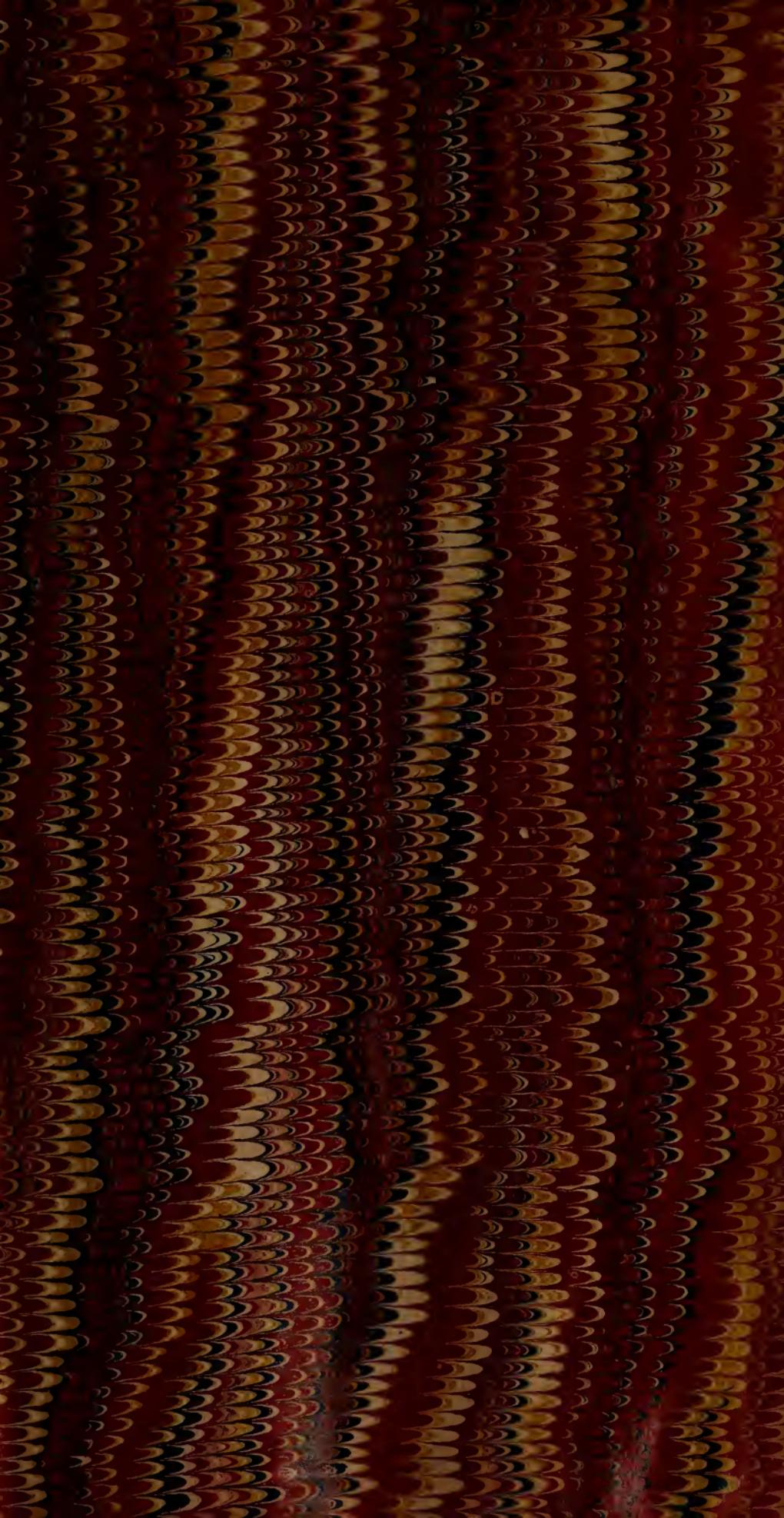
PA
2687
185

LIBRARY OF CONGRESS.

Chap. PA 208

Shelf II 85

UNITED STATES OF AMERICA.

Latinski i hrvatski
Priměri za prevodjenje
iz klassičnih pisacah.

Sastavljeni

po

J. A. Dünnebieru.

S kratkim rěčoslovjem iz Putsche-ve grammatike.

Drugo izdanje popravi

A. Weber.

U Beču.

U ces. kralj. nakladi školskih knjigah.

1868.

PAZ 2087
1985

Dio pèrvi.

Kratko rěčoslovje.

§. 1. Rěčoslovje (*etymologia*) jest onaj dio slovnice, u kojem se radi o posebnih rěčih i njihovih proměnah. Sve rěci jesu ili

1) pregibive (*flexibiles*), kojim se može slika proměnjati, ili

2) nepregibive, koje ostaju neproměnjene.

Pregibive rěci jesu ili imena (*nomina*), ili pako glagolji (*verba*). Sve nepregibive rěci zovu se čestice (*particulae*). Proměnjanje imena zove se sklanjanje (*declinatio*), a proměnjanje glagolja sprega (*conjugatio*).

Glava pèrva.

O imenu.

§. 2. Ime je tvojvérstno:

1) samostavno iliti samostavnik (*substantivum*), n. p. *homo*, čověk;

2) pridavno iliti pridavnik (*adjectivum*), kao *bonus*, dobar;

3) zaime (*pronomen*), n. p. *ego*, ja.

Odsěk pèrvi.

O samostavniku.

§. 3. Samostavnici jesu ona imena, koja znamenuju kakov predmet. Jesu pako ili

1) imena obćinska (*nomina appellativa*), n. p. *domus*, kuća; ili

2) imena vlastita (*nomina propria*), n. p. *Apollo*, *Roma*, *Vesuvius*.

§. 4. U latinskom ima trostruk spol za samostavnike, kao i u hrvatskom; t. j.

1) mužki spol (*genus masculinum*), n. p. *pater*, otac;

2) ženski spol (*genus femininum*), n. p. *mater*, mati; i

3) srednji spol (*genus neutrum*), n. p. *tempus*, vrème.

§. 5. Spol latinskih rěčih nije uvěk jednak kao u hrvatskom; n. p.

<i>liber</i> , m. knjiga, f.;		<i>mensa</i> , f. stol, m.		<i>tectum</i> , n. krov, m.
<i>sol</i> , m. sunce n.;		<i>penna</i> f. pero, n.		<i>caput</i> , n. glava, f.

S toga se spol latinskih samostavnika mora naučiti iz stanovitih pravilah. Ova pravila jesu ili običenita ili posebna.

I. Običenita pravila o spolu:

1. Mužkoga su spola: imena ljudih, pukovah, rěkah, větarah i měsecih.

2. Ženskoga su spola: imena ženah, gradovah, zemaljah, otokah i děrvja.

3. Občega spola jesu one rěci, koje mogu značiti mužku i žensku glavu.

4. Rěci nesklonive smatraju se kao srednjega spola.

II. Posebna pravila o spolu.

Posebna pravila opreděljuju spolsamostavnika polag nominativnih svěršetakah.

Pèrva deklinacija.

Glavno pravilo.

Rěci pèrve deklinacije, koje se svěršuju na *a* i na *e*, jesu ženskoga; a ostale na *as* i na *es* jesu mužkoga spola.

Iznimka.

Mnoge rěci na *a* jesu po svojoj naravi mužkoga spola, kao: *scriba*, *nauta*, *incola*; i još k tomu *Hadria*.

Druga deklinacija.

Glavno pravilo.

Mužkoga su spola, koja se svěršuju na: *us*, *er*, *ir*, *ur*; a rěci na *um* jesu srednjega spola.

Iznimka 1.

Imena gradovah i děrvja na *us* jesu, po 1. obćenitom pravilu, ženskoga spola.

Izvan toga su još slědeča ženskoga spola: *alvus*, *colus*, *humus*, *vannus*, pak: *methōdus*, *periōdus*, *diphthongus*, *apostrōphus*, *dialectus* i *paragraphus*.

Iznimka 2.

Srednjega su spola: *vulgus*, *virus*, *pelagus*; samo što *vulgus* može biti i *masculinum*.

Tretja deklinacija.

1. Glavno pravilo.

Mužkoga su spola rěci na: *o*, *or*, *os* i *er*; i nejednakoslovčane na *e-s*.

Iznimka 1.

Ženskoga su spoli, koja izlaze na: *do*, *go*, *io*; i još k tomu *caro (carnis)*. — Slědeča su mužka: *ligo*, *harpago*, *ordo*, *margo*, *scipio*, *cardo*, *pugio*, *titio*, *septentrio*, *scorpio*, *vespertilio*.

Iznimka 2.

Srednjega su spola: *cor*, *aequor*, *marmor* i *ador*; a ženskoga je: *arbor (arbōris)*.

Iznimka 3.

Tri rěci na *os* jesu ženskoga spola: *cos*, *dos*, *eos*; dvě srednjega: *os (oris) usta*, i *os (ossis) kost*.

Iznimka 4.

Srednjega su spolu na *er*:
ver, *cadāver*, *iter*, *tuber*,
cicer, *piper*, *siser*, *uber*,
zingiber, *p̄ipāver*, *suber*,
acer, *sīler*, *verber*, *spinther*;
 kao *commune* služi *linther*.

Iznimka 5.

Osam rěčih nejednakoslovčanih na *es* jest ženskoga spola, kao: *quies*, *inquies*, *requies*; *merges*, *merces*, *teges*; *compes* i *seges*. — *Aes (aeris)* je srednjega, *acināces* mužkoga spola.

2. Glavno pravilo.

Ženskoga su spola rěci:

- 1) na: *as*, *is*, *aus*, *x*, *y³*;
- 2) na: *s*, kad pred njim стоји suglasnik;
- 3) na: *es*, ako su jednakoslovčane.

Iznimka 1.

Šest rěčih na *as* jest mužkoga spola, kao :
vas (*vadis*), *gigas*, *elphas*, *as* (*assis*), *mas* i *a damas* ;
 tri su srednjega spola : *vas* (*vasis*), *fas* i *nefas*.

Iznimka 2.

Mnoge rěči na *is* jesu mužkoga spola, kao :
panis, *piscis*, *crinis*, *finis*,
ignis, *lapis*, *pulvis*, *cinis*,
orbis, *amnis* i *canalis*,
sanguis, *unguis*, *glis*, *annalis*,
fascis, *axis*, *funis*, *ensis*,
fustis, *vectis*, *vomis*, *mensis*,
vermis, *torris*, *cucumis*,
postis, *follis*, *mugilis*,
cassis, *cossis*, *callis*, *collis*,
sentis, *caulis*, *penis*, *pollis*.

Iznimka 3.

Mužkoga su spola : *thorax*, *calix*, *fornix*, *phoenix*, i sve rěči
 na *ex*; samo su slědeće ženskoga : *faex* (*faecis*), *nex*, *lex* i *supellex* (*supellestilis*).

Iznimka 4.

Mužkoga su spola : *fons*, *mons*, *pons*; pak : *dodrans*, *quadrans* ;
dens, *adeps*, *rudens*, *confluens* i *tridens*, *oriens*, *occidens*.

3. Glavno pravilo.

Srednjega su spola rěči, koje izlaze :
 na : *a*, *e*, *c* ; *l*, *n*, *t* ; i *ar*, *ur*, *us*.

Iznimka 1.

Mužkoga spola rěčih ima :
 šest na *l*, kao : *sol*, *consul* i *mugil*, *praesul*, *sal* i *pugil*.

Deset ih ima na *n*, kao : *pecten*, *lien*, *attagen*, *lichen*, *agon*,
canon, *ren*, *gnomon*, *horizon* i *spelen*.

Pet na *ur*, kao : *fur* i *vultur*, *astur*, *furfur*, *turtur*. I naj-
 poslě.

Dvě na *us* : *lepus* (*leporis*) i *mus* (*muris*).

Četvērta deklinacija.

Glavno pravilo.

Rěči na *us* jesu mužkoga, a na *u* srednjega spola.

Iznimka.

Slědeća na *us* jesu ženska :

tribus, *acus*, *porticus*,
domus, *nurus*, *socrus*, *anus*,
idus (*iduum*) i *manus*.

Peta deeklinacija.

Rěči pete deeklinacije na *es* jesu ženskoga spola.

Iznimka.

Meridies je uvěk mužkoga spola; tako i *dies* u pluralu, a u singularu može bit mužkoga ili ženskoga.

§. 6. Izvan spola ima se paziti pri deeklinaciji još na broj (*numerus*) i padež (*casus*). Broj je dvověrstan:

1) jednobroj (*singularis*), kad se govori o jednom predmetu, i

2) višebroj (*pluralis*), kad se govori o više nego jednom predmetu.

§. 7. Padežah ima u svakom broju po šest; a imenuju se ovako: 1. *nominativus*, 2. *genitivus*, 3. *dativus*, 4. *accusativus*, 5. *vocativus* i 6. *ablativus*. Nominativ i vokativ imenuju se *casus recti* (ravnit. j. neovisni), a svi drugi *casus obliqui* (kosi ili ovisni).

§. 8. U latinskom jeziku sklanjaju se imena na pet načinah, veli se dakle, da ima 5 latinskih deeklinacija. Na koju od ovih 5 deeklinacija koja rěč spada, ne može se svagda poznati iz nominativa, nego iz genitiva, koj se za to uvěk mora uz nominativ naznačiti. Genitivi pako svih 5 deeklinacija izlaze ovako:

I. *ae*; II. *i*; III. *is*; IV. *us*; V. *ei*.

O svih 5 deeklinacijaima ima se ovo upamtiti: 1) Sva imena srednjega spola imaju akusativ i vokativ jednak s nominativom, koja 3 padeža u pluralu izlaze na *a*. 2. Ablativ plurala jest vazda jednak s dativom plurala.

Pèrva deeklinacija.

§. 9. Samostavnici pèrve deeklinacije imaju nominativ na *a*, i jesu većinom ženskoga spola. Sklanjaju se ovako:

Padeži.

<i>Sing.</i>	<i>nom.</i>	<i>ā</i>	<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	<i>ae</i>
<i>gen.</i>	<i>ae</i>		<i>gen.</i>	<i>ārum</i>	
<i>dat.</i>	<i>ae</i>		<i>dat.</i>	<i>is</i>	
<i>acc.</i>	<i>ām</i>		<i>acc.</i>	<i>ās</i>	
<i>voc.</i>	<i>ā</i>		<i>voc.</i>	<i>ae</i>	
<i>abl.</i>	<i>ā</i>		<i>abl.</i>	<i>is</i>	

<i>S. nom.</i>	mensā	stol	uvā	grozd	portā	v rata
<i>gen.</i>	mensae	stola	uvae	grozda	portae	vratah
<i>dat.</i>	mensae	stolu	uvae	grozdu	portae	vratom
<i>acc.</i>	mensām	stol	uvām	grozd	portām	vrata
<i>voc.</i>	mensā	stole	uvā	grozde	portā	vrata
<i>abl.</i>	mensā	stolom	uvā	gozdom	portā	vrati
<i>P. nom.</i>	mensae	stoli	uvae	grozdje	portae	v rata
<i>gen.</i>	mensārum	stolah	uvaram	grozdja	portārum	vratah
<i>dat.</i>	mensis	stolom	uvis	grozđu	portis	vratom
<i>acc.</i>	mensas	stole	uvās	grozdje	portas	vrata
<i>voc.</i>	mensae	stoli	uvae	grozdje	portae	vrata
<i>abl.</i>	mensis	stoli	uvis	grozđem	portis	vrati

Uprav tako se sklanjaju samostavnici :

<i>silva</i> , f. šuma ;	<i>cura</i> f. briga ;	<i>bestia</i> , f. životinja ;
<i>victoria</i> , f. pobeda ;	<i>hora</i> , f. ura ;	<i>ripa</i> , f. brěg (réke) ;
<i>barba</i> , f. brada ;	<i>janua</i> , f. vrata ;	<i>aqua</i> , f. voda ;
<i>fossa</i> , f. jama ;	<i>insula</i> , f. otok ;	<i>herba</i> , f. trava, zelje ;
<i>stella</i> , f. zvězda.	<i>plantu</i> f. rastje.	<i>terra</i> , f. zemlja.

Pazka 1. *Dea* božica i *filia* kći imaju dativ i ablativ plurala na *ābus* na město *īs*.

Pazka 2. Sve rěci pérve deklinacije, koje izlaze na *ē*, *ās*, *ēs*, jesu iz gérčkoga jezika, i sklanjaju se u pluralu sasvim je dnako kao i pravé latinske izlazeće na *ā*. Rěci na *ē* jesu ženskoga, a one na *ās* i *ēs* mužkoga spola. U singularu sklanjaju se ovako :

<i>Sing. nom.</i>	ē	ās	ēs	epitōmē	Messiās	cometēs
<i>gen.</i>	ēs	ae	ae	epitomēs	Messiae	cometae
<i>dat.</i>	ae	ae	ae	epitomae	Messiae	cometae
<i>acc.</i>	ēn	am	ēn	epitomen	Messiām	cometen
<i>voc.</i>	ē	ā	ē	epitomē	Messiā	comete
<i>abl.</i>	ē	ā	ē	epitome	Messiā	comete

Kao *epitōme*, kratki izyadak, idu još slědeće : *crambe*, kroskevi i *alōe*. Kao *Messias* idu *boreas* sěver, i *satūnas* sotona ; kao : *comētes* kometa, ide *dynastes*, vlastnik.

Drug a deklinacija.

§. 10. Nominativ druge deklinacije izlazi na pet načinah: na *us*, *ir*, *ur*, *um*. Samostavnici na *us*, *er*, *ir*, *ur* jesu mužkoga, a na *um* srednjega spola. A sklanjaju se ovako :

<i>Sing. nom.</i>	ūs	ūm	<i>Plur. nom.</i>	ī	ā
<i>gen.</i>	ī	ī	<i>gen.</i>	ōrum	ōrum
<i>dat.</i>	ō	ō	<i>dat.</i>	īs	īs
<i>acc.</i>	ūm	ūm	<i>acc.</i>	ōs	ā
<i>voc.</i>	ē	ūm	<i>voc.</i>	ī	ā
<i>ab!</i>	ō	o	<i>abl.</i>	īs	īs

I. Rěči na *us* i *um*.

<i>Sing.</i>	<i>nom.</i>	cerv <small>ūs</small>	bell <small>ūm</small>	<i>puer</i>	ager
	<i>gen.</i>	cerv <small>ī</small>	bell <small>ī</small>	<i>puerī</i>	agr <small>ī</small>
	<i>dat.</i>	cerv <small>ō</small>	bell <small>ō</small>	<i>puerō</i>	agr <small>ō</small>
	<i>acc.</i>	cerv <small>ūm</small>	bell <small>ūm</small>	<i>puerūm</i>	agr <small>ūm</small>
	<i>voc.</i>	cerv <small>ē</small>	bell <small>ūm</small>	<i>puer</i>	ager
	<i>abl.</i>	cerv <small>ō</small>	bell <small>ō</small>	<i>puerō</i>	agr <small>ō</small>
<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	cerv <small>ī</small>	bell <small>ā</small>	<i>puerī</i>	agr <small>ī</small>
	<i>gen.</i>	cerv <small>ōrum</small>	bell <small>ōrum</small>	<i>puerōrum</i>	agr <small>ōrum</small>
	<i>dat.</i>	cerv <small>īs</small>	bell <small>īs</small>	<i>puerīs</i>	agr <small>īs</small>
	<i>acc.</i>	cerv <small>ōs</small>	bell <small>ā</small>	<i>puerōs</i>	agr <small>ōs</small>
	<i>voc.</i>	cerv <small>ī</small>	bell <small>ā</small>	<i>puerī</i>	agr <small>ī</small>
	<i>abl.</i>	cerv <small>īs</small>	bell <small>īs</small>	<i>puerīs</i>	agr <small>īs</small>

Cervus, m. jelen; *bellum*, n. rat; *ager*, m. njiva, polje;
corvus, m. gavran; *oppidum*, n. varoš; *liber*, m. knjiga;
agnus, m. jagnjac; *tectum*, n. krov; *cultor*, m. nož;
morbis, m. bolest; *verbum*, n. rěč; *aper*, m. vepar;
malus, m. jabuka; *malum*, n. jabuka *cancer*, m. rak.
(stablo). (voće).

Kao *puer*, m. děčak, ide: *vir*, m. muž, pak onda sve one rěči, koje u genitivu neodbacuju samoglasnika e iz zadnje slovke *er*, kao su:

1) samostavnici:

- adulter*, m. prelubnik.
gener, m. zet.
socer, m. tast i svekar.
vesper, m. večer.
pak sastavljeni iz *fero* i *gero*:
armiger, m. oružník.
signifer, m. zastavnik.

2) pridavnici:

- asper*, oštár, negladak.
lacer, poderan.
miser, |siromah.
prosper, srécan.
tener, něžan, mekan.

P a z k a 1. Imena vlastita na *ius* (ili *jus*) pokratuju vokativ iz *ie* (*je*) na *i*, n. p. *Virgilius*, *Virgili*; *Pompejus*, *Pompej*. Uprav tako izlazi vokativ od *filius*: *fili*, a od *meus*: *mi*.

P a z k a 2. *Deus* ima i u vokativu *deus* Nominativ i vokativ plurala može bit na tri načina: *dei*, *di*, *dī*; a dativ i ablativ može imati: *deis*, *diis* ili *dīs*.

T r e t j a d e k l i n a c i j a .

§. 11. Rěči tretje deklinacije děle se na dvě věrste:

A) na onakve, kojim nominativ izvan samoga korena neima više ni jedne slovke na kraju; i B) kojim nominativ im a, izvan korena rěči, još koju slovku na kraju *). Rěči pěrve věrste imaju u nominativu jednu slovku manje nego u genitivu, i stoga se zovu nejednakoslovčane. Rěči druge věrste zovu se jednakoslovčane.

*) Korén rěči najde se, ako se u genitivu singulara odbaci poslednja slovka *is*.

§. 12. Tretja deklinacija ima rěčih mužkoga, ženskoga i srednjega spola, i to :

Mužko g a spola, koje se svèršuju na *o*, *or*, *os*, *er*, i nejednakoslovčane na *es*.

Ženskoga, koje se svèršuju na : *as*, *is*, *aus*, *ys*, *x*, pak jednakosloslovčane na **s*; onda *s* sa predidućim suglasnikom; k tomu većina rěčih na *áo*, *go*, *io*, i najposlě na *us* sa genitivom na *utis* ili *udis*.

Srednjeg a spola jesu, koje izlaze na: *a*, *e*, *c*, *l*, *n*, *t*, *ar*, *ur*, *us*.

A) Nejednakoslovčane.

§. 13. Nejednakoslovčane děle se opet na dvoje : I) na onakve, kojim nominativ sastoji iz gologa korena rěci bez svakoga dodatka, i II) kojim je u nominativu dodato slovo *s* na kraju korena rěci. Na pèrvu vèrstu spadaju sve nejednakoslovčane, kojim je značaj poluglasnik, a na drugu sve nejednakoslovčane, kojim je značaj němi suglasnik *).

I. Nejednakoslovčane s poluglasnim značajem.

§. 14. Nejednakoslovčane sa značajem *l*.

<i>Sing. nom.</i> —	<i>sol</i> , <i>m.</i>	<i>animal</i> . <i>n.</i>	<i>mel</i> , <i>n.</i>
<i>gen.</i> <i>ſ</i> <i>s</i>	<i>ſolis</i>	<i>animális</i>	<i>melis</i>
<i>dat.</i> <i>í</i>	<i>solí</i>	<i>animalí</i>	<i>melli</i>
<i>acc.</i> <i>ěm</i> , <i>sr.</i> —	<i>solěm</i>	<i>animal</i>	<i>mel</i>
<i>voc.</i> —	<i>sol</i>	<i>animal</i>	<i>mel</i>
<i>abl.</i> <i>ě. í</i>	<i>solě</i>	<i>animalí</i>	<i>mellě</i>

<i>Plur. nom.</i> <i>ěs</i> , <i>sr</i> , <i>a</i> , <i>ia</i>	<i>solēs</i>	<i>animalia</i>	<i>mella</i>
<i>gen.</i> <i>ům</i> , <i>ium</i>	<i>solüm</i>	<i>animalium</i>	<i>mellum</i>
<i>dat.</i> <i>ibus</i>	<i>solibus</i>	<i>animalibus</i>	<i>mellibus</i>
<i>acc.</i> <i>ěs</i> , <i>sr</i> , <i>a</i> , <i>ia</i>	<i>soleš</i>	<i>animalia</i>	<i>mella</i>
<i>voc.</i> <i>ěs</i> , <i>sr</i> , <i>a</i> , <i>ia</i>	<i>soleš</i>	<i>animalia</i>	<i>mella</i>
<i>abl.</i> <i>ibus</i>	<i>solibus</i>	<i>animalibus</i>	<i>mellibus</i>

Sol, *m.* sunce; *animal*, *n.* živinče; *mel*, *n.* med; *sal*, *m.* sol. *vectigal*, *n.* dohodak. *fel*, *n.* žuč.

Kao *sol* sklanjaju se još: *consul*, *úlis*, věčnik; *exul*, *úlis*, prognanik; *pugil*, *úlis*, bojnik. Kao *animal* sklanjaju se samostavni na *ar*, kao: *calcar*, *áris*, ostruga; *exemplar*, *áris*, izgled. Kao *mel* sklanjaju se: *far*, *farris*, žito; *os*, *ossis*, kost.

Pazka. Ako korēn koje rěci izlazi na podvostručen suglasnik, u nominativu se jedan odbaci.

*) Poluglasnici (*semivocales*) jesu: *l*, *m*, *n*, *r*, *s*; a svi ostali suglasnici zovu se němi (*mutae*).

§. 15. Nejednakoslovčane sa značajem *n.*

<i>Sing.</i>	<i>nom.</i>	leo	homo	carmen
	<i>gen.</i>	leōnis	hominiš	carmiňis
	<i>dat.</i>	leōni	homini	carmini
	<i>acc.</i>	leonem	hominem	carmen
	<i>voc.</i>	leo	homo	carmen
	<i>abl.</i>	leone	homine	carmine
<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	leones	homines	carmina
	<i>gen.</i>	leonum	hominum	carminum
	<i>dat.</i>	leonibus	hominibus	carminibus
	<i>acc.</i>	leones	homines	carmina
	<i>voc.</i>	leones	homines	carmina
	<i>abl.</i>	leonibus	hominibus	carminibus

Leo, lav; homo, čověk ; *carmen,* pěsan ;
latro, lupež; Apollo, Apollo ; *nomen,* jméno ;
carbo, uglen; várgo, děvojka ; *lumen,* světlost ;
actio, čin. hirundo, lastovica. *certamen,* borba.

§. 16. Nejednakoslovčane sa značajem *r.*

<i>Sing.</i>	<i>nom.</i>	passer	pater	onus
	<i>gen.</i>	passēris	patri	onēris
	<i>dat.</i>	passeri	patri	oneri
	<i>acc.</i>	passerem	patrem	onus
	<i>voc.</i>	passer	pater	onus
	<i>abl.</i>	passere	patre	onere
<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	passeres	patres	onera
	<i>gen.</i>	passerum	patrum	onerum
	<i>dat.</i>	passeribus	patribus	oneribus
	<i>acc.</i>	passeres	patres	onera
	<i>voc.</i>	passeres	patres	onerā
	<i>abl.</i>	passeribus	patribus	oneribus

Passer, vrebac; pater, otac ; *onus,* brěme ;
anser, gusak; mater, mati ; *genus,* rod, spol ;
agger, nasip, nanos; frater, brat ; *vulnus,* rana ;
carcer, zavtor. venter, těrbuh. *latus,* bok.

<i>Sing.</i>	<i>nom.</i>	flos	dolor	pectus	femur
	<i>gen.</i>	flōris	dolōris	pectoris	femoris
	<i>dat.</i>	flori	dolori	pectori	femori
	<i>acc.</i>	florem	dolorem	pectus	femur
	<i>voc.</i>	flos	dolor	pectus	femur
	<i>abl.</i>	flore	dolore	pectore	femore

<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	flores	dolores	pectora	femora
	<i>gen.</i>	florum	dolorum	pectorum	femorum
	<i>dat.</i>	floribus	doloribus	pectoribus	femoribus
	<i>acc.</i>	flores	dolores	pectorā	femora
	<i>voc.</i>	flores	dolores	pectorā	femora
	<i>abl.</i>	floribus	doloribus	pectoribus	femoribus

Flos, cvět; dolor, bol ; *pectus,* pěrsá ;
mos, običaj; error, bludnja ; *corpus,* tělo ;
ros, rosa; calor, toplina ; *tempus,* vréme ;
os, n. usta. color, farba. *decus,* dika.

Femur, bedro ; ebur, slonova kost : robur, hrast, i jakost.

<i>Sing. nom.</i>	sulphur	crus
<i>gen.</i>	sulphūris	cruris
i t. d.		itd.

Kao *sulphur sumpor*, idu *murmur mērmiljanje*, i *fur tat*.

Kao *crus krak*, ide *rus vladanje*, selo . *mus, m. miš*; *tellus, f. zemlja*.

Paz ka. Rěči izlazeće na *ar* sklánjaju se kao onena *al* (vidi §. 14.)

§. 17. Nejednakoslovčane rěči sa značajem *s* jesu samo tri: *as, assis* vèrsta rim skoga novca; *vas, vasis* posuda (vidi nepravilna), i *os, ossis* kost (v. §. 14.).

II. Nejednakoslovčane s němim značajem.

§. 18. Nejednakoslovčane sa značajem *b* ili *p*.

<i>Sing. nom.</i>	trabs	princeps
<i>gen.</i>	trabis	principis
<i>dat.</i>	trabi	principi
<i>acc.</i>	trabem	principem
<i>voc.</i>	trabs	princeps
<i>abl.</i>	trabe	principē

<i>Plur. nom.</i>	trabes	principes
<i>gen.</i>	trabum	principum
<i>dat.</i>	trabibus	principibus
<i>acc.</i>	trabes	principes
<i>voc.</i>	trabes	principes
<i>abl.</i>	trabibus	principibüs

Trabs, greda ;

plebs, puk, ljudinstvo :

Cyclops, *ōpis*, Kyklop.

princeps, knez ;

adeps, adipis, salo ;

cælebs, iibis, neženjen i neudat.

§. 19. Nejednakoslovčane sa značajem *c* ili *g*.

<i>Sing. nom.</i>	dux	grex	judex	remex
<i>gen.</i>	ducis	gregis	judicis	remigis
<i>dat.</i>	duci	gregi	judici	remigi
<i>acc.</i>	ducem	gregem	judicem	remigem
<i>voc.</i>	dux	grex	judex	remex,
<i>abl.</i>	duce	grege	judice	remige

<i>Plur. nom.</i>	duces	greges	judices	remiges
<i>gen.</i>	ducum	gregum	judicum	remigum
<i>dat.</i>	ducibus	gregibus	judicibus	remigibus
<i>acc.</i>	duces	grees	judices	remiges
<i>voc.</i>	duces	grees	judices	remiges
<i>abl.</i>	ducibus	gregibus	judicibus	remigibus

Dux, vodja ;

nux, orah ;

grex, stado :

rex, kralj ;

judex, sudac ;

apex, vèrhunac ;

<i>pax</i> , mir;	<i>lex</i> , zakon;	<i>artifex</i> , umětník;
<i>vox</i> , glas;	<i>frux</i> , plod;	<i>frutex</i> , gérn;
<i>radix</i> , ūcis, koren.	<i>conjux</i> , ūgis, suprug.	<i>remex</i> , vozac.

§. 20. Nejednakoslovčane sa značajem *d* ili *t*.

<i>Sing. nom.</i>	mons	civitas	haeres	miles
<i>gen.</i>	montis	civitatis	haerēdis	militis
<i>dat.</i>	monti	civitati	haeredi	militi
<i>acc.</i>	mōntem	civitatem	haeredem	militem
<i>voc.</i>	mons	civitas	haeres	miles
<i>abl.</i>	monte	civitate	haerede	milite

<i>Plur. nom.</i>	montes	civitates	haeredes	milites
<i>gen.</i>	montium	civitatum	haeredum	militum
<i>dat.</i>	montibus	civitatibus	haeredibus	militibus
<i>acc.</i>	montes	civitates	haerades	milites
<i>voc.</i>	montes	civitates	haeredes	milites
<i>abl.</i>	montibus	civitatibus	haeredibus	militibus

Mons, gora; *civitas*, grad; *haeres*, baštinik;
fons, tis, vrélo; *aetas*, tis, doba; *merces*, dis, platja;
pars, tis, dio; *pietas*, tis, pobožnost; *pes*, dis, nogá;
frons, dis, hvoja; *virtus*, tis, krépost; *palus*, ūdis, bara;
glans, dis, želud. *sacerdos*, tis, svetjenik. *pecus*, ūdis, marva.

Miles, vojnik; *oyako idu*: *eques*, ūtis, konjik; *comes ūtis*, praliac; *obses*, ūdis, talac; *praeses*, ūdis, predsédnik.

B) Jednakoslovčane.

§. 21. Jednakoslovčane svěřuju se u nominativu na *is*, *es* i.e.

<i>Sing. nom.</i>	amnis	nubes	mare
<i>gen.</i>	amnis	nubis	maris
<i>dat.</i>	amni	nubi	mari
<i>acc.</i>	amnem	nubem	mare
<i>voc.</i>	amnis	nubes	mare
<i>abl.</i>	amne	uube	mari

<i>Plur. nom.</i>	amnes	nubes	maria
<i>gen.</i>	amnium	nubium	marium
<i>dat.</i>	amnibus	nubibus	maribus
<i>acc.</i>	amnes	nubes	maria
<i>voc.</i>	amnes	nubes	maria
<i>abl.</i>	amnibus	nubibus	maribus

Amnis, rěka; *nubes* oblak; *mare*, more;
navis, brod; *clades*, poraz; *rete*, mréža;
avis, ptica; *caedes*, ubojshtvo; *conclāve*, soba;
piscis, riba. *fames*, glad. *cubile*, ložnica.

P a z k a. Jednakoslovčana imena rěkah i gradovah izlaze u akuzativu jednobroja na *im* město ná *em*, a u ablativu na i město na *e*, kao: *Tibēris* rěka Tiber (akuz. *Tiberim*, abl. *Tiberi*); *Neapolis*, Napolje (akuz. *Neapolim*, abl. *Neapoli*). Tako još slédeća imena: *sitis*, žedja; *tussis*, kašalj; *febris*, groznica; *puppis*, kérma na brodu; *turris*, turanj; *secūris*, sěkira, i više drugih.

Četvērta deklinacija.

§. 22. Rěči IV. deklinacije svěršuju se u nominativu na *ūs* ili na *u*. Samostavnici na *us* jesu mužkoga, a na *u* srednjega spola. Sklanjaju se ovako:

<i>Sing. nom.</i>	<i>ūs</i>	<i>ū</i>	<i>fructūs</i>	<i>cornū</i>
<i>gen.</i>	<i>ūs</i>	<i>ūs</i>	<i>fructūs</i>	<i>cornūs</i>
<i>dat.</i>	<i>ūi</i>	<i>ū</i>	<i>fructūi</i>	<i>cornū</i>
<i>acc.</i>	<i>ūm</i>	<i>ū</i>	<i>fructūm</i>	<i>cornū</i>
<i>vōc.</i>	<i>ūs</i>	<i>ū</i>	<i>fructūs</i>	<i>cornū</i>
<i>abl.</i>	<i>ū</i>	<i>ū</i>	<i>fructū</i>	<i>cornū</i>

<i>Plur. nom.</i>	<i>ūs</i>	<i>ūa</i>	<i>fructūs</i>	<i>cornūa</i>
<i>gen.</i>	<i>ūum</i>	<i>ūum</i>	<i>fructūum</i>	<i>cornūum</i>
<i>dat.</i>	<i>ībus</i>	<i>ībus</i>	<i>fructībus</i>	<i>cornībus</i>
<i>acc.</i>	<i>ūs</i>	<i>ūa</i>	<i>fructūs</i>	<i>cornūa</i>
<i>voc.</i>	<i>ūs</i>	<i>ūa</i>	<i>fructūs</i>	<i>cornūa</i>
<i>abl.</i>	<i>ībus</i>	<i>ībus</i>	<i>fructībus</i>	<i>cornībus</i>

Fructus, plod; *lucus*, igra; *cornu*, rog;
motus, kretnja; *cursus*, těk; *genu*, koléno;
sexus, spol. *gradus*, stupanj. *tonitru*, grom.

Pazka. Někoje rěči IV. deklinacije imaju dativ i ablativ plurala na *ubus* město na *ibus*. Takve su:

Quercus (hrast), *ficus* (smokva), *acus* (igla),
arcus (luk), *veru*, (ražanj), *lacus* (jezero),
specus (spilja), *tribus*, (odděl), *artus* (udo, član),
portus (luka), *pecu* (marha), *partus* (porod).

Peta deklinacija.

§. 23. Peta deklinacija izlazi u nominativu na *es*. Samostavnici ove deklinacije jesu ženskoga spola, a sklanjaju se ovako:

<i>Sing. nom.</i>	<i>ēs</i>	<i>dīēs</i>	<i>rēs</i>
<i>gen.</i>	<i>ēi</i>	<i>dīēi</i>	<i>rēi</i>
<i>dat.</i>	<i>ēi</i>	<i>dīēi</i>	<i>rēi</i>
<i>acc.</i>	<i>ēm</i>	<i>dīēm</i>	<i>rēm</i>
<i>voc.</i>	<i>ēs</i>	<i>dīēs</i>	<i>rēs</i>
<i>abl.</i>	<i>ē</i>	<i>dīē</i>	<i>rē</i>

<i>Plur. nom.</i>	<i>ēs</i>	<i>dīēs</i>	<i>rēs</i>
<i>gen.</i>	<i>ērum</i>	<i>dīērum</i>	<i>rērum</i>
<i>dat.</i>	<i>ēbus</i>	<i>dīēbus</i>	<i>rēbus</i>
<i>acc.</i>	<i>ēs</i>	<i>dīēs</i>	<i>rēs</i>
<i>voc.</i>	<i>ēs</i>	<i>dīēs</i>	<i>rēs</i>
<i>abl.</i>	<i>ēbus</i>	<i>dīēbus</i>	<i>rēbus</i>

<i>Dies</i> , dan ;	<i>glacies</i> , led ;	<i>res</i> , stvar ;
<i>rabies</i> , běsnoča ;	<i>effigies</i> , slika ;	<i>fides</i> , věra ;
<i>acies</i> , oštřina.	<i>pernicies</i> , poraz.	<i>spes</i> , ufanje.

Pazka. U genitivu jednobroja jest predposlědne *e* vazda dugačko. Samo u rěčih : *res*, *fides* i *spes* je kratko.

§. 24. Nepravilni samostavnici.

A. Nepravilne rěči u širem smislu.

Medju rěči u širem smislu nepravilne spadaju *indeclinabilia*, *defectiva*, *abundantia* i *heterogenea*.

I. *Indeclinabilia* (nesklanjava) zovu se ona imena, koja imaju sve padeže jednake. Sěmo spadaju imena slovah, n. p. *ἀλφα*, *γάμμα*, *δέλτα*.

II. *Defectiva* (manjkava) jesu ona imena, kojim manjka po jedan broj (*defectiva numero*).

1) *defectiva numero* (manjkava u broju) jesu ili *singularia tantum*, kojim manjka plural, kao : *aurum*, *argentum*, *sabulum*, *sanguis*; ili su *pluralia tantum*, kojim manjka singular, kao :

<i>ambages</i> ,	<i>um</i> ,	krivudanje,
<i>angustiae</i> ,	<i>arum</i> ,	těsnac,
<i>argutiae</i> ,	<i>arum</i> ,	oštoumnost,
<i>arma</i> ,	<i>orum</i> ,	oružje,
<i>cunae</i> ,	<i>arum</i> ,	{ zibka,
<i>cunabula</i> ,	<i>orum</i> ,	
<i>incunabula</i> ,	<i>orum</i> ,	
<i>dirae</i> ,	<i>arum</i> ,	proklinjanje,
<i>divitiae</i> ,	<i>arum</i> ,	bogatstvo,
<i>exsequiae</i> ,	<i>arum</i> ,	sprovod,
<i>fauces</i> ,	<i>iūm</i> ,	ždrélo,
<i>induciae</i> ,	<i>arum</i> ,	primirje,
<i>insidiae</i> ,	<i>arum</i> ,	zasěda.

<i>liberi</i> ,	dětca,
<i>manubiae</i> ,	plén,
<i>minaе</i> ,	grožnja : prětnja,
<i>minutiae</i> ,	malenkost,
<i>moenia</i> ,	iūm, gradski zid,
<i>nuptiae</i> ,	pir, svatba,
<i>preces</i> ,	cum, molba,
<i>primitiae</i> ,	.arum, pěrvine,
<i>reliquiae</i> ,	arum, ostanak,
<i>sordes</i> ,	dium, smrad,
<i>tenēbrae</i> ,	arum, mrak,
<i>virgulta</i> ,	orum, gěrmje.

Druugi odsěk.

0 pridavniku.

A. Sklanjanje pridavnikah.

§. 25. Pridavnici jesu one rěči, koje znače vlastitost kojega predmeta. Pridavnik ima tri spola, ali se od svakoga pridavnika nesvěršuje svaki spol drugačije. Zato se pridavnici děle na troje : 1) koji imaju tri svěršetka,

2) koji imaju dva, i 3) koji imaju samo jedan svršetak za sva tri spola.

I. Pridavnici od trijuh svršetaka.

Ovi svršetci jesu: *us, a, um*, i *er, a, um*. Svрšetak na *us* i *er* služi za mužki spol, svršetak na *a* za ženski, a na *um* za srednji spol. Mužki i srednji spol spada na drugu deklinaciju, a ženski na pèrvu, n. p. *bonus, bona, bonum, dobar, dobra, dobro*; *miser, misera, miserum, bědan, bědna, bědno*.

<i>S. nom.</i>	<i>bonus</i>	<i>bona</i>	<i>bonum</i>	<i>miser</i>	<i>misera</i>	<i>miserum</i>
<i>gen.</i>	<i>boni</i>	<i>bonae</i>	<i>boni</i>	<i>miseri</i>	<i>miserae</i>	<i>miseri</i>
<i>dat.</i>	<i>bono</i>	<i>bonae</i>	<i>bono</i>	<i>misero</i>	<i>miserae</i>	<i>misero</i>
<i>acc.</i>	<i>bonum</i>	<i>bonam</i>	<i>bonum</i>	<i>miserum</i>	<i>miserae</i>	<i>miserum</i>
<i>voc.</i>	<i>bone</i>	<i>bona</i>	<i>bonum</i>	<i>miser</i>	<i>misera</i>	<i>miserum</i>
<i>abl.</i>	<i>bono</i>	<i>bona</i>	<i>bono</i>	<i>misero</i>	<i>misera</i>	<i>misero</i>

<i>P. nom.</i>	<i>boni</i>	<i>bonae</i>	<i>bona</i>	<i>miseri</i>	<i>miserae</i>	<i>misera</i>
<i>gen.</i>	<i>bonorum</i>	<i>bonarum</i>	<i>bonorum</i>	<i>miserorum</i>	<i>miserarum</i>	<i>miserorum</i>
<i>dat.</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>
<i>acc.</i>	<i>bonos</i>	<i>bonas</i>	<i>bona</i>	<i>miseros</i>	<i>miseras</i>	<i>misera</i>
<i>voc.</i>	<i>boni</i>	<i>bona</i>	<i>bonae</i>	<i>miseri</i>	<i>miserae</i>	<i>misera</i>
<i>abl.</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>bonis</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>	<i>miseris</i>

Tako se sklanjaju:

<i>magnus, velik;</i>	<i>latus, širok;</i>	<i>frugifer, plodan;</i>
<i>parvus, mal;</i>	<i>longus, dug;</i>	<i>prosper, srécan;</i>
<i>albus, bio, běl:</i>	<i>liber, slobodan;</i>	<i>satur, satú-</i>
<i>altus, visok.</i>	<i>asper, negladak.</i>	<i>ra, satúrum,</i> } sit, a, o.

Pazka 1. Mnogi pridavnici izlazeći na *r* odbacuju u ostalih padežih samoglasnik *e* iz poslednje slovke, pak se sklanjaju kao *ager* (vidi §. 10, n. p. *pulcher, pulchra, pulchrum, lèp*; *niger, nigra, nigrum, cérn*; *aeger, bolan*).

Pazka 2. Někoji pridavnici, i od njih sastavljeni, imaju u svih spolih genitiv sing. na *ius*, a dat. na *i*. A to su slédeći:

*unus, solus, totus, ullus
uter, alter, neuter, nullus
alius, alterüter.*

Alius ima u srednjem spolu *aliud*; a dativ *aliò* može se pokratit na *alî*.

II. Pridavnici od dviju h svršetaka.

Ovi svršetci jesu: *is* za mužki i ženski spol, a *e* za srednji. Oba svršetka sklanjaju se kao jednakoslovčani samostavnici tretje deklinacije, samo što im ablativ sing. vazda (takodjer u mužkom i ženskom spolu) izlazi na *i*, n. p. *facilis, facile*, lahak ili lasan.

<i>Sing. nom.</i>	facilis	facile
<i>gen.</i>	facilis	facilis
<i>dat.</i>	facili	facili
<i>acc.</i>	facilem	facile
<i>voc.</i>	facilis	facile
<i>abl.</i>	facili	facili

<i>Plur. nom.</i>	faciles	facilia
<i>gen.</i>	facilium	facilium
<i>dat.</i>	facilibus	facilibus
<i>acc.</i>	faciles	faciles
<i>voc.</i>	faciles	facilia
<i>abl.</i>	facilibus	facilibus

Tako *dulcis*, sladak; *fortis*, hrabar, *grandis*, velik; *lenis*, tih; *gravis*, težak; *svavis*, ljubak; *mollis*, mehak; *levis*, lahak; *similis*, sličan.

Pazka. Někoji pridavnici od dvijuh svéršetakah na *ris*, *re*, običavaju u mužkom spolu odbaciti *is*, pak onda primu *e* pred *r*, i tako postanu pridavnici od trijuh svéršetakah, ali zato ostaju u 3. deklinaciji. Tavki jesu:

<i>acer</i> , <i>alacer</i> , <i>terrester</i> ,	<i>acer</i> , oštari;	<i>alacer</i> , bodar;
<i>celer</i> , <i>celēber</i> , <i>salūber</i> ,	<i>celer</i> , běrz;	<i>celēber</i> , slavan;
<i>paluster</i> , <i>puter</i> , <i>volūcer</i> ,	<i>puter</i> , gnjil, trul;	<i>terrester</i> , zemaljski;
<i>campester</i> i <i>silvester</i> ,	<i>salūber</i> , zdrav;	<i>paluster</i> , barast;
<i>equester</i> i <i>pedester</i>	<i>silvester</i> , šumski;	<i>campester</i> , poljski;
	<i>volūcer</i> , krilat;	<i>equester</i> , konjički;
		<i>pedester</i> , pěšački.

Sklanjaju se ovako: Sing. nom. *acer*, *acris*, *acre*; gen. *acris*; dat. *aci*; acc. *acrem*; voc. *acer*, *acris*, *acre*; abl. *aci*; Plur. nom. *acres*, *acia* itd.

III. Pridavnici od jednoga svéršetka.

Sémo spadaju svi ostali pridavnici, i još k tomu participiji praesentis. Svi pridavnici od jeknoga svéršetka spadaju na tretju deklinaciju, n. p. *felix*, srećan; *prudens*, providan, razborit.

<i>Sing. nom.</i>	felix	prudens
<i>gen.</i>	felīcis	prudentis
<i>dat.</i>	felīci	prudenti
<i>acc.</i>	felīcem, sr. felix	prudentem, sr. prudens
<i>voc.</i>	fēlix	prudens
<i>abl.</i>	felīce ili felīci	prudente ili prudenti

<i>Plur. nom.</i>	felīces, sr. felicia	prudentes, sr. prudentia
<i>gen.</i>	felicium	prudentium
<i>dat.</i>	felicibus	prudentibus
<i>acc.</i>	felīces, sr. felicia	prudentes, sr. prudentia
<i>voc.</i>	felīces, sr. felicia	prudentes, sr. prudentia
<i>abl.</i>	felicibus	prudentibus

Tako :		
<i>audax</i> , smělan;	<i>sapiens</i> , mudar;	<i>solers</i> , věšt;
<i>fallax</i> , varav;	<i>constans</i> , stalani;	<i>iners</i> , trom;
<i>simplex</i> , čicis, prost,	<i>petulans</i> , objěstan;	<i>concors</i> , dis, složan,
jednostavan;		skladan.

B. Prispodoba pridavnikah.

§. 26. Latinski jezik ima tri stupnja prispodobe (*gradus comparationis*), i to

1) *positivus*, koi kaže kakvu vlastitost bez svake prispodobe;

2. *comparativus*, koi kaže viši stupanj koje vlastitosti; i

3) *superlativus*, koi izražuje najviši stupanj koje vlastitosti.

Drugi stupanj děla se tako, da se korēnu rěci, kako se u genitivu pokaže (po odbačenom *i* ili *is*), doda za mužki i ženski spol *ior* (gen. *iōris*), a za srednji spol *ius* (gen. *ioris*).

Tretji stupanj děla se iz istoga korēna, samo da mu se doda *issimus*, *issima*, *issimum*, n. p. *doctus*, *a*, *um*, učen: *doctior*, *ius*, učeniji: *doctissimus*, *a*, *um*, najučeniji. Tako :

<i>Positivus.</i>	<i>Comparativus.</i>	<i>Superlativus.</i>
<i>longus</i> , <i>a</i> . <i>um</i> .	<i>longior</i> , <i>ius</i> ,	<i>longissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> ;
<i>suavis</i> , <i>e</i> ,	<i>suavior</i> , <i>ius</i> ,	<i>suavissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> ;
<i>audax</i> , <i>acis</i> ,	<i>audacior</i> , <i>ius</i> ,	<i>audacissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> ;
<i>prudens</i> , <i>ntis</i> ,	<i>prudentior</i> , <i>ius</i> ,	<i>prudentissimus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> .

§. 27. Tretji stupanj načinju drugačije :

1) koja se svršuju u mužkom spolu na *er*, dobivaju k zadnjoj slovci *er* još *rimus*, *rima*, *rimum*, n. p. *pulcher*: *pulchrior*, *pulcherrimus*; *acer*: *acrior*, *acerrimus*. *Vetus* i *nuperus* imaju tretji stupanj kao da izlaze na *er*, t. j. *veterimus*, prastari i *nuperrimus*, najnoviji.

2) Pridavnici : *facilis*, *difficilis*, *similis*, *dissimilis*, *gracilis* i *humilis* načinju superlativ tako, da im se poslednje *is* pretvorí u *limus*, n. p. *facillimus*, najlakši; *gracillimus*, najtanji.

Nepravilna prispodoba.

§. 28. Najobičniji su slědeći pridavnici, koji imaju drugi i tretji stupanj bez svakoga pravila :

bonus, dobar, *melior*, *optimus*;

malus, zao, *pejor*, *pessimus*;

magnus, velik, *major*, *maximus*;
parvus, malen, *minor*, *minimus*;
 kao i svi ostali pridavnici svršujući se na *dicus*, *ficus*,
 i *vолос*.

O p i s n a p r i s p o d o b a.

§. 29. Na město pravilnih stupanjah prispodobe ima u latinskom jeziku i opisna prispodoba (*comparatio periphrastica*). Drugi stupanj opiše se tako, da se pèrvomu stupnju sprèda stavi *magis*; a tretji stupanj tako, da se istomu pèrvomu stupnja sprèda metne *maxime*, n. p. *magis beatus = beatior*; *maxime beatus = beatissimus*. Ovo opisanje mora se upotrébiti kod onih pridavnikah, koji se svršuju na: *eus*, *ius*, *uus*, n. p. *idoneus*, prikladan; *magis idoneus*, *maxime idoneus*. Uprav tako: *dubius*, dvojan; *necessarius*, potrèbit; *noxius*, štetan; *arduus*, visok; *ingenuous*, rodjen slobodan.

C. O B r o j n i k u.

§.30. Na pridavnike spadaju većinom i brojnici (*numeralia*). Pridavni brojnici dèle se: 1) na glavne brojnice (*cardinalia*); 2) na redne (*ordinalia*); 3) na dělne (*distributiva*). Nepridavni latinski brojnici jesu samo prislovni brojnici iliti brojni prislovi (*adverbia numeralia*).

1) Glavni broji (*cardinalia*) stoje na pitanje koliko? Od ovih sklanjaju se samo pèrva tri, zatim stotine (počamši od 200), i najposlè plural od *mille*; svi pako ostali jesu nesklanjavi.

2) Redni brojnici (*ordinalia*) stoje na pitanje koji je po redu? Ovi brojnici jesu sví pridavni od trijuh svršetaka.

3) Dělni (*distributiva*) stoje na pitanje: po koliko na jedan put? Ova se samo množtveno potrèbuju, a imaju tri svršetka.

4) Prislovi brojni (*adverbia numeralia*) stoje na pitanje koliko putah? ili koliko krati?

I) *cardinalia*.

1. unus, una, unum	<i>jedan</i>
2. duo, duae, duo	<i>dva</i>
3. tres, tria	<i>tri</i>
4. quatuor	<i>četiri</i>
5. quinque	<i>pet</i>
6. sex	<i>šest</i>

II) *ordinalia*.

1. primus, a, um,	<i>pèrvi</i>
2. secundus, a, um,	<i>drugi</i>
3. tertius	<i>tretji</i>
4. quartus	<i>četvèrti</i>
5. quintus	<i>peti</i>
6. sextus	<i>šesti</i>

7. septem	<i>sedam</i>	7. septimus	<i>sedmi</i>
8. octo	<i>osam</i>	8. octāvus	<i>osmi</i>
9. novem	<i>devet</i>	9. nonus	<i>deveti</i>
10. decem	<i>deset</i>	10. decimus	<i>deseti</i>
11. undēcim	<i>itd.</i>	11. undecimus	<i>itd.</i>
12. duodēcim		12. duodecimus	
13. tredēcim		13. tertius decimus	
14. quatuordēcim		14. quartus decimus	
15. quindēcim		15. quintus decimus	
16. sedēcim		16. sextus decimus	
17. septendēcim		17. septimus decimus	
18. duodeviginti		18. duodevicesimus	
19. undeviginti		19. undevicesimus	
20. viginti		20. vicesimus	
21. unus et viginti		21. unus et vicesimus	
22. duo et viginti		22. alter et vicesimus	
22. tres et viginti		23. tertius et vicesimus	
28. duodetriginta		28. undetrigesimus	
29. undetriginta		29. duodetricesimus	
30. triginta		30. tricesimus	
40. quadraginta		40. quadragesimus	
50. quinquaginta		50. quinquagesimus	
60. sexaginta		60. sexagesimus	
70. septuaginta		70. septuagesimus	
80. octoginta		80. octogesimus	
90. nonaginta		90. nonagesimus	
99. undecentum		99. undecentesimus	
100. centum		100. centesimus	
200. ducenti, ae, a		200. ducentesimus	
300. trecenti, ae, a		300. trecentesimus	
400. quadrangenti, ae, a		400. quadrangentesimus	
500. quingenti, ae, a		500. quingentesimus	
600. sexcenti, ae, a		600. sexentesimus	
700. septingenti, ae, a		700. septingentesimus	
800. octingenti, ae, a		800. octingentesimus	
900. nongenti, ae, a		900. nongentesimus	
1000. mille		1000. millesimus	
2000. duo millia		2000. bis millesimus	
10000. decem millia		10000. decies millesimus	
50000. quinquaginta millia		50000. quinquagies millesimus	
100000. centum millia		100000. centies millesimus	

III) *distributiva.*

1. singuli, ae, a *po jedan*
2. bini, ae, a *po dva*
3. terni ili trinī, ae, a
4. quaterni, ae, a
5. quini, ae, a
6. seni, ae, a
7. septēni, ae, a
8. octōni, ae, a
9. novēni, ae, a
10. deni, ae, a

IV) *adverbia.*

1. semel *jedankrat*
2. bis *dvakrat*
3. ter
4. quater
5. qninqiēs
6. sexiēs
7. septiēs
8. octiēs
9. noviēs
10. deciēs

11. undēni, ae, a	11. undecies
12. duodēni, ae, a	12. duodecies
13. terni deni	13. terdecies
14. quaterni deni	14. quaterdecies
15. quini deni	15. quinquiesdecies
16. seni deni	16. sexiesdecies
17. septēni deni	17. septiesdecies
18. octōni deni <i>ili</i> duodevicēni	18. duodevices
19. novēni deni <i>ili</i> undevicēni	19. undevices
20. vicēni	20. vicies
21. vicēni singuli	21. semel et vicies
22. vicēni bini	22. bis et vicies
23. vicēni terni	23. ter et vicies
28. vicēni octōni	28. octies et vicies
2 . vicēni novēni	29. novies et vicies
30. tricēni	30. tricies
40. quadragēni	40. quadragies
50. quinquagēni	50. quinquagies
60. sexagēni	60. sexagies
70. septuagēni	70. septuagies
80. octogēni	80. octogies
90. nonagēni	90. nonagies
99. nonagēni novēni (<i>unde-</i> centeni)	99. undecenties
100. centēni	100. centies
200. ducēni	200. ducenties
300. trecēni	300. trecenties
400. quadringēni	400. quadringenties
500. quingēni	500. quingenties
600. sexcēni	600. sexcenties
700. septingēni	700. septingenties
800. octingēni	800. octingenties
900. nongēni	900. nongenties <i>ili</i> noningenties
1000. singula millia	1000. millies
2000. bina millia	2000. bis millies
10000. dena millia	10000. decies millies
50000. quinquagena millia	50000. quinquagies millies
100000. centena millia	100000. centies millies

Glavni broji *unus*, *duo* i *tres* sklanjaju se ovako:

<i>Sing.</i>	<i>nom.</i>	<i>unus</i>	<i>una</i>	<i>unum</i>
	<i>gen.</i>	<i>unūs</i>	<i>uniūs</i>	<i>uniūs</i>
	<i>dat.</i>	<i>uni</i>	<i>uni</i>	<i>uni</i>
	<i>acc.</i>	<i>unum</i>	<i>unam</i>	<i>unum</i>
	<i>voc.</i>	<i>une</i>	<i>una</i>	<i>unum</i>
	<i>abl.</i>	<i>uno</i>	<i>una</i>	<i>uno</i>

<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	<i>uni</i>	<i>unae</i>	<i>una</i>
	<i>gen.</i>	<i>unorum</i>	<i>unarum</i>	<i>unorum</i>
	<i>dat.</i>	<i>unis</i>	<i>unis</i>	<i>unis</i>
	<i>acc.</i>	<i>unos</i>	<i>unas</i>	<i>una</i>
	<i>voc.</i>	<i>uni</i>	<i>unae</i>	<i>una</i>
	<i>abl.</i>	<i>unis</i>	<i>unis</i>	<i>unis</i>

<i>Plur. nom.</i>	duo	duae	duo	tres	tres	tria
<i>gen.</i>	duorum	duarum	duorum	trium	trium	trium
<i>dat.</i>	duōbus	duābus	duōbus	tribus	tribus	tribus
<i>acc.</i>	duos	duas	duo	tres	tres	tria
<i>abl.</i>	duobus	duabus	duobus	tribus	tribus	tribus

Pazka 1. Kao *duo* sklanju se i *ambo*, *ae*, *o*. Sve ove rěci imaju acc. mužkoga spola takodjer na *o* město na *os*, dakle *duo* = *duos*; *ambo* = *ambos*.

Pazka 2. Od sastavljenih brojnikah sklanjaju se obe sastavne česti, n. p. *tertius decimus*, *tertia decima*, *tertium decimum*; *viceni quaterni*, *vicenae quaternae*, *vicena quaterna* itd.

Pazka 3. U glavnih i rednih brojih načinjaju se broji od 21 do 27 pak od 31 do 37 itd. ili na pokazani način tako, da se manji broj postavi sprěda, i sa *et* s većim sveže, ili pako da se manji postavi sa većim bez svakoga veznika, n. p. *duo et viginti* i *viginti duo*, dvadeset i dva; *tertius et tricesimus*, i *tricesimus tertius*, trideset i tretji.

Pazka 4. Redni brojnici od 20 do 30, od 30 do 40 itd. načinjaju se na tri načina; n. p. *viceni singuli*, *viceni bini*, *viceni terni*; ili da manji stoji sprěda s veznikom *et*: *singuli et viceni*, *bini et viceni*, *terni et viceni*; ili takodjer bez veznika, kao: *singuli viceni*, *bini viceni*, *terni viceni* itd.

Pazka 5. Ako se u prislovnih brojnicih (*adverbialia*) od 20 do 30, pak od 30 do 40 itd. stavi veći broj sprěda, onda stoji na volju, da se veznik *et* ili *izgovori* ili *izpusti*, n. p. na město *bis et vicies*, *ter et vicies* itd. može se dobro reći: *vicies et bis* ili *vicies bis*, *vices et ter* ili *vicies ter* itd.

Treťji odsěk.

0 zaimenu.

§. 31. Zaimena su rěci, koje naznačuju predmety po njihovom odnošenju, u kojem stoje naprama govorećemu. Zaimena se děle 1) na osobna, 2) pokazna, 3) upitna, 4) odnosna i 5) neopreděljena.

I. O zaimenu osobnom.

§. 32. Osobna zaimena (*pronomina personalia*) děle se na samostavná i na pridavná.

1) Osobna zaimena samostavná.

<i>Sing. nom.</i>	<i>ego</i>	<i>ja</i>	<i>tu</i>	<i>ti</i>	—	—
<i>gen.</i>	<i>mei</i>	<i>mene, me</i>	<i>tui</i>	<i>tebe, te</i>	<i>sui</i>	<i>sebe, se</i>
<i>dat.</i>	<i>mihi</i>	<i>meni, mi</i>	<i>tibi</i>	<i>tebi, ti</i>	<i>sibi</i>	<i>sebi, si</i>
<i>acc.</i>	<i>me</i>	<i>mene, me</i>	<i>te</i>	<i>tebe, te</i>	<i>se</i>	<i>sebe, se</i>
<i>voc.</i>	—	—	<i>tu</i>	<i>ti!</i>	—	—
<i>abl.</i>	<i>me</i>	<i>mnom</i>	<i>te</i>	<i>tobom</i>	<i>se</i>	<i>sobom</i>

<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	<i>nos</i>	<i>mī</i>	<i>vos</i>	<i>vi</i>	
	<i>gen.</i>	<i>nostri</i>	<i>nas</i>	<i>vostri</i>	<i>vas</i>	
	<i>dat.</i>	<i>nobis</i>	<i>nam</i>	<i>vobis</i>	<i>vam</i>	
	<i>acc.</i>	<i>nos</i>	<i>nas</i>	<i>vos</i>	<i>vas</i>	
	<i>voc.</i>	—	—	<i>vos</i>	<i>vi!</i>	
	<i>abl.</i>	<i>nobis</i>	<i>nam</i>	<i>vobis</i>	<i>vami</i>	

kao singular

Pazka 1. *Ego*, ja, znači pèrvu, t. j. gòvoreću osobu; *tu*, ti, drugu, ili kojoj se govori; a *sui*, sebe, tretju, o kojoj se govori (kao predmet njezina dèlovanja).

Pazka 2. Na mèsto genitiva plurala *nostri* i *vestri* ima i genitiv *nostrum* i *vestrum*. Ovaj drugi genitiv upotrébljava se onda, kad je *genitivus partitivus* (genitiv dèlnji) potreban.

Pazka 3. Na mèsto akuzativa i ablativa *se* upotrébljava se često podvostručeno *sese*.

2) Pridavna osobna zaimena.

Pridavna osobna zaimena zovu se i posèdovna (*possessiva*), jer pokazuju predmet kao posèdovanu vlasti-
stost kojegod osobe. Ova zaimena sklanjaju se kao pri-
davnici od trijuh svèršetakah. Jesu pako slèdeća :

meus, mea, meum, moj ; noster, nostra, nostrum, naš ; tuus, tua, tuum, tvoj ; vester, vestra, vestrum, vas ; suus, sua, suum, svoj, njegov.

Pazka 1. *Meusima* u vokativu singulara mužkoga spola *mi*.

Pazka 2. Zaima tretje osobe (tako samostavno *sui*, kako i pridavno *suus, sua, suum*) zove se takodjer povratno (*reflexivum*), buduć da se natrag preteže na subjekt iste izreke.

II. Ozaimenu pokaznoma.

§. 33. Zaimenah pokaznih (*demonstrativa*) ima šest :

- 1) *hic, haec, hoc*, ovaj, ova, ovo ;
- 2) *ille, illa, illud*, onaj, ona, ono ;
- 3) *is, ea, id*, on, ona, ono ;
- 4) *idem, eadem, idem*, isti, ista, isto ;
- 5) *ipse, ipsa, ipsum*, sam, sama, samo ;
- 6) *iste, ista, istud*, taj, ta, to.

<i>Sing.</i>	<i>nom.</i>	<i>hic</i>	<i>haec</i>	<i>hoc</i>	<i>ille</i>	<i>illa</i>	<i>illud</i>
	<i>gen.</i>	<i>hujus</i>	<i>hujus</i>	<i>hujus</i>	<i>illius</i>	<i>illius</i>	<i>illius</i>
	<i>dat.</i>	<i>huic</i>	<i>huic</i>	<i>huic</i>	<i>illi</i>	<i>illi</i>	<i>illud</i>
	<i>acc.</i>	<i>hunc</i>	<i>hanc</i>	<i>hoc</i>	<i>illum</i>	<i>illam</i>	<i>illud</i>
	<i>abl.</i>	<i>hoc</i>	<i>hac</i>	<i>hoc</i>	<i>illo</i>	<i>illa</i>	<i>illo</i>

<i>Plur.</i>	<i>nom.</i>	<i>hi</i>	<i>hae</i>	<i>haeo</i>	<i>illi</i>	<i>illae</i>	<i>illa</i>
	<i>gen.</i>	<i>horum</i>	<i>harum</i>	<i>horum</i>	<i>illorum</i>	<i>illarum</i>	<i>illorum</i>
	<i>dat.</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>
	<i>acc.</i>	<i>hos</i>	<i>has</i>	<i>haec</i>	<i>illos</i>	<i>illas</i>	<i>illa</i>
	<i>abl.</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>his</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>	<i>illis</i>

<i>Sing.nom.</i>	is	ea	id	idem	eādem	idem
<i>gen.</i>	ejus	ejus	ejus	ejusdem	ejusdem	ejusdem
<i>dat.</i>	ei	ei	ei	eidem	eidem	eidem
<i>acc.</i>	eum	eam	id	eundem	eādem	idem
<i>abl.</i>	eo	ea	eo	eōdem	eādem	eōdem
<i>Plur.nom.</i>	ii	eae	ea	iidem	eaedem	eādem
<i>gen.</i>	eōrum	eārum	eōrum	eōrundemeārundam	eōrundem	eōrundem
<i>dat.</i>	iis	iis	iis	iisdem	iisdem	iisdem
<i>acc.</i>	eos	eas	ea	eosdem	easdēm	eādem
<i>abl.</i>	iis	iis	iis	iisdem	iisdem	iisdem
<i>Sing.nom.</i>	ipse	ipsa	ipsum	iste	ista	istud
<i>gen.</i>	ipsius	ipsius	ipsius	istius	istius	istius
<i>dat.</i>	ipsi	ipsi	ipsi	isti	isti	istī
<i>acc.</i>	ipsum	ipsum	ipsum	istum	istam	istud
<i>abl.</i>	ipso	ipsa	ipso	isto	ista	isto
<i>Plur.nom.</i>	ipsi	ipsae	ipsa	isti	istae	ista
<i>gen.</i>	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum	istorum	istārum	istōrum
<i>dat.</i>	ipsis	ipsis	ipsis	istis	istis	istis
<i>acc.</i>	ipsos	ipsas	ipsa	istos	istas	ista
<i>abl.</i>	ipsis	ipsa	ipsos	istis	istis	istis

Pazka 1. Zaimenu *hic*, *haec*, *hoc* dodaje se čestoputah *ce*,
n. p. *hicce*, *haeccē*, *hocce*, ovajzi, ovazi, ovozi.

Pazka 2 Na město *ií* nalazi se i *ei*; na město *iidem* rědko-
putah *eidem*; na město *eis* takodjer *eis*, a naměsto *iisdem* takodjer
eisdem.

Pazka 3. Sa pokaznimi zaimeni srodnji su sljedeći pokazni pridavnici: 1) *talis*, *e*, takov, ovakov i onakov; 2) *tantus*, *a*, *um*, *tolik*, *ovolik* i *onolik*; 3) *tot* (*indecl.* samo za višebroj), *toliko*, *toliki* (t. j. *toliko* njih).

III. Ozamenih upitnih.

§. 34. Upitna zaimena (*interrogativa*) jesu dva :
1) *quis? quid?* tko ? što ? — 2) *qui, quae, quod?* koi
koja, koje ? Pèrvo se upotrébljava kao samostavno , a
drugo kao pridavno.

Pazka 1. Oba ova zaimena mogu se povekšati :

- 1) ako se sprěda metue *ec*, n. p. *ecquis?* *ecquid?* tko? što li? pak *ecqui?* *ecquae?* (*ecqua?*) *ecquod?* koi li? koja li? koje li?
2. ako im se na koncu priděne *nam*, n. p. *quisnam*, *quidnam?* tko? što? i *quinam?* *quaenam?* *quodnam?* koi? koja? koje?

Pazka 2. Sa upitnimi zaimeni srodní su upitni pridavnici : 1) *qualis*, *e*, kakov? 2) *quantus*, *a*, *um*, kolik? 3) *quotus*, *a*. *um*. koi po redu?

IV. O zaimenu odnosnom.

§. 35. Zaimena odnosna (*pronomina relativa*) jesu tri :

- 1) *qui*, *quae*, *quod* koi, koja, koje ;
- 2) *quisquis*, mužk. i ž. spol. (rědko *quaequae*), *quidquid*, tkogod, štogod ;
- 3) *quicunque*, *quaecunque*, *quodcunque*, koigod, kojagod, kojegod.

Pèrvo sklanja se kao upitno *qui?* *quae?* *quod?* Od *quisquis* sklanjaju se obe sastavne česti polag *quis?* n. p. *cujuscujus*, *cucui*, itd. od *quicunque* sklanja se samo *qui*, n. p. *cujuscunque*, *cucunque* itd.

Pazka 1. *Quisquis* upotřebjava se po pravilu samostavno, a *quicunque* pridavno.

Pazka 2. S odnsnimi zaimeni srodní su odnosni pridavnici: 1) *qualis*, *e*, kakov; 2) *quantus*, *a*, *um*, kolik; 3) *quot*, koliko nas, koliko vas, koliko njih; 4) *qualiscunque*, *qualecunque*, kakovgod; 5) *quantuscunque*, kolik god; 6) *quotcunque* ili *quotquot*, koliko mu drago (nas, vas ili njih).

V. O zaimenu neopreděljenom.

§. 36. Neopreděljena zaimena (*pronomina indefinita*) pokazuju koi predmet ili njegovo odnošenje kao ne sasvim poznato onomu koi govori. Tu su slědeća :

- 1) *quis*, *m*. i *f*., tko (nětko), *quid* *n*., što (něšto);
2. *qui*, *quae*, (i *qua*) *quod*, koi (něki);
- 3) *aliquis*, *m*. i *f*., *aliquid*, *n*., nětko, něšto;
- 4) *aliqui*, *aliqua*, *aliquod*, někoi, někoja, někoje;
- 5) *quidam*, *quaedam*, *quiddam* i *quoddam*, někoi izvěstni, někoja izvěstna, někoje izvěstno;
- 6) *quispiam*, *quaepiam*, *quidpiam* i *quodpiam*, ikoi, (itko), ikoja, ikoje (išto);
- 7) *quisquam*, (*quaequam*), *quidquam*, itko, išto;
- 8) *quivis*, *quaevi*, *quidvis* i *quodvis* } svaki koi ti
- 9) *quilibet*, *quaelibet*, *quidlibet* i *quodlibet*

- 10) *quisque, quaeque, quidque i quodque*, svaki;
 11) *unusquisque, unaquaeque, unumquidque i unumquodque*, svaki.

Sva ova zaimena sklanjaju se kao upitna *qui?* i *quis?* tako da dodatci: *dam, piam, quam, vis, libet, que*, ne-promjenjeni ostanu. Od *unusquisque* sklanja se i *unus i quis*.

Pazka 1. Srednji spol sa *i*, kao *quid, aliquid* itd. potrebuje se samostavno, a sa *o*, kao *quod, aliquod* itd. pridavno. *Quis i sve iz njega sastavljeni rěci* upotrebljavaju se višu samostavno negoli pridavno. *Quisquam* uvěk kao samostavno.

Pazka 2. Sa neopreděljenimi zaimeni srođni su pridavnici na vedeni u §. 25. I. pazki 2., i još k tomu *utervis, utravis, utrumvis i uterlibet, utralibet, utrumlibet*, koji ti drago od obojice.

Glava druga.

O glagolju.

Odsěk pèrvi.

Děljenje glagoljah.

§. 37. Glagolji (*verba*) zovu se one rěči, koje kažu, da koja osoba ili stvar (subjekt) štogod čini ili tèrpí, ili da se u kakvom stanju nalazi; n. p. *amat, ljubi, amatur, biva ljubljen, stat, стоји, pergit, иде*. Glagolji, koji kažu, da tko štogod radi ili tvori, zovu se *tvorni (activa)*; oni pak, koji kažu, da tko štogod tèrpí, zovu se *tèrpni (passiva)*; a najposle oni, koji ne-pokazuju nikakva činjenja ni tèrpljenja nego samo stanje koje osobe ili stvari, zovu se srednji glagolji (*verba neutra*).

§. 38. Mnogi latinski tèrpni glagolji izgubili su s vremenom svoje tèrpno značenje, ter tako ima sada glagoljah, koji imaju tèrpnu sliku ili obliče, a značenje tvorno ili srednje. Buduć da su ovi glagolji svoje tèrpno značenje tako rekuć odložili, zovu se odložni glagolji (*verba deponentia*). S toga se razlučuju četiri vèrste glagoljah (*genera verbi*):

1) tvorna vèrsta (*genus activum*), na koju spadaju svi oni glagolji, koji imaju tvorno obliče i tvorno značenje;

2. tèrpna vèrsta (*genus passivum*), na koju spadaju oni glagolji, koji imaju tèrpno obliče i tèrpno značenje;

3) srednja vèrsta (*genus neutrum*), na koju spadaju glagolji imajući obliče tvorno, a značenje ni tvorno ni tèrpno;

4) odložna vèrsta (*genus deponens*) objima glagolje imajuće tèrpno obliče, a značenje tvorno ili srednje.

§. 39. Izvan tèrpnih glagoljah děle se svi ostali glagolji (*activa, neutra i deponentia*) po njihovom značenju na dva reda, t. j. na glagolje prelazne (*transitiva*), i neprelazne (*intransitiva*):

1) prelazni glagolji (*verba transitiva*) zovu se oni, koji znače onakvo činjenje ili tvorenje, koje prelazi od tvoreće osobe iliti subjekta na drugi koi predmet, n. p. *amo parentes*, ljubim roditelje; *hortor milites*, nagovaram vojнике.

2) neprelazni glagolji (*verba intransitiva*) znače ili stališ koje osobe ili stvari, kao : *sum*, jesam ; *sto*, stojim ; *sedeo*, sědim ; *otior*, u pokolu sam ; ili pak onakvo činjenje, koje ostaje u činećoj osobi iliti subjektu, n. p. *eo idem*, *cado*, padam ; *graditur*, stupam ; *loquor*, pogovaram se, govorim (rěci trošim).

P a z k a. Někoji siednji glagolji imaju participij perfecta (i sastavljena iz njega vremena kao *futurum*, *plusquamperfectum* i *futurum II.*) na nalik tèrpceih glagoljah sa srednjim značenjem. Takvi se glagolji zovu *neutro-passiva* ili *semi-deponentia*. i jesu slědeći :

- 1) *audeo, ausus, sum, audere*, směti ;
- 2) *gaudeo, gavisus sum, gaudere*, radovati se ;
- 3) *soleo, solitus sum, solere*, običavati ;
- 4) *fido, fesus sum, fidere*, uzdati se.

O d s ě k d r u g i.

0 spregi. (konjugaciji.)

§. 40. Pri spregi iliti konjugaciji glagolja ima se smotriti: 1) osoba, 2) način, i 3) vréme. Svako od ovih izražuje se svojim vlastitim svèršetkom glagolja.

§. 41. Osobe glagolja jesu tri: 1) p è r v a ili koja govori ; 2) d r u g a ili kojoj se govori ; i 3) tretja o kojoj se govori. Kod svih trijuh osobah razlučuje se opet

singular, ako je govor samo o jednoj. i *plural*, ako je govor o više osobah govorećih, ili kojim se govorí, ili o kojih govorí.

§. 42. Načinah glagolja ima u širem smislu sedam : 1) pokazni način (*modus indicativus*), 2) vezni (*conjunctions*), 3) zapovědni (*imperativus*), 4) neopreděljeni (*infinitivus*), 5) dionik (*participium*), 6) gerund (*gerundium*) i 7) supin (*supinum*). U užem pako smislu jesu samo tri : pokazni, vezni i zapovědni. Ova tri načina zovu se takodjer *verbum finitum* (opreděljeni glagolj), jer znače činjenje koje opreděljene osobe ; četiri pako ostala načina zovu se neopreděljeni glagolj (*verbum infinitum*), jer im osoba nije opreděljena.

§. 43. Jednostavnih vremenah ima šest u latinskom jeziku, i zovu se ovako : 1) *praesens*, sadašnje; 2) *imperfectum*, prošlo trajno ; 3) *perfectum*, prošlo svršeno ; 4) *plusquamperfectum*, predprošlo ; 5) *futurum I.*, buduće ; i 6) *futurum II.* ili *exactum*, buduće II. ili prošlo.

Indikativ ima svih šest vremenah, konjunktiv samo četiri pèrva, imperativ samo *praesens* i *futurum*, a infinitiv i participi samo *praesens*, *perfectum* i *futurum*. Ali i ova vremena nalaze se jednostavna samo u aktivu, a u passivu sastavljaju se *perfectum*, *plusquamperfectum* i *futurum II.* pomoću glagolja *esse*, radi česa zove se ovaj glagolj pomoćni (*verbum auxiliare*).

Razděl pèrvi.

§. 44. Pomoćni glagolj *sum*, *fui*, *esse*, biti, spreže se ovako :

Indicativus.

		<i>Praesens.</i>		<i>Perfectum.</i>
S.	<i>sum</i>	jesam (sam)	<i>fui</i>	bio sam ili bih
	<i>es</i>	jesi (si)		bio si ili bi
Pl.	<i>est</i>	jest (je)	<i>fuit</i>	bio je ili bi
	<i>sūmus</i>	jesmo (smo)		bili smo ili bismo
	<i>estis</i>	jeste (ste)	<i>fuistis</i>	bili ste ili biste
	<i>sunt</i>	jesu (su)		bili su ili biše
			<i>fuérunt</i>	
		<i>Imperfectum.</i>		<i>Plusquamperfectum.</i>
S.	<i>ēram</i>	bijāh	<i>fuérām</i>	bijāh bio
	<i>ēras</i>	bijāše		bijāše bio
Pl.	<i>ērat</i>	bijāše	<i>fuérāt</i>	bijāše bio
	<i>erāmus</i>	bijāsmo		bijāsmo bili
	<i>erātis</i>	bijāste	<i>fuerātts</i>	bijāste bili
	<i>erant</i>	bijāhu		bijāhu bili
			<i>fiérant</i>	

Futurum I.

S.	<i>ero</i>	bit ču (budem)
	<i>eris</i>	bit češ
	<i>erit</i>	bit če
Pl.	<i>erimus</i>	bit čemo
	<i>eritis</i>	bit čete
	<i>erunt</i>	bit če

Futurum II.

<i>fuero</i>	budem
<i>fuēris</i>	budeš
<i>fuērit</i>	budeš
<i>fuerimus</i>	budemo
<i>fueritis</i>	budete
<i>fuērint</i>	budu

Conjunctivus.

Praesens.

S.	<i>sim</i>	da sam
	<i>sis</i>	da si
	<i>sit</i>	da je
Pl.	<i>simus</i>	da smo
	<i>sitis</i>	da ste
	<i>sint</i>	da su

Perfectum.

<i>fuērim</i>	da sam bio
<i>fuēris</i>	da si bio
<i>fuērit</i>	da si bio
<i>fuerimus</i>	da smo bili
<i>fueritis</i>	da ste bili
<i>fuērint</i>	da su bili

Imperfectum.

S.	<i>essem</i>	bio bih
	<i>esses</i>	bio bi
	<i>esset</i>	bio bi
Pl.	<i>essēmus</i>	bili bismo
	<i>essētis</i>	bili biste
	<i>essent</i>	bili bi

Plusquamperfectum.

<i>fuissem</i>	bio bih bio
<i>fuisse</i>	bio bi bio
<i>fuisset</i>	bio bi bio
<i>fuissemus</i>	bili bismo bili
<i>fuissetis</i>	bili biste bili
<i>fuissent</i>	bili bi bili

Imperativus.

S.		Praesens.
	<i>es</i>	budi
Pl.	<i>este</i>	budite
	—	—

Futurum.

<i>esto</i>	da budeš
<i>esto</i>	da bude
<i>estote</i>	da budete
<i>sunto</i>	da budu

Infinitivus.

Pr.	<i>esse</i>	biti (i da sam)
Prf.	<i>fuisse</i>	da sam, (si, je) bio, itd.
Fut.	<i>futurum esse</i> , da ču	biti itd. <i>futurus, a, um.</i> spravan biti, ili koi če biti.

Participium.

(ens)	budući, sući
—	—

Pazka 1. Město *fuērunt*, govori se i *fuēre*; a na město: *essem*, *esses*, *esset*, *essent*: *forem*, *fores*, *foret*, *forent*; i najposlě *forena* město *futurum esse*.

Pazka 2. Participij *futurus*, *a*, *um* u saveznu sa *sim* ili *essem* služi na město manjkajućega futura konjunktiva.

§. 45. Kao pomočni glagolj *sum* sprežu se i drugi iz njega sastavljeni glagolji; a to su sljedeći:

<i>absum</i>	<i>abfui</i>	<i>abesse</i>	nebiti tu;
<i>adsum</i>	<i>adfui</i>	<i>adesse</i>	tu biti;
<i>desum</i>	<i>defui</i>	<i>deesse</i>	manjkati;
<i>insum</i>	<i>infui</i>	<i>inesse</i>	nutri biti;
<i>intersum</i>	<i>interfui</i>	<i>interesse</i>	medju čim biti;

<i>praesum</i>	<i>praefui</i>	<i>praesse</i>	sprěda, na čelu biti;
<i>subsum</i>	<i>subfui</i>	<i>subesse</i>	pod čim biti ;
<i>supersum</i>	<i>superfui</i>	<i>superesse</i>	preostati ;
<i>obsum</i>	<i>obfui</i>	<i>obesse</i>	škoditi, uditi ;
<i>prosum</i>	<i>profui</i>	<i>prodesse</i>	pruditi, hasniti.

Pazka. *Prodesse* uzima svagdě slovo *d* u srđinu, gděgok za *pro* slědi *e*, n. p. *prosum*, *prodes*, *prosumus*, *prodestis*, *prosunt*; *proderam* itd., *prodessem* itd., *proděro* itd.

Razděl druhý.

O pravilnih konjugacijah.

§. 46. U latinskom meću se četiri konjugacije. Na koju od njih spada koi glagolj, pozna se najlakše iz infinitiva praesensa. Infinitiv izlazi ovako :

1: *āre* 2: *ēre* 3: *ēre* 4: *īre*.

Značaj konjugacije (t. j. ono po čem se konjugacija pozna) zove se ono slovo, što ostane na koncu infinitiva, kad mu se odbaci tvorka iliti svěršetak. Konjugacije 1. 2. i 4. imaju tvorku samo *re*, koja kad se odbaci od *amare*, *monere*, *audire*,

Pèrvakonjugacija.

Drugakonjugacija.

I. Activum.

amo, vi, ātum, āre,
ljubiti *).

moneo, ui, ītum, ēre,
opomenuti **).

Indicativus.

Praesens.

<i>S.</i>	<i>amo</i>	ljubim
	<i>amas</i>	ljubiš
	<i>amat</i>	ljubi
<i>Pl.</i>	<i>amāmus</i>	ljubimo
	<i>amātis</i>	ljubite
	<i>amant</i>	ljube

Praesens.

<i>moneo</i>	opominjem
<i>mones</i>	opominješ
<i>monet</i>	opominje
<i>monēmus</i>	opominjemo
<i>monētis</i>	opominjete
<i>monent</i>	opominju

*) Tako :

ornare, kititi ;
vituperare, kudit ;
interrogare, pitati ;
servare, čuvati, hraniti ;
rogare, moliti, prositi ;
laudare, hvaliti ;
vocare, zvati ;
orare, moliti .

**) Tako :

placere, dopadati se ;
praebere, podavati ;
terrere, strašiti ;
coercere, na těsno spraviti ;
nocere, škoditi, uditi ;
debere, morati ;
habere, imati ;
exercere, v.žbatí.

ostane : *ama*, *mone*, *audi*, dakle je u 1. konjugaciji značaj *a.* u 2. *e*, a u 4. *i*. Tretja pako konjugacija ima tvorku cέlo *ere*, koje kad se odbaci, ostane na koncu ili kakov suglasnik, kao : *scribēre*, *dicēre*, *legēre*, *carpēre*; ili pako samoglasnik *u*, kao : *ruēre*, *acuēre*.

Nu tko hoće da bude siguran u sprezanju latinskih glagoljah, mora znati ona četiri korenita vremena, iz kojih se sva ostala izvode. Korenita vremena jesu : 1) *praesens*, 2) *perfectum*, 3) *supinum*, 4) *infinitivus*, koja u pravilnih konjugaciah izlaze ovako :

<i>Conjug.</i>	<i>Praesens.</i>	<i>Perfect.</i>	<i>Supinum.</i>	<i>Infinit.</i>
1.	o	ā - vi	ā - tum	ā - re
2.	ě - o	ui	ǐ - tum	ě - re
3.	o	si	tum	ě - re
4.	ǐ - o	ǐ - vi	ǐ - tum	ǐ - re

§. 47. Pravilne konjugacije glagoljah jesu slědeće :

Tretja konjugacija.

Četvērta konjugacija.

I. Activum.

carpo, *si*, *tum*, *ěre*,
tērgati *).

audio, *ǐvi*, *ǐtum*, *ǐre*,
čuti **).

Indicativus.

Praesens.

S.	<i>carpo</i>	tērgam
	<i>carpis</i>	tērgaš
	<i>carpit</i>	tērga
Pl.	<i>carpimus</i>	tērgamo
	<i>carpītis</i>	tērgate
	<i>carpunt</i>	tērgaju

Praesens.

<i>audio</i>	čujem
<i>audis</i>	čuješ
<i>audit</i>	čuje
<i>audimus</i>	čujemo
<i>audītis</i>	čujete
<i>audiunt</i>	čuju

*) Tako :

- repere*, puziti ;
- serpere*, puziti ;
- sculpere*, izrezavati ;
- scalpere*, strugati ;
- sumere*, uzimati, uzeti ;
- demere*, oduzimati, snimati ;
- tegere*, pokrivati, kriti ;
- regere*, upravlјati.

**) Tako :

- munire*, utvērditi ;
- mollire*, mēkšati ;
- custodire*, čuvati, stražiti ;
- impedire*, prečiti ;
- finire*, svēršiti ;
- nutrire*, hraniti, pitati ;
- lenire*, blažiti ;
- scire*, znati.

P èrv a konjugacija.

Imperfect.

S.	<i>amābam</i>	ljubljah
	<i>amābas</i>	ljubljaše
	<i>amābat</i>	ljubljaše
Pl.	<i>amabāmus</i>	ljubljasmo
	<i>amabātis</i>	ljubljaste
	<i>amabānt</i>	ljubljahu

Futurum I.

S.	<i>amābo</i>	ljubit ču
	<i>amābis</i>	n češ
	<i>amābit</i>	n če
Pl.	<i>amabīmus</i>	n čemo
	<i>amabītis</i>	n čete
	<i>amābunt</i>	n če

Perfectum.

S.	<i>amāvi</i>	ljubih
	<i>amavisti</i>	n i
	<i>amāvit</i>	n i
Pl.	<i>amavīmus</i>	ljubismo
	<i>amavistis</i>	n ste
	<i>amaverunt</i>	n se

Plusquamperfect.

S.	<i>amavēram</i>	'biah ljubio
	<i>amavēras</i>	biaše n
	<i>amavērat</i>	biaše n
Pt.	<i>amaverāmus</i>	biasmo ljubili
	<i>amaverātis</i>	biaste n
	<i>amavērant</i>	biahu n

Futurum II.

S.	<i>amarēro</i>	budem ljubio,
	<i>amarēris</i>	budeš itd.
	<i>amarērit</i>	bude itd.
Pl.	<i>amarērimus</i>	budemo ljubili
	<i>amarēritis</i>	budete itd.
	<i>amarērint</i>	budu itd.

Imperfectum.

<i>monēbam</i>	opominjah
<i>monēbas</i>	opominjaše
<i>monēbat</i>	opominjaše
<i>monebāmus</i>	opominjasmo
<i>monebātis</i>	opominjaste
<i>monēhant</i>	epominjahu

Futurum I.

<i>monēbo</i>	opominjat ču
<i>monēbis</i>	n češ
<i>monēbit</i>	n če
<i>monebīmus</i>	n čemo
<i>monebītis</i>	n čete
<i>monēbunt</i>	n če

Perfectum.

<i>monui</i>	opomenuh
<i>monuisti</i>	opomenū
<i>monuit</i>	opomenū
<i>monuūmus</i>	opomenusmo
<i>monuistis</i>	opomenuste
<i>monuerunt</i>	opomenuše

Plusquamperfect.

S.	<i>amavēram</i>	'biah ljubio
	<i>amavēras</i>	biaše n
	<i>amavērat</i>	biaše n
Pt.	<i>amaverāmus</i>	biasmo ljubili
	<i>amaverātis</i>	biaste n
	<i>amavērant</i>	biahu n

Plusquamperfect.

<i>monuēram</i>	biah opomenuo
<i>monuēras</i>	biaše n
<i>monuērat</i>	biaše n
<i>monuerāmus</i>	biasmo opome-
<i>monuerātis</i>	biaste n (nuli
<i>monuērant</i>	biahu n

Futurum II.

S.	<i>amarēro</i>	budem opomenuo
	<i>amarēris</i>	budeš opomenuo
	<i>amarērit</i>	bude opome-
Pl.	<i>amarērimus</i>	budemo n
	<i>amarēritis</i>	budete n
	<i>amarērint</i>	budu n

Conjunctivus.

Praesens.

S.	<i>amem</i>	da ljubim
	<i>ames</i>	da ljubiš
	<i>amet</i>	da ljubi
Pl.	<i>amēmus</i>	da ljubimo
	<i>ametis</i>	da ljubite
	<i>ament</i>	da ljube

Praesens.

<i>monēam</i>	da opominjem
<i>monēas</i>	da opominješ
<i>monēat</i>	da opominje
<i>monēāmus</i>	da opomijemo
<i>monēātis</i>	da opominjete
<i>monēant</i>	da opominju

Tretja konjugacija.

Imperfectum.

S.	<i>carpebam</i>	tèrgah
	<i>carpebas</i>	tèrgaše
	<i>carpebat</i>	tèrgaše
Pl.	<i>carpebamus</i>	tèrgasmo
	<i>carpebatis</i>	tèrgaste
	<i>carpebant</i>	tèrgahu

Futurum I.

S.	<i>carpam</i>	tèrgat éu
	<i>carpes</i>	" éeš
	<i>carpet</i>	" ée
Pl.	<i>carpēmus</i>	" éemo
	<i>carpētis</i>	" éete
	<i>carpent</i>	" ée

Perfectum.

S.	<i>carpsi</i>	tèrgah
	<i>carpsisti</i>	tèrgà
	<i>carpsit</i>	tèrgà
Pl.	<i>carpsimus</i>	tèrgasmo
	<i>carpsistis</i>	tègaste
	<i>carpserunt</i>	tèrgaše

Plusquamperfectum.

S.	<i>carpsēram</i>	biah tèrgao
	<i>carpseras</i>	biaše "
	<i>carpsērat</i>	biaše "
Pl.	<i>carpserāmus</i>	biasmo tèr-
	<i>carpserātis</i>	biaste gali
	<i>carpserānt</i>	biahu

Futurum II.

S.	<i>carpsēro</i>	budem tèr-
	<i>carpsēris</i>	budeš "
	<i>carpsērit</i>	bude "
Pl.	<i>carpserīmus</i>	budemo ter-
	<i>carpserītis</i>	gali
	<i>carpserīnt</i>	budete "
		buđu "

Četvērta konjugacija.

Imperfectum.

	<i>audiēbam</i>	čujah
	<i>audiēbas</i>	čujaše
	<i>audiēhat</i>	čujaše
	<i>audiēbāmus</i>	čujasmo
	<i>audiēbātis</i>	čujaste
	<i>audiēbānt</i>	čujahu

Futurum I.

S.	<i>audiam</i>	čut éu
	<i>audies</i>	" éeš
	<i>audiet</i>	" ée
Pl.	<i>audiēmus</i>	" éemo
	<i>audiētis</i>	" éete
	<i>audient</i>	" ée

Perfectum.

S.	<i>audivī</i>	čuh
	<i>audivisti</i>	čú
	<i>audivit</i>	ču
Pl.	<i>audiēvīmus</i>	čusmo
	<i>audiēvītis</i>	čuste
	<i>audiverunt</i>	čuše

Plusquamperfectum.

S.	<i>audivēram</i>	biah čuo
	<i>audiveras</i>	biaše "
	<i>audivērat</i>	biaše "
Pl.	<i>audiēvīmus</i>	biasmo čuli
	<i>audiēvītis</i>	biaste "
	<i>audiverānt</i>	biahu "

Futurum II.

S.	<i>audivēro</i>	budem čuo
	<i>audivēris</i>	budeš "
	<i>audivērit</i>	bude "
Pl.	<i>audiēvīmus</i>	budemo čuli
	<i>andiverātis</i>	budete "
	<i>audiērēint</i>	buđu "

*Conjunctivus.**Praesens.*

S.	<i>carpam</i>	da tèrgam
	<i>carpas</i>	da tèrgaš
	<i>carpat</i>	da tèrga
Pl.	<i>carpamus</i>	da tèrgamo
	<i>carpatis</i>	da tèrgate
	<i>carpant</i>	da tèrgaju

Praesens.

	<i>audiam</i>	da čujem
	<i>audias</i>	da čuješ
	<i>audiat</i>	da čuje
	<i>audiāmus</i>	da čujemo
	<i>audiātis</i>	da čujete
	<i>audiant</i>	da čuju

P è r v a konjugacija.

Imperfectum.

S.	<i>amārem</i>	ljubio bih
	<i>amāres</i>	" bi
	<i>amāret</i>	" bi
Pl.	<i>amarēmus</i>	ljubili bismo
	<i>amarētis</i>	" biste
	<i>amarent</i>	" bi

Perfectum.

S.	<i>amarērim</i>	da sam ljubio
	<i>amarēris</i>	da si "
	<i>amarērit</i>	da je "
Pl.	<i>amarerīmus</i>	da smo ljubili
	<i>amarerītis</i>	da ste "
	<i>amarerīnt</i>	da su "

Plusquamperfectum.

S.	<i>amarissem</i>	bio bih ljubio
	<i>amarisses</i>	bio bi "
	<i>amarisset</i>	" "
Pl.	<i>amarissemus</i>	bili bismo ljubili
	<i>amarissetis</i>	" biste "
	<i>amarissent</i>	" bi "

Drug a konjugacija.

Imperfectum.

	<i>monērem</i>	opominjao bih
	<i>monēres</i>	" bi
	<i>monēret</i>	" bi
	<i>monerēmus</i>	opominjali bismo
	<i>monerētis</i>	" biste
	<i>monerent</i>	" bi

Perfectum.

	<i>monuērim</i>	da sam opomenuo
	<i>monuēris</i>	" si "
	<i>monuērit</i>	" je "
	<i>monuērimus</i>	" smo opomenuli
	<i>monuēritis</i>	" ste "
	<i>monuērint</i>	" su "

Plusquamperfectum.

	<i>monuissem</i>	bio bih opomenuo
	<i>monuisses</i>	" bi "
	<i>monuisset</i>	" bi "
	<i>monuissemus</i>	bili bismo opomenuli
	<i>monuissestis</i>	" biste "
	<i>monuissent</i>	" bi "

Imperativus.

Pr.	<i>amā</i>	ljubi	<i>monē</i>	opominji
	<i>amāte</i>	ljubite	<i>monēte</i>	opominjite
Fut.	<i>amāto</i>	imaš ljubiti	<i>monēto</i>	imaš opominjati
	<i>amāto</i>	ima "	<i>monēto</i>	ima "
	<i>amatōte</i>	imate "	<i>monetōte</i>	imate "
	<i>amanto</i>	imaju "	<i>monento</i>	imaju "

Infinitivus.

Pr., Prf.	<i>amāre</i>	ljubiti	<i>monēre</i>	opiminjati, opomenuti
	<i>amavisse</i>	da sam(si, je)	<i>monuisse</i>	da sam(si, je)
		ljubio, da smo (ste, su)		opomenuo; da smo (ste, su)
		ljubili		opomenuli

Fut.

	<i>amatūrum esse</i>	da ču, (češ, će, čemo, čete, će)	<i>monitūrum esse</i>	da ču (češ, će, čemo, čete, će) opominjati
--	----------------------	----------------------------------	-----------------------	--

Participium.

Pr.	<i>amanas</i>	ljubeći	<i>monens</i>	opominjući
Fut.	<i>amatūrus, a, um, 1)</i>	imajući ljubiti	<i>monitūrus, a, um, 1)</i>	imajući opominjati

Tretja konjugacija.

Četvērta konjugacija.

Imperfectum.

S.	<i>carpērem</i>	tērgao bih
	<i>carpēres</i>	tērgao bi
	<i>carpēret</i>	tērgao bi
Pl.	<i>carperēmus</i>	tērgali bismo
	<i>carperētis</i>	" biste
	<i>carpērent</i>	" bi

Perfectum.

S.	<i>carpsérīm</i>	da sam tērgao
	<i>carpsérīs</i>	" si "
	<i>carpsérīt</i>	" je "
Pl.	<i>carpsérīmus</i>	" smo tērgali
	<i>carpsérītis</i>	" ste "
	<i>carpsérīnt</i>	" su "

Plusquamperfectum.

S.	<i>carpsissēm</i>	bio bih tērgao
	<i>carpsissēs</i>	" bi "
	<i>carpsissēt</i>	" bi "
Pl.	<i>carpsissēmūs</i>	bili bismo tērgali
	<i>carpsissētis</i>	" biste "
	<i>carpsissēnt</i>	" bi "

Imperfectum.

	<i>audīrem</i>	čuo bih
	<i>audīres</i>	čuo bi
	<i>audīret</i>	čuo bi
	<i>audīremus</i>	čuli bismo
	<i>audīretis</i>	čuli biste
	<i>audīrent</i>	čuli bi

Perfectum.

	<i>audīvērim</i>	da sam čuo
	<i>audīvēris</i>	" si "
	<i>audīvērit</i>	" je "
	<i>audīverīmus</i>	" smo čuli
	<i>audīverītis</i>	" ste "
	<i>audīvērint</i>	" su "

Plusquamperfectum.

	<i>audīvissem</i>	bio bih čuo
	<i>audīvisses</i>	" bi "
	<i>audīvisset</i>	" bi "
	<i>audīvissēmūs</i>	bili bismo čuli
	<i>audīvissētis</i>	" biste "
	<i>audīvissēnt</i>	" bi "

Imperativus.

Pr.	<i>carpē</i>	tergaj, utērgaj	<i>audi</i>	čuj, slušaj
	<i>carpīte</i>	tērgajte, utērgajte	<i>audīte</i>	čujte, slušajte
Fut.	<i>carpīto</i>	imaš tērgati	<i>audīto</i>	imaš čuti
	<i>carpīto</i>	ima "	<i>audīto</i>	ima "
	<i>carpitōtē</i>	imate "	<i>auditōtē</i>	imate "
	<i>carpunto</i>	imaju "	<i>audiunto</i>	imaju "

Infinitivus.

Pr.	<i>carpēre</i>	tērgati, utērgati	<i>audīre</i>	čuti, slušati
Prf.	<i>carpissē</i>	da sam (si, je) tērgao,	<i>audīvisse</i>	da sam(si,je) čuo, da smo
		da smo (ste, su) tērgali		(ste,su) čuli
Fut.	<i>carptūrum esse</i>	da ču (češ, če, čemo, čete, če)	<i>auditūrum esse</i>	da ču (češ, če, čemo, čete, če) čuti

Participium.

Pr.	<i>carpens</i>	tērgajuci	<i>audiens</i>	čujući
Fut.	<i>carptūrus, a, um, 1)</i>	imajući tērgati	<i>auditūrus, a, um 1)</i>	imajući čuti

Gerundium.

<i>Gen.</i>	<i>amandī</i>	ljubljenja	<i>monēndī</i>	opominjanja
<i>Dat.</i>	<i>amandō</i>	ljubljenju	<i>monēndo</i>	opominjanju
<i>Acc.</i>	<i>amandum</i>	ljubljenje	<i>monēndum</i>	opominjanje
<i>Abl.</i>	<i>amando</i>	ljubljenjem ; ljubeć	<i>monēndo</i>	opominjanjem ; opominjuć

Supinum.

1.	<i>amātūm</i>	ljubit , izljubit	<i>monētūm</i>	opominjat, opomenut
2.	<i>amātū</i>	ljubiti	<i>monētū</i>	opominjati, opomenuti

II. *P a s s i v u m.**Indicativus.*

<i>Praesens.</i>			<i>Praesens.</i>	
S.	<i>amor</i>	bivam ljubljen, a, o	<i>monēor</i>	bivam opminjan a, o
	<i>amāris</i>	bivaš "	<i>monēris</i>	bivaš "
	<i>amātur</i>	biva "	<i>monētur</i>	biva "
Pl.	<i>amāmur</i>	bivamo ljubljeni, e, a	<i>monēmur</i>	bivamo opomi- njani, e, a
	<i>amamīni</i>	bivate "	<i>monemīni</i>	bivate "
	<i>amantur</i>	bivaju "	<i>monentur</i>	bivaju "

Imperfectum.

<i>Imperfectum.</i>			<i>Imperfectum.</i>	
S.	<i>amābar</i>	bivah ljubljen	<i>monēbar</i>	bivah opominjan
	<i>amabāris</i>	bivaše "	<i>monēbāris</i>	bivaše "
	<i>amabātur</i>	bivaše "	<i>monēbātur</i>	bivaše "
Pl.	<i>amabāmur</i>	bivasmo ljub- jeni	<i>monēbāmur</i>	bivasmo opomi- njani
	<i>amabamīni</i>	bivaste "	<i>monēbamīni</i>	bivaste "
	<i>amabantur</i>	bivahu "	<i>monēbantur</i>	bivahu "

Futurum I.

<i>Futurum I.</i>			<i>Futurum I.</i>	
S.	<i>amābor</i>	bit ēu ljubljen	<i>monēbor</i>	bit ēu opomi- njani
	<i>amabēris</i>	bit ēs "	<i>monēbēris</i>	bit ēs "
	<i>amabitur</i>	bit ēe "	<i>monēbitur</i>	bit ēe "
Pl.	<i>amabimur</i>	bit ēmo ljub- jeni	<i>monēbimur</i>	bit ēmo opomi- njani
	<i>amabimīni</i>	bit ēte "	<i>monēbimīni</i>	bit ēte "
	<i>amabuntur</i>	bit ēe "	<i>monēbuntur</i>	bit ēe "

Tretja konjugacija. | Četvèrta konjugacija.

Gerundium.

<i>Gen.</i>	<i>carpendi</i>	tèrganja	<i>audiendi</i>	čuvenja
<i>Dat.</i>	<i>carpendo</i>	tèrganju	<i>audiendo</i>	čuvenju
<i>Acc.</i>	<i>carpendum</i>	tèrganje	<i>audiendum</i>	čuvenju
<i>Abl.</i>	<i>carpendo</i>	tèrganjem ; térgajuc	<i>audiendo</i>	čuvenjem ; čujuc

Supinum.

1.	<i>carptum</i>	tèrgat, utèr- gati	<i>auditum</i>	čut, slušat
2.	<i>carptu</i>	tèrgati	<i>auditu</i>	čuti

II. Passivum.

Indicativus.

Praesens.

<i>S.</i>	<i>carpor</i>	bivam tèrgan, a, o	<i>audior</i>	bivam čuven, a, o
	<i>carpēris</i>	bivaš "	<i>audiris</i>	bivaš "
	<i>carpitur</i>	biva "	<i>auditur</i>	biva "
	<i>carpimur</i>	bivamo tèr- gani, e, a	<i>audimur</i>	bivamo čuveni, e, a
	<i>carpimini</i>	bivate "	<i>andimini</i>	bivate "
	<i>carpuntur</i>	bivaju "	<i>audiuntur</i>	bivaju "

Imperfectum.

<i>S.</i>	<i>carpebar</i>	bivah tèrgan	<i>audiebar</i>	bivah čuven
	<i>carpebāris</i>	bivaše "	<i>audiebāris</i>	bivaše "
	<i>carpbātar</i>	bivaše "	<i>audiebātar</i>	bivaše "
	<i>carpebāmūr</i>	bivasmo tèr- gani	<i>audiebāmūr</i>	bivasmo čuveni
	<i>carpebamīni</i>	bivaste "	<i>audiebamīni</i>	bivaste "
	<i>carpebantur</i>	bivahu "	<i>audiebantur</i>	bivahu "

Futurum I.

<i>S.</i>	<i>carpar</i>	bit éu tèrgan	<i>audiar</i>	bit éu čuven
	<i>carpēris</i>	bit ćeš "	<i>audieris</i>	bit ćeš "
	<i>carpetur</i>	bit će "	<i>audietur</i>	bit će "
	<i>carpemur</i>	bit éemo tèr- gani	<i>audiēmur</i>	bit éemo čuveni
	<i>carpemīni</i>	bit éete "	<i>audiemīni</i>	bit éete "
	<i>carpentur</i>	bit će "	<i>andientur</i>	bit će "

Pérvakonjugacija.

Perfectum.

S.	<i>amātus sum</i> jesam ili bih ljubljen
	<i>amātus es</i> jesi ili bi itd.
	<i>amātus est</i> jest ili bi itd.
Pt,	<i>amāti sumus</i> jesmo ili bismo ljubljeni
	<i>amāti estis</i> jeste ili biste it.
	<i>amāti sunt</i> jesu ili biše itd.

Plusquamperfectum.

S.	<i>amātus eram</i> biah ljubljen
	<i>amātus eras</i> biaše "
	<i>amātus erat</i> biaše "
Pl.	<i>amāti erāmus</i> biasmo ljub- ljeni
	<i>amāti erātis</i> biaste "
	<i>amāti erant</i> biahu "

Futurum II.

S.	<i>amātus ero</i> budem ljub- ljen
	<i>amātus eris</i> budeš "
	<i>amātus erit</i> bude "
Pl.	<i>amāti erāmus</i> budemo ljub- ljeni
	<i>amāti erātis</i> budete "
	<i>amāti erunt</i> budu "

Drugakonjugacija.

Perfectum.

	<i>monītus sum</i> jesam opomenut
	<i>monītus es</i> jesi "
	<i>monītus est</i> jest "
	<i>monīti sumus</i> jesmo opomenuti
	<i>monīti estis</i> jeste "
	<i>monīti sunt</i> jesu "

Plusquamperfectum.

	<i>monītus eram</i> biah opomenut
	<i>monītus eras</i> biaše "
	<i>monītus erat</i> biaše "
	<i>monīti eramus</i> biasmo opome- nuti
	<i>monīti eratis</i> biaste "
	<i>monīti erant</i> biahu "

Futurum II.

	<i>monītus ero</i> budem opomenut
	<i>monītus eris</i> budeš "
	<i>monītus erit</i> bude "
	<i>monīti erimus</i> budemo opo me- nuti
	<i>monīti eritis</i> budete "
	<i>monīti erunt</i> budu "

Conjunctivus.

Praesens.

S.	<i>amer</i> da bivam ljubl- jen
	<i>amēris</i> da bivaš "
	<i>amētur</i> da biva "
Pl.	<i>amēmur</i> da bivamo ljub- ljeni
	<i>amemini</i> da bivate "
	<i>amentur</i> da bivaju "

Praesens

	da bivam opo- minjan
	<i>moneāris</i> da bivaš "
	<i>moneātur</i> da biva "
	<i>moneāmur</i> da bivamo opo- minjani
	<i>moneamini</i> da bivate "
	<i>moneantur</i> da bivaju "

Imperfectum.

S.	<i>amārer</i> bio bih ljubljen
	<i>amarēris</i> bi bi "
	<i>amarētur</i> bio bi "
Pl.	<i>amarēmur</i> bili bismo ljub- ljeni
	<i>amaremini</i> bili biste "
	<i>amarentur</i> bili bi "

Imperfectum.

	bio bih opominjan
	<i>monerēris</i> bio bi "
	<i>monerētur</i> bio bi "
	<i>monerēmur</i> bili bismo opo- minjani
	<i>moneremini</i> bili biste "
	<i>monerentur</i> bili bi "

Tretja konjugacija.

Četverta konjugacija.

Perfectum.

S.	<i>carptus sum</i>	jesam ili bih tèrgan
	<i>carptus es</i>	jesi ili bi itd.
	<i>carptus est</i>	jest ili bi itd.
Pl.	<i>carpti sumus</i>	jesmo ili bismo tèrgani
	<i>carpti estis</i>	jeste ili biste itd.
	<i>carpti sunt</i>	jesu ili biše itd.

Plusquamperfectum.

S.	<i>carptus eram</i>	biah tèrgan
	<i>carptus eras</i>	biaše "
	<i>carptus erat</i>	biaše "
Pl.	<i>carpti eramus</i>	biasmo tèrgani
	<i>carpti eratis</i>	biaste "
	<i>carpti erant</i>	biahu "

Futurum II.

S.	<i>carptus ero</i>	budem tèrgan
	<i>carptus eris</i>	budeš "
	<i>carptus erit</i>	bude "
Pl.	<i>carpti erimus</i>	budemo tèrgani
	<i>carpti eritis</i>	budete "
	<i>carpti erunt</i>	budu "

Perfectum.

	<i>auditus sum</i>	jeSAM čuven
	<i>auditus es</i>	jesi "
	<i>auditus est</i>	jest "
	<i>auditii sumus</i>	jesmo čuveni
	<i>auditii estis</i>	jeste "
	<i>auditii sunt</i>	jesu "

Plusquamperfectum.

	<i>auditus eram</i>	biah čuven
	<i>auditus eras</i>	biaše "
	<i>auditus erat</i>	biaše "
	<i>auditii eramus</i>	biasmo čuveni
	<i>auditii eratis</i>	biaste "
	<i>auditii erant</i>	biahu "

Futurum II.

	<i>auditus ero</i>	budem čuven
	<i>auditus eris</i>	budeš "
	<i>auditus erit</i>	bude "
	<i>auditii erimus</i>	budemo čuveni
	<i>auditii eritis</i>	budete "
	<i>auditii erunt</i>	budu "

Conjunctivus.

Praesens.

S.	<i>carpar</i>	da bivam tèrgan
	<i>carparis</i>	da bivaš "
	<i>carpatur</i>	da biva "
	<i>carpamur</i>	da bivamo tèrgani
	<i>carpamini</i>	da bivate "
	<i>carpantur</i>	da bivaju "

Imperfectum.

S.	<i>carperer</i>	bio bih tèrgan
	<i>carpereris</i>	bio bi "
	<i>carperetur</i>	bio bi "
Pl.	<i>carperemur</i>	bili bismo tèrgani
	<i>carperemini</i>	bili biste "
	<i>carperentur</i>	bili bi "

Praesens.

	<i>audiar</i>	da bivam čuven
	<i>audiaris</i>	da bivaš "
	<i>audiatur</i>	da biva "
	<i>audiāmur</i>	da bivamo čuveni
	<i>audiāmini</i>	da bivate "
	<i>audiāntur</i>	da bivaju "

Imperfectum.

	<i>audirer</i>	bio bih čuven
	<i>audireris</i>	bio bi "
	<i>audiretur</i>	bio bi "
	<i>audiremūr</i>	bili bismo čuveni
	<i>audiremīni</i>	bili biste "
	<i>audirentur</i>	bili bi "

P è r v a konjugacija.

Perfectum.

S.	<i>amātus sim</i>	dajesam ljub- ljen
	<i>amātus sis</i>	" jesi "
	<i>amātus sit</i>	" jest "
Pl.	<i>amāti simus</i>	" jesmo ljub- ljeni
	<i>amāti sitis</i>	" jeste "
	<i>amāti sint</i>	" jesu "

Plusquamperfectum.

S.	<i>amātus essem</i>	bio bih bio ljubljen
	<i>amātus esses</i>	bio bi itd.
	<i>amātus esset</i>	bio bi itd.
Pl.	<i>amāti essemus</i>	bili bismo bili ljubljeni
	<i>amāti essetis</i>	bili biste itd.
	<i>amāti essent</i>	bili bi itd.

Drug a konjugacija.

Perfectum.

	<i>monītus sim</i>	da jesam opome- nut
	<i>monītus sis</i>	" jesi "
	<i>monītus sit</i>	" jest "
	<i>monīti simus</i>	" jesmo opome- nuti
	<i>monīti sitis</i>	" jeste "
	<i>monīti sint</i>	" jesu "

Plusquamperfectum.

	<i>monītus essem</i>	bio bih opome- nut bio
	<i>monītus esset</i>	bio bi itd.
	<i>monītus esset</i>	bio bi itd.
	<i>monīti essemus</i>	bili bismo ope- menuti bili
	<i>monīti essetis</i>	bili biste itd.
	<i>monīti essent</i>	bili bi itd.

Imperativus.

Pr.	<i>amāre</i>	budi ljubljen	<i>monēre</i>	budi opominjan
	<i>amamini</i>	budite ljub- ljeni	<i>monemini</i>	budite opomi- njani
Fut.	<i>amātor</i>	imaš bit ljub- ljen	<i>monētor</i>	imaš bit opomin- jan
	<i>amātor</i>	ima	<i>monētor</i>	ima
	<i>amamīnor</i>	imate bit ljub- ljeni	<i>monemīnor</i>	imate bit " ope- minjani
	<i>amāntor</i>	imaju "	<i>monentor</i>	imaju bit "

Infinitivus.

Pr.	<i>amāri</i>	biti ljubljen	<i>monēri</i>	biti opominjan
Prf.	<i>amātum esse</i>	{ da sam bio itd. ljubljen	<i>monītum esse</i>	{ da sam bio ope- minjan;
Fut.	<i>amatum iri</i>	{ da ču (češ itd.) bit ljubljen	<i>monītum iri</i>	{ da ču (češ itd.) biti opominjan

Participium.

Prf.	<i>amatus, a, um,</i>	ljubljen	<i>monītus, a, um,</i>	opominjan i opomenut
Fut.	<i>amandus, a, um,</i>	imajući bit ljubljen	<i>monendus, a, um,</i>	imajući bi- ti opomenut

Tretja konjugacija. Četverta konjugacija.

Perfectus.				Perfectum.				
S.	<i>carpus</i>	sim	da sam	ter-	<i>auditus</i>	sim	da sam	čuven
Pl.	<i>carpus</i>	sis	da si	gan	<i>auditus</i>	sis	da si	"
	<i>carpus</i>	sit	da je	"	<i>auditus</i>	sit	da je	"
	<i>carpi</i>	simus	da smo	ter-	<i>auditus</i>	simus	da smo	čuveni
	<i>carpi</i>	sitis	da ste	gani	<i>auditus</i>	sitis	da ste	"
	<i>carpi</i>	sint	da su	"	<i>auditus</i>	sint	da su	"
Plusquamperfectum.				Plusquamperfectum.				
S.	<i>carpus</i>	essem	bio bih bio	ter-	<i>auditus</i>	essem	bio bih bio	ču-
Pl.	<i>carpus</i>	esses	bio bi	gan	<i>auditus</i>	esses	bio bi	ven
	<i>carpus</i>	esset	bio bi	itd.	<i>auditus</i>	esset	bio bi	itd.
	<i>carpi</i>	essemus	bili bismo	bili	<i>auditus</i>	essemus	bili bismo	bili
				tergani				čuveni
	<i>carpi</i>	essetis	bili biste	itd.	<i>auditus</i>	essetis	bili biste	itd.
	<i>carpi</i>	essent	bili bi	itd.	<i>auditus</i>	essent	bili bi	itd.

Imperativus.

<i>Pr.</i>	<i>carpēre</i>	budi tērgan	<i>audīre</i>	budi čuven
	<i>carpimīni</i>	budite tēr- ganī	<i>audimīni</i>	budite čuveni
<i>Fut.</i>	<i>carpītor</i>	imaš biti tēr- ganī	<i>audītor</i>	imaš bit čuven
	<i>carpītor</i>	ima biti "	<i>audītor</i>	ima "
	<i>carpīminor</i>	imate biti tēr- ganī	<i>audimīnor</i>	imate bit čuveni
	<i>carpūntor</i>	imaju biti "	<i>audiūntor</i>	imaju "

Infinitivus.

<i>Pr.</i>	<i>carpi</i>	biti tèrgan,	<i>audiri</i>	biti čuven
<i>Prf.</i>	<i>carptum esse</i>	{ da sam bio tèr- gan;	<i>auditum esse</i>	{ da sam bio ču- ven;
<i>Fut.</i>	<i>carptum iri</i>	{ da ču (češ it.) biti tèrgan	<i>auditum iri</i>	{ da ču (češ itd.) biti čuven

Participium.

<i>Prf.</i>	<i>carptus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> , tèrgan, utèr- gan	<i>auditus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> čuven
<i>Fut.</i>	<i>carptus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> , imajući biti tèrgan	<i>audiendus</i> , <i>a</i> , <i>um</i> imajući biti čuven

III. D e p o n e n s.

hortor, ātus sum, āri,
nagovarati *).

vereor, ītus sum, ēri,
bojati se **).

Indicativus.

Praesens.

S.	<i>hortor</i>	nagovaram
	<i>hortāris</i>	nagovaraš
	<i>hortātur</i>	nagovara
Pl.	<i>hortāmur</i>	nagovaramo
	<i>hortamini</i>	nagovarate
	<i>hortantur</i>	nagovaraju

Praesens.

<i>verēor</i>	bojim se
<i>verēris</i>	bojiš se
<i>verētur</i>	boji se
<i>verēmur</i>	bojimo se
<i>veremini</i>	bojite se
<i>verentur</i>	boje se

Imperfectum.

S.	<i>hortābar</i>	nagovarah
	<i>hortabāris</i>	nagovaraše
	<i>hortabātur</i>	nagovaraše
Pl.	<i>hortabāmur</i>	nagovarasmo
	<i>hortabamini</i>	nagovaraste
	<i>hotabantur</i>	nagovarahu

Imperfectum.

<i>verēbar</i>	bojah se
<i>rerebāris</i>	bojaše se
<i>verebātur</i>	bojaše se
<i>verebāmur</i>	bojasmo se
<i>verebamini</i>	bojaste se
<i>verebantur</i>	bojahu se

Futurum I.

S.	<i>hortābor</i>	nagovarat čū
	<i>hortabēris</i>	češ
	<i>hortabitur</i>	če
Pl.	<i>hortabīmur</i>	čemo
	<i>hortabimini</i>	čete
	<i>hortabuntur</i>	če

Futurum I.

<i>verēbor</i>	bojat ču se
<i>verebēris</i>	češ se
<i>verebitetur</i>	če se
<i>verebīmur</i>	čemo se
<i>verebimini</i>	čete se
<i>verebuntur</i>	če se

Perfectum.

S.	<i>hortātus sum</i>	nagovarah
	<i>hortātus es</i>	nagovara
	<i>hortātus est</i>	nagovara
Pl.	<i>hortāti sumus</i>	nagovarasmo
	<i>hortāti estis</i>	nagovaraste
	<i>hortāti sunt</i>	nagovaraše

Perfectum.

<i>verītus sum</i>	bojāh
<i>verītus es</i>	bojā se
<i>verītus est</i>	bojā se
<i>verīti sumus</i>	bojasmo se
<i>verīti estis</i>	bojaste se
<i>verīti sunt</i>	bojaše se

*) Tako :

comitāri, pratiti ;
dignāri, dostojati se ;
imitāri, naslědovati ;
mināri, přetiti ;
aemulāri, takmiti se.

**) Tako :

licēri, ponudjati cenu ;
tuēri, braniti ;
intuēri, gledati ;
merēri, zasluziti ;
pollicēri, obećati.

Treća konjugacija.

Četvrtka konjugacija.

III. Deponens.

fungor, ctus, sum, fungi,
obavljati *).

blandior, itus sum, iri,
milovati **).

Indicativus.

Praesens.

S.	<i>fungor</i>	obavljam
	<i>fungēris</i>	obavljaš
	<i>fungit̄ur</i>	obavlja
Pl.	<i>fungimur</i>	obavljamо
	<i>fungimini</i>	obavljate
	<i>funguntur</i>	obavlјaju

Praesens.

<i>blandior</i>	milujem
<i>blandiris</i>	miluješ
<i>blanditur</i>	miluje
<i>blandimur</i>	milujemo
<i>blandimini</i>	milujete
<i>blandiuntur</i>	miluju

Imperfectum.

S.	<i>fungebār</i>	obavljah
	<i>fungebāris</i>	obavljaše
	<i>fungebāt̄ur</i>	obavljaše
Pl.	<i>fungebāmūr</i>	obavljasmo
	<i>fungebāmīni</i>	obavljaste
	<i>fungebāntur</i>	obavljahу

Imperfectum.

<i>blandiebār</i>	milovah
<i>blandiebāris</i>	milovaše
<i>blandiebāt̄ur</i>	milovaše
<i>blandiebāmūr</i>	milovasmo
<i>blandiebāmīni</i>	milovaste
<i>blandiebāntur</i>	milovahu

Futurum I.

S.	<i>fungar</i>	obavlјat ёу
	<i>fungēris</i>	" ёш
	<i>fungēt̄ur</i>	" ё
Pl.	<i>fungemur</i>	" ёмо
	<i>fungemīni</i>	" ёте
	<i>fungentur</i>	" ё

Futurum I.

<i>blandiar</i>	milovati ёу
<i>blandieris</i>	" ёш
<i>blandiet̄ur</i>	" ё
<i>blandiemur</i>	" ёмо
<i>blandiemīni</i>	" ёте
<i>blandientur</i>	" ё

Perfectum.

S.	<i>functus sum</i>	obavlјah
	<i>functus es</i>	obavlјa
	<i>functus est</i>	obavlјa
Pl.	<i>functi sumus</i>	obavljasmo
	<i>functi estis</i>	obavlјaste
	<i>functi sunt</i>	obavlјaše

Perfectum.

<i>blandit̄us sum</i>	milovah
<i>blandit̄us es</i>	milova
<i>blandit̄us est</i>	milova
<i>blanditi sumus</i>	milovasmo
<i>blanditi estis</i>	milovaste
<i>blanditi sunt</i>	milovaše

*) Tako :

defungi, ovèršiti, prebaviti ;
perfungi, upravlјati, svèršiti.

**) Tako :

largire, podavati ;
mentiri, lagati :
partiri, děliti ;
sortiri, srèčkom děliti.

P è r v a k o n j u g a c i j a.

Plusquamperfectum.

S.	<i>hortatus</i>	<i>eram</i>	nagovarao	biah
	<i>hortatus</i>	<i>eras</i>	"	biaše
	<i>hortatus</i>	<i>erat</i>	"	biaše
Pl.	<i>hortati</i>	<i>eramus</i>	nagovarali	biasmo
	<i>hortati</i>	<i>eratis</i>	"	biaste
	<i>hortati</i>	<i>erant</i>	"	biahu

Futurum II.

S.	<i>hortatus</i>	<i>ero</i>	budem	nago-
	<i>hortatus</i>	<i>eris</i>	budeš	"
	<i>hortatus</i>	<i>erit</i>	bude	"
Pl.	<i>hortati</i>	<i>erimus</i>	budemo	nago-
	<i>hortati</i>	<i>eritis</i>	budete	varali
	<i>hortati</i>	<i>erunt</i>	budu	"

D r ú g a k o n j u g a c i j a.

Plusquamperfectum.

	<i>veritus</i>	<i>eram</i>	biah se	bojao
	<i>veritus</i>	<i>eras</i>	biaše se	"
	<i>veritus</i>	<i>erat</i>	biaše se	"
	<i>veriti</i>	<i>eramus</i>	biasmo se	bo-
	<i>veriti</i>	<i>eratis</i>	biaste se	jali
	<i>veriti</i>	<i>erant</i>	biahu se	"

Futurum II.

	<i>veritus</i>	<i>ero</i>	budem	se bojao-
	<i>veritus</i>	<i>eris</i>	budeš	"
	<i>veritus</i>	<i>erit</i>	bude se	"
	<i>verili</i>	<i>erimus</i>	budemo se	bo-
	<i>verili</i>	<i>eritis</i>	budete se	jali
	<i>verili</i>	<i>erunt</i>	budu se	"

Conjunctivus.

Praesens.

S.	<i>horter</i>	da	nagovaram	
	<i>hortēris</i>	da	nagovaraš	
	<i>hortētur</i>	da	nagovara	
Pl.	<i>hortēmur</i>	da	nagovara-	
			mo	
	<i>hortemini</i>	da	nagovarate	
	<i>hortentur</i>	da	nagovaraju	

Praesens.

	<i>vereār</i>	da	se bojim
	<i>vereāris</i>	da	se bojiš
	<i>vereātur</i>	da	se boji
	<i>vereāmūr</i>	da	se bojimo
	<i>vereamīni</i>	da	se bojite
	<i>vereantur</i>	da	se boje

Imperfectum.

S.	<i>hortārer</i>	nagovarao	bih	
	<i>hortarēris</i>	"	bi	
	<i>hortarētur</i>	"	bi	
Pl.	<i>hortaremūr</i>	nagovarali	bis-	
			mo	
	<i>hortaremīni</i>	"	biste	
	<i>hortarentur</i>	"	bi	

Imperfectum.

	<i>vererēr</i>	bojao	bih se
	<i>verereris</i>	"	bi se
	<i>vererētur</i>	"	bi se
	<i>vererēmūr</i>	bojali	bismo se
	<i>vereremīni</i>	"	biste se
	<i>vererentur</i>	"	bi se

Perfectum.

S.	<i>hortatus</i>	sim	da	sam	nago-
					varao
	<i>hortatus</i>	<i>sis</i>	da	si	nagovarao
	<i>hortatus</i>	<i>sit</i>	da	je	"
Pl.	<i>hortati</i>	<i>simus</i>	da	smo	nagova-
					rali
	<i>hortati</i>	<i>sitis</i>	da	ste	"
	<i>hartati</i>	<i>sint</i>	da	su	"

Perfectum.

	<i>veritus</i>	da	sam	se bojao
	<i>veritus</i>	da	si	se "
	<i>verituš</i>	da	se	je "
	<i>veriti</i>	da	smo	se bojali
	<i>verili</i>	da	ste	se "
	<i>verili</i>	da	su	se "

Tretja konjugacija.

Četvērta konjugacija.

Plusquamperfectum.

S.	functus eram	biah obavio
	functus eras	biaše "
	functus erat	biaše "
Pl.	functi eramus	biasmo oba- vili
	functi eratis	biaste "
	functi erant	biahu "

Futurum II.

S.	functus ero	budem obavio
	functus eris	budeš "
	functus erit	bude "
Pl.	functi erimus	budemo oba- vili
	functi eritis	budete "
	functi erunt	budu "

Plusquamperfectum.

	blanditus eram	biah milovao
	blanditus eras	biaše "
	blanditus erat	biaše "
	blanditi eramus	biasmo milo- vali
	blanditi eratis	biaste "
	blanditi erant	biahu "

Futurum II.

	blanditus ero	budem milovao
	blanditus eris	budeš "
	blanditus erit	bude "
	blanditi erimus	budemo milo- vali
	blanditi eritis	budete "
	blanditi erunt	budu "

Conjunctivus.

Praesens.

S.	fungar	da obavljam
	fungaris	da obavljaš
	fungatur	da obavlja
Pl.	fnngāmur	da obavljamо
	fungamini	da obavljate
	fnngantur	da obavljavu

Praesens.

	blandiar	da milujem
	blandiāris	da miluješ
	blandiātur	da miluje
	blandiāmūr	da milujemo
	beandiamini	da milujete
	blandiantur	da miluju

Imperfectum.

S.	fungērer	obavljaо bih
	fungerēris	" bi
	fungerētur	" bi
Pl.	fungerēmur	obavljalи bi- smo
	fungeremīni	" biste
	fungerentur	" bi

Imperfectum.

	blandīrer	milovao bih
	blandīrēris	" bi
	blandīrētur	" bi
	blandīremur	milovaјi bismo
	blandiremīni	" biste
	blandirentur	" bi

Perfectum.

S.	functus sim	da sam obavljaо
	functus sis	" si "
	functus sit	" je "
Pl.	functi simus	" smo obavljalи
	functi sitis	" ste "
	functi sint	" su "

Perfectum.

	blanditus sim	da sam milo- vao
	blanditus sis	da si milovao
	blanditus sit	da je "
	blanditi simus	da smo milo- vali
	blanditi sitis	da ste "
	blanditi sint	da su "

Pérrva konjugacija.

Plusquamperfectum.

S.	hortātus essem	bio bih na-	
		govarao	
	hortātus esses	bio bi	"
	hortātus esset	bio bi	"
Pl.	hortāti essemus	bili bismo na-	
		varali	
	hortāti essetis	bili biste itd.	
	hortāti essent	bili bi itd.	

Drug a konjugacija.

Plusquamperfectum.

	verītus essem	bio bih se bojao	
	verītus esses	bio bi se "	
	verītus esset	bio bi se "	
	verīti essemus	bili bismo se	
		bojali	
	verīti essetis	bili biste se "	
	verīti essent	bili bi se "	

Imperativus.

Pr.	hortāre	nagovaraj	verēre	boj se
	hortamini	nagovarajte	veremini	bojte se
Fut.	hnrtator	imaš nagova-	verētor	imaš se bojati
		rati		
	hortator	ima	"	
	hortaminor	imate	"	
	hartantor	imaju	"	

Infinitivus.

Pr.	hortāri	nagovorati	verēri	bojati se
Prf.	hortātum esse	da sam nago-	verītum esse	da sam se bojao
Fut.	hortatūrum esse	varaо da ču (češ itd.)	veritūrum esse	da ču (češ itd.) bojati se

Participium.

Pr.	hortans	nagovarajući	verens	bojeci se
Prf.	hortātus, a, um	nagovaravši;	veritūs, a, um	bojavši se
Fut.	hortatūrus, a, um	imajući	veritūrus, a, um	imajući se
act.		nagovarati		bojati
Fut.	hortandus, a, um	imajući biti	verendus, a, um	pred kim se treba bojati
pas.		nagovaran		

Gerundium.

Gen.	hortandi	nagovaranja	verendi	bojanja
Dat.	hortando	nagovaranju	verendo	bojanju
Acc.	hortandum	nagovaranje	verendum	bojanje
Abl.	hortando	nagovaranjem ; nagovarajuć	verendo	bojanjem ; bo- jeć se

Supinum.

1.	hortātum	nagovarat	verītum	bojat se
2.	hortātu	nagovarati	verītu	bojati se

Treća konjugacija.

Plusquamperfectum.

S.	<i>functus essem</i>	bio bih obavljao
	<i>functus esses</i>	bio bi itd.
	<i>functus esset</i>	bi ^o bi itd.
Pt.	<i>functi essemus</i>	bili bismo obavljaljali
	<i>functi essetis</i>	bili biste itd.
	<i>functi essent</i>	bili bi itd.

Četvrtka konjugacija.

Plusquamperfectum.

	<i>blandīlus essem</i>	bio bih milovao
	<i>blandīlus esses</i>	bio bi itd.
	<i>blandīlus esset</i>	bio bi itd.
	<i>blandīli essemus</i>	bili bismo milovali
	<i>blandīti essetis</i>	bili biste itd.
	<i>blandīti essent</i>	bili bi itd.

Imperativus.

Pr.	<i>fungere</i>	obavljam	<i>blandire</i>	miluj
Fut.	<i>fungimini</i>	obavljamte	<i>blandimini</i>	milujte
	<i>fungitor</i>	imaš obavljati	<i>blanditor</i>	imaš milovati
	<i>fungitor</i>	ima "	<i>blanditor</i>	ima "
	<i>fungimor</i>	imate "	<i>blandimor</i>	imate "
	<i>funguntor</i>	imaju "	<i>blandiuntor</i>	imaju "

Infinitivus.

Pr.	<i>fungi</i>	obavljati, i obaviti	<i>blandiri</i>	milovati
Prf.	<i>functum esse</i>	da sam obavlja	<i>blanditum esse</i>	da sam milovao
Fut.	<i>functurum esse</i>	da ču obavljati	<i>blanditurum esse</i>	da ču (češ itd.) milovati

Participium.

Pr.	<i>fungens</i>	obavljući	<i>blandiens</i>	milujući
Prf.	<i>functus</i>	obavljavši	<i>blanditus</i>	milovavši
Fut.	<i>functurus, a, um</i>	imajući	<i>blanditurus, a, um</i>	imajući
act.		obavljati		milovati
Fut.	<i>fungendus, a, um</i>	imajući	<i>blandiendus, a, um</i>	imajući
pas.		obavlja		biti milovan

Gerundium.

Gen.	<i>fungendi</i>	obavljanja	<i>blandiendi</i>	milovanja
Dat.	<i>fungendo</i>	obavljanje	<i>blandiendo</i>	milovanju
Acc.	<i>fungendum</i>	obavljanjn	<i>blandendum</i>	milovanje
Abl.	<i>fungendo</i>	obavljanjem ; obavljuć	<i>blandiendo</i>	milovanjem ; milujuć

Supinum.

1.	<i>functum</i>	obavljet	<i>blanditum</i>	milovat
2.	<i>functu</i>	obavljati	<i>blanditu</i>	milovati

§. 48. Izvodjenje vremenah.

a) aktivnih:

➤ Vremena aktivna izvode se iz četiri korenita vremena, koja slede:

I. *Praesens indicativi activi*. Iz njega se izvodi:

- 1) *Imperfect. ind.* tako, da se zadnje *o* u 1. konjungaciji pretvori na *abam*, u 2. na *bam*, a u 3. i 4. na *ebam*, kao: *amabam*, *monebam*, *carpebam*, *audiebam*.
- 2) *Futurum ind.* tako, da se zadnje *o* u 1. konjungaciji pretvori na *abo*, u 2. na *bo*, a u 3. i 4. na *am*, n. p. *amabo*, *monebo*, *carpam*, *audiam*.
- 3) *Futurum imperat.* iz 3. osobe sing., tako da se k zadnjemu *t* prida, *o*, n. p. *amat-o*, *monet-o*, *carpit-o*, *audit-o*.
- 4) *Praescns conj.* tako, da se u 1. konjugaciji pretvori *o* na *em*, a u 2., 3. i 4. na *am*, n. p. *amem*, *moneam*, *carpam*, *audiam*.
- 5) *Participium praesentis temporis* tako, da se zadnje *o* u 1. konjugaciji pretvori na *ans*, u 2. na *ns*, a u 3. i 4. na *ens*, n. p. *amans*, *monens*, *carpens*, *audiens*. Iz ovoga pak participija izvodi se
Participium futuri passivi, tako, da se poslednje slovo *s* okrene na *dus*, *da*, *dum*, kao *amandus*, *monendus*, *carpendus*, *audiendus*. — Četiri padeža iz srednjega spola ovoga participija t. j. gen., dat., akuz. i abl. zovu se gerundia: *amandi*, *amando*, *amandum*, *amando*; *monendi* itd.

II. *Perfectum indic.* Iz njega se izvodi:

- 1) *Perfectum conj.* tako, da se poslednje slovo *i* pretvori na *erim*, n. p. *amaverim*, *monuerim*, *carpserim*, *audiverim*.
- 2) *Plusquamperfectum indic-* tako, da poslednje *i* okrene u svih konjugacijah na *eram*, n. p. *amaveram*, *monueram*, *carpseram*, *audiveram*.
- 3) *Plusquamperfectum conj.* tako, da se poslednje *i* pretvori na *issem*, n. p. *amavisset*, *monuissem*, *carpsisset*, *audivisset*.
- 4) *Futurum II. iliti exactum*, tako, da se poslednje *i* pretvorina *ero*, n. p. *amavero*, *monuero*, *carpsero*, *audivero*.
- 5) *Perfectum infinit.* tako, da se poslednje *i* pretvori na *isse*, n. p. *amavisse*, *monuisse*, *carpsisse*, *audivisse*.

III. *Supinum*. Iz njega se izvodi:

- 1) *Participium futuri temporis activum* tako, da se zadnje *m* pretvori na *rus*, *ra*, *rum*, n. p. *amaturus*, *moniturus*, *carpturus*, *auditurus*.

Iz ovoga participija sastavlja se a) *futurum conj.* pridavši mu *sim*, *sis*, *sit*; i b) *futurum infinit.* pridavši mu *esse*.

- 2) *Participium perfectum passivi*, tako, da se poslednje *m* pretvori na *s* n. p. *amatus*, *a*, *um*; *monitus*, *a*, *um*; *carptus*, *a*, *um*; *auditus*, *a*, *um*.

IV. *Infinitivus*. Odovuda se izvodi:

- 1) *Praesens imperat.* tako, da se zadnja slovka *re* odbaci u svih konjugacijah, n. p. *ama*, *mone*, *carpe*, *audi*.

2) *Imperfectum conj.*, tako da se k zadnjoj slovki *re* u svih konjungacijah doda *m*, n. p. *amarem*, *monerem*, *carperem*, *audirem*.

b) passivnih;

Passivna vremena izvode se iz aktivnih vremenah, kako slědi:

- 1) Aktivna vremena, koja izlaze na *o*, pretvore se u passivna dodatkom slova *r*, kao *amo*, *amor*. Takva vremena jesu: *praesens indic.* i *futurum imperat.* u svih konjungacijah, pak *futurum I. indic.* u 1. i 2. konjugaciji, n. p. *amor*, *moneor*, *carpor*, *audior*; *amator*, *monetor*, *carpitor*, *auditor*; *amabor*, *monebor*.
- 2) Aktivna vremena izlazeća na *m* postaju passivna, ako im se *m* pretvori na *r*, kao *amaba-m*, *amaba-r*. Takva jesu: *imperfectum indic.*, *praesens* i *imperfectum conj.* u svih konjungacijah; pak *futurum I.* u 3. i 4. konjugaciji, n. p. *amabar*, *monebar*, *carpebar*, *audiebar*; *amer*, *monear*, *carpar*, *audiar*; *amarer*, *monerer*, *carperer*, *audirer*; *carpar*, *audiar*. Izuzimaju se vremena *perfectum* i *plusquamperfectum*.
- 3) Sva *perfecta* i *plusquamperfecta* i *futurum exactum* sastavljaju se iz participija *perfecti pass.* i pomočnoga glagolja *sum*, takva jesu: *perfectum indicat.*, *conj.* i *infin.*; *plusquamperfectum indic.* i *conj.*, i najposlě *futurum II*, iliti *exactum*, kao *amatus sum*, *amatus sim*, *amatus esse*, *amatus eram*, *amatus essem*; pak *amatus ero*.
- 4) *Futurum conj.* sastavlja se iz participija *futuri passivi* na *dus*, *da*, *dum* i glagolja *sim*, *sis*, *sit*.
- 5) *Praesens imperat. pass.* jednak je sa infinitivom aktivnim, kao: *amare tu*, *monere tu*, *carpere tu*, *audire tu*.
- 6) *Praesens infinitivi* izvodi se iz infinitiva aktiva tako, da se u 1., 2. i 4. konjugaciji pretvori zadnje slovo *e* na *i*, pak postane: *amari*, *moneri*, *audiri*; a u 3. konjugaciji pretvori se cělo poslednje ěre na *i*, kao: *carp-i*.
- 7) *Futurum infin.* izvodi se iz supina dodavši mu *iri*, n. p. *amatum iri*, *monitum iri*, *carptum iri*, *auditum iri*.

§. 49. Opazke o pojedinih vremenih.

1. Glagolji tretje konjugacije sa značajem *b*, *g*, *gu*, *ci* i *m*, imaju *perfectum* i *supinum*, ponajviše pravilno na *si*, *tum*; ali pri tom valja upamtiti:

a) pred slovom *s i t* pretvori se značaj *b* u *p*, *g*, *gu* i *qu* u *c*, a značaju *m* doda se *p*;

b) na město *cs* piše se dvostruki suglasnik *x*; n. p. *duco*, *duxi*, *ductum*, *ducere*, *voditi*; *rego*, *rexī*, *rectum*, *regere*, *vladati*; *extinguo*, *extinxī*, *extinctum*, *ugasiti*; *coquo*, *coxi*, *coctum*, *coquere*, *kuhati*; *sumo*, *sumpsi*, *sūmptum*, *sumere* uzeti.

2. *Perfecta activi* pěrve i četvěrte konjungacie, i vremena iz njih izvedena pokratuju se često, kada za slovkami *avi*, *ave*, *ivi*

ive slědi *s* ili *r*. Onda se stegne *avi* i *ave* na *a*, *ivi* na *i*, a *ive* na *ie*, n. p. *amasti* = *amavisti*, *amastis* = *amavistis*; *amarunt* = *amaverunt*: *audisti* = *audivisti*; *audistis* = *audivistis*; *audierunt* = *audiverunt*.

3. Na město svéršetka *erunt* u 3. osobi pl. *perfecti activi* upotrebjava se ne rědko *ēre*, n. p. *audivērunt* město: *audivērunt*.

4. Na město svéršetka *ris* u 2. osobi u passivu upotrebjava se i slovka *re*, n. p. *amabāre* = *amabāris*; *amabēre* = *amabēris*; *amēre* = *amēris*; *amarēre* = *amarēris*; *audiare* = *audiāris*.

5. Glagolji: *dicēre*, *ducēre* i *facēre* odbacuju u imperativu svéršetak *e*: *dic*, *duc*, *fac*. Ovakov imperativ imaju i sastavljeni glagolji iz *dico*, *duco*, *facio*. Iznimlju se sastavljenе rěči iz *facio*, koje *a* pretvaraju na *i*, n. p. *perifice*, *confice*.

Conjugatio periphrastica.

§. 50. Pod imenom *conjugatio periphrastica*, t. j. opisna sprega, razuměva se u užjem smislu sastavljanje participija *futuri activi* i *futuri passivi* s pomočnim glagoljem *esse*. Ovako nastaju slědeća vremena:

I. Actiūm.

	<i>Indicativus.</i>	<i>Conjunctivus.</i>	<i>Infinitivus.</i>
<i>Praes.</i>	amatūrus sum	amatūrus sim	amatūrus esse
<i>Imperf.</i>	amatūrus eram	amatūrus essem	—
<i>Fut. I.</i>	amatūrus ero	—	—
<i>Perf.</i>	amatūrus fui	amatūrus fuerim	amatūrus fuisse
<i>Plusq.</i>	amatūrus fueram	amatūrus fuisse	—
<i>Fut. II.</i>	amatūrus fuero	—	—

II. Passivum.

	<i>Indicativus.</i>	<i>Conjunctivus.</i>	<i>Infinitivus.</i>
<i>Praes.</i>	amandus sum	amandus sim	amandus esse
<i>Imperf.</i>	amandus eram	amandus essem	—
<i>Fut. I.</i>	amandus ero	—	—
<i>Perf.</i>	amandus fui	amandus fuerim	amandus fuisse
<i>Plusq.</i>	amandus fueram	amandus fuisse	—
<i>Fut. II.</i>	amandus fuero	—	—

§. 51. Vremena ove opisne konjugacije upotrebjavaju se uprav onako kao i vremena sastavljena iz participija *perfecti passivi* (koja u širem smislu spadaju takodjer na opisnu konjugaciju) za nadopunjene jednostavne konjugacije.

Glava tretja.

O česticah.

§. 52. Čestice (*particulae*) děle se na slědeća četiri reda :

- 1) prislovi (*adverbia*),
- 2) predlozi (*praepositiones*),
- 3) veznici (*conjunctiones*),
- 4) umetci (*interjectiones*).

Odsěk pèrvi.

Ø prislovih.

§. 53. Prislovi (*adverbia*) jesu one rěči, kojimi se jasnije tumači znamenovanje glagoljah, pridavnikah i samih prislovah, n. p. *prudenter agit*, razborito radi; *parum acutus*, malo oštouman; *satis bene vixit*, dosta dobro je živio.

§. 54. Prislovi se odnose ili na v r ē m e, n, p. *hodie* danas; ili na m ē s t o, n. p. *ibi*, ondě; ili pokazuju način na pitanje kako? n. p. *bene*, dobro.

§. 55. Oni prislovi, koji su izvedeni iz pridavnikah i dionikah s pomoću svršetka *e* ili *er*, imaju i komparacije. Komparativ ovih prislovah jednak je s komparativom srednjega spola dotičnoga pridavnika; a superlativ načina se iz superlativa pridavnika pretvorenjem slovke *us* na *e*, n. p. *docte, doctius, doctissime*; *celeriter, celerius, celerrime*; *facile, facilius, facillime*; *bene, melius, optime*; *male, pejus, pessime*.

Pazka 1. Od prislovah, koji nisu izvedeni iz pridavnika, imaju samo: komparativ i superlativ *diutius, diutissime*; *saepeius, saepissime*.

Pazka 2. Nekoji prislovi neimaju pèrvoga stupnja. Takvi su:

<i>deterius</i> gore,	<i>deterrime</i> najgore;
<i>magis</i> većma,	<i>maxime</i> najvećma;
<i>ocius</i> bérže,	<i>ocissime</i> najbérže;
<i>potius</i> radje,	<i>potissimum</i> najradje;
<i>prius</i> prije,	<i>primum</i> najprije.

Odsěk drugi.

О предлоzих.

§. 56. Predlozi (*praepositiones*) zovu se one rěči, koje naznačuju odnošenje medju dvama predmetima, ili medju kojim predmetom i dělovanjem.

§. 57. Predlozi nahode se ili u sastavljenih rěčih ili izvan sastavljenja. U ovom poslědnjem slučaju ištu uvěk po koi kosi padež (*casus obliquus*), i to 1) ili ablativ; ili 2) ablativ i akuzativ; i 3) akuzativ.

1) Ablativ zahtěvaju slědeći predlozi:

*absque, a, ab, abs i de
coram, clam, cum, ex i e
tenus, sine, pro i prae.*

2) Ablativ i akuzativ zahtěvaju:

subter, super, sub i in.

3) Akuzativ zahtěvaju:

*apud, ad, ob, penes, prope,
propter, juxta, per, secundum,
praeter, ante, post i pone,
inter, circum, circa, versus,
contra, erga i adversus,
intra, extra, supra, infra,
cis i citra, trans i ultra.*

Pazka 1. Mnogi od ovih predlogah upotrěbljava se i bez svoga padeža, i onda se smatra kao prislov, n. p. *ante*, prije.

Pazka 2. Mnogi predlozi těrpe proměnu u sastavljanju, buďc da im se poslěnji suglasnik ili odbaci, ili se pretvori u onakov suglasnik, kakov slědi za predlogom, n. p. *affero* město *adfero*; *assequor* město *adsequor*; *alloquor* město *adloquor*; *colloquor* město *cumloquor*; *confero* město *cumfero*.

Odsěk třetji.

О veznicích.

§. 58. Veznici (*conjunctiones*) zovu se one rěči, koje kažu savez, u kojem se nalaze izreke i rěči medju sobom. Sve izreke, koje u savezu stoe s kojom drugom izrekom, jesu s onom izrekom ili uzporedjene (*coordinatae*), ili podredjene (*subordinatae*).

U z p o r e d j e n e izreke jesu one, koje samostalno stoje jedna uz drugu, i samo su zato svezane, da se jedna drugom razširi ili stisne.

P o d r e d j e n e izreke jesu one, koje su s drugom kojom izrekom tako skopčane, da služe samo za dopunjene one izreke, ili joj koi dio opisuju.

Podredjena izreka zove se takodjer d r u g o t n a ; a ona kojoj je podredjena, zove se g l a v n a i z r e k a .

P a z k a 1. G l a v n e izreke ili su n e o d v i s n e , t. j. takve, koje nikakvoj drugoj izreki nisu podredjene; ili pak o d v i s n e , t. j. takve, koje su same opet kojoj drugoj g l a v n o j izreki podredjene.

P a z k a 2. Kada koja drugotna izreka prekida glavnu, pak stoji u njoj, onda joj se veli da je u m e t n u t a . Ako pak drugotna izreka stoji pred glavnom, kaže joj se, da je s p r e d n j a , a za slědeću glavnu izreku veli se, da je z a d n j a .

§. 59. Veznici děle se na u z p o r e d n e i n a p o d r e d n e . Uzporedni vežu uzporedjene izreke medju sobom ; a podredni vežu drugotne izreke s glavnimi.

§. 60. Veznici uzporedni jesu :

1) *copulativaे*, spojni :

et, que, atque, ac, i, ter ; *etiam, quoque, i*, takodjer ; *neque (nec)*, niti, ni.

2) *disjunctivaе*, razstavni :

aut, vel, ili ; *ve, sive, seu, ili* takodjer ;
aut — aut, vel — vel, ili — ili ;
ve — ve, sive (seu), ili — ili ;
sive — sive (s glagolji) budi da — budi da.

3) *adversativaе*, protivni :

sed, verum, ali, nego ; *autem, vero, pako, a* ;
at, nu, no ; *atqui, sad pako* ;
tamen, sasvim tim, ipak, věndar ;
sedtamen, attamen, verumtamen, ali sasvim tim, ali věndar ;

4) *causales*, uzročni :

nam, namque, jer, jerbo ; *enim, etenim, bo, jerbo*.

5) *conclusivaе* (zaključni) :

itaque, odakle, dakle ; *igitur, dakle* ;
ergo, slědovno, dakle ; *eo, stoga, radi toga* ;
ideo, zato ; *idcirco, zbog toga* ;
propterea, toga radi ; *proinde, po tom* ;
quare, qua de causa, quam ob rem, { česa radi.
quam ob causam, quapropter, quocirca,

P a z k a. Vezlici *que, i, ve, ili,* vazda se pridavaju na koncu onoj rěči, na koju spadaju, n. p. *terra marique*, na zemlji i moru; *ter quaterve*, tri ili četiri puta. — Veznik *enim*, bo, nikad nesmije stati na početku izreke, nego vazda posle jedne ili više rěčih, i to tako u latinskom kako u hrvatskom, n. p. *scio enim, znam bo.*

§. 61. Podredni veznici jesu slědeći:

1) *locales*, městni:

ubi, gdě; *unde*, odkuda, odakle; *quo*, kamo.

2) *temporales* (vremenni), kao:

quum, kad; *ut, ubi, ut primum, quam primum, si-mulac, simulatque*, čim, čim god; *antequam, priusquam*, prije nego; *postquam, posteaquam*, pokle, poslije nego; *dum, modo, dummodo*, samo ako; *dum, donec, quoad*, dok, dokle.

3) *conditionales* (pogodbeni):

si, ako, da; *sin*, ako pak; *nisi (ni)*, *si non*, van da, ako ne; *dum, modo, dummodo*, samo ako; *dumne, modone, dummodone*, samo ako ne.

4) *causales* (uzročni):

quia, quod, jer, jerbo, zašto; *quum, buduć da*; *quoniam, zašto*; *quando, kad*; *quandoquidem, kad već*; *siquidem, ako već*.

5) *concessivae* (dopustni):

<i>quamquam, etsi, tametsi, etiamsi</i>	}	premda; akoprem,
<i>quamvis, quamlibet, quantumvis</i>	}	zasve;
<i>licet, makar da</i>		
<i>ut, postavimo da.</i>		

6) *finales* (naměrni):

ut, neka, da, ne, da ne; *quo, da tim, do po tom.*

7) *consecutivae* (poslědični):

ut, tako da; ut non, quin, tako da ne.

8) *comparativaе* (prispodobni):

ut, sicut, velut, quam, kao; *quasi, utsi, acsi, tamquam, kao da.*

9) *interrogativae* (upitni):

ne, *li*; *num*, *da li*; *nonne*, *zarne*; *utrum*, *an*, *jeli*;
anon, *da li ne*; *necne*, *ili ne*.

P a z k a. Upitna rěčica *ne* vazda se zapostavlja i skupa piše s onom rěčju, na koju spada, n. p. *legisne?* čitaš li?

O d s ě k č e t v è r t i.

0 umetku.

§. 62. Umetak (*interjectio*) jest onakva rěčica, koja znači samo čutjenje, a nestoji u nikakvu savezu s ostalim govorom. Umetci su ili

- 1) iz v o r n i, kao: *o*, *heu*, *eheu*, *o!* ah! *vae*, *jaoh!*
ili su
 - 2) od druguda izvedeni, n. p. *age*, *agite*, nu! nuderte!
(po pravici imperativ od *ago*); *mehercule*, *mehercle*,
tako mi Herkula!
-

Dio drugi.

Latinski i hrvatski priméri za prevodjenje.

O d s ě k p è r v i.

Pravilni glagolji.

I. Indikativ, Imperativ i Infinitiv *praesentis activi*.

§. 1. P è r v a konjugacija.

1. Nauta *) navigat **). 2. Agricōlāe arant***). 3. Vehementer aegrōto †). 4. Saepe peccamus. 5. Quo navīgas? 6. Vehementer erratis. 7. Quid festīnas? 8. Oro et labōrō. 9. Una coenamus, deinde ambulamus. 10. Quid lacrimatis et ejulatis? 11. Lusciniae etiam noctu cantant. 12. Ciconia plerumque non volat, sed ambūlat.

1. Težak ore. 2. Brodari jidre. 3. Veoma se varaš (bludiš). 4. Kamo jidrite? 5. Voema bolujemo. 6. Često grěsim i bludim. 7. Mòlimo i ràdimo. 8. Što plačeš i narékueš? 9. Skupa jèdete pak šetjete. 10. Što bítite? 11. Slavulj pěva i noćju. 12. Rode (štroki) ponajviše nelete nego hode.

P r a v i l a s k l a d n j e i p a z k e.

*) 1. Ona osoba ili stvar, o kojoj se u izreki štogod kaže, zove se subjekt ili podmet govora.

**) 2. Ono, što, se o subjektu kaže, zove se predikat.

***) 3. Glagolj predikata mora sa subjektom stati u istom broju i osobi.

†) 4. Subjekt i predikat stoje često u jednoj istoj rěci tako u latinском, kako u hrvatskom jeziku, n. p. *amo*, ljubim, gdě se razumě subjekt: *ego*, ja.

§. 2. Druga konjugacija.

1. Silva jam viret. 2. Stellae noctu lucent. 3. / Troja nunc jacet. 4. Plantae viren̄ et florent. 5. Quid tacetis? cur non respondetis? 6. Horremus et silemus. 7. Labōras, ut debes, diligenter. 8. Avaritia semper eget. 9. Quid fletis et clamatis?

1. Šume se već zelene. 2. Měsec noćju sveti. 3. Što mūčiš (šutiš)? zasto neodgovaraš? 4. Ježim se (grôzim se) i mûčim. 5. Šuma sad mûči. 6. Bilje se zeleni i cvate. 7. Što plačeš i vičes? 8. Mi sđimo, kad jedemo. 9. Vi radite, kako morate, marljivo.

§. 3. Tretja konjugacija.

1. Prudenter agitis. 2. Libere dicis et audacter *) 3. Lacrimae facile inarescunt. 4. Luna mox crescit, mox decrescit. 5. Discimus, dum docemus. 6. Beate non vivis, nisi recte et honeste vivis. 7. Plantae crescunt et florent, sed mox arescunt. 8. Ita vivimus, uti scribo: quotidie aliiquid legimus aut scribimus, deinde una coenamus et ambulamus.

1. Razborito (mudro) radiš. 2. Govorite slobodno i smělo. 3. Suza se lahko osuši. 4. Neživemo srećno, ako pravo neradimo. 5. Učiš se, dok učiš. 6. Tako živem, kako pišeš. 7. Bilje raste i cvate, i skoro se posuši. 8. Nemučimo, nego govorimo slobodno i smělo. 9. Neživete srećno, ako neživete pravedno.

§. 4. Četvērta konjugacija.

1. Columbae mimurriunt. 2. Equus hinnit, porcus grunnit. 3. Noctu dormimus. 4. Male sentitis. 5. Saevis et nescis. 6. Ut sentio, ita dico et ago. 7. Saepe editis et bibitis, priusquam esuritis et sititis. 8. Bestiae aut ambulant, aut currunt, aut saliunt, aut repunt, aut volant, aut natant. 9. Ita vivimus, uti scribo: quotidie aliiquid legimus, aut scribimus, deinde una coenamus, garrimus et ambulamus.

*) 5. Prislov u latinskom i héravtskom jeziku stoji najobičnije pred glagoljem; ali može i za njim stâti.

6. O veznicih, pak o glavnoj i dragotnoj izrekî prispodobi rěčoslovje §. 68 i 69.

7. Onaj dio rěci, što ostane, kad joj se odbaci tvorka iliti svéršetak, zove se koren.

8. Poslednje slovo korena zove se značaj (*character*). Značaj 1. konjugacije jest *ā*, druge *ē*, tretje suglasnik ili *u*, a četvērte *i*.

1. Golub guče. 2. Životinje spe ponajviše noćju. 3. Konji héržu, svinje hroču. 4. Běsnite a nezname. 5. Negovoriš niti neradiš, kako misliš. 6. Često jedemo i pijemo prije nego smo gladni i žedni. 7. Kada ti govorиш, ja mūčim i slušam. 8. Što běrbljate? zašto nemûčite? 9. Kako mislimo, onako i radimo.

§. 5. Imperativ i infinitiv.

1. Valete. 2. Festīna lente. 3. Prudenter age. 4. Ne*) superbīte. 5. Ora et labora. 6. Ne senti humiliter. 7. Semper vivite bene et honeste. 8. Ne tace, quum tacēre nocet **). 9. Nautae metrunt natare. 10. Discēre ne cessa. 11. Semper recte sentire debetis.

1. Budi zdrav. 2. Razborito radite. 3. Nebudi ohol. 4. Molite i dělajte. 5. Nemíslite potištěno. 6. Neprestanite učiti se. 7. Vazda živi dobro i poštěno. 8. Nemůči, kad se prístoji govoriti. 9. Slonovi uče se plesati. 10. Brodar boji se jidriti. 11. Uvěk moraš dobro i poštěno živěti. 12. Vi morate mučati i slušati, kad ja govorim.

II. Indikativ *praesentis passivi.*

§. 6. Pèrva konjugacija.

1. Luna interdum obscuratur. 2. Difficile lupi domantur. 3. Ego sustentor et recreor. 4. Cur neque exoraris neque placaris? 5. Delectamur, quum scribimus. 6. Ut salutastis, ita resalutamini. 7. Mortui aut cremantur, aut humantur. 8. Ager non semel aratur, sed novatur et iteratur.

1. Zvězde danom bivaju potamnjene. 2. Vuk biva težko upitomljen. 3. Lahko bivamo utaženi. 4. Nasladujem se, kad pišem. 5. Kako pozdravljaš, onako bivaš odpozdravljen. 6. Lahko se oporavite. 7. Polja se, ne jednom, nego ponajviše četiri puta oru. Kako pozdravljam, onako biyamo odpozdravljeni.

*) Hérvatsko „ne“ u někazućih glagoljih: nedati, neimati, nepisati itd., izražuje se latinski sa *non* (*non dare*, *non habere*, *non scribere* itd.), samo u imperativu sa *ne*, koje se razlučeno piše.

**) 10. Kad je glagolj subjekt, ili kad neposredno visi od kojega drugoga glagolja, mora stati u infinitivu.

§. 7. Druga konjugacija.

1. Frustra terreor. 2. Una docēmur. 3. Stulti irridentur. 4. Columba facile terretur. 5. Si ita interrōgas, irridēris. 6. Si monemīni, audite. 7. Puēri una discunt et exercentur. 8. Avaritia semper eget, nec unquam expletur. 9. Si libēre dicere, non tamen recte sentire prohibemur.

1. Često bivamo zaman prestrašeni. 2. Dobro bivaš podučen. Budalaština biva porugana. 4. Golubi se lahko poplaše. 5. Slušaj, kada bivaš opominjan. 6. Ako tako pitaš, bivaš směhom porugan (smiju ti se). 7. Pravo misliti nikada nebivam ^{*)} zaprčen. 8. Dečaci bivaju često zaman opominjani i koreni. 9. Slobodno govoriti često bivaš zaprčen.

§. 8. Tretja konjugacija.

1. Porta vespere clauditur. 2. Iracundia non facile vincitur. 3. Fallēris et nescis. 4. Memoria minuitur, nisi exercetur. 5. Quotiescunque offendimur, ignoscere debemus. 6. Si tacere, non tamen male sentire cogimini. 7. Cur ego confundor, quoties confunditur aequor? 8. Nunquam bene vivitur, nisi recte et honeste vivitur. 9. Ita vivitur, ut scribo: quotidie aliquid legitur aut scribitur, deinde una coenamus, garrimus et ambulamus.

1. Vrata se večerom (u večer) zatvaraju. 2. Kolikogodkrat bivaš uvrđjen, moraš oprostiti. 3. Često bivamo prevareni, a neznamo. 4. Često bivate zaman uz nemireni. 5. Kolikogod krat bivam uvrđjen, uvěk oprostim. 6. Rimljani bivaju odasvud obkoljeni i sеčeni. 7. Često bivamo prisiljeni mūčati, ali nikada zlo misliti. 8. Nikada se nežive srećno, ako se neradi pravo.

§. 9. Četvērta konjugacija.

1. Quintus egregie eruditur. 2. Mortui sepelliuntur. 3. Cur ego custodior ut parricida? 4. Facile lenimur et placāmur. 5. Si libere dicere, non tamen recte sentire impediris. 6. Mortui interdum conduntur et servantur. 7. Agri

^{*)} 11. Někajućim hěrvatskim glagoljem, kao su: neviditi, neimati itd. može se radi tvèrdjega někanja dodati još jedna ili više někajućih rěčih, n. p. nevrđjam nikoga; nevrđjam nikada nikoga; nisam nikada nikoga uvrđio; neću nikada nikoga nigdě na svetu uvrđiti itd. U latinskom nesmě bit u někajućoj izreki nego samo jedno někanje, n. p. *nunquam prohibeoir* ili *impedior*, nikad nisam zaprčen.

arantur et molliuntur, priusquam conseruntur. 8. Libere dicere saepe, recte sentire nunquam impedimini.

1. Děčaci bivaju izredno podučavani. 2. Pravo misliti ne bivmo nikad zaprěčeni. 3. Bivamo čuvani kao ubojice. 4. Izredno bivaš obučavan. 5. Labko bivate utaženi i pomirenji. 6. Vrata bivaju noćju zatvorena i čuvana. 7. Měrtvac se kadkada ne zakapa, nego se balsamā i sahranjuje. 8. Polje biva uzorano i zmekotjeno prije, nego biva posijano. 9. Slobodno govoriti bivamo često zaprěčeni, ali nikada prisiljeni potištено misliti.

D r u g i o d s ě k.

Sklanjanje samostavnika i pridavnika.

Pèrva deklinacija.

§. 10. Nominativ i vokativ.

1. Hora *) ruit. 2. Roma celeriter crescit. 3. Horae cedunt. 4. Stellae aequi diu ac noctu lucent. 5. Europa est peninsula **). 6. Procellae fugiunt et undae residunt. 7. Venae et arteriae micare non desinunt. 8. Discēde, Catilina, patent portae. 9. Quo, Musa, tendis? 10. Quantopere ruitis, horae! 11. Quid est, Cotta, quid tacetis? 12. Bithynia nunc provincia est.

1. Ure běrzo prolaze. 2. Měsec i zvězde svete noćju. 3. Vi-har bězi, a valovi se talože (postaju manji). 4. Bilo neprestaje kucati. 5. Sicilia biaše něgda polnotok, a sada je otok. 6. Kamo směraš, Katilina? 7. Běrzo odletiš, o uro. 8. Kamo jidrite, o brodari. 9. Što je, drugaru, zašto mūčis? 10. Lahko, o Persijanci, bivate preovladani.

§. 11. Akuzativ.

1. Procella agitat undas. 2. Patriam amare debemus. 3. Poëtae Musas invocare solent. 4. Dinumerate stellas. 5. Defendo provinciam Siciliam. 6. Non tenes naturam, sed umbram. 7. Europam Libyamque dividit unda. 8. Vitam regit saepe fortuna. 9. Conciliat amicitias et conservat benevolentia. 10. Irrētit muscas, transmittit aranea vespas.

*) 12. Nominativ je padež subjekta, i stoji na pitanje tko? ili što?

**) 13. Ako je predikat ime (t. j. samostavnik ili pridavnik), onda mora i ono bit u nominativu.

1. Noću vidimo měsec i zvězde. 2. Pěsnička naziva Mužu.
 3. Branimo pokrajine. 4. Čitajte marljivo pěsničku. 5. Zora razpěršuje sene. 6. Evropu i Afriku luče valovi. 7. Pamet morate marljivo věžbatí. 8. Mudrost a ne slučaj mora ravnati život.
 10. Suděržite suze; nepomanjšavaju boli").

§. 12. Dativ.

1. Natura parete. 2. Irae debes imperare. 3. Cur succumbis cedisque fortunae? 4. Aurōra industriae favet. 5. Licet non credere famae. 6. Aurora Musis amica. 7. Nauta credit animam undis. 8. Stellae nautis monstrant viam. 9. Amicitiae patriam praeponere debemus.

1. Pokoravaj se naravi. 2. Zvězde se uklanjaju zori. 3. Muze prijaju pěsnikom. 4. Valovi poslušni su brodarom. 5. Brodar zapověda valovom. 6. Muze su priklonjene pěsniku. 7. Brodar valovom pověrava svoj život. 8. Gérčka skoro podlěga (podlaže se) Persiancem. 9. Zvězde kažu mornaru put.

§. 13. Genitiv.

1. Magistra vitae est philosophia. 2. Saevitia est causa injuriarum. 3. Invidia saepe discordiarum causa est. 4. Gloriam corona petis. 5. Lunam interdum umbra terrae obscurat. 6. Fortunae tribuimus causas victoriae. 7. Praetermitto ruinas fortunarum Catilinae. 8. Scaevola eloquentiae adjungit etiam litterarum scientiam.

1. Nenavist je često uzrok nesloge. 2. Sreća je često uzrok pobede. 3. Filosofija jest učiteljica mudrosti i pravice. 4. Pobede povekšavaju slavu domovine. 5. Moć Rima raste svaki dan. 6. Sla-va govorničtva i poznavanje znanosti resi Scaevolu. 7. Smělost Scaevolina **) spasava domovinu. 8. Gérčka je skoro bila plěn Persianacah.

§. 14. Ablativ.

1. Discere ne cessa: curā sapientia crescit. 2. Luna interdum umbrā terrae obscuratur. 3. Massilia alluitur un-

*) 14. Někazući tvorni glagolj hérvatski imaju svoj predmet, na koj dělju, ne u akuzativu, nego u genitivu. U latinskem mora bit predmet uvěk a akuzativu.

**) 15. Kad se u Hérvatskom naznačuje vlastitost koje osobe jednim imenom, onda se ono ime nemetje u genitiv, nego se iz njega načini pridavnik, koji se slaže sa stvarju poséđovanom u broju, spolu i padežu, n. p. knjiga Markova. U latinskem

dis. 4. Prudentiam cum eloquentia jungere debes. 5. Ex luxuria existit avaritia, ex avaritia erumpit audacia. 6. Refellimur sine pertinacia et refellimus sine iracundia. 7. Celtas a Belgis Matrona et Sequana devidit.

1. Zemlja biva noću razsvjetljena měsecom i zvězdami. 2. Valovi bivaju uzburkani vihrom. 3. Život biva često ravnat slučajem, a ne mudrostju. 4. Slava domovine raste pobědami. 5. Moć Rima raste sloganom, a neslogom pada. 6. Valovi děle Afriku od Europe. 7. Mátrona i Sékvana děle Belgiance od Celtah. 8. Rěčnost morate sdružiti s razboritostju. 9. Muze bivaju pozivane od pěšnikah.

Druga deklinacija.

§. 15. Samostavnići na us.

1. Deus regit mundum. 2. Poëtae molliunt anīmos. 3. Fuga Numidarum Romānis dat victoriam. 4. Est profecto animi medicīna philosophia. 5. Romāni augent Tribunorum numērum. 6. Zephyro vibrantur aristae. 7. Xanthe, retro propēra et recurrite, limphae! 8. Erat Masinissa socius et amīcus Romanorum. 9. Legāti ab sociis et pro sociis veniunt. 10. Cornelio Hispania, Sempronio Africa cum Sicilia evenit. 11. In oculis^{*)}) habitat animus. 12. Hippopotāmus in Nilo habitat. 13. Romani legatos Quintum Fabium, Marcnm Livium, Lucium Aemilium et Cajum Licinium in Africam mittunt.

1. Štujte uvěk Boga. 2. Rimljani duševno štuju bogove. 3. Masinissa biaše Rimljanim saveznik i prijatelj. 4. Korint bi plěn Mumijev i Rimjanah. 5. Větrom bivaju valovi uzburkani. 6. Ti bivaš nasladjivan, Baccho, snom i hladom. 7. Puci Italije bivaju od Rimjanah predobljeni. 8. Dojdite na pomoć saveznikom i prijateljem. 9. Dobrohotnost umnaža broj prijateljah, ne ulagivanja. 10. U oku stanuje duh.

16. Samostavnići na um.

Aegyptus est donum Nīli. 2. Roma a Romulo habet exordium. 3. Beneficium petere non debes. 4. Peccātis

ima se staviti uvěk genitiv onako, kako i u hrvatskom, kad se izgovara više imenah jedne osobe, n. p. knjiga Marka Aurelija; dakle: *liber Marci, i liber Marci Aurelii*.

^{*)} 16. Predlog *in* na pit. gdě? potřebuje ablativ, a na pit. kamo? akuzativ. Tako: *sub, super* i *subter*.

supplicia debentur. 5. Minime praemia periculorum contemnere debes. 6. Remo movetur veloque carina. 7. Mora atque otium saepe animos sollicitat. 8. Venti coelo pelagoque favent. 9. Iram bene Ennius initium *) dicit insaniae. 10. Studium sapientiae philosophia **) dicitur. 12. Adolescentia exemplis optime instruitur.

1. Veslo i jidro miču plav (ladju). 2. Dobročinstva često bivaju zahtěvana. 3. Grěhom pripada kaštiga. 4. Nipošto neprezremo obdarenja. 5. Dobročinstvah nesměte iskati (zahtěvati). 6. Vesli i jidri bivaju kretane plavi (ladje). 7. Oklevanjem i po kojem često bivaju uz nemirena srdca. 8. Nauk mudrosti imenujemo mudroljubje (filosofiju). 9. Egypat biva često imenovan dar Nila. 10. Puk zapověda rat. 11. Prijatelju rado podajemo usluge. 12. Ljutost biva dobro imenovana od Ennija početak běsnoče.

§. 17. Pridavnici na *us*, *a*, *um*.

1. Terra est globosa ***). 2. Ira est coeca. 3. Varia est bellī fortuna. 4. Ventus erat nautis aptus. 5. Mundus est globosus. 6. Bellum populus romanus jubet. 7. Romanum imperium a Romulo habet exordium. 8. Coelum interdum humidum et caliginosum est. 9. Segesta est oppidum vetustum in Sicilia. 10. Verae amicitiae sunt sempiternae. 11. Muri Babyloniae erant peralti. 12. Dei beneficia magna sunt et innumera.

1. Slava je kratkotrajna. 2. Pravo prijateljstvo je věkovito. 3. Pravedan život jest srečan život. 4. Koliko zvězdah †)

*) 17. Glagolji, koji znače imenovati, kao : *appellare*, *vocare*, *nominare*, *dicere* mogu imati dva akuzativa, jedan objekta, a drugi predikata, n. p. *fratēm appello amicūm*, kako se i hrvatski zna reći: brata imenujem prijatelja, premda se u ovakvih izrekah predikat bolje slavjanski meće u instrumental: brata imenujem prijateljem.

**) 18. Térpni glagolj: *dicor*, *appellor*, *vocor*, *nominor* imaju, kao i *sum*, dva nominativa, t. j. za subjekt i predikat.

***) 19. Pridavnik slaže se sa samostavnikom, na koji spada, u spolu, broju i padežu, kao u Hrvatskom.

†) 20. Hrvatska rěč „koliko“ jest *substant. indecl.*, kao god su i hrvatski broji: pet, šest, sedam itd. Ovdě kao subjekt stoji u nominativu, ter ište uza se genitiv brojene stvari. Latinsko *quot*, su broji *quinq̄ue*, *sex*, *septem* itd. jest věrsta nesklanjavih pridavnikah, ter brojena stvar, ako je subjekt, stoji u nom., ako objekt, akuz. itd.

jest na nebu! 5. Zid Babilonski biaše vèrlo visok. 6. Narod Skytski je star. 7. Nil je velika rèka Egypatska. 8. Vètri biahu mornarom zgodni. 9. Početak je težak. 10. Grad Rim biaše něgda vèrlo malen. 11. Biaše duboko mûčanje. 12. Zlato i srebro jesu dragoceni metali.

§. 18. *Casus obliqui* pridavnikah.

1. Ursi nullam habent medullam. 2. Terra fundit medicas herbas. 3. Populi barbari etiam nunc clypeos ligneos gerunt. 4. Parva scintilla saepe magnas excitat flamas. 5. Fuga Numidarum Romanis jam admodum fassis dat victoriam. 6. Conscientia bene actae vitae jucunda est. 7. Mendacium est principium impròbi animi. 8. Humani hostiis deus non placatur. 9. Saepe est sub pallio sordido sapientia. 10. Favonii hibernum molliunt coelum. 11. Stimulis ferreis elephanti reguntur.

1. Vodite uvěk dobar i pošten život. 2. Bog ravna vás svět. 3. Vodite mnoge i velike ratove. 4. Puk rimske duguje veliku slavu pobědam Márijevim. 5. Pravom predpostavljaš dobar i pošten život velikoj ratnoj slavi. 6. Mala iskra je često uzrok velikih plamenah. 7. Slava dobra i poštene života jest věkovita. 8. Malom iskrom bivaju često veliki plameni uzpireni. 9. Slon biva ravnán želéznim ostanom. 10. Masinissa biaše savezník i prijatelj rimskoga puka. 11. Mlakimi větri biva ublažavano zimsko podnebje.

§. 19. Pridavnici sa značenjem samostavnim.

1. Semper avārus *) eget. 2. Coecus non cernit, surdus non audit. 3. Probi colunt deum. 4. Improbi sunt nunquam beati. 5. Quis diligit invīdum et avarum? 6. Cedite iracundo. 7. Animus improbi est nunquam tranquillus. 8. Ab invido et avaro etiam amicus fallitur. 9. Praeterita nunquam mutantur. 10. Vita humana multis malis est obnoxia. 11. Iratus alieno malo gaudet. 12. Vitate patrocinium malorum. 13. Jucunda est memoria praeteritorum malorum. 14. Multis illustrat fortuna, dum vexat. 15. Deus ingratis quoque et indignis dat beneficia.

*) 21. Latinski pridavnici mogu se upotrebljavati i kao samostavnici, ter onda mogu biti i subjekt. Ovo može biti i u hrvatskom, premda je često mnogo lèpše, da se u tom slučaju pridavnik pretvori u samostavnik, n. p. iz mèrtav, mèrvac, iz pokojni, pokojnik, itd.

1. Bezbožnik nije nikada srećan. 2. Pravednik štuje Boga.
 3. Lakomci su vazda siromašni. 4 Slěpcí nevide, gluhami nečuju.
 5. Necénimo nenavidnikah i lakomacah. 6. Uklanjaj se sérđitim.
 7. Nenavidnik i lakomac vara i prijatelje. 8. U čověčanskem životu jesu mnoga zla. 9. Prošastoga neproměnite. 10. Nenasladjujte se tudjim zlom. 11. Bog daje i nezalivalnikom i nevrědnikom dobročinstva. 12. Od nenavidnikah i lakomacah bivaju i prijatelji prevareni.

§. 20. Pridavnici sa mužkim i samostavnici pèrve, i ženskimi druge deklinacije.

1. Dejotārus erat agricōla assiduus. 2. Homērus et Hesiodus vetusti poëtae sunt. 3. Scythaē erant perpetuo invicti. 4. Persae erant luxuriosi. 5. Alexandria cunctāque Aegyptus populo Romano traditur. 6. Opulenta Corinthus praeda erat Mummii et Romanorum. 7. Rhodus olim clara erat mercatūra maritima. 8. Beatam, Diva, tenes Cyprum. 9. Ennius sanctos appellat poëtas. 10. Delphica lauro cinge, Musa, comam poëtae. 11. Requiescit fatigatus sub umbra patūlae fagi.

1. Homer je starinski pěsnik. 2. Katilina biaše lakom i razkošan. 3. Numidjani biahu dugo vremena nenavladani. 4. Horacius i Virgilius biahu rimske pěsnici. 5. Mummius osvoji i razori bogati Korinat. 6 Cypar od pešnikab biva nazivan srećan. 7. Rimljani osvoje Alexandriju i vaskolik Egypat. 8. Delfijski lovor objimle vlase pěnikove. 9. Domovina Homera, stara i glasovita pěsnika, jest nepoznata.

§. 21. Samostavnici na *er*, *ir*, a pridavnici na *er*, *a*, *um*.

1. Tarquinius gener erat Servii Tullii. 2. Prosperum augurium contingit Romulo. 3. Viri improbi nunquam sunt libéri. 4. Decemviri judicia administrant. 5. Puer, abige muscas. 6. Studium litterarum est jucundum et frugiferum. 7. Tenēros laedunt juga prima juvencos. 8. Das nubifēris linēa vela Notis, 9. Servius Tullius flagitio genēri sui et filiae sua, Tulliae, occiditur. 10. Ita prorsus existīmo, boni beati, improbi misēri sunt. — Miser ergo Archelaus? — Certe, si injustus est.

1. Bezbožan čověk nikada nije sloboden. 2. Bocchus biaše taf Jugurtin. 3. Zla čověka imenujem nesrećna. 4. Germanija biaše podnebjem oštra. 5. Egypat biaše plodan 6. Pěrvi jaram uvrědi něžnoga junca. 7. Dobra kob dopade Romulu i Remu. 8. Děcaci uče se i bivaju věžbani skupa. 9. Dobri je srećan, bezbožni nesrećan. 10. Ugodnij i plodonosnim naukom znanostih najbolje biva duh izobražen.

§. 22. Samostavni i s pridavnici na *er*, koji odbacuju *e*.

§. 1. Ut agri sine cultūra non sunt frugiferi: sic sine doctrina animi. 2. Graecus semper habet exquisitos e Graecia magistros. 3. Alexandri imperium initio erat justum. 4. Etiam sine magistro vitia discuntur. 5. Amoenus sane et ab arbitris remōtus est locus. 6. Indus agros non solum aqua laetificat et mitigat, sed etiam conserit. 7. Atrae curae vino dissipantur. 8. Incurrit nostra laurus in voculas malevolorum. 9. Libere dicere solemus sententias nostras. 10. Diāna nigris Erymanthi silvis delectatur.

1. Skite neteže polja. 2. Morate se pokoriti naredbam učiteljah. 3. Čujte mněnje izabranoga sudca. 4. I bez učitelja bivaju pogreške naučene. 5. Kako polje bez teženja (obradjivanja) nije plodno, tako duh bez nauka. 6. Slobodno kažemo svoje *) mněnje. 7. Vino raztēra tamne brige. 8. Tamne biahu šume Erimantove. 9. Bolestne duše težko bivaju izlēcene. 10. Darius i Persiani podlegoše Alexandru Velikomu.

§. 23. Koja neimaju jednobroja od 1. i 2. deklinacije, i k tomu: *Deus, dea; filius, filia; meus, a, um.*

1. Romulus in coelo cum diis agit aevum. 2. A diis deabusque veniam peto. 3. Annum **) jam audis, mi fili Marce, Cratippum. 4. Insidias vitae Sexti Roscii parant cognati. 5. Mire silentio et tenēbris animus alitur. 6. Gloria divitiarum fluxa est. 7. Solent in epulis canere convivae. 8. Liberis dare operam honestum ***) est. 9. Romana arma jam extra Italiam moventur. 10. Aedui pugnant, et Helvetii sine dubio sunt in armis. 11. In Sicilia prope incunabula reperiuntur deorum. 12. Via deserta et inculta est, atque interclusa jam virgultis.

1. Bozi obitavaju Olymp. 2. Bogovi i božice imadjahu mnoge hrame u Gérčkoj. 3. Budi poslušan, moj sine, zapovědim božjim. 4. Servius Tullius izabra svojim kćerim supruge, sinove Tarquinijeve. 5. Pokoj i mrak divno hrane duh. 6. Bogatstvo je kratkotrajno i nesigurno. 7. Zasēde bivaju pripravljane Sextu

*) 22. Hèrvatsko zaime „svoj“ proteže se na subjekt od svih trih osobah u sing. i plur.; dakle: ja svoje, *ego meum*; ti svoje, *tu tuum*; on svoje, *ille suum*; mi svoje, *nos nostrum*; vi svoje, *vos vestrum*; oni svoje, *illi suum*.

**) 23. Opredělenje vremena, na pitanje: koliko vremena? stoji u akuzativu, kao u hèrvatskom.

***) 24. Ako infinitiv ili cēla koja izreka stoji za subjekt, onda mora predikatni pridavnik stati u srednjem spolu.

Rosciju od rodjakah. 8. Zora tēra mraznu tminu. 9. Proti oružju nevodite rata rěčmi. 10. Svoju dēcu morate dobro odhraniti. 11. Skupac biva mučen bogatstvom.

Tretja deklinacija.

§. 24. Rěči mužkoga spola.

1. Pavo laudatus caudam pandere solet. 2. Flos aridus decidit. 3. Actus labor est jucundus. 4. Miles ignavus contemnitur. 5. Crassus est aér terrae proximus. 6. Sermo Isaei graecus erat, immo atticus. 7. Sic meus est mos. 8. Fulmineus quatit astra fragor. 9. Timidus amor cedit famae. 10. Olim corōnae deorum honos erant. 11. Ad vada Maenardi concinuit albus olor. 12. Homo probus deum colit.

1. Nasitjen lav jest neškodljiv. 2. Miris i farba ružah jest ugodna. 3. Cvět odpada, kad se osuši. 4. Zrak je često vlažan. 5. Běsnoča je slěpa. 6. Otčinski običaj i jezik mnogih nenasladjuje. 7. Ciceron biaše rěčit. 8. Léčnik Filip biaše neprestani pratilac Alexandra velikoga. 9. Visok nasip paše vas tabor. 10. Velika vika biva čuvena u taboru Germanskem. 11. Rimski biaše običaj měrtvace izvan zidovah zakapati.

§. 25. Ženskoga spola.

1. Magna est naturae varietas. 2. Eximia erat indoles Servii Tullii. 3. Magna laus eloquentiae tribuitur. 4. Divina mens summa lex est. 5. Ex litterarum studio magna petitur voluptas. 6. Societas prava nocet. 7. Fames et sitis sunt molestae. 8. Mors honesta saepe vitam quoque honestam exornat. 9. Terram illustrat immensi lux publica mundi. 10. Prava consuetudo magnopere nocet. 11. Animorum nulla in terris origo invenitur. 12. Senectus saepe non solum non molesta est, sed etiam jucunda.

1. Istina nije uvěk ugodna. 2. Prevara je bezbožna. 3. Došasti udes dvojben je i neizvěstan. 4. Měrzla noć uklanja se zori. 5. Grimizna haljina biaše dragocena. 6. Velik biaše poraz Rimski kod Kannab. 7. Svoja hvala je směšna. 8. Rińska děržava biaše početkom (u početku) neznatna. 9. U běgu je směrt pogěrdna, u pobědi slavna. 10. Bezkrájna je množina bolesti. 11. Početak mnogih narodah jest tamān.

§. 26. Srednjega spola.

1. Parsimonia est magnum večigal. 2. Ubi est acumen tuum? 3. Pectus quoque durum lacrimis vincitur. 4. In

summo pretio erat olim indicum ebur. 5. Est immensum calcar in gloria. 6. Non solvitur aenigma tuum. 7. Lac semper adest niveum in villa nostra. 8. Incustoditum ovile lupis patet. 9. Thebae erant aliquamdiu caput Graeciae universae. 10. Turgescit semen fructiferum in agris. 11. Adriaticum mare ab Adria, Tuscorum colonia, vocatur. 12. Rhinoceros, rarum alibi animal, in silvis Indiae erat. 13. Solamen magnum est miseris socios habere malorum. 14. Ignavia corpus nostrum hebetatur.

1. Vrème je běguče. 2. Med je ugodan. 3. Čověčanska je glava gori uzdignuta. 4. Domovinu izdati najveća je sramota. 5. Neizměrno more okružuje odasvud zemlju. 6. Ime Homerovo je slavno. 7. Siromaštvo je mnogim veliko brěme. 8. Paris biaše knez trojanski. 9. Kydnus jest glasovita rěka Cilicie. 10. Korica je indianski začin. 11. Borba Horacijah i Kuriacijah biaše dugo dvojna. 12. Mirisni nektar i ambrozia hrana je bogovah.

§. 27. Iznimke glede obéenitih pravila h o spolu.

1. Juno erat superba et iracunda. 2. Luna soror aemula Phoebi a poëtis nominatur. 3. Semirāmis, mulier babylonia, Nini conjux erat. 4. Tibēris est arenōsus. 5. Vas certus in judicio poscitur. 6. Romulus erat primus rex Romanorum. 7. Dum tepidus Ganges, frigidus Ister est. 8. Hannibal aeger erat oculis. 9. Metellus est consul egregius. 10. Mucius erat clarus augur. 11. Aristides justus appellatur. 12. Si ira vincitur, magnus hostis superatur.

1. Sinu Ninovu oduzimlje lukava mati vladanje. 2. Labe biaše već Rimljanim poznato. 3. Sokrat bi uvěk miran i veselo. 4. Roscius biaše věrlo dobar glumac. 5. Polifem, divji Kyklop, biaše sin Neptunov. 6. Ratoborni Mars měrzi strašivice. 7. Bruto biaše pěrvi konsul Rimski. 8. Tanaquila, supruga Tarquinijeva biaše u gatanju uvěžbana. 9. Eufrat i Tigar jesu grabežljivi. 10. Sidon biaše něgda glasovit i bogat. 11. Glasoviti Strymon biaše u Makedoniji. 12. Nesrečna Ino biaše kći Kadnova.

§. 28. Samostavnici sa značajem l i r.

1. Plurimae stellae sunt soles. 2. Innumera sunt animalia terrae. 3. Immensum calcar gloria habet. 4. Egregios consules habemus. 5. Elephantus cetēra animalia prudentia supērat. 6. Stellae interdiu radiis solis obscurantur. 7. Cibi plurimi sale conduntur. 8. Calcaribus concitatur equus. 9. Saepius sub melle impia venena latent. 10. Ariobarzānes nullum aerarium, nullum vectigal habet. 11. Primi consu-

Ies Romanorum fuerunt Lucius Junius Brutus et Tarquinius Collatinus.

1. Domači kokoti jesu noćni stražari. 2. Jedne životinje živu u vodi, druge na zemlji. 3. Někoji puci štuju sunce kao boga. 4. Namčemo izvěstne danke pokrajinam. 5. Rimski je puk mnogo godinah poslošan konsulom. 6. Sad upotrebljavamo uzde sad ostruge. 7. Razna su pokrivala životinjah. 8. Cest (sudbina) prognanikah jest nesrećna. 9. Hannibal biaše sin Hamilkarov. 10. Zemlja biva od sunca razsvetljena. 11. Od konsulah biva ravna-na dêržava.

§. 29. Samostavnici sa značajem n.

1. In Syria nigri leones reperiuntur. 2. Homines possident universam terram. 3. Nomina multorum conjuratorum non erant ignota. 4. Deus solem quasi lumen accendit. 5. Magnos homines virtus nobilitat, non fortuna. 6. Nominibus magnorum hominum conceditur immortalitas. 7. Jam nomen Apollinis est graecum. 8. Luna solis lumine illustratur. 9. In seminib⁹ est causa graminum et herbarum. 10. Cicero Cneum et Publum Scipiones imperii romani fulmina appellat. 11. Non animi perturbationibus, sed rationi obtēperare debemus. 12. Beata vita constat ex actionibus rectis, et neque libidinibus perturbatur, neque fortunae vicissitudinibus.

1. Domovina paunova je India. 2. Paun biaše Junoni posvetjen. 3. Požude često nisu poslušne razboru. 4. Lahko dojdeš u pogovor (na jezike) ljudih. 5. Ne zločinstvo nego čověka moraš braniti. 6. Měsec i zvězde jesu noćne svěće. 7. Syria proizvodi černe lave. 8. Znamo imena mnogih urotnikah. 9. Imenu velika čověka biva dana neumělost. 10. Attik nebiaše sreći nego ljudem prijatelj. 11. Valovi rѣke Kydne veoma su studeni. 12. Mnogi nebivaju nasladjivani otčinskim jezikom. 13. Naš život biva često ravnan ne pametju nego strastmi.

§. 30. Samostavnici sa značajem r.

1. In coelo imbres ventique coguntur. 2. Terraē expirationibus aér alitur et aether et sidera. 3. Habemus magnos et assiduos imbres. 4. Medici vulnēra herbis sanare solent. 5. Aéri calor admixtus est. 6. Amilius imperium fratri adimit, et addit sceleri scelus. 7. Anseribus cibaria publice locantur in Capitolio. 8. Remus Romuli fratris irā occidit. 9. Habes multos sceleris tui consocios. 10. Calchas apud Homerum ex passerum numero belli trojāni annos augūrat. 11. Ex aethere flammae siderum innumerae exi-

stunt. 12. Caesar muneribus et epulis multitudinem lenit imperitam. 13. Tuum consilium, Brute, de toto genere belli comprobamus et laudamus. 14. Alexander aggerem exstruit, et cuniculis muros Gazae subruit.

1. Darovi taže bogove i ljude. 2. Izvapljenja zemlje hrane zrak. 3. Povekšavaš svoj dar dobrohotnostju. 4. Sunce tamni ostale zvězde svojom světlostju. 5. Teženje poljah jest svemu pokolenju čověčanskому plodonosno. 6. Prikorna děla dodaje te prikornim dělom. 7. Uzdižeš vrědnost svoga dara dobrohotnostju. 8. Darovi Venerini jesu lěpota i mladost. 9. Imate mnogo suzalacah svojih pogěrdnih dělah. 10. Zemlja biva odasvud obkoljena zrakom. 11. Bozi ijudi bivaju utaženi darovi.

31. Produženje.

1. Alii flores odore, alii colore oblectant. 2. Dividitur natura hominis in animum et corpus. 3. Patrium morem retinere et revocare debetis. 4. Labōri voluptas adjuncta est. 5. Cedite tempōri. 6. Longinquitas temporis minuit, atque mollit dolōrem. 7. Tectis et frigōrum vis pellitur, et calōrum molestiae sedantur. 8. Gramina canescunt ardōre solis. 9. Pascuntur rore cicadae. 10. Stulti superbiunt immeritis honoribus. 11. Habemus rus amoenum et suburbanum. 12. Probus contemnit murmura famae. 13. Brachia atque crura velamentis teguntur. 14. Magnum erat apud Romanos jus augūrum. 15. Epicurus homo est sine acumine ullo, sine lepōre. 16. Regna, honores et dvitiae temporibus gubernantur.

1. Prošasta vremena nikad se nepovratjaju. 2. Cicero zove Galliju cvětom Italije. 3. Vojnik mora těrpěti vručinu, studen i napor. 4. Zli razgovori pokvare dobru čudorednost. 5. Jak duh nepodleže boli ni naporu. 6. Někoje cvětje ima ugodan miris, drugo lěpu farbu. 7. Zapadnjakom biva ublažena sila studení. 8. Velik je broj bolih. 9. Grozd zrije vručinom sunčanom. 10. Običaji Germanah biahu različni od običajah Rimljana. 11. Obradjuješ otčinske zemlje. 12. Rimski auguri imâhu veliko pravo. 13. Velika biaše něgda cěna kosti slonove. 14. Poštenjak nebiva uzinemiren měrmljanjem glasa.

§. 32. Samostavnici sa značajem b i p.

1. Ex terra succum trahunt stirpes. 2. Arbores tantummodo per stirpes suas aluntur. 3. Ad Arabes saepe mercatores veniunt. 4. Tarquinius Priseus plebi distribuit annonam. 5. Tribuni plebis apud Romanos oppositi erant consulibus. 6. In seminibus est causa arborum et stirpium.

7. Magna principum copia erat in castris Caesaris. 8. Fama, ut solet, tota in urbe discurrit. 9. Effodiuntur e terra opes, irritamenta malorum. 10. Caesar jam, opes meas, non, ut ante, opem exspectat.

1. Mnogi gradovi Azie biahу naselbine Gérkah. 2. Puk ljubi pravična i dobrohotna kneza. 3. Egyptjani su susēdi Aetiōpah. 4. Romul i Rem biahу utemeljitelji grada Rima. 5. Pleme Cyklopah biaše na Sicilii. 6. Gérci biahу utemeljitelji mnogih gradovah Azie. 7. Dérvo biva hranjeno samo svojim stablom. 8. Attik podupire Maria blagom svojim. 9. Dobrim ljudem je ugodno, podupirat druge světom i pomoćju.

§. 33. Samostavnici sa značajem c i g.

1. Viri boni sunt benigni aliorum judices. 2. Ager bene cultus bonam frugem fundere solet. 3. Vitate voces adulatorum. 4. Vera gloria radīces agit atque etiam propagatur. 5. Cicero philosophiam effectricem beatae vitae appellat. 6. Parete naturae, praeclarae duci ac magistrae. 7. Etiam reges legibus divinis parere debent. 8. Philosophia inventrix legum est, magistra morum et disciplinae. 9. Interdum lacrimae pondera vocis habent. 10. Apud priscos Germanos mercium compensatio erat usitata. 11. Vincuntur pectora dura prece blanda. 12. Arbores et frutices corticibus et radicibus validi servantur.

1. Feničani biahу iznašastnici slovah. 2. Učeni muževi i umětnici biahу u Gérkah štovani. 3. Uklanjaj se govoru udvorice. 4. Volimo stalan mir nego nadanu pobedu. 5. Vi branite domovinu, supruge i děcu. 6. I kralj mora slušati zakon božji. 7. Pravičnim sudcem sveti su zakoni. 8. Nitko nemože odoljeti prošnjam i suzam vašim. 9. Cicero zove filozofiju iznašastnicom zakonah, učiteljicom običajah. 10. Njiva dobro obradjena obiluje dobrim plodom. 11. Dobitnik običava predpisivati uvête mira. 12. Mnogi bivaju nasladjivani govorom udvorice.

§. 34. Samostavnici sa značajem d i t.

1. Multae artes sunt eximiae. 2. Varia sunt hominum judicia, variae voluntates. 3. Nulla habemus arma contra mortem. 4. Honor alit artes. 5. Principum munus est resistere levitati multitudinis. 6. Brutus vindex erat romanae libertatis. 7. Memoria voluptatum praeteritarum saepe injuncta est. 8. Pythagoras frugalitatem hominibus commendat. 9. Artibus ingenuis a multis gloria quaeritur. 10. Gramina canescunt ardore solis, et arbor cum frondibus uritur

11. Voluptas rationi inimica est ac mentis praestringit oculos, nec habet ullum cum virtute commerium.

1. Častju bivaju hranjene umětnosti. 2. Um čověka nezna udesa ni kobi buduće. 3. Sán je slika smerti. 4. Vez družtva čověčanskoga jest razlog i govor. 5. Kornelius Sulla umnoži broj svjetjenikah. 6. Oči uma bivaju zaslěpljene razbludom. 7. Nesloga škodi i děržavam i ostalim družtvom ljudih. 8. Zakoni su vez děržavah i ostalih družtvah čověčanskih. 9. Ljudi bivaju gibani i vodjeni različitim nagnutji i požudami. 10. Feničani su iznašastnici slovah i umětnosti pisanja.

§. 35. Produženje.

1. Romani erant heredes regnum Pergami et Bithyniae. 2. Multae artes comites ac ministrae oratoris sunt. 3. Videtis planetarum satellites in coelis. 4. Homo probns veram laudem quaerit in virtute. 5. Multi homines pecundum ratione vivere solent. 6. Non procul a proprio stipite poma cadunt. 7. Tenero cespitate terra viret. 8. Virtus nullam mercedem laborum periculorumque suorum desiderat praeter laudis et gloriae.

1. Cicero zove uměnost govorenja drugaricom mīra. 2. Preziremo hvalu ludjakah. 3. Samosilnik nevěruje ni přijateljem, ni pratiocem. 4. Tvěrdica ostavi blago svoje često pohlepnim baštinkom. 5. Velik broj drugarah i pratiocah biaše okolo kraljah persianskih. 6. Vašimi prevarami nebivamo zaslěpljeni. 7. Mnogi dodadu hvali ratnoj slavu učenosti. 8. Jabuka nepada daleko od stabla. 9. Helveti i Sequanci dadu jedan drugomu taoce.

§. 36. Jednakoslovčani samostavnici.

1. In coelo nubes, imbræ, venti coguntur. 2. Hominis utilitati et agri et maria parent. 3. Panem et aquam natura desiderat. 4. Itali adriaticum mare ab Adria, Tuscorum colonia, vocant. 5. Pictas vestes jam Homerus commemorat. 6. Furius Camillus et oppidum civibus et cives oppido reddit. 7. Extremum oppidum Allobrogum proximumque finibus Helvetiorum est Genëva. 8. Xerxes Themistocli donat urbes Magnesiam et Lampsacum. 9. Ventus et unda silent et maris ira residit. 10. Alcibiadis consilio et auctoritate Athenienses Syracusanis bellum indicunt. 11. Cervices in carcere franguntur indignissime civium romanorum. 12. Ferae domantur fame et verberibus. 13. In Italia bellum gerimus, in sede nostra vehitur oratio. 14. Tanquam ratis in mari immenso nostra vehitur oratio. 15. Aristides, Lysimachi filius, Atheniensis, aequalis fuit Themistocli.

1. Šarene haljine bivaju pominjane već u Homeru. 2. Térgovci prolaze zemlje i mora. 3. Brodar povéri nestalnomu moru plav svoju. 4. Neprijateljem raste smionstvo raspom našim. 5. Větroyi raz gone oblake i dovode vedrinu. 6. Velik dio kraljevskih brodovah biaše plén neprijateljah. 7. Datis i Artafernes biahu zap ovědnici kraljevskoga brodova. 8. Sunce često potamne oblaci. 9. Zemlja je okružena neizměrnim morem. 10. Gradjani vode često rato ve s gradjani. 11. Izvanredna biaše pravičnost Aristidova. 12. Grad biva obkoljivan novimi zidovi. 13. Velika biaše povaga Milt iadova u Chersonežanah. 14. Običavamo izkitit sobe slikami.

§. 37. Pridavnici sa **dva** svéršetka.

1. Ars est longa, vita brevis. 2. Peloponnesus platani folio similis est. 3. Fugit irreparabile tempus. 4. Benevolentiam civium blanditiis colligere turpe est. 5. Artes sunt innumerabiles ad vitam necessariae. 6. Supra lunam omnia sunt aeterna. 7. Mors honesta saepe vitam quoque turpem exornat. 8. Camelus naturale odium adversus equos gerit. 9. Salutaris severitas vincit inanem clementiam. 10. Fortuna fortis adjuvat. 11. Non debes conjungere dissimilia. 12. Laus vera et humili saepe contingit viro. 13. Nihil mortalibus arduum est. 14. Themistocles dux erat classis communis Graeciae. 15. Impia sub dulci melle venena latent. 17. Poëtae nobiles poëtarum aequalium morte dolere solent.

1. Tělo naše je směrtno, a duh bezsměrtan. 2. Sladko je i dično vojevat za domovinu. 3. Sinovi su otcem često neslični. 4. U Herodota, otca pověstnice, bezbrojne su basne. 5. Pod měsěcem je sve směrtno. 6. Volimo spasiteljnu strogost nego li taštu milosérđnost. 7. Vi vodite rat težak i dugotrajan. 8. Odgojenje mekoputno slabí sve sile i duha i těla. 9. Hrabrim muževom nedogadja se nikad sramotna směrt. 10. Ti nepozva nepovratljiva vremena. 11. Směrtno tělo stan je bezsměrtna duha. 12. Věkovita je narava nebeščana. 13. Tigar (voda) teče běrzinom nevěrovanom. 14. Gradjani bivaju vezani mnogimi skupnimi vezi.

§. 38. Pridavnici **jednoga** svéršetka.

1. Gloria est consentiens laus bonorum. 2. Manlius perindulgens in patrem, acerbe severus in filium fuit. 3. Saepe praesens malum alio malo adjuvatur. 4. Lucium Acilium patres nostri sapientem appellabant. 5. Brutus et Cassius, interfectores Caesaris, movent ingens bellum. 6. Difficile est inertem movere. 7. Animus cernit praesentia, providet futura. 8. Recentia vulnera dolorem adhuc non movent. 9. Marcus Antonius invadit insulam Cretam cum ingenti fiducia. 10. Sapientis animus nunquam cupiditate

movetur. 11. Indulgentia patrum concordem civitatem tenet. 12. Multi ex mendicis evadunt repente divites *). 13. Non divitibus contingunt gaudia solis. 14. Neque turpis mors forti viro accidit nec misera sapienti.

1. Čověk dobar i hrabar i mudar, nije nikad nesrećan. 2. Rana nova još boli nečini. 3. Mnogi otcii su popustljivi prema svojim sinovom. 4. Često bivaju zla sadašnja podpomađana inimi zli. 5. Složnu hvalu dobrih zovemo slavom. 6. Mudrim ljudem nedogadja se nikad nesrećna smrт. 7. Život mudraca sám je blažen. 8. Bruto i Kasius, ubojice Caesara, biahu začetnici golema rata. 9. Od bogatca postane često prosjak. 10. U velikih i nenađanih pogibeljih vidimo mnoge ne samo bez sveta, nego skoro i bez uma.

§. 39. Produženje.

1. Nemo semper felix est. 2. Animi natura simplex est. 3. Non fidum est multiplex et tortuosum ingenium. 4. Homines mendaces nemini placent. 5. Omnia recta et simplicia laudantur. 6. Saepe locus et tempus hominem timidum audacem **) reddit. 7. Imperator duplex stipendum militibus persolvit. 8. Dissipat Evius curas edaces. 9. Nauta fragilem truci committit pelago ratem. 10. Vir bonus est simplicis veritatis amicus. 11. Sunt cervi luporum praeda rapacium. 12. Mendaci homini ne verum quidem credere solemus. 13. Excitatur miles classico truci. 14. Falsis et mendacibus visis mentes mortalium saepe concitantur.

1. Čovek lažljiv nikomu se nedopada. 2. Smioni brodarji tèrče preko svakoga mora. 3. Europu i Libyu luči dérpljivi val. 4. Eviu se ugibaju glodjuće brige. 5. Srćnik neumije razlučit prijatelja lažljiva od prava. 6. Město i vrëme čine često plašljive ljude smionimi. 7. Hvalimo sve što je dobro i jednostruko. 8. Lažljivim ljudem nebiva věrovano ni ono što je istina. 9. Jelen je plěn dérpljiva vuka. 10. Duh nesrećnih ljudih biva često uzne-miren grizućimi brigami. 11. Duh tvoj biva uznemiren snom lažnim i lažljivim.

§. 40. Produženje.

1. Paris regnum Priami vetus evertit. 2. Credere debemus veteribus et priscis viris. 3. Apud veteres Ger-

*) 25. Glagolji postati, ostati, činiti se i viditi se skladaju se s dvostrukim nominativom.

**) 26. Glagolji koji znače činiti, učiniti, napraviti, kao facere, efficere, reddere, skladaju se kao glagolji imenovanja.

manos magna erat hospitalitas. 4. Par dignitas, dispar fortuna in Murena atque in Sulpicio erat. 5. Quam varia sunt genera bestiarum vel cicurum vel ferarum! 6. Pares cum paribus facillime congregantur. 7. Discoloribus signis sententiae juratorum hominum notantur 8. Segesta est oppidum peretus in Sicilia.

1. Vojnici se biahu zaboravili stare hrabrosti i pobede. 2. Čověk pošten sětja se piimljena dobričinstva. 3. Nejednaki su vaši običaji, nejednake težnje. 4. Zemlja proizvodi mnogu i različitu živinu, što pitomu, što divju. 5. Faun biva nakitjen perjem šarenim. 6. Velika biaše gostoljubnost starinskih Germanah.

§. 41. Pridavnici na *er*, *ris*, *re*.

1. Acer sui numinis vindex erat Apollo. 2. Aër humidus est parum saluber. 3. Celēbris quondam urbs et copiosa erat Antiochia. 4. Oraculum Apollinis celebre et claram erat. 5. Nihil est tam volucere quam maledictum. 6. Solvit acris hiems grata vice veris et Favonii. 7. Videtis Catilinam alacrem atque laetum. 8. Acre et magnum bellum gerit Pompejus. 9. Clarae erant Scipionum pedestres navalesque pugnae. 10. Populus romanus aures hebetes, oculos, acres et acutos habet.

1. Leonida biaše žestok branitelj domovine. 2. Germania biaše něgdá šumovita i močvarna. 3. Běguća strěla nebiva pozvana natrag. 4. Uši puka rimskoga tupe su, a oči žive i oštrey. 5. Močvarna města malo su zdrava. 6. Opomena vojevode neu stavila běrzoga běga vojníkah. 7. Delfi biahu sědište glasovitoga i slavnoga proročista Apollonova. 8. Vi vodite žestoke i velike ratove. 9. Děvica Klelia bude obdarena od puka rimskoga kipom konjičkim.

Deklinacija četvěrta.

§. 42. Mužka.

1. Assiduus usus et ingenium et artem saepe vincit. 2. Omnium bellorum exitus sunt incerti. 3. Libidinosi, facinorosi, avari verae laudis gustum non habent. 4. Mors propter incertos casus quotidie imminet. 5. Pompejo et senatui pacis auctor fuit Cicero. 6. Bene habet civitas, quum cives magistratibus, magistratus legibus parent. 7. Sensuum judicia clara et certa sunt. 8. Spectatis Ciceronis meritis populus romanus honorem consulatus concedit. 9. Pas-

sibus ambiguis fortuna volubilis errat. 10. Heu, quam difficile est crimen non prodere vultu! 11. Aestus maris lunae motibus gubernantur. 12. Sidera ab ortu ad occasum com-mendant. 13. In senectute hebescunt sensus, visus et auditus debilitatur. 14. Imperium populorum est penes reges et magistratus. 15. Alexander leni ac parabili cultu corporis erat contentus.

1. Čudnovata su micanja svih zvězdah. 2. Mnogi ljudi šlu-šaju zakone rad straha. 3. Njive nedonose vazda ploda. 4. Puk mora bit pokoran poglavarstvu, poglavarstvo zakonom. 5. Kon-zuli rimski biahu u ratu věrhovni zapovědnici vojskah. 6. Narava je zadovoljna malenom něgom. 7. Mnoga živina obdarena bivaju jako oštřimi čuti. 8. Senat rimski biaše věrhovno poglavarstvo. 9. Život ljudih izvržen je nestalnim slučajevom. 10. Svoj kolikoj vojsci Persianah predpostavljeni biahu Datis i Artafernes. 11. Velika biaše u starih pukah uglednost poglavarstvah. 12. Neprestánim věžbanjem biva nadkriljena često i uměća i talent. 13. Radost je čutom našim ugodna.

§. 43. Srednja.

1. Cervi cornua sua quotannis amittunt. 2. Dente lu-pus, cornu taurus petit. 3. Vulpes conjectat crassitudinem gelus. 4. Rura gelu claudit hiems. 5. Tonitru tremiscunt ardua terrae. 6. Tellus premitur genu nostro. 7. Cur affinem tuam, meam filiam, superbis verbis a genibus tuis repellis? 8. Varia victoria pugnatur: dextra utrimque cornua vincunt.

1. Bikovi bivaju oboružani rogovi. 2. Zubi su oružje vuka, rogovi bika. 3. Munje, ne gromovi, ude ljudem. 4. Zemlja leži u visoku mrazu. 5. Zemlja biva pritiskivana našini koljeni. 6. Desno krilo vojske neprijateljske dobiva, dočim lěvo biva poběđeno od naših. 7. Boj se počima s desnoga krila. 8. Znaci bivaju davani o boju rogorvi i trubljami.

Deklinacija peta.

§. 44. Ženska i mužka.

1. Concordia res firma est, discordia imbecillis. 2. Nulla lassitudo impedire fidem debet. 3. Concordia res parvae crescunt. 4. Feminae res domesticas exercent. 5. Reipubli-ca spes omnis erat in Cicerone. 6. Sapientia est rerum di-vinarum ac humanarum scientia. 7. Admirabili fide conjuncti erant Orestes et Pylades. 8. Omnibus in rebus teme-ritas ignoratioque vitiosa est. 9. O frusta suscepti mei

labores! o spes fallaces! o cogitationes inanes meae!
 10. Dies diem docet. 11. Hiems multos habet tristes et
 frigidos dies. 12. Sol cursum inflectit tum ad septentriones,
 tum ad meridiem.

1. Temelj pravice jest věrnost. 2. Mnoga ufanja ljudih
 prevarna su. 3. Težko je děržavu dobro vladati. 4. Mnogi ljudi
 nevide stvarih postavljenih pred oči. 5. Perikles biaše predpostavljen
 děržavi Athenjanah. 6. Nesreci oprěchte krěpost. 7. Slugu moga
 resi slava rědke věrnosti. 8. Početci svih stvarih maleni su.
 9. Neosětaju hrabri muževi u boju ranah. 10. Sreća može najveć
 u svih stvarih čověčanskikh. 11. Često bivamo zasěnjeni prevarnim
 ufanjem. 12. Duljina danah i nočih različna je. 13. Mnogi dani
 zime mutni su i studeni. 14. Krokodil boravi obdan na kopnu, a
 obnoć u vodi. 15. Razlog je gospodar stvarih čověčanskikh.

Odsěk tretji.

Prispodabljanje pridavnikah.

§. 45. Prispodabljanje pravilno.

1. Ciceroni ne frater quidem carior erat quam Atticus. 2. Morbi perniciosiores sunt animi quam corporis. 3. Patriae jura sunt sanctiora quam amicitiae. 4. Patria erat Ciceroni carissima. 5. Altissimi Europae montes in Helvetia inveniuntur. 6. Austri saepe validissimas arbores eradicant. 7. Multae aves ante hiemem in calidores regio-
 nes avolant. 8. Usus litterarum est antiquissimus *). 9. Cro-
 codilus pelle durissima contra omnes ictus munitur. 10. Se-
 nectus corpus facit infirmius.

1. Najvrućja okolina nije najugodnija. 2. Cicero biaše naj-
 rečitiji govornikah rimske. 3. Najjače děrve izkorěnjeni biva-
 često jugom. 4. Práva domovine najsjetija su. 5. Ciceronu nebiaše
 ništa milije nego domovina. 6. U nijednoj zemlji u Europi nisu
 běrda višja nego u Helvecii. 7. Bolest duše štetnija je nego li-
 těla. 8. Lastavice lete pred zimu u vruće kraje. 9. Pećine biahu
 kuće najstarijim ljudem. 10. U nijednoj zemlji Europe nenalazimo
 višjih běrdah nego u Helvecii. 11. Někoja živina bivaju čuvana
 od svih udaracah jako debelimi kožami.

§. 46. Producenje.

1. Pax est optabilior quam bellum. 2. Nihil est am-
 bilius quam homo probus et modestus. 3. Aurum est gra-

*) 27. Latinski superlativ izražuje se često u hěrvatskom sa pre-
 pra, jako, veoma, predpostavivši ih pozitivu.

vius quam plumbum. 4. Apud Helvetios longe *) probisimus erat Orgetorix. 5. Etiam fertilissimi agri non semper fructus procreant. 6. Ignoratio futurorum malorum utilior est quam scientia. 7. Themistocles de servis suis fidelissimum ad Xerxem mittit. 8. Canes indici grandiores sunt quam ceteri. 9. Aurum gravius est quam argentum. 10. Interdum ferarum animos mitiores invenimus quam hominum.

1. Čověk razborit ljubezniviji je nego nerazborit. 2. Olovo je lakše nego zlato. 3. Belgiani biahu hrabriji nego ostali stanovnici Gallie. 4. I najplodnija njiva nenosi vazda ploda. 5. Želězo je najkoristniji metal. 6. Mnogim je siromaštvo najtežji teret. 7. Mučanje je često jako koristno. 8. Mučanje je jako često koristnije nego rěčitost, běrbljavost pak vazda jako pogubna. 9. Ništa nije ljubeznivije nego krěpost. 10. Srebro je lakše nego zlato.

§. 47. Produženje.

1. Nihil est velocius quam animus. 2. Velocissimum omnium animalium est delphinus. 3. Animalia utilissima sunt etiam frequentissima. 4. Excellentissimi reges Persarum erant Cyrus et Darius, Hystaspis filius. 5. Nullum malum est vehementius et importunius quam invidia. 6. Mors hominis florentissimi, Sexti Roscii, erat crudelissima. 7. Fabius in armis non fuit praestantior quam in toga. 8. Victoria saepe reddit hominem ferociorem impotentioremque. 9. Cicero latinam linguam non modo non inopem **), sed locupletiorem etiam quam graecam existimat.

1. Duh je najhitriji. 2. Nijedno živinče nije běržje nego dupin (pliskavica). 3. Koristnija živila jesu i brojnija. 4. Najuznositiji kralj Persianah biaše Cyr. 5. Zavist je najžeštje zlo. 6. Ubogi su često sretniji nego bogati. 7. Pobede čine ljudě često divljimi i bezmoćnjimi. 8. Cyr i Darius, sin Histaspov, biahu uznositiji nego ostali kralji Persianah. 9. Bogatstva čine ljudě često nesretnnjimi. 10. Premnogi děrže gérčki jezik bogatijim nego latinski. 11. Mnogi su u togi věrstniji nego u oružju.

§. 48. Superlativ na *errimus* i *illimus*.

1. Pavo pulchrior est quam ceterae aves, sed non utilior. 2. Cicero erat acerrimus propugnator communis

*) 28. *Longe*, kad stoji sa superlativom, izražuje se u hěrvatskom rěčju *daleko*.

**) 29. Glagolji, koji znače děržati za što, smatrati, scěniti, očitovati, kao *habere*, *ducere*, *existimare*, *judicare* itd. skladaju

libertatis. 3. Nomen Hannibal is apud Romanos jam ante Sagunti excidium celeberrimum erat. 4. Orpheus, Musaeus, Hesiodus et Homerus erant poëtae veterissimi. 5. Nihil nisi divitias cupere, et stultum et miserissimum est. 6. Facilius est apta dissolvere quam dissipata connectere. 7. Somnus est simillimus morti. 8. Latro ferae est similior quam homini. 9. Eloquentia res est difficillima. 10. Saepe homines ex humillimo loco ad amplissimos honores producuntur.

1. Zeuxis biaše malar jako glasovit. 2. Brut i Kasius biahu najžeštji branioci rimske republike. 3. Njive dobro obradjene najplodnije su i njobilnije. 4. Podoba čověka najlepša je i nadilazi podobu svih živinah. 5. Oifaja, Muzaeja, Hesioda i Homera dèržimo najstarijimi pěsnici. 6. Čuti mnogih živinah jako su oštrey. 7. Ništa nije obilnije i lěpše nego njiva dobro obradjena. 8. Težanje čini svaku njivu obilnjom. 9. Směrt je najsličnija snu. 10. Svaki početak je težak, sverha najlakša. 11. Često od najsniženijih postaju najmožniji. 12. Najubožiji nisu vazda najnevoljniji.

§. 49. Uzporedjivanje nepravilno.

1. Optimus modus est. 2. Saepe major pars meliorem vincit. 3. Turpitudo pejor est quam dolor. 4. Maximum bonum est sana mens in sano corpore. 5. Ex malis eligere minima oportet. 6. Hibernia est minor quam Britannia. 7. Multo majora sunt opera animi quam corporis. 8. Columbae torrentur minimo stridore pennarum. 9. Turpis fuga mortis, quam omnis mors pejor est. 10. De minoribus rebus apud Germanos principes consultant, de majoribus omnes. 11. Optima disciplina exemplorum est; exemplis enim saepe pessimi corriguntur. 12. Plures sunt gradus societatis hominum. 13. Plurimae aves volant, plurimae quoque nidificant.

14. Aurea nunc vere sunt saecula; plurimus auro
Venit honos: auro conciliatur amor.

1. Najbolji ljudi najsličniji su bogu. 2. Laskanje najgorje je zlo. 3. Najveće živinče zemaljsko slon je. 4. Nijedna pogreška nije veća i češtja nego nezahvalna duha. 5. Mnogi dèrže ubožtvo i starost najvećim teretom. 6. Sramotno izbegnutje smerti scěnimo gorjim nego svaku směrt. 7. Izgledi su bolji nego propisi; jerbo izgledi često najgorji biva popravljen. 8. Britania je veća nego Hibernia. 9. Prenogni ljudi neumiju živit mudro. 10. Marljivost more u svih stvarih najviše.

se u aktivu s dvostrukim akuzativom, a u passivu s dvostrukim nominativom.

§. 50. Uz poredjivanje opisano.

1. Superstitio est maxime noxia. 2. Usus est magister maxime egregius. 3. Nullum spectaculum est magis egregium quam cives concordes. 4. Prudentissimi non semper maxime idonei sunt ad negotia. 5. Ager Romanorum initio erat maxime exiguus 6. Aequitas est justitiae maxime proprium. 7. Nervii maxime feri inter Belgas habentur. 8. Cereris et Liberi fructus sunt maxime necessarii ad victimum.

1. Ništa nije škodljivije nego praznovrštvo. 2. Nijedan učitelj nije izvrstniji nego věžbanje. 3. Glas je govorniku najpotrebitiji. 4. Sloga gradjanah najizvrstnije je pozorište. 5. Najmudriji nije vazda najprikladniji za poslove. 6. Zahvalnost je dužnost najpotrebitija. 7. Nijedni plodovi nisu tako potrebiti životu kao Cererini. 8. Nijedna stvar nije škodljivija nego praznovrštvo. 9. Težamo bezumorno njivu jako malenu. 10. Zavist gradjanah upropasti često najbolje muževe i najvěrljive vojvode.

§. 51. Genitiv pridavnikah na *ius*, dativ na *i*.

1. Solis candor illustrior est quam ullius ignis. 2. Tam omnibus ignoscere crudelitas est quam nulli. 3. Invidus alterius macrescit rebus opimis. 4. Ardenna silva est totius Galliae maxima. 5. Homini soli avaritia et ambitio data est. 6. Datum est Neptuno, alteri Jovis fratri, maritimum omne regnum. 7. Assiduus usus uni rei deditus et ingenium et artem saepe vincit. 8. Unius viri, Themistoclis, prudentia Graecia liberatur Europaeque Asia succumbit. 9. In Apulia obviam veniunt Hannibali consules Catus Terentius et Paulus Aemilius. 9. Utriusque exercitus uno proelio fugat Hannibal et Paulum consulem occidit.

1. Prava hvala pristoji samoj kręposti. 2. Oboje je pogreška, i svim věrovat i nijednomu. 3. Ime drugoga konsula, Tarquinija Kollatina, děržavi omraženo biaše 4. Sramotno je, drugo misliti, drugo govoriti. 5. Jednomu čověku, Themistoklu, zahvaljuje Gércka svoju slobodu. 6. Datis i Artafernes biahu predpostavljeni svoj vojsci Persianah. 7. Suncu je sjajnost veća nego ikojemu ognju. 8. Cesto vojska biva spasena hrabrostju jedinoga čověka. 9. Kad čitaš dogodjaje puka rimskega, učiš se čine ne jednoga puka, nego svega čověčanskoga pokoljenja.

Odsék četvèrti.

S k l a n j a n j e z a i m e n a h.

§. 52. Zaimena osobna.

1. Meus me moeror quotidianus lacerat. 2. Saepe nos fallit vitium specie virtutis et umbra. 3. Vos offendit noster minime nobis injucundus labor. 4. Multa sunt civibus inter se communia, fana, jura, leges, judicia. 5. Si tu *) et Tullia valetis **), ego et Cicero valemus. 6. Tam mihi mea vita quam tua tibi cara est. 7. Imperare sibi maximum est imperium. 8. Omnia mea mecum porto, dicit Bias. 9. Animus rector dominusque nostri est. 10. Saepe animus a se dissidet secumque discordat. 11. Quamdiu animus in nobis remanet, tamdiu sensus et vita remanet. 12. Patria communis est omnium nostrum parens.

1. Mi čitamo, vi pišete, ostali malaju. 2. Nemožemo po sebi učinit svega. 3. Tebe vrđaja moj nimalo meni neugodni posó. 4. Krěpost je po sebi vrđna hvale. 5. Uznemiruje me dugotrajna i tvrdokorna bolest prijatelja. 6. Sve krěosti medju sobom savez imadu. 7. Sebi nikad, drugim često oprostiti moraš. 8. Ne sebi, nego drugim dopadat se morate. 9. Prijatelj zove mene i malo njih sa mnom k sebi. 10. Mnogi traže sebi medju tudjani bogatstva. 11. Nam je život naš tako drag kao vam vaš. 12. Mudrac sve svoje sa sobom nosi. 13. Vam je domovina s nami skupna. 14. Mi se veselimo s vami o povratku otca. 15. Ništa mi medju zidovi mojimi sigurno nije.

§. 53. Zaimena pokazna. *Hic i ille.*

1. Omnia mala habent radices suas: has ***) evellere debetis. 2. Virtus et doctrina paeclara †) est: hanc omnes

*) 30. Zaimena podmetna *ego, tu, nos, vos* metju se izrěkom samo onda, kad se na njih nalazi glas govora; drugda se vazda izostavljaju.

**) 31. Ako ima više subjekta raznih osobah, predikat se slaže s pèrvom; ako neima pèrve s drugom; a kad ni ove neima, s tretjom.

***) 32. Zaime pokazno mora se s onom rěčju, na koju se odnosi, skladat u spolu i broju, a padež nevisi od te rěci nego od naravi one izreke, u kojoj je takovo zaime.

†) 33. Kad u jednoj izreci ima više podmetah jednobroja, označujućih stvari, tad predikat more stojat ili u jednobroju ili u Priměri za prèvodjenje.

cupiunt, illam saepe contemnunt. 3. Ad mare hyrcanum sunt Scytharum populi; Persae illos Sacas appellant. 4. Omitto Graeciam atque illas omnium doctrinarum inventrices Athenas. 5. Si summa potestas penes unum est, hunc regem dicimus et talem civitatis statum regnum. 6. Huic puero major diligentiae laus conceditur quam illi. 7. Catulus non antiquo illo more sed hoc nostro erat eruditus. 8. Tempora mutantur et nos mutamur in illis. 9. Ne Socratem quidem Catoni anteponere debes: hujus enim facta, illius dicta laudantur. 10. Melior tutiorque est certa pax quam sperata victoria: haec in tua, illa in deorum manu est.

1. Svako zlo ima svoj korēn: ovaj izčupati moraš. 2. Glasovita biaše něgda Atena, ona iznašastnica svih naukah. 3. Cicero i Demosten biahu glasoviti govornici; ovaj Gérk biaše, onaj Rimljani. 4. Poznata je ona rěč Bie: sve svoje sa sobom nosim. 5. Děčakom ovim poděljujemo veću marljivosti hvalu nego onim. 6. Mnogi pěsnici gérčki glasoviti su, ali najveći od svih ovih jest Homer. 7. Dělo je koristnije nego lěnost: onim biva jačeno tělo, ovom slabljeno. 8. Izkorēnite zavist i pohlepnost; jer ove su korēnje mnogih zalah. 9. Krépost i nauk izvrstan je: ovaj biva od mnogih žudjen, ona često prezirana.

§. 54. Producenje. Is i idem.

1. Deum agnoscimus ex operibus ejus. 2. Virtus eadem in homine ac deo est. 3. Magna vis est in virtutibus; eas excita, si forte dormiunt. 4. Academicci et Peripatetici quondam iidem erant. 5. Vir sapiens non tum hoc tum illud, sed idem semper dicere solet. 6. Cicero et Marius in eadem civitate nati sunt. 7. Maxima pars hominum morbo jactatur eodem. 8. Manlius perindulgens in patrem, idem acerbe severus in filium fuit. 9. Samnites a Papirio consule vincuntur et magnus eorum numerus sub jugum mittitur. 10. Augustus Octavianus et ante eum Caesar sub dictature nomine atque honore regnaverunt.

1. Neprijatelji približuju se gradu i obkoljuju ga obsadom. 2. Ako jesu bogovi, providnostju njih biva vladan vas svět. 3. Gradjani iste děržave istim zakonom i poglavarsvтом pokoravat se običavaju; osim toga ista su im prava, isti sudovi. 4. O istih stvarih neobičavamo sudit vazda isto. 5. Najhrabriji izmedju svih

Gallah Belgiani su, s toga što tergoveci k njim redko dolaze i Germani s njimi malne u svagdanjih bojevih se biju.

§. 55. Producenje. Iste i ipse.

1. Fortes adjuvat ipse deus. 2. Gratia malorum tam infida est quam ipsi. 3. Saepe ipsa sibi obstat magnitudo. 4. Veteres leges aut ipsae sua vetustate consernescunt, aut novis legibus tolluntur. 5. Furor iste tuus nos adhuc eludit. 6. Cur tu in isto loco sedes? 7. Ita ex ista vita discedo, tanquam ex hospitio. 8. Se ipsos omnes diligunt. 9. Gratius ex ipso fonte bibuntur aquae. 10. Omne animal se ipsum diligit. 11. Ista vestra auctoritas est maxima. 12. Jam ne istius quidem rei culpam sustineo. 13. Unde ad istas opiniones vester ille princeps venit? 14. Cneum Pompejum omnibus, Lentulum mihi ipsi antepono?

1. Čověk samoga sebe ljubi. 2. Nebojimo se te twoje běsnoče. 3. Milost zla čověka takto je nepouzdana kao isti. 4. Ovaj život naš jest kao nočište. 5. Sva živina ljube same sebe. 6. Nevěruj tomu lažljivomu čověku. 7. Odakle dolaziš na to mněnje? 8. Negiba naš ta vaša velika uglednost. 9. Milije biva pita voda iz samoga vréla. 10. Još bivamo gerdjeni tom twojom běsnočom.

§. 56. Zaimena upitna.

1. Quis non cum voluptate videt puerum bene moratum? 2. Quem liberum dicis? 3. Quod metallum est utilissimum? 4. Quod malum gravius est bello? 5. O qui tuarum, corve, pennarum est nitor? 6. Quas habitas terras? 7. Quo moerore affligitur animus tuus? 8. Quid ago? Cur me excrucio? cur me macero? 9. Qui status, quod disserimen, quae fuit in republica tempestas? 10. Quid difficile est? — Se ipsum noscere. — Quid facillimum? — Alterum admonere. — 11. Quid est optabilius quam sapientia? quid homini melius? Sapientia autem est rerum divinarum et humanarum scientia.

1. Tko neljubi dobrovladnih děčakah? 2. Što je ljubeznivije nego věrli i razborit čověk? 3. Što veliš o ludosti ovoga čověka? 4. U kojoj zemlji stanujete? 5. Koji rat vodite? 6. Koji jad ubija ti sérce? 7. Koje zlo děržiš za najtežje? 8. Kojim ratom biva děrmana děržava? 9. U kojoj živemo děržavi? 10. Kojimi burami biva kolebana děržava? 11. Komu škodi lažljiv čověk više nego sebi? 12. Koga nečine pozorna pogibelji tudje? 13. Što je težje nego poznat sama sebe? 14. Čija ratna dika veća biaše nego Hannibalova?

§. 57. Zaimena odnosna.

1. Deus est qui omnem hunc mundum regit. 2. Soli divites sunt ii, qui virtute praediti sunt. 3. Non terret sapientem mors, quae propter incertos casus quotidie imminet. 4. Crassus est aér, qui est terrae proximus. 5. Admirabiles motus sunt omnium stellarum, imprimis harum, quae*) errantes vocantur. 6. Flumen est Arar, quod per fines Aeduorum et Sequanorum in Rhodanum influit incredibili lenitate. 7. In praestantibus rebus magna sunt ea, quae sunt optimis proxima. 8. Felix, quem redundt aliena pericula cautum! 9. Eloquentia non modo eos ornat, penes quos est, sed etiam universam rem publicam. 10. Firmamentum stabilitatis constantiaeque ejus, quam in amicitia quaerimus, fides est. 11. Homines non requirunt rationes earum rerum, quas semper vident. 12. Qui sibi id detrahit, quod alteri donat, is liberalis est. 13. Panaetius est is, qui id solum bonum judicat, quod honestum est. 14. Judices, qui ex lege judicatis, legibus obtemperare debetis.

1. Sam je bogat onaj, koi je obdaren krěpostju. 2. Samo je ono dobro, što je pošteno. 3. Nisu sve njive plodne, koje se težaju. 4. Zvězde, koje se miču, zvane bivaju planete. 5. Arar i Izara rěke su, koje teku u Rodan. 6. Rěčitost krasi ne onoga samo, u koga je, nego i svu děržavu. 7. Ono prijateljstvo najugodnije je, koje veže sličnost značaja. 8. Koji sebi odkidaju, što drugim darivaju, podatni su. 9. Srećni su oni, koje čini tudja pogibelj pozornimi. 10. Pogubni su ratovi, koje vodite. 11. Divna su micanja svih zvězdah, navlastito onih, koje pomičnimi zovemo.

§. 58. Producenje. *Quisquis i quicunque.*

1. Male vivit, quisquis non vivit honeste 2. Quaecunque opinio veritati repugnat, falsa est. 3. Quidquid enunciatur, aut verum est, aut falsum. 4. Omnia, quaecunque agimus, multis casibus subjecta sunt. 5. Bonos viros aut eos, quicunque dicuntur boni, diligo. 6. Quidquid est in amicitia, id est verum et voluntarium. 7. Quascunque controversias inter se milites habent, ad Caesarem in

*) 34. I zaime odnosno mora se s rěčju na koju se odnosi, skladat vazda u spolu i broju, a padež mu se ravna po naravi izreke odnosne.

judicium veniunt. 8. Homines, quo *) plura habent, eo ampliora cupiunt. 9. Eo crassior aër est, quo terris propior. 10. Eo minor est arcus, quo altior est sol. 11. Tanto brevius omne tempus, quanto felicius est. 12. Quanto majus proelium fuit, tanto clarior victoria Cononis.

1. Zlo živu, koji god neživu pošteno. 2. Koja god se mnjenja istini protive, lažna su. 3. Štogod izüstimo, ili je istino, ili lažno. 4. Sve, štogod biva od ljudih radjeno, mnogim slučajevom podvrženo je. 5. Dobre ljude, ili ove, koji god bivaju zvani dobri, ljubiti običavamo. 6. Koje god razpre nastanu medju vojnici, pred Caesara u sud dodju. 7. Čim čověk više ima, tim više željeti običava. 8. Čim veći su bojevi, tim sjajnije su pobede. 9. Čim su živina koristnija, tim su brojnija. 10. Koliko je čověk bolji, toliko je razboritiji.

§. 59. Zaimena neopreděljena.

1. Quo quis est melior, eo est modestior. 2. Non est culpa tua, si te aliqui laudant. 3. Deligitur aliquis plerumque dux. 4. Vultus sermo quidam tacitus mentis est. 5. Tempus est pars quaedam aeternitatis. 6. Graecia parvum quendam locum Europae tenet. 7. Nemo vir magnus sine aliquo afflatu divino unquam fuit. 8. Corpus est quasi vas aut aliquod animi receptaculum. 9. Sunt quidam homines non re, sed nomine. 10. Nuda fere Alpium cacumina sunt, et si quid est pabuli, obruant nives. 11. Quaedam terrae partes sunt incultae, quod aut frigore rigent aut uruntur calore.

1. Velikim muževom pripisujemo božansko něko nadahnutje. 2. Pravom zoveš lice govorom někim muklim dušah. 3. Dělo je nějakova obava ili uma ili těla. 4. Někoje děle zemlje netežane vidimo, jer ili mérznu zimom, ili pak bivaju izgarane vrućinom. 5. Vidimo někoje ljude, koji su to ne stvarju, nego imenom samo. 6. Čim je tko mudriji, tim je razboritiji. 7. Něki narodi živu ribami i jajeti ptičjimi. 8. Čim je tko podhibniji i lukaviji, tim je veća pogibelj méržnje i sumnje.

§. 60. Produženje.

1. Tyrannus neque diligit quemquam, nec ipse ab ullo diligitur. 2. Cuvis dolori remedium est patientia. 3. Minime sibi quisque notus est. 4. Praesentem monstrat quaelibet herba deum. 5. Quilibet fortunae suaे faber.

*) 35. *Quo-eo, quanto-tanto*, kad stoje s komparativom, prevode se na hrvatski sa čim - tim, koliko - toliko.

6. Justitia est, quae suum cuique distribuit. 7. Longius aut propius mors sua quemque manet. 8. Ponite ante oculos unumquemque regum.

1. Svaku žalost ublaži užtvrđljivost. 2. Sam sebe svaki ljubi. 3. Svakoga čeka svoja smrт. 4. Svakomu svoju sreću čine običaji. 5. Metjemo pred oči izgled svakoga od prijašnjih kraljah. 6. Samosilnik niti je prijatelj komu, niti biva od ikoga ljubljen. 7. Svakoga veseli svoje kućanstvo. 8. Pravičnim onega zovemo, koji daje svakomu svoje. 9. Dužnost je svakoga čověka, sebi nikad, a drugim često oprostiti.

O d s ě k p e t i .

o brojnicih.

§. 61. Brojnici glavni.

1. Massilia ex tribus oppidi partibus mari alluitur.
 2. Collis radices duo duabus ex partibus flumina subluunt.
 3. Erant apud Romanos trigemini Horatii, tres apud Albanos Curiatii. 4. Ex omnibus saeculis vix tria aut quatuor nominantur paria amicorum. 5. Thales sapientissimus inter septem fuit. 6. Elephas altus est duodecim pedes *) vel quatuordecim. 7. Quaedam bestiolae unum tantum diem vivunt. 8. Hannibal Italiam per annos sedecim variis cladibus fatigavit. 9. Duodequadraginta annos tyrannus Syracuseonorum fuit Dionysius. 10. Milites aggerem latum pedes trecentos, altum pedes octoginta exstruunt. 11. Saguntus civitas longe opulentissima fuit Hispaniae, sita passus, mille ferme a mari.

1. Led je već debeo četiri pěrsta. 2. Pet ili sedam urah nadan spavati dosta je. 3. Podnožje běrdašca biva plákano dvimi potoci. 4. Dva jako uzmožna grada, Kartagena i Numancia, biahu plěn Scipionov. 5. Godište se u dvanaest měsečih děli. 6. Vojvoda potegne obrov dubok nogah pet, širok nogah petnaest, a dugačak nogah sto. 7. Zidine Babylona biahu visoke nogah dvěsta, široke pedeset. 8. Vojvoda pošle pred vojskom putem prečim tisuću konjikah. 9. Volsci vodjahu rat s Rimljani godinah sedamdeset. 10. Konsul Lutacius Katull odveze u Siciliu tri stotine brodovah; Afrikanci usuprot oboružaju ih četiri stotine.

§. 62. Brojnici redni.

1. Deligere parentes prima naturae lex est. 2. Helvetii in tertium annum profectionem lege confirmant.

*) 36. Samostavník, dolazeći s glavnimi brojnici, počam od 5 stoji u hrvatskom jeziku, u genitivu pluralu.

3. Quinto *) quoque anno tota Sicilia censetur. 4. L. Quinctius Cincinnatus sexto decimo die dictaruram deponit. 5. Tricesimo quoque die triginta talenta attica Pompejo solvuntur. 6. Olympiade centesima quarta decima Lysippus fuit et cum eo Alexander Magnus. 7. Mithridates, qui uno die tot cives romanos trucidavit, annum jam tertium et vicesimum regnat. 8. Roma condita est Olympiadis sextae anno tertio: post Trojae excidium quadringentesimo tricesimo secundo. 9. Anno trecentesimo decimo quinto ab Urbe condita Fidenates contra Romanos rebellaverunt. 10. Anno trecentesimo et altero ab Urbe condita imperium consulare cessavit. 11. Tertium bellum contra Carthaginem suscipitur sexcentesimo et altero anno ab Urbe condita, anno quinquagesimo primo post secundum punicum bellum peractum.

1. Romul biaše pèrvi kralj grada Rima. 2. Pèrvi konsuli Rimljana biahu Junius Brutus i Tarquinius Kollatinus. 3. Izvèrstni biahu zakoni Nume Pompilija, drugoga rimskoga kralja. 4. Sedmi i poslèdnji kraljah rimskih biaše Tarquinius Ohli. 5. Gèrci osvojiše Troju godine desete prevarom. 6. Godine dva deset i tretje rata punskoga bude predan Katullu rat suprot Afrikancem. 7. Nakon smérti Kodra, sedamnaestoga kralja, ukinuše Atenjani čast kraljevsku, a izabraše arhonte, od prilike godine sto i šesnaeste nakon raspa Troje. 8. Boj pod Heroneom, u kojem Filipp, kralj Maçedonie, nadvlada Gérčku, bi godine tretje, olimpiade sto i desete. 9. Godine pet sto i četèrdesete od sagradjena Grada bivaju Lucius Aemilius Paulus i Publius Teren-cius Varro poslani suprot Hannibalu i podju za Fabijem.

§. 63. Brojnic i dělni.

1. Hominis digit articulos habent ternos, pollex binos. 2. Copiae nostrae unis castris tenentur, hostiles vero binis. 3. Graeciae civitates, dum imperare singulae cupiunt, imperium omnes perdunt. 4. Post Romuli mortem Romae per quinos dies senatores imperaverunt. 5. Agri vejentani septena jugera plebi dividuntur. 6. Caesar et Ariovistus praeter se denos ad colloquium adducunt. 7. Tribuni militum seni deni i quatuor legiones a populo creabantur. 8. Babylon munita erat muris ducentos pedes altis, quinquagenos latis. 9. Mausoli sepulcrum patet ab austro et septentrione sexagenos ternos pedes. 10. Legavit Augustus, praetorianis militibus singula millia nummorum, cohortibus urbanis quingenos, legionariis trecenos nummos.

*) 37. Vrëme, na pitanje kada, stoji u ablativu; u hèrvatskom u genitivu.

1. Vučica običava okotiti po pet mlađih. 2. Biahу poděljene puku po četiri rali njive. 3. Vojvoda vodi po tri legie svaku u tri zimovišta. 4. Vojvoda plati vojnikom po petnaest sesterciah. 5. Satnici zapovědaju po sto vojnikah. 6. Vojnikom bivaju poděljena po četiri uborka žita i po dvadeset sesterciah. 7. Atenjani izabirahu arhonte na svakih deset godinah, a poslije na svaku godinu 8. Zidine Babylona biahу visoke po dvěsta nogah, tornjevi po deset nogah višji nego zid.

§. 74. Prislovi.

1. Ager non semel aratur, sed novatur et iteratur. 2. Vix ter in anno nuntium audimus. 3. Taedet me eādem audire millies. 4. Aestus maris bis affluunt bisque remeant quotidie. 5. Bis Jani templum post Numae regnum clausum erat: semel post punicum primum perfectum bellum, iterum post bellum adriaticum. 6. Dacia decies centena millia passuum in circuitu tenet. 7. Omnis insula Britannia est in circuitu vicies centum millia passuum. 8. Omnis Gallia, quae saltu Pyrenaeo Alpibusque et monte Gebenna fluminibusque Rheno et Rhodano continetur, patet circumitu ad bis et tricies centum millia passuum.

1. Dvakrat dā, tko běrzo dā. 2. Njiva nebiva na godinu orana jednom, nego tri ili četiri puta. 3. Marius, poběditelj Jugurte i Germanah, bio je konzul sedam putah. 4. Jedva pet putah na godinu čujemo glas. 5. Koga nemérzi jednu i istu stvar čuti tišuću putah? 6. Aedili poděle puku dvadeset putah sto tisučah uborakah pšenice. 7. Od zemlje do měseca ima dvadeset putah sto tisučah stadiyah. 8. Zemlja naša prostire se najdalje od izardka na zapad, to jest od Indie do stupovah Herkula, osamdeset i pet putah sto tisučah korakah.

Odsěk šesti.

Sprega glagolja pomoćnoga i glagoljah, od njega sastavljenih.

I. Indikativ.

§. 65. Vremena praesens i perfekt.

1. Proximus sum egomet mihi. 2. Pulvis et umbra sumus. 3. Oro te; quis tu es? 4. Satis tuti estis, si deus vobiscum est. 5. Ego miserior sum quam tu, qui es miserrimus. 6. Equidem non fui securus. 7. Magna fuit quon-

dam capit is cani reverentia. 8. Pompejo litterae tuae perjucundae fuérunt. 9. Ego atque tu omne illud tempus una fuimus. 10. Vos conjunctissimi fuistis mecum et sententia et voluntate. 11. Tam tibi sum supplex quam tu mihi saepe.

12. Tres sumus imbelles numero: sine viribus uxor, Laërtesque senex, Telemachusque puer.

1. Singuran si, ako je bog s tobom. 2. Tebi smo ljubavnj najbližji. 3. Ja sam, što se mene tiče, zadovoljan s udesom svojim. 4. Mi smo nesrećniji nego vi, koji ste jako nesrećni. 5. Tuge tvoje uzrok ja bijah. 6. Niste oni, koji biste kao děčaci i mladici. 7. Bismo vazda zadovoljni s udesom svojim. 8. Ti si bio često s nami. 9. Hannibal je bio najglasovitiji vojvoda Kartažanah.

§. 66. Vremena imperfekt i plusquamperfekt.

1. Eram cum Stoico Diodoro. 2. Tu dominus, tu mihi frater eras. 3. Vos bene cauti eratis. 4. Captivi militum praeda fuerant. 5. Cato major diutissime senex fuerat. 6. Et ego fueram pars magna patriae meae. 7. Vos pacis semper fueratis auctores. 8. Tam estis hostes inertes, quam mali hospites eratis. 9. Cum pauper eras, nulla nisi Oenōne pauperis uxor erat.

1. Biasmo sa stoikom Diodorom. 2. Kad ubog biah, nitko nego ti ubogoga prijateij biaše. 3. Vi mi prijatelji, vi bratja biaste. 4. Tako si trom neprijatelj, kakono zao gostoprimec (kuće-gazda) biaše. 5. Něgda biahu věnci čast bogovah. 6. Mi biasmo bili vazda světnici mira. 7. Vas grad biaše bio plěn dobitnikah. 8. I ti biaše bio velik dio domovine tvoje. 9. Aenea i Antenor biahu bili vazda světnici mira.

§. 67. Vremena futurum i futurum exactum.

1. Profecto tunc beati erimus, quum nullas habebimus cupiditates. 2. Tua sum; conjux semper Ulixis ero. 3. Donec felix eris, multi tibi erunt amici. 4. Pergratum mihi erit, si in hoc tam diligens fueris, quam soles in aliis rebus. 5. Si aliqua in re Verri similis fuero, quis mihi erit amicus? 6. Qualis in alios fueris, tales hi in te erunt.

1. Doista onda blažen bit ćes, kad budeš bez požudah. 2. S tobom siguran bit ću. 3. Ljudi pošteni bit će vazda srećni. 4. Bezbožnik neće bit nikad srećan. 5. Dok budete srećni, bit će vam mnogi prijetelji. 6. Kakov budem ja prema drugim, takovi će drugi bit prema meni. 7. Bit će mi jako milo, ako u ovoj stvari pomnjivi budete, kakono ste u drugih.

II. Način konjunktiv, imperativ, infinitiv i participiji.

§. 68. Vremena praesens i perfekt.

1. Qualis sit*) animus, animus ipse nescit. 2. Prae gaudio, ubi sim, nescio. 3. Te oro et obsecro, ut**) semper fragilitatis humanae sis memor. 4. Si non ipso honesto movemur, ut boni viri simus, callidi sumus, non boni. 5. Tu quam gratus erga me fueris, ipse existima. 6. Meus in te animus qualis fuerit, et senatus et populus romanus testis est. 7. O dii immortales ! non intelligunt homines, quam magnum vectigal sit parsimonia.

1. Tko nezna, kolika je snaga u čutih ? 2. Ljudi nebijajn vazda gibani dobrom istim, da budu dobri. 3. Od veselja, gdje smo, neznamo. 4. Bogovi znaju, koje su stvari najveće. 5. Ako nebjivaš giban dobrom istim, da budeš dobar, lukav si, ne dobar. 7. Čenite sami, kako biste zahvalni prema nam. 7. Dobro znate, kakova duha prema vam vazda bismo. 8. Koje osobite prijaznosti bih prama tebi, vas puk svědok je.

§. 69. Vremena imperfekt i plusquamperfekt.

1. Quis pauper esset, si omnes homines essent benefici ? 2. Utinam minus vitae cupidi fuissemus ! 3. Senes si nulli fuissent, nullae omnino civitates essent. 4. Si ejusdem rei essemus studiosi ego atque tu, omne tempus una fuissemus. 5. Themistocles Seriphio cuidam in jurgio respondet: Nec, hercule, inquit, si ego Seriphius essem, nobilis fuisse, nec tu, si Atheniensis esses, clarus unquam fuisse.

1. Malo bi bilo ubogih, da bi vi svi dobrooceneći bili. 2. Ti znadiaše dobro, kolika je moja ljubav prema tebi. 3. O da bi bili manje pohlepni za častju ! 4. Ti bi bio srećniji, da bi bio manje željan novca 5. O da bi bio žurniji u svojih poslovih ! 6. Mnogi bi bili srećniji, da bi bili zadovoljniji sa svojim udesom.

§. 70. Način imperativ infinitiv i participij.

1. Noxae poena par esto. 2. Ii este, qui esse debetis. 3. Orator nulla in re rudis esse debet. 4. Amicitia regi Antiocho cum populo romano esto. 5. Censores bini sunt, magistratus quinquennium iis esto : reliqui magistratus annui sunt. 6. Incertum est, quam longa

*) 38. U pitanjih neizravnih ili odvisnih, stoji glagolj vazda u konjunktivu.

**) 39. Veznici *ut*, da i *ne*, da ne, skladaju se s konjunktivom.

nostrum cujusque vita futura *) sit. 7. Saepe ne utile quidem est scire, quid futurum sit. 8. Semper sorte tua contentus esse debes.

1. Budi pazljiv, sine moj. 2. Budite vazda zadovoljni udesom svojim. 3. Blago gradjanah da bude vèrhovni zakon konzulom. 4. Nismo oni, koji bit moramo. 5. Duhom vidimo i buduća. Nesigurno je, kako će duge biti naše muke. Budući naraštaj bit će slabiji, nego današnji.

Odsěk sedmi.

Sprezanje glagoljah pravilnih.

I. Način indikativ aktiv.

§. 71. Praesens.

1. Mortem ut finem miseriarum exspecto. 2. Excellentissimi fuerunt, ut nos judicamus, Persarum reges Cyrus et Darius, Hystaspis filius. 3. Minus habeo virium quam vestrum utervis. 4. De malis nostris tu prius audis quam nos. 5. Mundus deo paret, et huic obediunt maria terraeque, et hominum vita jussis supremae legis obtemperat. 6. O dii immortales, ubinam sumus? in qua urbe vivimus? quam rempublicam habemus? 7. Dicit Socrates, vir sapientissimus: Ego nihil scio praeter id quod nihil scio; sed multi homines id quoque nesciunt. 8. Triumphi nomine tegis atque velas cupiditatem tuam. 9. Frigus perambulat artus et jacet in gremio languida manus. 10. Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo.

1. Što sudite o Cyru i Dáriu, kraljih Persianskih? 2. Déržava se nahodi dobro, kad se gradjani poglavarstvom, poglavarstva zakonom pokoravaju. 3. Ako ste zdravi ti i Tullia, ja i Cicero smo zdravi. 4. Sretno živu samo oni, koji živu dobro i pošteno. 5. O nezgodah vaših čujemo prije nego vi sami. 6. Zmijami hrani rôda mlade. 7. Koji se neboje smerti, ti si pripravljavaju veliku pomoć za blažen život. 8. Imenom triumfa kriju i zastiru mnogi požude svoje. 9. Zašto nedovéršite rata, koji nenosi domovini ni slave ni koristi? 10. Pomponija Attika i ljubim i štujem. 11. Jestrine začinjamo solju, a obrok isti dosetljivimi govorim. 12. Što čekaš? nove upisnike? — oni se varaju, koji te čekaju od Katilinc.

§. 72. Perfekt.

1. Frequenter judicavi, frequenter in consilio fui.
2. Quam multos divini supplicii metus a scelere revo-

*) 40. Dionik *futurus* sa *sim* i *essem* služi uměsto manjkajućega futura konjunktiva.

cavit! 3. Natura oculos vestivit tenuibus membranis. 4. Multi privatorum audacias nutriverunt, ego nihil timui nisi leges. 5. Praebuisti saepe nobis materiam jocorum. 6. Librum tuum in manus resumpsi. 7. Scripsi, ut debui, diligenter. 8. Quanto plura parastis, tanto plura desideratis. 9. Multi nunquam tubarum sonum nisi in spectaculis audirentur. 10. Si quando urbs nostra liberalibus studiis floruit, nunc maxime floret. 11. Tu saepissime curam et angorem animi mei sermone et consilio levasti tuo. 12. Domum meam praesidiis majoribus munivi atque firmavi. 13. Tullius Hostilius Vejentes et Fidenates bello superavit et urbem ampliavit 14. Tarquinius Priscus numerum senatorum duplicavit, Circum aedificavit et Capitolium inchoavit. Superavit idem etiam Sabinos, primusque triumphans urbem intravit. 15. Tarquinius Collatinus et Tricipitinus in exitium regum conjurarunt eorumque exilio necem Lucretiae, conjugis et filiae, vindicarunt.

1. Često sudismo, često u věču bismo. 2. Ljudi, čim više stekoše, tim više žele. 3. Dugo već nečusmo o vas ništa. 4. Ti me u mnogih stvarih dobro naputi. 5. Vi nam često dadoste gradića za šale. 6. Svi stari puci pokoriše se negda kraljevom. 7. Tko ikad živi bez pogibelji, bez veselja? 8. Vi često brigu i těskoču duha moga govoriti i sveti digoste svojimi. 9. Vi glasa trubaljah, već što u pozorištih, nečuste nikad. 10. Vazda drugarah imadosmo. 11. Ancus Marcius vojeva sretno suprot Latinom. 12. Rimljani imadoše pet konsulah, Junia Bruta i Tarquinia Kollatina, Valeria Publikolu, Spuria Lukrecia i Horacia Pulvilla. 13. Pervi konzuli biše Junius Brutus i Tarquinius Kollatin.

§. 73. Imperfekt.

1. Pythagoras omnibus temperantiam commendabat, quae est mater virtutum omnium. 2. Amabam Pompejum Saturninum. 3. Nimiam habebas fiduciam. 4. Romanis cuncta maria terraeque patebant. 5. Socrates non tum hoc, tum illud, sed idem dicebat semper. 6. Vobis fidem habemus, propterea quod nunquam vestram tegebatis sententiam. 7. Hilaritate tristitiam temporum condiebamus. 8. Es libertus mihi, propterea quod serviebas liberaliter. 9. Multis Syracusanis Dionis caedes displicebat. 10. Haec ego scribebam hora noctis nona. 10. Zenonem audiebam frequenter. 11. Aegyptii corpora mortuorum condiebant et servabant. 12. Allobroges, qui trans Rhodanum vicos possessionesque habebant, subjecti erant Romanis. 13. Ex Nestoris lingua dulcior quam mell fluebat oratio.

1. Ljubljasmo Pompeja Saturnina. 2. Rimljani izabirahu dva vlastelina za konsule, koji biahn u njih najviše poglavarske

osobe. 3. Vazda imadjah prema tebi pouzdanje, s toga što nikad tvoga nekrijaše ni zastiraše mnjenja. 4. Vi suste- zaste od povratka samosilnika. 5. Zašto veljaše ti sad ovo, sad ono? 6. August spavaše samo sedam urah. 7. Zenona slušasmo marljivo. 8. Jeste slobodnjaci moji, s toga što služaste prijazno. 9. Mnjenja svojega nikad nekrijasmo. 10. Lacedaemonci biahu moćni, dok zakoni Likurgovi imadjahu krępost. 11. Ti služaše slavi, dok življaše. 12. Pomponia Attika štovah i ljubljah jako.

§. 74. Plusquamperfekt.

1. Caius Junius aedem Salutis, quam censor locaverat, dictator dedicavit. 2. Loca amoena Asiae feroce militum romanorum animos molliverant. 3. Caesar muneribus et epulis multitudinem imperitam leniverat. 4. De rebus nostris diu tacueramus. 5. Socii spectatores se otiosos prabuerant leuctriae calamitatis. 6. Habes res romanas; sed tamen etiam illud, quod non speraram, audivi. 7. Mettus Fuffetius, dux Albanorum, invidiosus erat apud cives, quod bellum solo trigeminorum certamine finiverat. 8. Erat Tarquinio cognomen Superbi, quod moribus meruerat. 9. Helvetii Aeduorum agros devastaverant.

1. Zašto ti neposveti templa, koje biaše sagradio kao censor? 2. Darovi i gostbe Caesarove biahu ublažile neizkusno množstvo. 3. Dugo vremena nebijah čuo ništa o poslovih rimskih. 4. O poslovih vaših dugo biaste mučali. 5. Ti se biaše ukazao bezposlen gledalač nezgode naše. 6. Rimljani zvahu Furia Kamilla, koji biaše oslobio domovinu od Gallah, drugim Romulom. 7. Marius nevojevaše suprot Germanom, prije nego biašel dobro uvěžbao svoje vojnike. 8. O nezgodah naših biaste vi čuli prije nego mi.

§. 75. Futurum. Sprega pèrva i druga.

1. Cantabit vacuus coram latrone viator. 2. Tuorum meritorum erga me memoriam conservabo. 3. Ad quas res aptissimi erimus, in iis potissimum elaborabimus. 4. Memoriam nostri pie inviolateque servabitis. 5. Si in omnibus innocens fuero, quid mihi inimicitiae nocebunt? 6. Me quidem certe tuarum actionum, sententiarum, voluntatum, rerum denique omnium socium comitemque habebis. 7. Non modo patienti, sed etiam lubenti animo religioni parebo. 8. Plus apud nos recta ratio valebit quam vulgi opinio. 9. Nos in omni munere summam adhibebimus diligentiam. 10. Legi divinae et humanae parebunt omnes, qui secundum naturam vivere studebunt.

11. Donec eris felix, multos numerabis amicos;
Tempora si fuerint nubila, solus eris.

1. Uspomenu zaslugah tvojih prema nam hranit ćemo. 2. Dok ćete biti sretni, brojiti ćete mnogo prijateljih. 3. Pošteni ljudi istine nikad zatajiti neće. 3- U svakom poslu uporaviti će najveću pomnju. 5. Prave priatelje imati ćete drugare svih stvarih. 6. Ne samo užterpljivim, nego i dragovoljnim dubom pokoravati ćemo se věrozakonu. 7. Uspomenu tvoju hraniti ćemo pobožno i neoskvrnjeno. 8. Zakonom božjim i čověčjim pokoravati će se onaj, koji bude radio po naravi živeti. 9. Za koje stvari ljudi budu najprikladniji, u onih će ponaviše i truditi. 10. U težanju zemlje nastojati ćes i težat ne samo vinograde nego i děrvlje, i ne samo děrvlje, nego i njive

§. 76. Pro duženje. Sprega tretja i četvrtata.

1. Certa dicent ii, qui sapientes sunt. 2. Ut mones, quantum potero, me ab omnibus molestiis et angoribus abducam. 3. Nec me domesticus dolor nec cujusquam injuria a republica abducet. 4. Summā abstinentiā munus hoc extraordinarium traducemus. 5. Contumeliam si dices, audies. 6. Num libertinis atque etiam servis serviemus? 7. A quo plurimum sperant homines, ei potissimum inseruent. 8. Vobis viam in coelum munietis, si semper cum virtute vivetis. 9. Ego non parebo dolori meo, nec iracundiae serviam. 10. Veniet tempus mortis, et quidem celeriter, sive retractabis, sive properabis. 11. Quum haec leges, consules habebimus. 12. His de rebus plura ad te in ea epistola scribam, quam ipsi Quintio dabo. 13. Tu non cessabis et ea, quae habes instituta, perpolies nosque diliges.

14. Dum vires annique sinunt, tolerate labores:

Jam veniet tacito curva senecta pede.

1. Tko će živět vazda bez pogibelji, bez žalosti, bez veselja? 2. Vidět ćete, što rade hrabrostju nedobitni Germani. 3. Ako budete govorili pogérde, čut ćete jih. 5. Hoćete li vazda služiti slavi? 5. Osigurati ćemo si put na nebo, ako budemo vazda krépostno živěli. 7. Zli će si krivinom svojom kazati pritegnuti. 7. Isti-nu će kazati vazda, ali svega svim kazati neću. 8. Jadu tvoru pokoravati se nećes, nit ćeš služiti sérčbi. 9. Oči i uši mnogih stražit će te. 10. Od koga se najviše nadamo, tomu ćemo poglavito služiti. 11. Čut ćeš svu stvar od početka.

§. 77. Futurum II.

1. Si te rogavero aliquid, nonne respondebis? 2. Parva ni servaveris, amittes majora. 3. Quum omnes audivero, tibi scribam de quoque meam sententiam. 4. Plura scribam, si plus otii habuero. 5. In posterum nisi adhibueris modum, ego adhibebo. 6. Dialogos de republica, quos cum Pompejo habuerimus, ad te perscribemus. 7. Haud

errabo, si a Zenone principium disputationis duxero. 8. Si quis semel falsa dixerit, postea fidem nullam inveniet. 9. Tu, quamecumque deus tibi fortunaverit horam, grata sume manu. 10. Tu, si tibi placuerit liber, curabis, ut sit in cunctis oppidis Graeciae.

1. Kad vas budemo zapitali, nećete li odgovoriti? 2. Ako nebudemo dobili malena, izgubit ćemo lasno veće. 3. Kad sve budeš čuo, piši mi o svakom svoje mnjenje. 4. Vojnici će se boriti, kad budu utvrdili tabor. 5. Ti ćeš pisat više, kad budeš imao više vremena. 6. Nahodit ćemo se dobro svagda, ako u svih stvarih budemo uporavili měru. 7. Nećeš manje nedužan biti, kad sve budem rekao. 8. Ako jednom budeš laž rekao, nećeš poslije naći věre. 9. Ure, koje vam budu udělili bogovi, zahvalnom uzmite rukom. 10. Nećemo pogrēšit, ako početak pretresivanja budemo doveli od Zenona.

II. Indikativ passiv.

§. 78. Praesens.

1. Dei providentia mundus administratur. 2. Nulla spe, nullo timore sollicitor, nullis rumoribus inquietor. 3. Ex omnibus saeculis vix tria aut quatuor nominantur paria amicorum. 4. Vir bonus est, si natura, non poena, arceris ab injuria. 5. Plures metu periculorum moventur quam ipsis periculis. 6. Omnes trahimur et ducimur ad cognitiones, et scientiae cupiditatem. 7. Dentibus manditur, extenuatur et mollitur cibus. 8. Vos a delectatione omni negotiis impedimini. 9. Distringor causis, quae me exercent magis quam delectant; sunt enim pleraeque parvae et exiles. 10. Abducuntur homines nonnunquam magnitudine pecuniae ab institutis suis.

1. Bivam jako obradovan, kad god list tvoj primim u ruku. 2. Nijednom nadom, nijednim strahom nebivamo uzbunjeni, nijednim glasom uznemireni. 3. Čověk dobar biva naravom, ne kazni od nepravde suzdéržan. 4. Mene negibaju konzuli, koji lašnje nego pero ili list bivaju gibani sami. 5. Zauzimaju me styari, kojimi bivam više trudjen nego li veseljen. 6. Vi svi bivate vučeni i vodjeni k požudi spoznanja i znanja. 7. Ti bivaškadkada odvlačen od posalah veseljem. 8. Priměri bivamo najbolje učeni. 9. Jěstvinci bivaju zubi žvakane, grizene i mekšane. 10. Jěstvinci bivaju začinjane solju, obrok sám biva začinjan dosětljivimi govorci.

§. 79. Imperfekt.

1. In communibus miseriis hac tamen specula oblectabar. 2. Comitium apud Romanos locus in foro erat, quo

comitia celebabantur. 3. Viris bene meritis apud Athenies vicitus in Prytaneo paebebatur. 4. Ego et Pompejus quasi pignora reipublicae refinebamur in urbe. 5. Angebar singularum horarum exspectatione. 6. Hostis apud majores nostros is dicebatur, quem nunc peregrinum dicimus. 7. Labore in venatu, sudore, cursu, fame, siti coena Lanconum condiebatur. 8. Quoties felicitatis causa et initium fuit, quod calamitas vocabatur! 9. A Diodoro cum in aliis rebus, tum studiosissime in dialectica exercebar. 10. Pugna erat equestris Agathoclis regis in tabulis picta praecclare: his autem tabulis interiores Minervae templi parietes vestiebantur; nihil erat quam ea pictura nobilius.

1. U Rimu bivahu izabirana za konsule dva poglavnika.
 2. Kojim ufanjem bivaste radovani u obćenih stradanjih?
 3. Světom Diana bivaše mnogo giban samosilnik Dionyz.
 4. Ti i Pompej bivaste pridéržavani u gradu kao kakovi zalozi republike.
 5. Ti bivaše jako cěnjen od Lucia Krassa.
 6. Nepriatelji bivahu zvani u starih Rimljana oni, koje danas inostranci zovemo.
 7. U Egyptjanah bivahu tělesa měrtvih mazana balsamom i čuvana.
 8. Vazda češ ljubit one, od kojih bivaše odhranjivan i učen.
 9. Bivah déržan u gradu dulje, nego li bijah nakanio ostati.

§. 80. Futurum.

1. Numerabuntur sententiae, non ponderabuntur.
 2. Grata superveniet, quae non sperabitur hora. 3. Nulla re ab officio deterrebimur. 4. Qui precibus non movetur, minis non movebitur. 5. Naturā, non poena arcebuntur boni viri ab injuryia. 6. Non opibus mentes hominum curaeque levabuntur. 7. Scauri judicium statim exercebitur. 8. Moeorre prorsus consumēris, mi amice. 9. Ipsi in hostium loco et numero ducemini. 10. Libri tui et legentur a me diligenter et custodienter diligentissime. 11. Ipsa illa martia legio hoc pacis nuntio languescat et molietur, atque illud pulcherrimum martium nomen amittet. 12. Nihil est quam virtus amabilius; nam homo ea ornatus, ubicunque erit, a nobis diligetur.

1. U obćenih stradanjih bit čemo radovani vazda jednim ufanjem. 2. Nijednom stvari neću bit suzdéržan od mojedužnosti. 3. Koji nebijaju gibanji molbom, neće bit gibanji prětnjom. 4. Ako si dobar čověk, bit češ suzdéržan od nepravde naravom, ne kazni. 5. Čověk pošten, gdě god bude, bit će od nas štovan. 6. Vi čete bit jadom posve satérti. 7. Molbami i suzami bit čete lasno omekšani i ublaženi. 8. Najhrabrijí vojnici omlitavit će i bit će razmekšani postojanim mirom. 9. Poslovi dobra čověka neće od bezsmrtnikah bit nikad ostavljeni. 10. Knjiga tvoja bit će od mene i čitana marljivo i čuvana premarljivo.

§. 81. Perfekt.

1. Patria et parentes sunt, quorum beneficiis maximis obligati sumus. 2. Caudino proelio Spurius Postumus et Titus Veturius consules superati sunt. 3. Ter praetor primus centuriis cunctis renuntiatus sum. 4. A Servio Tullio rege census Romanorum habitus est. 5. Ea adhibita doctrina est, quae vel vitiosissimam naturam excolat. 6. Multa et jucunda consuetudine conjuncti sumus inter nos. 8. Prima solis defectio a Thale predicta est. 8. A Latino Silvio coloniae aliquot deductae et prisci Latini appellati sunt. 9. Postea custoditus sum a te, tu a me observatus. 12. Nos firmissimā hominum benevolentia muniti sumus.

1. Furius Kamillus, koji biaše od Gallah oslobođio domovinu, bi imenovan drugim Romulom. 2. Velikim dobročinstvom tvojim i velikom zaslugom tvojom bih obvezan. 3. Rimski konjici biše dva dana suzdéržani od zaklona i jela. 4. Antonius bi déržan i očitovan neprijateljem domovine. 4. Sicilia bi něgda morda svezana s Italijom. 7. Borba bi otegnuta do noći. 7. Oči biše naravom oděvene tankimi opnami. 8. Zemlja bi oděvena cvětjem, biljem, dèrvjem, plodovi poljskimi. 8. Rat, koji Tullus Hostilius biaše navěstio Albancem, bi svéršen borbom Horaciah i Kuriaciah.

§. 82. Plus quam perfekt.

1. Nunquam animus Pelopidae placatus est in Alexandrum, a quo erat violatus. 2. Romulus et Remus in iis locis, ubi educati erant, urbem condunt. 3. A consulibus L. Genucio et Q. Servilio census iterum habitus est. Primus a Servio Tullio rege habitus erat. 4. Multifariis aliquando angebimini bonis vos, qui in hac terra omni miseriarium genere exerciti eratis. 5. Urbs Lacedaemoniorum non erat munita muris, sed praesidium quaerebatur in fortissimis civibus. 8. Apud Aegyptios corpora mortuorum non prius se peliebantur quam erant condita. 7. Pater Castici Sequani, qui regnum in sua civitate habuerat, a senatu populoque romano amicus appellatus erat.

1. Palatin, na kojem sám biaše odhranjen, utvěrdi Romul najprije. 2. Nikad nebiše umovi vaši ublaženi prema onim, od kojih uvrěđeni biaste. 3. Marius nepovede vojske u boj suprot Germanom prije, nego biaše dobro uvěžbana. 4. Otac Kastika Sequanca biaše od starěinstva i puka rimskoga déržan i imenovan prijateljem. 5. Bratja Romul i Rem biahu najprije odhranjeni od vúčice. 7. Gostbami i darovi Caesara biaše ublaženo neizkusno množtvo. 8. Caesar metnù na najvišjem věrhuncu glavice dvě legie, koje u Gallii ovostranoj najposlije dignute biahu, u bojni red.

§. 83. Futurum II.

1. Flos, nisi carptus erit, mox cadet ipse. 2. Ensis jam pro lacrimis sanguine tinctus erit. 3. Si condemnatus eris, non istam pecuniam consumes in statuis. 4. Obsecriora sunt Datamis gesta pleraque: quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. 5. Hic liber, honori Agricolae, socii mei, destinatus, professione pietatis aut laudatus erit aut excusatus. 6. Res, cum haec scribebam, erat in extremum deducta discrimen. Brutus enim vix jam sustinebat. Qui si conservatus erit, vicimus. 7. Si quando cinctus ero a certis amicis nec amplius ab invidis et malevolis stipatus, tunc me felicem habebo.

1. Kad budeš što pitan, nećeš li odgovoriti? 2. Ako nebudeste bogom samim oslobođeni od okovah těla, neće vam bit otvoren pristup na nebo. 3. Nahodit čete se u yazda dobro, ako u svih stvarih od vas bude uporavljena měra. 4. Oprezan vojvoda neće zametnut boja, prije nego vojnici budu dobro uvěžbani. 5. Cvětje, ako nebude brano, opast će doskora samo. 6. Kad tabor bude dovoljno utvrđen, bit će vojnici odmah izvedeni u bojni red. 7. Ako kad budemo obkoljeni stalnimi priatelji, ne više okruženi zavidnimi i zlohotnimi, tada ćemo biti srečni.

III. Konjunktiv aktiv.

§. 84. Praesens. Sprega pérva.

1. Persaepe evenit, ut utilitas cum honestate certet. 2. Delphini tanta interdum vi e mari exsiliunt, ut vela navium transvolent. 3. Quid cogites de adventu tuo, scribe ad nos. 4. Ita vivere debemus, ut in omni re rectam conscientiam servemus. 5. Hanc veniam, vehementer cupio, ut impetres. 6. Jam non habeo, quid aut mandem tibi aut narrem. 7. Incertum est, ubi te mors exspectet; itaque tu illam ubique exspecta. 8. Peto a vobis, judices, ut innocentium calamitatem levetis, et in Sexti Roscii causa periculum, quod omnibus intenditur, propulsetis.

1. Dogodja se često, da se požude bore s razlogom. 2. Pliskavica skače iz mora takovom snagom, da nadleti jidra brodovah. 3. Tako morate živeti, da u svakoj stvari sačuvate dobru savěst. 4. Jako želim, da dobijemo to dopuštenje. 5. Čuvaj se, da odmah nesdvojiš o svojem izbavljenju. 6. Kako te jako ljubim, nije ti nepoznato. 7. Ljudi bivaju kaznjeni, ne što pogrešiše, nego da nepogrše iznove. 8. Neimamo već što da vam pověrimo i pripovědimo.

§. 85. Produženje. Sprega druga.

1. Curate, ut valeatis. 2. Sol efficit, ut omnia florant. 3. Dubito, num idem tibi suadere, quod mihi, debeam. 4. Nos Tusculano ita delectamur, ut nobismet ipsis tum denique, quum venimus, placeamus. 5. Cura, ut valeas et nos ames. 6. Cum praecipitur, ut nobismet ipsis imperemus, hoc praecipitur, ut ratio coērceat temeritatem. 7. Tu quam gratus erga me fueris, ipse existimas: quantum mihi debeas, ceteri existiment. 8. Praeclarum illud est, et, si quaeris, rectum quoque et verum, ut eos, qui nobis carissimi esse debeant, aequa ac nosmet ipsos amemus.

1. Gledaj, da si zdrav. 2. Nastoj, da te vidimo čim prije. 3. Nemorem reči, kako mi se Tuskulan dopada. 4. Měrnost umije ruje požude i čini, da se ove pokore pravomu razlogu. 5. Gledajte, da ste zdravi i da nas ljubite. 6. O da svi gradjani ljube domovinu i pokoravaju se zakonom! 7. Ti znaš, što žudimo, što u napredak odlučujemo. 8. O da svaki čověk gospodi sám sobom i děrži na uzdi požude!

§. 86. Produženje. Sprega třetja i četvrtá.

1. Non dubito, an tibi scribam. 2. Caesar copias suas in proximum collem subducit, ut aciem instruat. 3. Ego a te peto, ut scribas aliquid. 4. Tanta vis probitatis est, ut eam vel in eis, quos nunquam videmus, vel quod majus est, in hoste etiam diligamus. 5. Vos oro atque obsecro, judices, ut attente bonaque cum venia mea verba audiatis. 6. Cave, ne mota resaeviat ira, et poenae tu sis altera causa. 7. Cura, ut omnia sciā; sed maxime, ut valeas. 8. Q. Caepio Brutus dat operam, ut proconsul provinciam Macedoniam, Illyricum et totam Graeciam defendat, custodiat, incolumemque conservet. 9. Peto a vobis, judices, ut audacium sceleri resistatis, innocentium calamitatem levetis, et in Sexti Roscii causa periculum, quod omnibus intenditur, propulsetis.

1. Dopada se senatu, da ti, Lentule, kralja Ptolemeja natarag povedeš. 2. Do mala čemo povest iz tabora vojsku, da priredimo bojni red. 3. Dopada se senatu, da mnjenje svoje u kratko izrečem. 4. Gledajte, da štujete i nepriatelje poštene. 5. Čuvaj se, da ludo da nesmotreno nerečeš ili neučiniš stogod suprot uzmožnim. 6. Gledajte, da sve znamo, a najviše da ste zdravi. 7. Gledaj, da neslužiš sérčbi. 8. Nastojte, da produčavate mladež radnjom. 9. O da znadu svi ljudi, koliko mnogo

neznaju! 10. Kad sve budemo čuli, pisat će ti, što znam o svakom.
11. Brini se, da prokonsul pokrajine braniš, čuvaš i zdravo
uzderez. 12. Pravom moliš i zaklinješ sudec, da pomnivo
slušaju tvoje rči, kazne zla děla i oblakšaju nesreću nedužnih.

§. 87. Imperfekt. Sprega pérva i druga.

1. L. Papirius Cursor edixit Fabio Rulliano, quem exercitui imponebat, ne cum hoste pugnaret. 2. Ad te rarius scripsi, quod non habebam idoneum, cui darem, nec satis sciebam, quo darem. 3. Romanis placuit, ne consules imperium longius quam annum haberent. 4. Marcelli, Scipionis, Mummi domus, quum honore et virtute florerent, signis et tabulis pictis erant vacuae. 5. Nihil adhuc inter manus habui, cui majorem sollicitudinem praestare deberem, quam tuae actioni. 6. Hunc ego virus, quum simul studeremus, arcte familiariterque amavi: ille meus in urbe, ille in secessu contubernialis.

1. Caesar opomenū Divitiaka, da bi u naprědak běžao svaku sumnju. 2. Vojvoda moljaše i zaklinjaše vojнике, da nebi o izbavljenju svojem odmah sdvojili. 3. Poslēdne biaše to, da moljasmo i zaklinjasmo priatelje, da bi bili stalni. 4. Helvetjanl moliše Caesara po poklisarij, da bi im se dopustilo poći kroz pokrajину rimsku. 5. Kuća Scipionova, kada cvatjaše poštenjem i krépostju, nebiaše izkitjena ni kipovi ni slikami. 6. Regulu biaše duh tako proměnljiv, da se najviše ufaše, najviše bojaše. 7. Dopadě se senatu, da biste imali zapovědnictvo jednu godinu. 8. Dvojih, bih li, što sebi, smio tebi světovat.

§. 88. Produženje. Sprega tretja i četvèrta.

1. Senatui placuit, ut breviter sententias diceremus. 2. Ariovistus postulavit a Caesare, ut praeter se denos ad colloquium adducerent. 3. Sententia erat Hortensii, ut tu, Lentule, regem Ptolemaeum sine exercitu reduceres. 4. Nihil habebam, quod scriberem. Neque enim novi quidquam audiveram, et ad tuos omnes rescripseram pridie. 5. Romulus, ut novam urbem prius legibus muniret quam moenibus, statuit, ne quis vallum transiliret. 6. Leges Lycurgi id maxime spectabant, ut laboribus erudirent juventutem. 7. Amabam Pompejum Saturninum laudabamque ejus ingenium, etiam antequam scirem, quam varium, quam flexibile, quam multiplex esset: nunc vero totum me tenet, habet, possidet. 8. Placuit Caesari, ut ad Ariovistum legatos mitteret, qui ab eo postularent, ut aliquem locum medium utriusque colloquio diceret.

1. Dopadè se senatu, da bih mnjenje svoje u kratko izrekao.
2. Biaše mnjenje Hortensievo, da bi Lentul bez vojske poveo natrag kralja Ptolemeja.
3. A. Caecinu vazda štovah, tako da snikojim čověkom neživljah saveznije.
4. Numa Pompilius, da bi divji puk obuzdao věrozakonom, jako mnogo svetinjah postavi.
5. Mnogo nebiste znali, da vas nebi učili i podučavali drugi.
6. Ljubljasmo Pompeja, i prije nego bismo znali, koliko se umom svojim odlikovaše.

§. 89. Perfekt. Sprega pérva i četvèrta.

1. Scire cupio, quae te Attici litterae delectaverint.
2. Nullus hostis fuit intra Italiam, qui romanam virtutem magis fatigaverit, quam Samnites.
3. Non is es, Catilina, ut te aut pudor a turpitudine, aut metus a periculo, aut ratio a furore revocarit.
4. Ne ignores, quid ego in tuis litteris desideraverim, scribam aperte, sicut et mea natura et nostra amicitia postulat.
5. Quid quoque die audiverim, commemoro vesperi.
6. Me reprehendis, quod idem defendam, quod lege punierim? Punivi ambitum, non innocentiam.
7. Primi Italiae cultores Aborigines fuere quorum rex Saturnus tantae justitiae erat, ut neque servierit sub illo quisquam, neque quidquam privatae rei habuerit.

1. Nemorem reći, kako me je jako list tvoj nasladio.
2. Da znam, što si želio u listu mojem, piši otvoreno, kakono zahtěva přáteljstvo naše.
3. S jakovom smo te željom već davno čekali, jedva reć morem.
4. Nikakovih nepřáteljů nebáše u Italii, koji bi jače bili umorili krépost rimsku, nego li Samniti.
5. Što koji dan čusmo, to običavamo u večar opet promisliti.
6. Pravom koren bivaš, da braniš ono, što je kaznio zakon.
7. Svi znate, zašto kuću svoju većimi obranami sačuvah i utvěrdih.
8. Tko nezna, koliko ljudi u svako doba služi slavi ili nove?
9. Što svaki dan čuste, morate opet u večer promisliti.

§. 90. Produženje. Sprega druga i tretja.

1. Haud scio, an plerique nostrorum oratorum ingenio plus valuerint quam doctrina.
2. De sacerdotio tuo quantam curam adhibuerim, cognosces ex iis litteris, quas Thrasoni, liberto tuo, scripsi.
3. Antonius is est, qui semper senatus judicium et auctoritatem contemserit.
4. Caesar Divitiaco ostendit, quae in concilio Gallorum separatim quisque de Dumnorige dixerit.
5. Nostris ex libris perspicies, quae dixerimus.
6. Quid quoque die audierim, dixerim, commemoro vesperi.
7. Praeclarum est summo cum imperio esse in Asia triennium sic, ut nullum te signum, nulla pictura, nullum vas, nulla vestis,

nulla conditio pecuniae ab summa integritate continentiaque deduxerit.

1. Neznam, jesli mogao više umom ili naukom. 2. Tiznaš, što za u neprědak odlučih. 3. Saturno bijaše tako pravičan, da pod njim ljudi niti služiše, niti imadoše imetka posebnoga, već sve svim skupno bijaše. 4. Vi ste takovi, da vazda preziraste senat i njegvu uglednost. 5. Poznat ćeš iz knjige moje, što rekoh. 6. Što svaki dan čusmo, rekosmo, običavamo u večer opet promisliti. 7. Caesar izjavlji Divitiaku, što Galli u skupštini o Dumnorigu rekоše.

§. 91. Plusquamperfekt. Sprega pèrva i druga.

1. Hanc curam mihi, etiamsi non mandasses, vindicassem. 2. Themistocles, cum in epulis recusasset lyram, habitus est indoctus. 3. Consilium, ratio, sententia nisi in senibus essent, non summum consilium majores nostri appellassent senatum. 4. Duodequadraginta annos tyrannus Syracusanorum fuit Dionysius, quum quinque et viginti natus annos dominatum occupavisset. 5. Nos omnes fere nihil sciremus, nisi audivissemus alios. 6. Nisi Ilias fuisset, idem tumulus, qui corpus Achillis tegit, etiam gloriam sepelivisset. 7. Manius Curius, quum de Samnitibus, de Sabinis, de Pyrrho triumphasset, in vita rustica consumsitus extremum tempus aetatis.

1. Bili bismo uzeli ovaj poso, da nam ga i nebi bili naložili. 2. Bio bih sudio drugče, da bih bio u sudu. 3. Što bismo znali, da nas nebi bili naučili drugi? 4. Svi vi nebiste znali ništa, da nebiste bili čuli drugih. 5. Svi znadjahu, kojim načinom biaše ublažio Caesar sèrca neizkusna množtva. 6. Demokrit, kad ga upitá nětko, zašto biaše darovó svu svoju baštinu domovini, odgovori: da me nebi smetala briga zemaljskih posalah.

§. 92. Produženje. Sprega tretja i četvèrta.

1. In ipsa Graecia philosophia tanto in honore nunquam fuisset, nisi doctissimorum contentionibus dissensionibusque viguisset. 2. Hunc ego si in praefectis habuissem, quem tu me hominem putas? 3. Plura scripsisse, nisi tui festinarent. 4. Utinam Catilina omnes secum suas copias eduxisset! 5. Scripsi ad Curium, ut quod dixisses, daret. 6. Pythagorei, quid quoque die dixissent, audivissent, vesperi commemorabant. 7. Scipio militum virtutem collaudavit, quod eos non eruptio hostium, non altitudo moenium, non munitissima arx deterruisset, quominus transcenderent omnia perrumperentque.

1. Što biste sudili o nas, da bismo bili uzeli drugarom ovoga čověka? 2. O da bi bio, Katilina, poveo sa sobom iz grada sve svoje drugare! 3. Bili bismo o poslovih naših pisali više, da se glasnik nebi bio žurio. 4. Pytagoras običavaše u večer opet promisliti, što biaše svakoga dana čuo, rekao, učinio. 5. Pamet tvoja bila bi jačja, da bi ju bio marljivo věžbao. 6. Mnogi ljudi bili bi srećniji, da bi bili u svih stvarih uporavili měru.

IV. Konjunktiv passiv.

§. 93. Praesens. Sprega pèrva.

1. Nunc vides, quibus fluctibus jactemur. 2. Nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne peccetur. 3. Ursi per hiemem tam gravi somno premuntur, ut ne vulneribus quidem excitentur. 4. Mirum est, ut animus agitatione motuque corporis excitetur. 5. Idecirco amicitiae comparantur, ut commune commodum mutuis officiis gubernetur. 6. Caesar Aeduorum principes graviter accusat, quod ab iis non sublevetur.

1. Pokoravamo se zakonom, da biva uzděržavan red děržave. 2. Neznam, zašto mnogi u najvažnijih poslovih nebivaju nasladjivani otčinskim jezikom. 3. Gledajte, da bivate hvaljeni i ljubljeni od svih pošteneh. 4. Želimo, da bivamo od vas u ovoj stvari podupirani. 5. Nemorem reći, kako jako poslanicami tvojimi bivam nasladjivan. 6. Poglavarstva moraju pazit na to, da od svih bivaju osluživani zakoni. 9. Pazi, da nebivaš očitovavan za nepriatelja domovine.

§. 94. Produženje. Sprega ostale.

1. Tribuni plebis postulant, ut sacrosancti habeantur. 2. Gallinae avesque reliquae pennis fovent pullos, ne frigore laedantur. 3. Prima justitiae fundamenta sunt, primum, ne cui noceatur, deinde ut communi utilitati serviatur. 4. Mali homines multa scelera non committunt, quod metuunt, ne puniantur. 5. Non hic est locus, ut multa dicantur. 6. Cedere debo celeriter, ne forte qua in re impediāt atque alliger. 7. Una est ars ratioque picturae, dissimillimique tamen inter se Zeuxis, Aglaophon, Apelles.

1. Pazi, da nebivaš děržán za budalu. 2. Neznam, kojimi stvarmi da bivaš zapřečivan mnjenje svoje otvoreno kazati. 3. Ako Gérci bivaju čitani od Gérkah, što je, zašto da naši nebivaju čitani od naših? 4. Odlazite běrzo, da nebivate morda kojom stvarju uple-

tni i vezani. 5. Zakoni moraju bit kratki, da bivaju od neizkusnih lasno dêržani 6. Čuvajte se, da požudami nebivate odvadjani od krêposti.

§. 95. Imperfekt.

1. Lex erat apud Romanos, ut alter consul ex plebe crearetur. 2. Si ratibus in Indianam navigaretur, brevius ter esset. 3. Romani colonias sic idoneis in locis colloiarunt, ut propugnacula imperii haberentur. 4. Utinam ego tertius vester amicus dicerer. 5. Respublica esset perpetua, si patriis viveretur institutis et moribus. 6. Nišr Isocrates infirmitate vocis impediretur, summus haberetu. orator. 7. Utinam nulla re a virtute abducerentur cives

1. Biaše običaj rimski, da bivahu svake godine po dva konzula izbirana. 2. Lacedaemonci nastojahu, da dëca bivahu utvêrdjena radnjom. 3. O da bi svi ljudi naravom bili suzdêržani od nepravde. 4. O da nebiste nijednom stvarju bili od krêposti odvedeni. 5. Da bi bilo brodovi brodjeno iz Sredozemnoga mora u indijski ocean, mnogo bi prije tèrgovci prispêvali. 6. Njive nebi nosile ploda, da nebi bile orane. 7. Caesar znaše dobro, kojim bi načinom neizkusno množtvo bilo ublaženo.

§. 96. Perfekt.

1. Nescio, an ulla pars operis hujus sit magis elaborata. 2. Dico aperte, quam sim hesterna disputatione delectatus. 3. Adeo excellebat Aristides abstinentia, ue unus cognomine justus sit appellatus. 4. Caesar Divitiat cum commonefacit, quae in concilio Gallorum de Dumnorige sint auditæ. 5. Cur de Archiae civitate dubitatis praesertim cum aliis quoque in civitatibus adscriptus, fuerit? 6. Nullo modo animum auditoris aut incitat aut lenit orator, qui modus a me non tentatus sit. 7. Toto proelio, quum ab hora septima ad vesperum pugnatum sit, aversum hostem nemo observavit.

1. Velim, kako smo nasladjeni tvojom poslanicom. 2. Titus, sin Vespasianov, biaše u krêposti svake vêrste tako divan, da bi imenovan ljubav i razkoša pokoljenja čověčanskoga. 3. Koliko velika rad posalah tvojih bi od nas uporavljenha briga, nepoznato ti nije. 4. Žnaš, kako jako od nas svih ti bi štovan i ljubljen. 5. Neznam, jesli li od te nepravde suzdêržan naravom. 6. Antonius je takov, da nebi nepravedno dêržan i očitovan nepriateljem domovine. 7. Neznam, kojimi stvarmi zaprěčeni biste, reći otvorenosvoje mujenje.

§. 97. Plusquamperfekt.

1. Caesar et Gallorum legati jure jurando inter se confirmarunt, ne quis enunciaret, nisi quibus mandatum esset. 2. Nisi sententia nostra esset a Hortentio visuperiata, non haberemus multos adversarios. 3. Utinam triumphans in Capitolium deductus essem. 4. Nisi Milo paenula irretitus et rheda impeditus fuisse, Clodius ab eo ipso punitus fuisse. 5. Nisi Epaminondas in circulum amicorum adductus fuisse, sermo tamdiu non fuisse protractus.

1. Perzijanci bili bi bili dobitnici kod Salamine, da nebi bili zaprčeni bili množtvom i veličinom svojih brodovah. 2. Bi-jaše običaj kod Rimljana, da nebi tko postao konzul, od koga nebi bile stečene bile velike zasluge za domovinu. 3. O da bi bio pobeditelj doveden bio u Italiju 4. Cyro bi bio utemeljio cvèrstu dèržavu, da nebi od naslđnikah bila vrđjana bila prava narodah. 5. Da nebi bio boj kod Salamine, Aristid nebi bio u domovinu pozvan bio.

V. Imperativ i infinitiv aktiv i passiv.

§. 98. Imperativ aktiv i passiv.

1. Tu si uno in loco es futurus, crebras a nobis litteras exspectato. 2. Censores bini sunt: magistratum quinquennium habento: reliqui magistratus annui sunt. 3. Terra, si tibi parva, ut est, ita videtur, coelestia semper spectato, illa humana contemnito. 4. Impius ne audeto placare donis iram deorum. 5. Virgines in urbe custodiunto ignem foci publici sempiternum. 6. Fac, ut provinciam retineas in potestate reipublicae. 7. Hominem mortuum, in urbe ne sepelito neve urito. 8. Regio imperio duo sunt iique consules appellantor; militiae sumnum jus habento, nemini parento, illis salus populi lex esto. 9. Lex erat Solonis: Qui exulem receperit, ipse mittitor in exilium; nam leges civitatis ab eo spernuntur.

1. Sa sobom se světuj, sebe slušaj, sebi se pokoravaj. 2. Motrite vazda nebesko, prezirajte čověčansko. 3. Bezbožnici nek se neusude darovi ublaživat sérčbu bogovah. 4. Oprosti često drugomu, nikada sebi. 5. Reci, što se dogodi; netaji ništa. 6. Číni, da imaš hrabrost veliku i ufanje dobro. 7. Slušaj mnogo, govorи malо. 8. Budite podupirani od dèržave. 8 U Rimu biaše zakon: Nitko da nebude u gradu ukopan ili sažgan. 9. Svi nesrećnici da budu čuveni i poduperti. 10. Zlih nepodupirajte nijednim načinom.

§. 99. Infinitiv aktiv.

1. Quid est aliud Gigantum more bellare cum diis, nisi naturae repugnare. 2. Mater timidi flere non solet. 3. Profecto nihil est aliud bene et beate vivere, nisi honeste et recte vivere. 4. Placuit Romanis et Albanis rem paucorum certatione finire. 5. Plurimi suas cupiditates regere nesciunt, et tamen alios regere desiderant. 6. Quod facere non audes, id omitte cogitare. 7. Discite recte obedire, ut aliquando recte imperetis.

1. Nikad nije koristno gr̄ešiti, jer je vazda prikorno. 2. Najiz v̄erstnijim dopasti se, nije hvala malena. 3. Roditelje ljubiti p̄evri je zakon naravi. 4. Mērznju Syrakužanah gledaše Dion, ne ublažiti popuštanjem, nego ugnjeti tv̄erdostju. 5. Priuči se istinu i reći i čuti. 6. Znati, što će biti, nije koristno. Moja me je mati moliti naučila.

§. 100. Infinitiv passiv.

1. Et monere et moneri proprium est verae amicitiae. 2. Nusquam audiri benignius soleo, quam in senatu. 3. Odium vel precibus mitigari solet, vel communi utilitate deponi, vel vetustate sedari. 4. Acerbum est, ab aliquo circumveniri, acerbius a propinquuo. 5. Dulce est, in bello pro patria ab hoste occidi. 6. Amori patriae nihil a bonis viris anteponi solet. 7. Nihil est tam triste, quam a misericordia frustra rogari.

1. Jednako je poхvalno, biti hvaljen od dobrih i biti koren od zlih. 2. Homer zaslužuje veličinom děla i sjajnostju pěsamah biti sam imenovan pěsníkom. 3. Čověk dobrý običava naravom, ne strahom bit suzdéržan od nepravde. 4. Biti nadvladan u ljubavi domovine, jako je prikorno. 5. Mlítavostju nesmije biti zapričeňena ni dužnost, ni věra. 6. Dugim mirom običavaju vojnici biti omećani. 7. Učenik dobrý nesmije biti nadvladan u marljivosti.

§. 101. Participij praesens a aktiva.

1. Atilius Regulus contra tres Carthaginiensium duces dimicans victor fuit. 2. Saepe tacens vocem verbaque vultus habet. 3. Fabius Annibalem juveniliter exsultantem patientia sua emolliebat. 4. Peripatetici disputabant inambulantes in Lyceo. 5. Caesar simul legere et recitantem audire et scribenti dictare solebat. 6. Sce-

lerum promissio et exspectanti perniciosa est et promittentibus. 7. Jacet corpus dormientis ut mortui; viget autem et vivit animus. 7. Effectus eloquentiae est auditum approbatio. 8. Flectitur iratus voce rogante deus. 9. Porticus imminentibus tectis muninuntur.

1. Gladujući ištu jela. 2. Volja božja zakon je zapovědajući čudoredno dobro, prečeći protivno. 3. Divna su micanja zvězdah bludečih. 4. Pogrěšjuće moraš, ne kazniti, nego popraviti. 5. Govorećim istinu lasno će popustit. 6. Měrtvac nije nenalik spavajućemu. 7. Nesmotrenost je vlastitost razcvitajuće se dobe. 8. Měrzak je u istinu način ljudih spočitujućih usluge. 9. Nijedna pogrěška nije gorja nego lakomost, osobito u knezovah vladajućih děržavu.

§. 102. Participij futura aktiva.

1. Imperaturus *) omnibus eligi debet ex omnibus. 2. Magna pars hominum est, quae navigatura de tempestate non cogitat. 3. Sapiens bona semper placitura laudat. 4. Alexander Hephaestionem in regionem Bactriam mittit commeatus in hiemem paraturum. 5. Illa ipsa, quae dura et adversa dicturo videbantur, secunda dicenti fuerunt.

1. Imajućega zapovědati svim, morate izabrat iz svih.
 2. Mnogo je ljudih, koji, imajući broditi, na buru nemisle.
 3. Imajući pisati historiju, mora biti prost od pristranosti.
 4. Mnogim, imajućim govoriti javno, děrhtju kolēna. 5. Sulla bi poslan u Aziju, imajući voditi rat s kraljem Mithridatom.

103. Participij perfekta passiva.

1. Terra mutata non mutat genus aut mores. 2. Pleraequi scribuntur orationes habitae jam, non ut habentur. 3. Omnibus virtutibus ornatos tum sapientes tum viros bonos dicimus. 4. Cimon saepe, quum aliquem videret minus bene vestitum, suum amiculum dedit. 5. Venia est poenae meritae remissio. 6. Quid est nequius aut turpius quam vir effeminatus? 7. Militi armato, nihil secum praeter instrumenta belli portanti, quid invium aut inexsuperabile est?

41. Participij futura akt. prevodi se na hrvatski tako, da se infinitivu glagolja doda: *imajući, a, e.*

1. Lavi nasitjeni neškodljivi su. 2. Epiktet upitan, tko je bogat? rečě: komu je dosta što ima. 3. Svědoci običavaju bit pitani suprot tuženiku, ne suprot osudjeniku. 4. Mnogi pišu govore govorene, ne da bivaju govorenici. 5. Svimi kréposti nakitjena i mudracem i čověkom dobrim zovemo. 6. Cimon dadě često svoju haljinu čověku manje dobro obučenu. 7. Vojnikom oružanim, ništa sa sobom osim orudja ratnoga nenosećim, što je nepronodno ili nedobitno?

§. 104. Gerundium.

1. Docendo discimus. 2. Hominis mens discendo alitur et cogitando. 3. Legendi semper occasio est, audiendi non semper. 4. Parsimonia est scientia vitandi sumptus supervacuos. 5. Etiam crastinus dies aliquid ad cogitandum dabit. 6. Tu dicas, ut videtur, nos ad audiendum parati sumus. 7. Breve tempus aetatis satis est longum ad bene honesteque vivendum. 8. Magnopere laudari debent, quos a scribendi recitandique studio auditorum vel desidia vel superbia non retardat. 9. Ut ad cursum equus, ad arandam bos, ad indagandum canis: sic homo ad duas res, ad intelligendum et ad agendum est natus. 10. Societatis humanae vinculum est ratio et oratio, quae docendo, discendo, communicando, disceptando, judicando conciliat inter se homines conjungitque naturali quadam societate.

1. Promišljanjem biva učena premudrost. 2. Neradeć ništa uče se ljudi zlo raditi. 3. Providnost biva zvana od providjivanja. 4. Vojnikom, umorenim napinjući se i tukući se, biva dát pokoj. 5. Požuda življenja nesmije nikad biti bezměrna. 6. Dobro misliti i pravo činiti dovoljno je za dobro i srečno življenje. 6. Uměću pisanja Feničani iznadju, uměću vezenja Fryžani. 7. Zabranjena biva u kažnjenju ponajvise sérčba, i željeno biva, da koji predstoje děržavi, nalik su zakonom, koji na kažnjenje ne sérčbom, već pravicom bivaju vodjeni.

105. Supinum.

1. Poeni oppugnatum *) patriam nostram veniunt.
 2. Aedui legatos ad Caesarem mittunt rogatum auxilium contra Helvetios. 3. Admonitum venimus te, non flagitatum.
 4. Vejentes pacem petitum oratores mittunt. 5. Pugna

42. Supinum na *um* upotrebljuje se město infinitiva s glagolji izvanjskoga micanja, i prevodi se na hrvatski infinitivom bez zadnjega *i*.

cannensis memoratu *) dignissima est. 6. Uva primo peracerba est gustatu, deinde maturata dulcescit. 7. Difficile dictu est, quantopere conciliet animos hominum comitas affabilitasque sermonis. 8. Clementia, justitia, benignitas, fides, fortitudo in periculis communibus jucunda est auditu in laudationibus.

1. Lacedaemonci poslaše Agezilaja u Azin, vodit rat suprot Persianom. 2. Agesilaus povede vojsku zimovat. 3. Dolazimo opomenut vas, ne korit. 4. Rimljani poslaše Maria u Galliu svršit rat suprot Germanom. 5. Nedolazimo služit vam, nego zapovědat. 6. Premnogo je lašnje reći neg učiniti. 7. U boju maratonskom biaše hrabrost pojedinacah tolika, da je težko kazati, čija hvala najveća bi. 8. Mimoći ču sve, što je prikorno pripovědati, i promislit ču ne samo što vam je čuti, nego i što mi je reći pristojno.

Odsěk osmi.

Sprega glagoljah odložnih.

§. 106. Glagolji odložni spregepèrve.

1. Furiae agitant et insectantur impios. 2. Quae de Hercule vel Saturno narrantur, fabulosa arbitror. 3. Nullam habet spem salutis aegrotus, quem ad intemperantium medicus hortatur. 4. Mihi et gratias agebant boni viri et nomine tuo gratulabantur. 5. Multorum te oculi et aures speculabuntur et custodient. 6. Quamdiu mihi, consuli designato, Catilina, insidiatus es, non publico me praesidio sed privata diligentia defendi. 7. Calchas ex passum numero belli trojani annos auguratus erat. 8. Helvetii agros populabantur. 9. Unum illud nescio, gratulerne tibi an timeam. 10. Tantus fuit terror gallici nominis, ut multi reges ultro pacem ingenti pecunia mercarentur. 11. Imitemur deum, qui ingratis quoque beneficia dat. 12. Romani legatos ad Antiochum regem miserunt, qui sub specie legationis regis apparatum specularentur. 13. Dionysius, Syracusanorum tyrannus, concionari ex turri alta solebat. 14. Hoc quotidie meditare, ut possis aequo animo vitam relinquere.

43. Supinum na u upotrebjuje se ponajviše kao ablativ obzira 1) s pridavnici *honestus*, *turpis*, *jucundus*, *molestus*, *facitis*, *difficilis* itd.; 2) sa samostavnici *fas*, *nefas*, *opus*. Prevodi se na hrvatski infinitivom.

1. Orao těra i progoni ostale ptice. 2. Čuvaju te i preže oči i uši mnogih. 3. U Persianah proricahu i gatahu magi. 4. Skoro ćeš nam čestitati. 5. Nesrećnik će se utешit ufanjem u bolja vremena. 6. Dugo biaše Katilina zasđan Ciceronu. 7 Kad na ovoj zemlji budem boravio několiko vremena, otić će na drugo město. 8. Helvetjani harahn njive Aeduanah. 9. Opominješ, da pročitam govor někojim priateljem. Učinit ćeš, kad opominješ. 10. Neznam, il da vam čestitamo, il da se bojimo (za vas). 11. O da bi svi ljudi nasleđovali boga, ter i nezahvalnim činili dobročinstva! 12. Znaš, kolikih oči i uši čuvaju te i preže. 13. Dion i Heraklid skupiše u Peloponnesu vojsku, da povedu rat suprot samosilniku Dionysiu. 14. Orlovi običavaju plenit vazda sami. 15. Fabius běše od oklěvanja nazvan oklěvalo. 16. Kad se opire narava, dělo je zaman.

§. 107. Glagolji odložni spregi druge.

1. Ferrum tuetur principem; at melius fides. 2. Catilina sociis suis maria ac montes pollicitus est. 3. Amicum qui intuetur, tanquam aliquod exemplar intuetur. 4. Amici non solum colent inter se et diligent, sed etiam verebuntur. 5. Ego tibi profiteor atque polliceor eximum ac singulare meum studium. 6. Graecarum civitatum pleiaeque intuebantur, quid ipsis utile esset. 7. Rex Hiero pollicitus erat frumentum vestimentaque sese legionibus consuli gratis esse praebiturum. 8. Ego exspectabo ea, quae polliceris, et erunt mihi pergrata, si solveris. 9. Appius et coecus et senex tenebat non modo auctoritatem, sed etiam imperium in suos: metuebant servi, verebantur liberi, carum omnes habebant.

1. Bog štiti i yodi stvari svih ljudih. 2. Što obeća ti svojim drugarom? 3. Cicero se učini dobrozaslužnim za domovinu. 4. Zaštитом, ne zakonah, nego zidovah život svoj štitismo, 5. Svi lica i oči gledamo. 6. Nećeš li se žapat roditeljah? nećeš li boga predobra prevelika? 7. Što konsul izvedoh, štitit će i promicat posebnik. 8. Pogled vaš, sudeći, krépi duh moj, kad svakoga od vas pogledam i smotrim.

§. 108. Glagolji odložni spregi tretje.

1. Concordia res parvae crescunt, discordia maxima dilabuntur. 2. Non minus nostra sunt, quae animo complectimur, quam quae oculis intuemur. 3. Cum Servius Tullius in domo Tarquinii Prisci educaretur, flammae species caput ejus amplexa est. 4. Ad Octavium scripsi litteras: cum ipso nihil eram locutus. 5. Nitimus in vetitum semper cupimusque negata. 6. Tarquinius Priscus pecunia et industria dignitatem atque etiam Anci regis

familiaritatem consecutus est. 7. Comoda, quibus utimur; spiritumque, quem ducimus, a deo optimo maximo nobis datur atque impertitur. 8. Immerito major pars mortalium de brevitate vitae conqueritur. 9. Scythae lacte et melle vescebantur. 10. Quousque tandem abutere, Catilina, patientia nostra? 11. Navis optime cursum conficit ea, quae scientissimo gubernatore utitur. 12. Saepius ista loquemur inter nos agemusque communiter. 13. Usiatae res facile e memoria elabuntur, insignes et novae manent diutius. 14. Hae res, quas persequimur ingenio ac ratione, graviores sunt quam illae, quas viribus.

1. Nije manje tvoje što duhom obuzimaš, nego što očima gledaš. 2. Kad Krassus izreče, slědová mučanje. 3. Svéršismo rat nevoljan i koban. 4. Slěpac neviđi, gluhan nečuje, němač negovori. 5. Slogom uzrastě děržava rimska, neslogom se razpadě. 6. Iz rukuh najsmělijh gradjanah omiče se oružje. 7. Dostojanstva vaša biasmo korak po korak stigli pojedince. 8. Čim se razlog služi bolje je, nego čim se razlog nesluži. 9. Mnogi se dobročinstvi božjimi naopako služe. 10. Veći dio směrtnih nepravom se tuži věru kratkoče života. 11. Kad cete svéršit taj nevoljni i kobni rat? 12. Stanovnici najstarije Germanie hranjahu se želudom. 13. Sestra zagérli brata i moljaše miloserdje u sudacah i puka. 14. Priatelj me zagérli i nakvasi suzami. 15. Dolazim na ono, što biasmo ja i ti medju sobom o sestri u Tuskulanu govorili. 16. Ništa nije ljubeznivije nego krěpost: jer kad nju stečeš, bit ćeš štovan od svih. 17. Demosten obuzimaše duhom mnoge verse i izgovaraše ih, uzlazeći naglim korakom na stérme brežuljke.

§. 109. Glagolji odložni spregē četvärte.

1. Praesenti tibi maturos largimur honores. 2. Aequa lege necessitas sortitur insignes et imos. 3. Frons, oculi, vultus persaepe mentiuntur, oratio vero saepissime. 4. Praetores romani quotannis provincias sortiebantur. 5. Totum hujusce rei consilium non periculo meo, sed utilitate reipublicae metiar. 6. Quum sortitus fueris bonum amicum, eum tibi mutuo amore devincias. 7. Epulabar cum sodalibus omnino modice, sed erat quidam fervor aetatis. 8. Quidam eripiunt aliis, quod aliis largiantur. 9. Video, quam suaviter voluptas sensibus blandiatur. 10. De me causa nulla est, cur apud homines prudentissimos atque amicissimos mentiar. 11. Senatus decrevit, ut consules Galliam sortirentur. 12. Epicurus nihil de dividendo et partiendo docet. 13. Qui mentiri solet, pejerare consuescit.

1. Naslada blazni čute naše. 2. Ti mériš svojom koristju.
3. Neobično mi se udvorivaše Appius. 4. Sve ču pokušat i, kako
se nadam, stići. 5. Lakomci neće nikad blaga svoga dělit sa
siromasi. 6. Ti si s Luciem Pisonom blagajnicu podělio. 7. Anto-
nius i Oktavian biahu děržavu medju se žrebom podělili. 8. Nećeš
činit u starosti, što biaše činio u mladosti. 9. Ako budeš jednom
lagao, věre poslije nać nećeš. 10. Narava biaše starinskim Ger-
manom dala jaka i velika tělesa. 11. Vi grabite jednim, da po-
date drugim. 12. Bi li roditelji sve stvari dělili s děcom, da jih
nebi ljubili? 13. Děli radosti s priatelji. 14. Vazda je prikorno
lagati: najprikornije onda, kad bi lagao kod roditeljah i učiteljah
15. Tako smo rodjeni, da moramo udvoravat onim, od kojik
moramo moliti. 16. Znaš, kakov dar govorenja narava Hortensiu
poděli. 17. Reci mi, zašto još pretori nisu pokrajinah žrebalí.
18. Věrovaao bih, da nebi ti bio već često lagao.

Rěčnik alfabetički.

A.

*A, ab, abs, pred. c. abl. od.
abduco, 3. odvesti, udaljiti.
abeo, īvi, ītum, 4. odicī.
abhorreō, 2. plašiti se.
abhorreō, 2. mērziti, oduravati.
abigo, 3. odgoniti, odtērati.
Aborigīnes, um. starosēdioci.
abrōgo, 1. ukinuti.
abstinentia, -ae, ž. umērenost, uztegnutje.
absūmo, 3. stratiti, progutati, upropastiti.
abundo, 1. obilovati.
abūtor, usus sum, 3. zlopotrebiti.
ac, vez. i.
accendo, 3 užgati, upaliti, zapaliti.
acceptus, a, um, primljen, primit, prijet.
acc̄do, 3. dogoditi se, dogadjati se.
accipio, cēpi, ceptum, 3. dobiti, primiti, čuti, dozнатi, doznavati.
acer, cris, cre, oštar, žestok, ljut.
acerbe, prisl. gorko.
acerbitas, ātis, ž. gorkost, tvērdost, okrutnost.
acervus, i. m. hērpa, kūp.
acies, īi, ž. boj.
acquīro, sīvi, sītum, 3. steei, teći.
actio, onis, ž. činjenje, čin, kretanje (govorničko).
actus, a, um, činjen, radjen.
acta vita, probavljen život.
acūmen, minis, sr. oštroća, tančina.
acūtus, a, um, oštar.*

*ad, pred. c. acc. k, ka, na, kod, pri.
addo, 3. dodati, pridati, pripojiti.
addūco, 3. dovesti, dòvoditi.
adest, tū je, jest, ima ga.
adhibeo, 2. uporaviti, upotrebīti.
adhortatio, īnis, ž. opemena.
adhuc, prisl. još.
adimo, 3. uzeti, sustegnuti, oduzeti.
adjectus, a, um, prilučen, pridonan.
adjunctus, a, um, dodan, pridan, pripojen, pridružen, priklopjen.
adjungo, 3. pripojiti.
adjūvo, 1. pomoći, pomagati, podupirati.
administro, 1. upravlјati.
admirabilis, e, divan, čudnovat.
admixtus, a, um, priměšan.
admōdum, prisl. jako.
admoneo, 2. opomenuti, pomijnjati.
adolescentia, ae, ž. mladost.
adriaticus, a, um, jadranski,
adscrībo, 3. pripisati, dopisati, pribrojiti.
adsuesco, suēvi, suetum, 3. prinčiti, priviknuti, obiknuti, priučiti se.
adulatio, īnis, ž. udvorivanje, laskanje, ulagivanje.
adulator, īris, m. udvorica.
advenio, vēni, ventum, 4. doći, stići, dospēti.
adversariūs, i, m. protivnik.
adversus, predl. c. acc. suprot, protiva.
adversus, a, um, protivan, suprotivan, res adversae, nesreća.*

Aeacides, -ae, m. Aeaković, potomak Aeaka.
aedes, -is, ž. templo.
aedificium, -i, sr. sgrada.
aedifico, 1. graditi.
aedilis, -is, m. aedil.
Aedui, -orum, m. Aeduani, puk u Galliji.
aeger, -gra, -grum, bolestan, nemocan.
aegritudo, -inis, ž. jad, gorkost.
aegrōto, 1. bolovati.
aegrōtus, -a, -um, bolestan.
Aegyptius, -i, m. Aegiptjanin.
Aegyptus, i, m. Aegipat.
aemulus, i, m. takmac.
Aenēas, ae, im. vlast. Aenea.
aenigma, ātis, sr. zagonetka.
aequālis, is, m. vērstnik, vērstnjak, svremenik.
aeque, prisl. jednako; *aeque*- ac, atque, tako, kao.
aequitas, ātis, ž. pravednost.
aequo, 1. stiči, stizati, dostići, dostizati.
aequor, ravnina; more, pučina.
aequus, a, um, pravedan, prav.
aér, ris, m. zrak.
aerarium, i, sr. blagajnica, riznica.
aes, aeris, sr. tuč, novci; *aes alienum*, dugoyi.
aestūo, 1. biti vruće, tērpiti vrućinu.
aestus, us, m. plima i osěka, vrućina.
aetas, atis, ž. věk, doba.
aeternitas, ātis, ž. věčnost, věkovitost.
aeternus, a, um, věčan, věkovit.
aether, ěris, m. eter, t. j. gornji zrak.
Aethiops, opis, m. Aetiop.
aevum, i, sr. věk.
aevum ažere, věk provesti, boraviti.
affabilitas, ātis, ž. ljubežljivost, razgovornost.
affinis, e, rodjak, rodica, rodjakinja, bližnji, susēdan.
affirmo, 1. tvērditi.
afflatus, us, pridah, nadahnutje.
afflīgo, 3. biti, pobiti, pobijati, ubiti, ubijati.
affluo, 3. doplinuti.

Africa, ae, ž. im. vla. Afrika.
Africus, i, m. jug.
age, dajde, deder, nuder.
ager, plur. agri, njiva.
agger, gēris, m. nasip, obkop.
aggredior, gressus sum. 3. napasti.
agitatio, onis, ž. micanje, gibanje, kretanje.
agito, 1. goniti, micati, dērmati, burkati.
agnosco, 3. poznati, spoznati, spoznavati.
ago, 3. goniti, tērati, raditi, činiti.
agricola, pl., ae, težak, kmet, poljodělac.
agricultura, ae, poljodělstvo.
ah, uzklík ah.
Alba, ae, ž. ime vl. Alba grad u Laciu.
albico, 1. běliti se.
Albis, is, m. Laba (rěka).
albus, a, um, bio, běl.
algēo, alsi, 2. zebsti.
alibi, pris. drugdě, ondě.
aliēnus, a, um, tudj.
alimentum, i, sr. hrana.
aliquamdiū, pris. doněkle.
aliquantus, a, um, několiko, něšto.
aliquid, něšto.
aliquid, několiko.
aliūs, a, ud, drugi, ini; *alius aliis*, jedan - drugi.
alligo, 1. svezati, privezati, zaměrsiti, zaplesti.
Allōbrox, ḍgis, m. Allobrog.
alluo, 3. plākati, prati.
alo, 3. hraniti, pitati.
Alpes, piūm, ž. Alpe, Planine.
alter, a, um, drugi, ini, jedan.
alterūter, tra, trum, jedan, (od dvojice) ova.
altus, a, um, visok, dubok.
Alyzia, ae, ž. Alyzia grad u Akaraniji.
amabiliš, e, ljubežljiv, ljubezniv.
ambigüe, pris. dvoumno.
ambigüus, a, um, nestalan, dvouman.
ambitio, onis, ž. častoljubje.
ümbitas, us, protuzakonito iskanje časti.
ambrosia, ae, ž. ambrosia (jelo bogovah).
ambulo, 1. ići, šetati, hoditi.

- amica, ae, ž.* prijateljica.
amicitia, ae, ž. prijateljstvo.
amicitus, a, um, zaogěrnut.
amiculum, i, sr. haljina.
amicus, i, m. prijatelj.
amitto, 3. gubiti, izgubiti.
amoenus, a, um, ugodan.
amor, ūris, m. ljubav.
amplector, xus sum, 3. obujmiti,
okružiti.
ampliſčico, 1. razmaknuti, povek-
sati.
amplio, 1. razprostraniti.
amplitudo, dīnis, ž. prostor, pro-
storia, prostranost, postranstvo.
amplius, pris. više, već.
amplus, a, um, prostran.
ancilla, ae, ž. služkinja, službenica.
ango, anxi, 3. žalostiti, izjedati,
skončivati.
angor, ūris, m. težkoča, pojeda-
nje, nemir.
anguis, is, m zmija.
anima, ae, ž. duša; život, dah,
dih.
animans, antis, sr. živuće, stvar
živuća, životno.
animus, i, m. duh, sérce, um.
annōna, ae, ž. živež, jestivo, žito.
annus, i, m. godina.
annuus, a, um. godišnji.
ante, prisl. prije: predlog cum acc.
pred, predā, prije.
antenna, ae, ž. motka, jedrena.
antepōno, 3. predpostaviti, pred-
postavljeni.
antiquus, a, um, starinski, star.
Anxur, ūris, sr. im. vl. Anxur,
grad u Laciiju.
appello, 1. zvati, iménovati.
apertus, a, um, otvoren.
apis, is, ž. pčela.
apparatus, us, m. sprava, priprava.
appareo, 2. pojaviti se, jasno biti.
appositus, a, um, prislonjen, pri-
ložen.
approbačio, ūnis, odobrenje.
apprōbo, 1. odobriti.
appropinquo, 1. približiti se, pri-
bližavati se, primaci se, pri-
micati se.
aptus, a, um, prikladan, sposo-
ban, prijatan.
apud. predl. sa acc. kod, pri, u.
- Arabs, bis, m.* Arabin.
aranēa, ae, ž. pauk, paučina.
arātor, ūris, m. orač, rataj, težak.
arbiter, tri,m. pogadjalac, svědok,
gospodar, izabran sudac.
arbitor 1. misliti, děržati.
arbor, ūris, ž. děrvo.
arbustum, i, sr. děrvlje.
arcēo, 2. odbiti, sustegnuti.
archon, ontis, m. arhont.
arcete, prisl. těsno, čvěrsto, jako.
ardēo, 2. gorēti.
ardor, ūris, m. organj, žar.
ardūus, a, um, stěrm, visok, te-
žak, věrletan; *arduum, i, s.* vi-
sina.
arenōsus, a, um, pěskovit.
aresco, 3. sahnuti.
argentum, i, sr. srebro.
ariđus, a, um, suh.
Ariobarzānes, nis, m. Arioarzan.
arista, ae, ž. 1) osje na klasu,
2) klas.
Aristides, dis, m. Aristid.
arma, ūrum, sr. oružje.
armatus, a, um, oboružan, oružan,
aro, 1. orati, plužiti.
arōma, mātis, s. začin, mirodija.
ars, tis, ž. umětnost, uměča, hi-
trina.
arteria, ae, ž. bilo.
articulus,i, m. članak, udo, sgloba.
artifex, ficiis, m. umětnik.
artifex (scenicus), igralac teatral-
ni. glumac.
artificium, i, sr. umětnost, uměča.
arx, arcis, ž. kasteo, kula.
ascendo, di, sum, 3. uzići.
asper, a, um, oštar, hrapav, že-
stok.
assentio, si, sum, 4. slagati se.
assiduus, a, um, neprestan, poslen.
astrum, i, sr. zvězda.
ater, atra, atrum, cérn. taman,
mračan.
Athenae, arum, ž. Atene.
Athenienses, ium, sr. Atenjani.
atque, vez. i.
attentus, a, um, pazljiv, pozoran.
atticus, a, um, attički.
attrāho, 3. privući, pritegnuti.
auctor, ūris, m. začetnik, světník.
auctoritas, ātis, ž. uglednost, po-
vaga.

audacia, ae, ž. smělost.
audacter, pris. smiono.
audens, entis, hrabar, směl.
audēo, 2. smeti.
audio, 4. čuti.
audītor, ḥoris, m. slušalac.
audītus, us, m. sluh.
augēo, 2. manožiti, usrečiti.
augur, guris, m. augur, pticogonetalac.
augurium, i, sr. kob, znak.
augūro, 1. proricati, gonetati.
augūror, 1. proreči, gatati.
aula, ae, ž. dvor, dvorište.
aurēus, a, um, zlatan.
auris, is, ž. uho.
aurōra, ae, ž. zora.
aurum, i, sr. zlato.
auster, stri, m. jug (větar).
aut, vez. ili.
auxilium, i, sr. pomoc.
avidus, a, um, pohlepan.
avariūa, ae, ž. lakomost, skupost.
avārus, a, um, lakomac, tvěrdica.
avōco, 1. odazvati, smesti, smetati.
avōlo, 1. odletěti, letěti.
avus, i, m. děd.

B.

Babylonius, a, um, babylonski.
Bacchus, i. m. Bacho bog od vina.
barbaria, ae, ž. inostranstvo.
barbarus, a, um, barbarski.
barbītos, ī. c. lira.
beate, pris. blaženo.
beatus, a, um, blažen.
Belgae, m. Belgiani, puci u Galliji.
bellīcōsus, a, um, ratoboran, ubojit.
bellīcus, a, um, ratan.
bello, 1. voditi rat, ratovati.
bellūa, ae, ž. zvěre, živinče.
bene, pris. dobro.
benefactum, i, s. dobrodělo.
beneficus, a, um, dobrotvoran.
beneficium, i, s. dobročinstvo.
bene habēre, dobro stojati, dobro se nalaziti.
benevolentia, ae, ž. dobrohotnost.
benevolus, a, um, dobrohotan.
benigne, pris. dobrohotno, blagohotno, prijazno.

benignitas, ātis, ž. dobrohotnost, dobrotvornost.
benignus, a, um, blag.
bestīa, ae, ž. zvěr; životinja.
bestiōla, ae, ž. zvěrca.
Bias, antis. m. Bias, jedan od sedam mudracah rodom iz Priene.
bibliothēca, ae, ž. knjižnica.
bibo, 3. piti.
Bithynia, ae, ž. Bithynia.
blanditia, ae, ž. milovanje, ulaganje, blažnjenje.
blandus, a, um, blazniv, umiljat.
bos, bovis, m. vò, vol, bik.
brachium, i, s. mišica.
brevis, e, kratak.
brevitas, ātis, ž. kratkoča.

C.

Cacūmen, mīnis, s. věrh, věrhunac.
cado, cecidi, cāsum, 3. pasti.
caedo, 3. biti, ubiti, sčeti.
Caesar, āris, m. Caesar.
calamitas, ātis, ž. nesgoda.
calcar, āris, s. ostruga.
Calchas, antis, m. vl. i. Kalchas.
calēo, ui, 2. vruč biti.
calidus, a, um, topao, vruč.
caliginosus, a, um, maglen, mráčan, taman.
callidus, a, um, lukav, šegav.
camēlus, i. m. deva.
campus, i, m. polje, ravan, ravniča, campus martius, martovo polje.
candidatus, i, m. kandidat.
candor, ḥoris, m. sjajnost, jasnoča.
canesco, 3. sčediti, sčed postajati, posčediti, osčediti, poběliti.
canis, is, m. pas.
Cannae, ārium, ž. vl. Kanne, grad u Italiji.
cano, 3. pěvati.
canto, 1. pěvati.
canus, a, um, sčed, siv.
capesso, 3. začeti, poduzeti, začimati, počimati.
capio, 3. oteti, zarobiti, uhvatiti.
Capitolium, i, s. vl. i. Kapitolium, jedan dio Rima.
capreolus, i, m. sérnjak.

- captivus, a, um, uhvatjen, sužanj.*
caput, ītis, s. glava, glavni grad.
carīna, ae, ž. plav, brod.
carus, a, um, drag, mio.
Casilinum, i, s. Kasilin, grad u Kampanii.
Calatia, ae, ž. Kalacia, grad u Kampanii.
castra, īrum, s. tabor.
casus, us, m. slučaj, sgoda, nesgoda, dogadjaj.
Catilina, ae, m. vl. i. Katilina.
cauda, ae, ž. rep.
caudīnus, a, um, kaudinski.
causa, ae, ž. uzrok.
cautus, a, um, oprezan, lukav.
cavēo, cavi, caustum, 2. čuvati se, paziti se.
cedo, cessi, cessum, 3. ići, ustupiti, uzmaći.
celēber, bris, bre, glasovit, mnogo polažen.
celebro, 1. slaviti, svetkovati.
celeritas, ītis, ž. běrzina.
celeriter, prisl. běrzo.
celsus, a, um, visok, uznosit.
Celtae, īrum, m. Celtjani, puci u Galliji.
censō, 2. cěniti, pocěniti.
censor, īris, m. censor.
census, a, um, procěnjen.
census, us, m. cěnitba, popis puka.
centurio, īnis, m. stotnik.
Cerbērus, i, m. Cerber, troglavipas, čuvajući vrata dolnjega světa.
cerno, 3. viděti, gledati.
certāmen, īnis, s. borba, boj.
certatio, īnis, ž. natěcanje, takmenje, borba.
certe, prisl. doista, zaista.
certo, 1. boriti se, takmiti se.
certus, a, um, stanovit, izvěstan.
cervix, īcis, ž. zatělak, vrat, šija.
cespes, ītis, m busen.
cesso, 1. prestati, oklěvati.
ceterus, a, um, ostali.
Charybdis, is, ž. Karibda, vir (vertlog) pogibeljan u těsnu sicilianskom.
Chersonensis, is, m. Cherzonežanin.
cibārius, a, um, jestveni, plur.
cibaria, īrum, hrana, živež, stvari za jestivo, jestiva.
- cibus, i, m. jestvina, jestivo, jelo.*
cicādu, ae, ž. cvérčak.
ciconia, ae, ž. roda, štok.
cicur, īris, pitom.
Cilicia, ae, ž. Cilicia.
cimbricus, a, um, cimbarski.
cinctus, a, um, opasan, obkoljen.
cingo, 3. opasati, obkoliti.
cinnānum, i, s. korica (mirođia).
circa, predl. sa acc. oko, okolo.
circulus, i, m. krug.
circumāgo, 3. okrenuti; pass. obaviti tečaj svoj.
circumdo, 1. obdati, obkoliti, okružavati.
circumflūo, 3. obticati.
circumflūus, a, um, obtečen.
circumvenīo, vēni, ventum, 4. obkoliti, okružiti, prevariti.
circus, i, m. cirkus, terkalište.
citerior (comparativ od citra), ovostran.
cito, prisl. běrzo.
citra, predl. s ove strane.
civilis, e, gradjanski.
civis, is, m. gradjanin.
civitas, ītis, ž. děržava, grad, pravo gradjanstva.
clades, is, ž. poraz, razsap.
clam, prisl. kradom, tajom.
clamo, 1. vikati.
clamor, īris, m. vika, krika.
clarus, á, um, glasovit, jasan, bistar.
classicum, i, s. vojeni znak, bojni glas.
classis, is, ž. brodovi, brodovlje.
claudio, 3. zatvoriti.
claudus, a, um, šepav, hrom.
clausus, a, um, zatvoren.
clavus, i, m. kermilo, timun.
clementia, ae, ž. milosérđje, milosérđnost blagost.
clypeus, i, m. štit.
coecus, á, um, slěp.
coelestis, e, nebeski.
coelum, i, s. nebo, podnebje.
coena, ae, ž. obrok.
coeno, 1. jesti, blagovati, večerati.
coetus, us, m. skup, sbor.
cogitatio, īnis, ž. mišljenje, miso, nakana, namišljaj, naum.

cognatus, a, um, srođan, u rodu,
subst. rodjak.
cognitio, ūnis, s. znanje, pozna-
 nje, spoznanje.
cognomen, mēnis, ž. prezime, nad-
 ime, nadimak.
cognosco. 3. znati, poznati, spoz-
 nati.
cogo, 3. sgērnuti, sgērtati, siliti,
 prisiliti.
cohīeo 2. suzdēržati, uzpregnuti.
cohōrs, ūrtis, ž. kohorta.
collēga, ae, m. drug u služubi, slu-
 židrug.
collīgo, 3. kupiti, skupljati, do-
 bivati, pridobivati.
collis, is, m. bērdašće, glavičica,
 brežuljak.
colloco, 1. naměstiti, nastaniti.
colloquium, i, sr. razgovor, dogo-
 vor.
colloquor, cūtus sum, 3. dogova-
 rati se, dogovoriti se.
colo, 3. štovati, poštovati.
colonia, ae, ž. naselbina.
color, ūris, m. boja, mast.
columba, ae, ž. golub, golubica.
columna, ae, ž. stup
comā, ae, ž. vlaši, kosa.
comes, ūtis, m. drugar.
comitus, ūtis, ž. prijaznost.
comitium, i, s. skupština, ponaj-
 više u pluralu: *comitia, ūrum,*
 skupština.
commeātus, us, m. dovoz.
commemoro, 1. razmišljati, spo-
 menuti.
commendō, 1. priporučiti, pripo-
 ručati.
commēo, 1. hoditi, ići.
commercium, i, s. obćenje, pro-
 met, tērgovina.
commīnō, 2. umaliti, umaljavati,
 slabiti, oslabiti.
committo 3. predati, naložiti, da-
 ti, *proelium committere*, po-
 tući se, zametnuti boj.
commōde, prisł. sgodno, skladno.
commōdum, i, s last, udobnost.
commonefaciō, ūci, ūfactum, 3. opo-
 menuti, opiminjati krépko.
commoror, 1. boraviti.
commovēo, 2. ganuti, gibati, uz-
 nemiriti.

communīco, 1. priobćiti.
communis, e, obći, obćen, obi-
 čan; sebičan, skupan, ukupan.
communiter, prisł. skupa.
compāges, is, ž. sklop, zgloba.
comparēo, ūi, 2. pajaviti se, uka-
 zati se.
comparo, 1. pripraviti, pribaviti,
 prispodobiti.
compendium, i, s. prišteda, do-
 bitak, korist.
compensatio, ūnis, ž. izměna, obra-
 čunanje, obraćunavanje.
complēo, ūvi, ūtum, 2. navēršiti,
 napuniti.
complector, xus sum, 3. obujmīti,
 doseći.
compos, ūtis, vladajuć, siguran,
 imajuć.
comprobo, 1. odobriti, odobravati.
concedō, 3. dati, dopustiti, dopu-
 šcati.
conciliō, 1. složiti, pomiriti, pribaviti.
concino, 3. pěvati.
conciōnor, 1. govoriti u skupštini.
conciito, 1. goniti, tērati, podba-
 dati, dērmati.
concordia, ae, ž. sloga, sklad.
concorς, cōrdis, složan.
concurro, curri, cursum, 3. stēr-
 čati se.
condemno, 1. osuditi.
condiō, 4. začiniti, smočiti, me-
 lemiti.
condiūo, ūnis, ž. položaj, odnošaj.
conditor, ūris, m. utemeljitelj, sa-
 graditelj.
conditūs, a, um. sagradjen; *ab*
urbe condita, od postanka gra-
 da, od sagradjena Rima.
condō, dīdi, dītum, 3. utemeljiti,
 sagraditi, sazidati, sahraniti.
confectus, a, um, popunjeno, po-
 napravljen.
conficiō, 3. svēršiti.
confido, 3. uzdati se.
confirmo, 1. utvērditi, odrediti.
conflo, 1. potači, potaknuti, sta-
 či, staknuti, spuhati.
confundo, 3. měšati.
congrēgo, 1. skupiti, spraviti.
conjecto, 1. pogadjati, pogoditi,
 gonetati, ogonenuuti, prosuditi,
 prosudjivati.

- cōnjunctio, ūnis, ž. savez.*
conjungo, unxi, unctum, 3. skop-
čati, svezati, sjediniti.
conjunctus, a, um, svezan, skopljen.
conjurātus, a, um, urotan.
conjuro, 1. urotiti se.
conjux, jūgis, ž. žena, supruga.
connecto, 3. sklopiti, sjediniti, uje-
diniti, svezati.
conor, 1. nastojati.
conqueror, stus sum, 3. tužiti se.
conscientia, ae, ž. savěst, spoz-
nanje.
conscius, a, um, koj se čuti, spoz-
naje; conscius recti, čuteci se
prav; mens conscientia, pamet ču-
teća se pravedna.
consecrat̄us, a, um, posvetjen.
consenesco, 3. ostarēti.
consensus, us, m. sklad, suglasje.
consentiens, entis, složan, suglasan.
consequor, cūtus sum, 3. sledeti,
stići, steći.
consero, 3. posijati, saditi.
conservatus, a, um, sačuvan, spašen.
conservo, 1. uzdéržati, hraniti.
consido, sēdi, sessum, 3. směstiti
se, nastaniti se.
consilium, i, s. svět, savět, na-
mišljaj, mnjenje, věče.
consocio, 1. sdružiti, sjediniti.
consocius, i, m. drug, dionik.
consolor, 1. těšiti.
conspectus, us, m. oči, lice, vid,
pogled.
conspergo, si, sum, 3. nakvasiti,
poškropiti.
conspicor, 1. spaziti.
conscrivo, 3. pisati, popisati, sku-
piti.
constantia, ae, ž. postojanost.
constat, 1. zna se.
constituo, 3. postaviti, utemeljiti,
napraviti.
constitutus, a, um, ustavovljen,
odredjen, uglavljen.
consto, 1. sastojati.
constringo, strinxī, strictum, 3. ve-
zati, svezati, sputiti.
consuetudo, īnis, ž. navada, običaj.
- consul, is, m. konsul, (najvišji*
dostojanstvenik u něgdašnjoj
rimskoj republici).
consularis, e, konsulski.
consulatus, us, m. konzulat.
consulo, sulūi, sultum, 3. pitati,
světovati.
consulto 1. světovati se, věcati.
consūmo, 3. potrošiti, potratiti.
contemno, 3. prezreti, prezirati.
contentio, ūnis, ž. napor, trud,
razpra, prepor, prepiranje.
contentus, a, um, zadovoljan.
conticēo, 2. umuknuti.
continēo, 2. vezati, děržati u skupu-
stezati, stegnuti.
continens, entis, neprekinut.
contingo, 3. zapasti, zapadati,
dogoditi se, pripasti, slučiti
se, sgoditi se.
continuus, a, um, zaseban, ne-
prestan.
contra, prisl. sa acc. suprot, pro-
tiva.
contradicō, 3. protureći, protu-
sloviti.
contraho, xi, etum, 3. stegnuti.
contrarius, a, um, protivan.
contremisco, 3. děrkati, uzdérk-
tati.
controversia, ae, ž. razpra, pre-
pir, prepirkla.
contubernalis, is, m. drugar, pajdaš.
contumelia, ae, ž. pogérda.
convenio, 4. pohoditi, sastati se.
converto, 3. okrenuti.
conviva, ae, m. i ž. gost.
convivium, i, s. gostba, sobet.
copia, ae, ž. množtvo, višebroj;
copiae, ārum, vojska, čete.
copiosus, a, um, bogat.
coram, predl. pred.
cornu, us, s. rog, krilo.
corona, ae, ž. kruna, věnac.
corpus, ūris, s. tělo.
corrigo, 3. popraviti, poprav-
ljati.
corrumpo, 3. pokvariti, kvariti.
cortex, ticus, ž. kora, ljsuka.
Cotta, ae, m. vl. i. Kotta.
crassitudo, dñis, ž. debljina.
crassus, a, um, debeo, čest, gust.
crastinus, a, um, sutrašnji.
creber, bra, brum, čest, gust.

credo, 3. věrovati, misliti, pověrovati, pověrati se.
cremo. 1. paliti, žgati.
creo, 1. izabirati, izabratи, činiti, načiniti.
crepitus, *us*, *m.* prasak, zveka, štropot.
cresco, 3. rasti.
crimen, *m̄nis*, *s.* zločinstvo.
cruciatus, *us*, *m.* muka.
crudelis, *e*, okrutan.
crudelitas, *atis*, *z.* okrutnost.
culpa, *ae*, *ž.* krivina.
cultor, *ōris*, *m.* težalac, stanovnik.
cultura, *ae*, *ž.* obradjivanje.
cultus, *us*, *m.* prigledba, dvorba, něga.
cultus, *a*, *um*, težan, obradjen.
cum, *predl.* *sa* *abl.* *s*, *sa*.
cunctator, *ōris*, *m.* oklēvalo.
cunctor, 1. oklēvati, odvlačiti.
cunctus, *a*, *um*, vas, ukupan.
cuniculus, *i*, *m.* prokop pod zemljom, rov.
cupiditas, *atis*, *ž.* požuda.
cupidus, *a*, *um*, željan.
cupio, 3. želěti.
cur, zaštø.
cura, *ae*, *ž.* briga, skèrb.
curia, *ae*, *ž.* věnica.
coriosus, *a*, *um*, željan znati, ljubopitan.
curo, 1. nastojati, njegovati.
curriculum, *i*, *s.* tečaj, térk.
curro, 3. tèrčati, teći.
cursus, *us*, *m.* tèrka, tèrčanje.
curvus, *a*, *um*, křiv, poguren.
custodio. 4. stražiti, čuvati.
custos, *ōdis*, *m.* čuvar.
Cybistra, *orum*, *s.* *vl.* *i.* Cybistra, Cybistaroh, grad u Kapadociji.
Cyclops, *ōpis*, *m.* *vl.* *i.* Cyklop, Kyklop.
Cyprus, *i*, *ž.* *vl.* *i.* Cypar, otok u sredozemnom moru.

D.

Damnosus, *a*, *um*, poguban, štetan.
datus, *a*, *um*, dát, dán.
debeo, 2. morati, dugovati.
debilito, 1. slabiti, oslabiti.

decemples, *plicis*, deseterostruk.
decemvir, *i*, *m.* decemvir.
decido, 3. pasti, padati.
decorus, *a*, *um*, dičan.
decreso, 3. padati.
decurro, 3. stèrčati, stèrkivati, steti.
dedecus, *ōris*, *s.* prikor, sramota.
dedico, 1. posvetiti.
deditio, *ōnis*, *ž.* predaja.
deditus, *a*, *um*, predat, posvetjen.
dedo, *dedidi*, *deditum*, 3. dat, podati.
deduco, 3. izvaditi, vaditi, izvesti, odvesti, izvoditi, odvoditi.
defectio, *ōnis*, *ž.* nedostatak: *solis defectio*, pomérčanje sunca.
defendo, 3. braniti.
definio, 4. omedjašiti, ustanoviti.
definitio, *ōnis*, *ž.* objasnjenje, označenje.
defraudo, 1. prevariti, varati.
dego, 3. boraviti.
deinde, *prisl.* zatim, poslě.
delecto, 1. nasladiti, nasladjivati.
delector, 1. nasladjivati se.
delēo, *tēvi*, *tētum*, 2. razoriti.
delibatus, *a*, *um*, izvadjen, kušan.
delibero, 1. promisliti.
deliciae, *ārum*, *ž.* razkoša.
deligo, 3. izabratи, odabratи, izabratи, odabirati.
delphicus, *a*, *um*, delfijski.
delphinus, *i*, *m.* pliskavica, dupin.
demens, *ēntis*, bezuman, nesmotren.
demergo, 3. potopiti.
demitto, 3. poslati dolě, *se demittere*, ići, poći, spustiti se, sići.
demolior, 4. srušiti.
demum, *prisl.* tek, tekar.
dens, *tis*, *m.* Zub.
depōno, *posui*, *positum*, 3. polagati, položiti.
depravo, 1. kvariti.
deprehendo, 3. zateći, zatěcati.
descisco, *scivi*, *scitum*, 3. odvérči se.
describo, 3. razděliti, prepisati.
desertus, *a*, *um*, pust.
desiderium, *i*, *s.* požuda, želja.
desidero, 1. manjkati, želěti.
desidia, *ae*, zabavljanje, zabava.
designo, 1. imenovati, izabratи.
desino, 3. prestati.
desisto, 3. odustati.

- despēro*, 1. sdvojiti.
destinatus, *a*, *um*, odredjen.
destīno, 1. odrediti.
detegeō, 3. odkriti, odkrivati.
deterreo, 2. ostrašiti, suzbiti.
detraho, *xi*, *ctum*, 3. odkinuti.
Deus, *i*, *m.* Bog.
devasto, 1. harati.
devincio, *vinxi*, *vinctum*, 4. obvezati.
dexter, *tra*, *trum*, desan, desni.
dialectica, *ae*, *ž.* dialektika.
dialōgus, *i*, *m.* dvogovor, razgovor.
dico, 3. kazati, reći, govoriti.
dictator, *ōris*, *m.* diktator.
digitatūra, *ae*, *ž.* diktatura, diktorstvo.
dictio, *ōnis*, *ž.* govor, govorenje, rečenje, pripovjedaće, *causae dictio*, rasprava, parnica, pretresivanje parbeno.
dicto, 1. nareci, diktirati.
dictum, *i*, *s.* rěč, izreka.
difficile, *prisl.* težko.
difficilis, *e*, težak, trudan.
digitus, *i*, *m.* pérst.
dignitas, *atis*, *ž.* čast, dostojanstvo
dilabor, *psus sum*, 3. razpasti se, propasti.
diligenter, *prisl.* marljivo.
diligo, 3. ljubiti, štovati.
dimico, 1. boriti se.
dimidium, *i*, *s.* polovina, polovica.
dimitto, 3. razpustiti.
dinumero, 1. brojiti.
discēdo, 3. otići, odlaziti.
discepto, 1. pretresati, preprihati se.
discerno, 3. lučiti, razabirati, razlučiti, razabratiti.
discerpo, 3. razterči, raztergnuti, razterzati.
disciplina, *ae*, *ž.* nauk, znanost, karnost; stega.
disco, *didici*. 3. učiti se.
discolor, *ōris*, raznomastan, razlike farbe.
discordia, *ae*, *ž.* nesloga.
discordo, 1. neslagati se.
discrimen, *m̄nis*, *s.* pogibelj, odluka.
discurro, 3. razterčati se, rasauti se, razprostraniti se, protusi se.
- disertus*, *a*, *um*, rěčit.
dispar, *āris*, nejednak, lih, različan, različit.
displicieō, 2. nedopadati se, zamjeriti se.
dissensio, *ōnis*, razlikost mněnja.
dissentio, 4. neslagati se u mněnju.
dissidēo, 2. neslagati se, biti u neskladu (*a se*, sám sobom).
dissimilis, *e*, nenalik, nenaličan.
dissimulo, 1. tajiti, kriti.
dissipatus, *a*, *um*, raztrešen.
dissipo, 1. raztresti, razpéršiti.
dissolvo, 3. raztresti, razvezati.
distinguo, 3. lučiti, razlučiti.
distraho, *xi*, *ctum*, razdérpiti, razvuci.
distribuo, 3. děliti.
istringo, *xi*, *ctum*, 3. razvući.
diu, *prisl.* dugo, obdan.
diuturnus, *a*, *um*, dugotrajan.
diversus, *a*, *um*, različit.
dives, *īlis*, bogat, bogatac.
divido, *vīsi*, *vīsum*, 3. děliti, poděliti, razděliti.
divino, 1. prorokovati, gatati.
divīnus, *a*, *um*, božji, božanski.
divīsus, *a*, *um*, razděljen, poděljen.
divus, *a*, *um*, božanski.
do, *dedi*, *datum*, 1. dati.
doceo, 2. učiti.
doctrina, *ae*, *ž.* nauk, znanje.
doleo, 2. tugovati, tužiti.
dolor, *ōris*, *m.* bol.
dolus, *i*, *m.* lukavština, prevara.
domesticus, *a*, *um*, domaći, kućan.
domicilium, *i*, *s.* stan.
dominatus, *us*, *m.* gospodstvo.
domīnus, *i*, *m.* gospodar.
domīna, *ae*, *ž.* gospodarica.
domo, 1. krotiti.
domus, *us*, *ž.* kuća, dom.
donec, *prisl.* dok, dokle.
dono, 1. darovati, obdariti.
donum, *i*, *s.* dar.
dormio, 4. spavati.
dubius, *a*, *um*, dvojben.
dubium, *i*, dvojba.
duco, 3. děržati, cěniti, potegnuti, voditi.
dudum, *prisl.* davno, odavna.
dulcesco, 3. postati sladač.

dum, vez. samokad, dok.
duplex, cīs, dvostruk, dyogub,
 sngub.
dulico, 1. dvostručiti.
duro, 1. tvérditi, utvérđiti, o-
 tvérdnuti, tvérdnuti.
durus, a, um, tvérd, težak.

E.

E. ex, pred. c. abl. iz.
ebur, ebōris, s. bělokost.
edax, dācis. jědak, grizljiv, glo-
 djuc, grizuć
edo, edi, esum, 3. jesti.
edico. 3. reči, izreči, narediti.
edictum, i, s. naredba.
edictus, a, um, naredjen.
educatio, ḥnis, ž. odgojenje, od-
 hranjenje.
educo, 1. odgojiti.
effectrix, tricis, ž. tvoriteljica.
effectus, us, m. učinak.
effeminatus, a, um, mekoputan,
 razbludjen.
effemino, 1. razmaziti.
efficio, 3. činiti, raditi, učiniti,
 uraditi.
effodio, effodere, 3. izkopati, izka-
 pati.
egeo, 2. trebovati.
ego, ja.
egomet, ja sam, ja isti.
egregie, pris. izvérstno.
egregius, a, um, izredan, izvér-
 stan, izučan.
ejulo, 1. jadikovati, naricati, na-
 rěkovati.
elābor, psus sum, 3. izmaci.
elabōro, 1. truditi se, raditi.
elēphas, antis, s. slon.
eligo, lēgi, lectum, 3. izabrati.
eloquens, entis, rěčit.
eloquentia, ae, ž. rěčitost.
eludo, 3. rugati se, porugivati se
 igrati, gérđiti.
ementior, mentitus sum, 4. izlagati,
 prevariti.
emigro, 1. odseliti.
emollio, 4. mekšati, omilitaviti.
enītor, xus sum, nastojati.
Ennensis, m. Ennjanin.
ensis, is, m. mač.

enuncio, 1. izustiti, izgoveriti, iz-
 govarati.
Epirōtes, ae, m Epiranin.
epulae, arum, ž. plur. gostba,
 sobet.
epulor, 1. gostiti se.
equidem, ja što se mene tiče.
equitātus, us, m. konjadia, ko-
 njičtvo.
equito, 1. jahati.
equus, plur, equi, konj.
eradico, 1. izkorēniti, izkorēnji-
 vati.
erectus, a, um, gore uzdignut, uz-
 pravljen.
ergo, adv. dakle,
eripio, ripūi, reptum, 3. ugrabiti.
errans, antis, bludeć, stellae erran-
 tes, planete, zvězde pomicne.
erro, 1. bludit.
rror, ḥris, m. bludnja, zabluda.
erubesco, bui, 3. pocérveniti, sti-
 dit se.
erudio, 4. podučavati.
eruditus, a, um, učen, naučan.
erumpo, 3. erūpi, eruptum, pro-
 valiti.
eruptio, ḥnis, ž. izsěrt, izsěrnutje.
Erymanthus, i, m. Erimant,
 bérdo u Arkadiji.
esurio, 4. gladovati.
et, i.
etiam, takodjer, i. -
etsi, vez. premda.
Euphrates, is, m. Eufrat.
Europa, vlas. im. Europa.
evādo, 3. izaci, izlaziti, postati,
 postajati.
evello, 3. čupati, guliti, izčupati,
 izgnuliti.
evenio, 4. dogoditi se, zapasti.
eventus, us, m. poslědak.
everto, 3. prevěrnuti, srušiti, po-
 rušiti, rušiti.
Evius, i, m. Evius, nadime Bac-
 chovo.
enalbesco, 3. poblěđeti, problě-
 děti, blěděti.
examen, īnis, s. roj.
excellens, entis, uznositi.
excello, 3. odlikovati se.
excīdium, i, s razsap, razor.
excīto, 1. buditi, probuditi, uz-
 piriti.

F.

- Faber, bri, m.* kovač.
fabula, ae, ž. basna, bajka.
fabulosus, a, um, izmišljen.
facete, prisl. šaljivo, dosětljivo.
facile, pris. lásno, lahko.
facillime, pris. najlašnje, jako lásno.
facinorosus, a, um, poročan.
facinus, nōris, s. prikor, rugota, sramotno dělo.
factio, 3. činiti, učiniti, tvoriti, raditi.
factum, i, s. čin, dělo.
facultas, atis, ž. moć, dar, imetak.
fagus, i, ž. bukva.
fallo, 3. varati.
falsus, a, um, lažan, kriv.
fama, ae, ž. glas.
fames, is, ž. glad.
familiaris, e, kućan; res familiaris, kućanstvo.
familiaritas, atis, ž. uzdanstvo, pouzdano prijateljstvo.
familiariter, pris. pouzdano.
fanum, i, s. svetinja, hram.
far, farris, s. žito.
fas, s. neskl. pravo, pravedno, pravično, dopušteno, dozvoljeno, slobodno.
fatalis, e, koban
fatigatus, a, um, umoran, trudan.
fatigo, 1. kiniti, mučiti, trudití.
fatum, i, s. sudbina, udes.
favēo, 3. prijati.
favonius, i, m. zapadnjak (větar).
felicitas, atis, ž. sreća.
felis, is, c. mačka, mačak.
feliciter, pris. sretno.
femina, ae, ž. ženska, ženska glava.
ferax, acis, plodan, rodan.
fere, pris. skoro, malne.
ferio, 4. raniti, udariti, sgoditi, pogoditi.
ferme, pris. skoro, malne.
ferox, očis, divlji, hrabar, ubojit.
ferrēus, a, um, želézan, gvozden.
ferrum, i, s. želézo, gvoždje, mač.
fertilis, e, plodan, rodan.
ferus, a, um, divji, divjačan.
fera, ae, ž. divje zvěři, zvěrka.
fervor, oris, m. žestina, oganj, žar.

- exclamo, t.* viknuti.
excogito, t. izmislići, izmišljati.
excōlo, 3. obradživati, izobraziti.
excrucio, 1. mučiti.
excuso, 1. izpričati.
exēdo, ēdi, ēsum, 3. izjesti.
exemplar, āris, s. uzor, ogled.
exemplum, i, s. priměr.
exēo, 4. izači.
exerceo, 2. věžbatи, raditi, izvěršivati.
exercitus, us, m. vojska, vojnica.
exiguus, a, um, malen.
exilium, i, s. izgon, prognanstvo.
exīlis, e, měršav, suh, malen.
eximius, a, um, osobit.
exinde, prisl. odatile, odtale, od-tuda.
existimo, 1. scěniti, suciti.
existō, 3. obstati, biti, postati.
exitium, i, s. poguba, propast.
exitus, us, m. izlazak, izhod.
exordium, i, s. početak.
exorno, 1. kititi, izkititi.
exōro, 1. umoliti, blažiti.
expedio, 4 odrěšti, rěšti, odrěšti, obaviti, obavlјati, opraviti, opravljati.
expello, pūli, pulsum, 3. těratи, protěratи.
expēto, ivi, ili, i, itum. 3. žuděti.
expléo, 2. izpuniti.
explico, 1. razviti, tumačiti.
explorātor, oris, m. uhoda.
exprobro, 1. spočitati.
expugno, 1. osvojiti, uzeti.
exquisitus, a, um, izboran.
exspectatio, ūnis, ž. čekanje, očekivanje.
exspecto, 1. čekati, izgledati.
exspiratio, ūnis, ž. oduha, izpara, izvapljenje.
extinguō, 3. ugasiti, utěrnuti, gasiti, těrnuti, uništiti.
exto, 1. obstoјati, imati.
extrūo, 3. sagraditi, graditi, zidati, uzidati.
extenuo, 1. rěđiti, tanjiti.
extimesco, 3. bojati se.
extra, pred. c. acc. izyan.
extraordinarius, a, um, izvanredan.
extremus, a, um, skrajni.
exul, ūlis, m. prognanik.
exsulto, 1. radovati se, bučiti.

fessus, a, um, trudan.
festino, 1. hititi.
festus, a, um, blagdanji, svetčan.
*fetiālis, e, fečalski, *jus fetiale*,*
pravo rata i mira.
fetus, us, m. mlado, štene.
fidelis, e, věran, uzdan.
fiducia, ae, ž. uzdanje, pouzdanje.
fidus, a, um, uzdan, věran,
figura, ae, ž. kip, slika, podoba.
filia, ae, ž. kći.
ingo, 3. činiti, učiniti, obrazo-
vati.
finis, is, m. kraj, svěrha, konac,
medja, medjaš, granica, kotar,
zemlja.
finitimus, u, um, susěd, medjaš.
firmamentum, i, s. podpora, po-
duporanj, podupirač, tvěrdina.
firmo, 1. jačiti, krépiti, objačiti,
okrépiti.
firmus, a, um, čvěrst, tvěrd.
flagitium, i, s. rugota, pogěrdni
čin.
flagito, moliti, iskati.
flagro, gorěti.
flamma, ae, ž. plamen.
flēbilis, e, plačan.
flecto, xi, xum, 3. svití, prignuti,
namoliti.
flēo, 2 plakati.
flexibilis, e, gibak, okretan.
florens, entis, cvatuć.
florēo, 2. cvasti.
flōs, floris, m. cvět.
fluctus, us, m. val.
flumen, mēnis, s. rěka, potok
fluo, 3. teći.
fluvius, i, m. potok, rěka.
fluxus, a, um, minuć, kratkotrajan.
focus, i, m. ognjište.
foedus, eris, s. savez.
folium, i, s. list.
foras, pris. van.
forma, ae, ž. podoba, lěpota.
forte, pris, morda; možda.
fortitudo, inis, ž. hrabrost.
fortuna, ae, ž. sreća, imutak.
fortunatus, a, um, usrećen.
fortuno, 1. usrećiti.
forum, i, s. tèrg, piaca.
fossa, ae, ž. jama, obrov, obkop.
foveo, fori, fotum, 2. grijati.
fragilis, e, kérh, slab.

fragilitas, ātis, ž. slabost, sla-
boća.
fragor, ūris, m. urnebes, fulmi-
neus fragor, urnebes gromovah.
frango, 3. lomiti, slomiti, slabiti,
oslabiti.
fraus, dis, ž. prevara.
frenum, i, s. uzda, vojka.
frequens, entis, čest, mnogobro-
jan, brojan.
frequenter, pris. često.
frigidus, a, um, mērzao, studen.
frigus, göris, s. studen, zima.
frons, tis, ž. čelo.
fructifer, a, um, plodan.
frugalitas, tātis, ž. trěznost, mēr-
nost.
frugifer, a, um, plodonosan.
frumentarius, a, um, žitan, žito-
nosan.
frumentum, i, s. žito.
frustra, pris. uzalud, zaman.
fuga, ae, ž. běg, běžanje.
fugax, ācis, běguć, běrz, hitar.
fugio, 3. bežati, uteći, poběći.
fugitivus, a, um, běguć.
fugo, 1. obratiti u běg.
fulgetrum, i, s. munja, světlīca.
fulgor, ūris, m. blěsak.
fulgur, ūris, s. grom, strela, trěsak.
fulmen, mēnis, s. munja, světlīca,
blěsak, grom.
fulminēus, a, um, gromovni.
functio, ūnis, ž. obava.
fundamentum, i, s. temelj,
fundo, 3. liti, izliti.
furia, ae, ž. furia, sérda
furiālis, e, sérđovan, strašan.
furor, ūris, m. běsnoća
futurus, a, um, buduć, došasti.

G.

Gallia, ae, ž. Gallija
gallina, ae, ž. kokoš.
gallus, i, m. kokot, pěvac, petao.
Ganges, gis, m. Ganges rěka u
Aziji.
garrio, 4. běrbljati, priklapati.
gaudeo, 2. radovati se, aliqua re,
nasladjivati se čim.
gelidus, a, um, studen, mrazan.

gelu, us, s. mraz, led.
gemo, 3. stenjati.
gener, i, m. zet.
genitrix, trīcis, ž. roditeljica.
Genēva, ae, ž. Geneva.
gens, gentis, ž. puk, narod.
genus, nēris, s. rod, pleme, spol,
 vērsta.
Germania, ae, ž. Gērmania.
Germānus, i, m. Gērmanin.
gero, 2. nositi, voditi, činiti.
gestus, us, m. gestikulacija, kre-
 tanje lica i rukuh prigodom
 govorenja.
Gigas, antis, m. Gigant, gorostas.
glaciēs, ēi, ž. led.
glans, andis, ž. želud.
globosus, a, um, okrugao, obao.
gloria, ae, ž. slava.
gloriōsus, a, um, slavan.
gracilis, e, tanak, mēršav.
Graecia, ae, ž. Gērčka.
graecus, a, um, gērcki.
gradātim, pris. korak po korák.
gradus, us, m. stupanj, korak.
 koračaj, stupaj.
gramen, īnis, s. trava.
grandis, e, velik.
grate, pris. rado, dragovoljno, mi-
 lo, ugodno.
gratia, ae, ž. milost, blagohotnost,
 obljudljenost posla.
gratis, pris. zaman.
gratūlor, 1. čestitati.
gratus, a, um, ugodan, prijatan,
 zahvalan, haran.
gravis, e, smotren, ozbiljan.
gremium, i, s. krilo, nēdro.
grunnio, 4. hroktati.
gubernātor, ūris, m. kērmanuš, ti-
 munir.
guberno, 1. vladati, ravnati, uprav-
 ljati.
gusto, 1. kušat.
gustus, us, m. ukus.

H.

Habito, 1. stanovati, prebivati.
hamus, i, m. udica.
Hannibal, bālis, m. Hannibal
 glasovit vojvoda kartažki.

haud, pris. ne.
hebesco, 3. zatupiti se, stupiti se,
 otupiti, oslabiti.
hebes, ētis, tup, debeo.
hebēto, 1. tupiti, iztupiti, slabiti,
 oslabiti.
Helvetiū, orum, Helvetjani.
Henēti, orum, Heneti puk trački.
herba, ae, ž. bilje, zelje.
hercūle, uzkl. tako mi Herkula.
heredītas, ātis, ž. naslēdstvo, ūba-
 štinstvo.
Hermes, ae, m. herma (glava iz
 koje se pruža stup).
hesternus, à, um, jučerašnji.
heu, uzkl. o, jaoh, vaj, vajmeh,
Hibernia, ae, ž. Irlandia.
hibernus, a, um, zimski.
hiberna, ūrum, zimovište.
hiems, mis, ž. zima.
hilaris, e, veseo, vedar.
hilaritas, ātis, ž. veselje.
hinnio, 4. hērzati.
hinnītus, us, m. hērzanje.
hippopotamus, i, m. potočni konj.
hirundo, dīnis, ž. lastavica.
Hispania, ae, ž. Španjolska.
historiā, ae, ž. istoria, pověst-
 nica.
homo, minis, m. čověk.
honestas, ātis, ž. poštenje.
honeste, pris pošteno.
honestus, a, um, pošten.
honorātus, a, um, štovan, čašt-
 jen.
honorificus, a, um, častan.
honor, ūris, m. čast, poštenje.
hora, ura, sat.
horrēo, 2. tērnuti.
hospes, ītis, m. gazda, domaćin.
hospitalītas, ātis, ž. gostovnost,
 gostoljublje.
hospičum, i, s. stan, nočište.
hostiā, ae, ž. žērtva.
hostilis, e, neprijateljski.
hostis, is, m. nepriateli,
humanus, a, um, čověčanski.
humidus, a, um, vlažan.
humiliis, e, nizak, smēran.
humiliter, pris. nizko, ponizno.
humo, 1. zakopati.
hyrcānus, a, um, hirkanski, mare
hyrcanum, more hirkansko, ili-
 ti hvalinsko.

I.

Ibis, *is*, ž. věrsta ptice u Egiptu.
ictus, *us*, m. udarac, šikac.
idecirco, vez. toga radi, zato,
idus, ūum, ž petnajsti dan mě-
 seca ožujka, svibnja, sérpnja
 i listopada, a u ostalih měse-
 cih dan trinaesti.
igitur, vez. dakle.
ignarus, *a*, *um*, kukavan, trom,
 plašljiv.
ignavia, *ae*, ž. tromost, lěnost.
ignis, *is*, m. oganj, vatra.
ignōro, 1. neznati.
ignorātio, *onis*, ž. neznanje, nevě-
 štvo.
ignosco, 3. oprostiti.
ignōtus, *a*, *um*, nepoznat.
Ilias, *adis*, ž. Iliada.
Ilium, *ii*, *s.* Ilij, Troja.
illiberalitas, *atis*, ž. skupost, (pro-
 stota).
illustris, jasan, *candor* *illustrior*,
 sjajnost veća.
illustro, 1. osvětlati, učiniti gla-
 sovitim.
illustries, *ei*, ž. potop.
imāgo, *inis*, ž. slika, kip.
imbellis, *e*, neratoboran, (bez-
 ružan).
imber, *ris*, m. dazd, kiša.
immēmor, *oris*, nepamteć, koji
 nepamti.
immensus, *a*, *um*, bezměran.
immēritus, *a*. m. bezaslužan, ne-
 zasluživši.
immērito, *pris*. nepravom, krivo.
immīnēo, 2 visěti nad čim, nad-
 viriti.
immo, *pris*. da, dapače.
immortalitas, *atis*, ž. bezsměrtaost,
 neuměrlost.
immānis, *e*, nakazan, strahovit,
 strašan.
impatiens, *entis*, neuztěrpljiv.
impēdio, 4, prečiti.
impēndeо, 2. predstojati.
imperātor, *ōris*, m. vojvoda.
imperītus, *a*, *um*, nevěšt, neizku-
 san.

imperium, *ii*, *s.* zapovědničtvvo,
 vlast, děržava.
impēro, 1. zapovědati.
impērtio, 4. poděliti.
impētro, 1. moliti, postići.
impētus, *us*, *m.* navala, nasěrt,
 nastup.
impiger, *gra*, *grum*, neumoran.
impigre, *pris*. bezumorno.
impīus, *a*, *um*, zao, zločest, okru-
 tan, nepobožan, opak, bezbožan.
implōro, 1. moliti.
impōno, 3. naložiti.
importūnus, *a*, *um*, nepristojan,
 dosadan.
impōtens, *entis*, bezmoćan, ne-
 moćan.
imprimis, *pris*. ponajprije, po-
 najviše, osobito, navlastito.
imprōbus, *a*, *um*, zločest, bezho-
 žan.
improvīdus, *a*, *um*, nesmotren, ne-
 pozoran, neprovidan.
inambūlo, 1. šetati.
inānis, *e*, prazan, izprazan, tašt,
 ničemuran.
inaresco, 3. posahnuti.
incertus, *a*, *um*, neizvěstan.
incido, 3. upasti, upadati.
incipio, 3. početi, počinjati.
inclūtus, *a*, *um*, glasovit.
inclūdo, 3. *si sum*, zatvoriti.
inclytus, *a*, *um*, glasovit, slavan.
incola, *ae*, m. stanovnik.
incōlo, 3. stanovati, imati za stan.
incōlumis, *e*, čitav, nepovrđen.
inconstantia, *ae*, ž. nestalnost.
inconsiderāte, *pris*. nesmotreno, bez
 razbora.
incrediibilis, *e*, nevěrovan.
incultus, *a*, *um*, neobradjen.
incurro, 3. dolaziti u što, zapo-
 četi, zapadati.
incuso, 1. kriviti, tužiti.
incustodītus, *a*, *um*, nečuvan, pust.
indāgo, 1. njušiti.
indīco, 3. nareći, navěstiti, na-
 ricati, navěštati.
indicus, *a*, *um*, indijanski.
indignissime, *pris*. prenedostojno,
 najnedostonijim načinom.
indignus, *a*, *um*, nedostojan.
indisertus, *a*, *um*, nerěčit.

indivīsus, a, um, nerazděljen.
indōles, is, narava, čud.
induco, 3. navesti, ganuti.
indulgentia, ae, ž. popust, popuš-
 tjanje.
Indus, i, m. Ind rěka u Aziji.
industria, ae, ž. marljivost, trud.
indutus, a, um, obučen.
inferus, a, um, podzemaljski.
inferi, ūrum, m. doljnji svět.
inxsuperabilis, e, nedobitan.
iners, rtis, trom, neumetan, ne-
 zgrapan.
infidus, a, um, nevěran, nepouz-
 dan, neuzdan.
infinitus, a, um, bezkonačan.
infirmitas, ātis, ž. slabost.
infirmus, a, um, slab, mltav.
inflecto, 3. saviti, izviti, savijati.
 izvijati, previnuti, previjati.
infra, pred. sa acc. pod, poda.
inflio, 3. utecati, teći u što.
ingenium, ii, s. um, svěst, značaj,
 duh, čud.
ingens, entis, golem.
ingenius, a, um, plemenit
ingratus, a, um, nezahvalan.
inhonestus, a, um, nepošten.
inchōo, 1. početi.
inimicus, a, um, neprijazan, ne-
 prijatelj, neprijateljica.
initium, ii, s. početak.
iniquitas, atis, ž. nejednakost, bez-
 zakonje.
injucundus, a, um, neugodan, ne-
 prijatan.
injuria, ae, ž. nepravda.
injustus, a, um, nepravedan.
Ino, onis, ž. Ino.
inops, ūpis, siromah, ubog, po-
 treban.
innōcens, entis, nedužan, nevin.
innoxius, a, um, neškodljiv.
innumerabilis, e, neizbrojan, bez-
 brojan.
inquit, reče.
inquiēto, 1. uznemiriti.
insania, ae, ž. ludost.
insanio, 4. běsniti, ludovati.
inscribo, 3. nadpisati.
insector, 1. goniti.
insequor, 3. *insecutus sum,* slě-
 diti uzastopce.
inservio, 4. služiti.

insidior, 1. zasěde praviti.
insipiens, entis, budalast, benast.
insolens, entis, oběstan.
instauro, 1. obnoviti, ponoviti.
institutio, onis, ž. podučavanje.
institutum, i. s. uredba, nakana.
institutus, a, um, poduzet.
instrumentum, i. s. orudje.
instruo, 3. opraviti, obdariti, po-
 dučiti.
insula, ae, ž. otok.
insurgo, 3. dignuti se, dići se
 dizati se.
intēger, gra, grum, čitav, čel,pun.
integritas, atis, ž. poštenje.
intelligentia, ae, ž. razum, razu-
 mnost.
intelligo, 3. razuměti, viděti,
 spoznati.
intemperantia, ae, ž. netrěznost,
 neuměrenost.
intendo, 3. nategnuti, napeti, pře-
 čiti.
intercālo, 1. medjumetnuti, (ume-
 tnuti).
intercēdo, cessi, sum, 3 posredovati.
interclūsus, a, um, zatvoren.
interdiu, pris. kadhada.
interēa, pris. medjuto, medjutim.
interest, razlika je.
interfector, oris, m. ubojica.
interior, nutrašuji.
intermissio, ūnis, ž. zanemarenje.
interrogo, 1. pitati zapitati.
interpello, 1. prekinuti.
intortus, a, um, zavinut, naperen.
intra, pred. sa acc. medju, u nutra.
intro, 1. unići.
intuēor, 2. gledati.
inultus, a, um, neosvetjen.
invādo, 3. unići, stupiti, usérnuti.
invenio, 3. veni, ventum, naći.
inventor, ūris, m. iznašastnik.
inventrix, trīcis, ž. iznašastnica.
investīgo, 1. izpitati, izpitavati,
 razpitivati, iztraživati.
invictus, a, um, nedobitan, nepo-
 bějen.
invicem pris. zaměnilo.
invidia, ae, ž. zavist, nenavid-
 nost, nenavist.
invidus, a, um, zavidan.
invidiosus, a, um, zavidan.
invisus, a, um, měrzec, omražen.

invius, a, um, bezputan, neprohodan.
invōčo, 1. zazivati.
ionicus, a, um, jonski, ionski.
ira, ae, ž. sērditost, ljutost.
iracundia, ae, ž. sērditost.
iracundus, a, um, sērdit, ljut.
irātus, a, um, razsērdjen.
irreparabilis, e, nepopravljiv, ne-povratljiv.
irretio, 4. zamērsiti, zaplesti, umrěžiti.
irritamentum, i, s. dražilo.
irrītus, a, um, bezuspěšan.
Isis, sidis, ž. Isida, božica, egipatska.
Ister, stri, m. Ister, ime gérčko rěke Dunaja.
Istri, ūrum, m. Istriani.
īta, pris. tako, ovako, onako.
Italia, ae, ž. N. pr. Italija.
Itali, ūrum, m. Talijani.
iter, itineris, s. put, putovanje.
itēro, 1. opetovati, ponoviti.

J.

Jacēo, 2. ležati.
jacto, 1. bacati, napominjati.
jactus, us, m. metanj, hitac.
jacūlum, i, s. harba, džilit.
jam, pris. već, jur, jurve.
janitor, ūris, m. vratar.
jecur, jecinōris, s. jetra.
jocor, 1. šaliti se.
jocosus, a, um, šaljiv.
jocus, i, m. šala.
jubeo, 2. zapovědati.
jucundus, a, um, ug. dan, prijatan.
judicium, i, s. sūd.
juđico, 1. suditi, prosuditi, prosudjivati, očitovati.
jugerum, i, s. ral, (zemlje).
jugum, i, s. slēme, jaram.
jungo, 3. vezati, pripojiti.
juratus, a, um, zaprisežen, zaklēt, rotjen.
jurgium, i, s. kar, razpra.
jas, juris, s. pravo.
jusjurandm, jurisjurandi, s. rota, prisega, zakletva.
justitia, ae, ž. pravda, pravica, pravednost, pravičnost.
justus, a, um, pravičan, pravedan.

jussum, i, s. zapověd, uredba.
juvencus, i, m. junac.
juveniliter prisl. mladjenski.
juvenis, is, m. mladič, mladac.
juventus, tūlis, ž. mladost, mladež, omladina.
Jupiter, Jovis, m. Jupiter.

L.

Labo, 1. ljuljati se.
labor, ūris, m. dělo, trud.
labor, lapsus sum, 3. pasti.
labōro, 1 raditi, tērpeti.
lac. ctis, s. mléko.
lacēro, 1. dērpiti.
Laco, ūnis, m. Lacedaemonae.
lacrima, ae, ž. suza.
lacrimo, 1. plakati, suziti.
laedo, si, sum, 3. povrědit, uvrědit.
laetifico, 1. veseliti, gnojiti(njivu).
laetus, a, um, veseo, radostan.
laevus, a, um, lěv, šuj.
languesco, 3. omlitaviti.
languiđus, a, um, trom, mlitav, slab.
lanificium, i, s. češljanje vune.
largior, itus sum, 4. poděliti.
largitio, ūnis, ž. podatnost, darežlivost.
laquēus, i, m. zanka, pruglo.
lascivia, ae, ž. oběst, razbluda.
lassitudo, děnis, trud,umor, trudnoča.
lassus, a, um, lagodan, trudan.
latēo, 2. biti u potaji, biti sakriveno, tajiti se, kriti se.
latīne, pris. latinski.
latitudo, ūdinis, ž. širina.
latro, ūnis, m. razbojuik, lupež, hajduk.
latrocinium, i, s. razbojstvo, grabež.
latus, a, um, širok.
laudabilis, e, pohvalan.
laudatio, ūnis, z. hvala.
laudator, ūris, m. hvalitelj.
laudatus, a, um, hvaljen.
laurus, i, ž. lovorika, lovor.
laus, laudis, ž. hvala.
lavo, 1. prati, oprati, miti, umi-vati, umiti.

<i>legatus, i, m.</i> poslanik, poklisar.	<i>loquor, cūlus sum, 3.</i> govoriti.
<i>legio, ūnis, ž.</i> legia, četa.	<i>lubens, entis, dragovoljan, lubenti</i>
<i>legionarius, a, um,</i> legijski.	<i>animo, drage volje, dragovolj-</i>
<i>lego, 1.</i> ostaviti.	<i>nim duhom.</i>
<i>lego, legi, lectum, 3.</i> čitati.	<i>lucēo, 2.</i> světliti, sjati.
<i>Lemanus, i, m.</i> lemansko jezero, genovsko jezero.	<i>luctus, us, žaloba, korota,</i>
<i>leniō, 4.</i> blažiti.	<i>lucus, i, m. lug, gaj.</i>
<i>lenis, e, lagan, polagan, blag, krotak.</i>	<i>luna, ae, ž. měsec (na nebu).</i>
<i>lente, pris, lagano, pomalo.</i>	<i>lupa, ae, ž. vučica.</i>
<i>lepor, ūris, m.</i> dosětka, dosět- ljivost.	<i>lupus, i, m. vuk.</i>
<i>Leucas, ādis, ž.</i> Leukas, glavní grad na otoku Leukadiji na jonskom moru.	<i>luscinia, ae, ž. slavulj.</i>
<i>leučričus, a, um,</i> leuktrički.	<i>lux, lucis, ž. světlost, vidělo.</i>
<i>levitas, ātis, ž.</i> lakomišljenost, vě- trenost, větrogonstvo.	<i>luxuria, ae, ž. razkoš.</i>
<i>levo, 1.</i> dići, skinuti.	<i>luxurie, ei, ž. razkoša.</i>
<i>lex, legis, ž.</i> zakon, uvět, pogodba.	<i>luxuriosus, a, um, razkošan.</i>
<i>libellus, i, m.</i> popis.	<i>luxus, us, m. razkoša.</i>
<i>libenter, pris.</i> rado.	<i>Lyceum, i, s. vl. im. Lycej.</i>
<i>liberālis, e,</i> podatan, podatljiv, plemenit.	<i>Lydus, i, m. Lydjanin.</i>
<i>liberaliter, pris.</i> plemenito, pri- jazno.	<i>lympfa, ae, ž. voda.</i>
<i>libere, pris.</i> slobodno, otvorenio.	<i>lyra, ae, ž. lira.</i>
<i>libero, 1.</i> osloboditi.	
<i>libertas, ātis, ž.</i> sloboda.	
<i>libertinus, i, m.</i> slobodnjak.	
<i>libertus, i, m.</i> slobodnjak.	
<i>libet, ili lubet, ūit, dopadati se.</i>	
<i>libidinōsus, a, um,</i> puten, razblu- dan, bludan.	
<i>libido, ūnis, ž.</i> požuda, samovolja.	
<i>Libya, ae, ž. vl. i.</i> Libya, Afrika.	
<i>ligneus, a, um,</i> dřevan.	
<i>linēus, a, um,</i> lanen, platnen.	
<i>lingua, ae, ž.</i> jezik.	
<i>linter, tris, ž.</i> korab, čamac.	
<i>litera, ae, ž.</i> slovo, pl. nauci, písmo.	
<i>litūus, i, m.</i> kućma, (kriv, naku- čen štap), rožak, (vérsta orudja muzikalnoga u vojsce rimskoj).	
<i>loco, 1.</i> postaviti, sagraditi.	
<i>locūples, ētis, bogat.</i>	
<i>locus, i, m.</i> město.	
<i>longe, pris.</i> daleko.	
<i>longinquitas, ātis, ž.</i> daljina.	
<i>longitude, dēnis, ž.</i> duljina.	
<i>loquacitas, ātis, běrbljavost.</i>	
<i>loquaꝝ, acis, běrbljav, blebetav.</i>	

M.

<i>Macedonija, ae, ž.</i> Macedonia.
<i>macēro, 1.</i> mekšati, omekšati, slabiti, skončati, skončavati.
<i>machīna, ae, ž.</i> makina, nastroj.
<i>mucresco, 3.</i> měršaviti, oměrša- viti.
<i>Maeander, dri, m.</i> Meander potok u Joniji.
<i>magis, pris.</i> više, jako.
<i>magister, stri, m.</i> meštar, učitelj.
<i>magister equitum, m.</i> konjanički zapovědník.
<i>magistra, ae, ž.</i> učiteljica.
<i>magistrātus, us, m.</i> poglavarskvo, poglavar.
<i>magnificus, a, um,</i> uzmnožan.
<i>magnifice, pris.</i> veličanstveno.
<i>magnopere, pris.</i> jako, veoma.
<i>magnus, a, um,</i> velik.
<i>Magus, i, m.</i> mag, věštac, mudrac.
<i>majores, rum, m.</i> dědi, predji.
<i>male, pris.</i> zlo.
<i>maledictum, i, s.</i> psovka, kletva.
<i>malevōlus, a, um,</i> zlohotan.
<i>malignas, a, um,</i> zlosérd, zlohotan.
<i>malitia, ae, ž.</i> zloba, pakost.
<i>malus, i, m.</i> jarbuo, jambor, ka- tarka.
<i>malus, a, um,</i> zločest, opak.
<i>municipium, i, s.</i> kúp, kupovina, vlastničtvo.

- mando, 1. naložiti, zapovědati.
 mando *di*, *sum*, 3. žvakati.
 mandūco, 1. jěsti.
 manēo, 2. ostati, ostajati, čekati.
 manus, *us*, ž. ruka.
 marathōnius, *a*, *um*, maratonski.
 mare, *is*, *s*. more.
 maričimus, *a*, *um*, morski, pomorski, primorski, *regnum maričimum*, kraljevstvo, gospodstvo, morsko.
 marītus, *i*, *m*. muž, suprug.
 Mars, *rtis*, *m*. Marte, bog od rata.
 Masinissa, *ae*, *m*. Masinissa, kralj Numidije.
 Massiliā, *ae*, ž. Massilia, grad u Galliji.
 mater, *tris*, ž. mati.
 materiā, *ae*, ž. gradivo, tvar.
 Matrōna, *ae*, ž. Matrona, potok u Galiji.
 matrōna, *ae*, ž. gospodja.
 maturesco, 3. zrijati, dozrijati.
 matūro, 1. zrijati.
 matūrus, *a*, *um*, zrio.
 medicīna, *ae*, ž. lěk, lěkarija.
 medīcus, *a*, *um*, lěčni.
 medīcus, *i*, *m*. lěčnik.
 medītor, 1. misliti, razmišljati.
 mediūs, *a*, *um*, srednji, *mediis in armis*, usrěd oružja.
 medulla, *ae*, ž. med.
 megarīcūs, *a*, *um*, megarski.
 mehercūle, uzklík; tako mi Hercula.
 membrāna, *ae*, ž. opna.
 memor, ōris, pamteć, koji pamti.
 memorā, *ae*, ž. pamet.
 memōro, 1. pomenuti.
 mendacūm, *i*, *s*. laž.
 mendax, ūcis, lažljiv.
 mendīcus, *a*, *um*, prosjačan, prosjački.
 mens, *tis*, ž. um, duh, pamet, volja.
 mensis, *is*, *m*. měsec, (danah).
 mercātor, ōris, *m*. térgovac.
 mercatūra, *ae*, ž. térgovina.
 merces, cēdis, ž. nagrada, platja.
 mercor, 1. kupiti, těržiti.
 merēo, 2. zasluziti, zasluzivati.
 merēor, 2. zasluziti.
 meridies, *ei*, *m*. jug, pódne.
- meritum, *i*, *s*. zasluga.
 merx, cis, ž. roba.
 metallum, *i*, *s*. metal, kov.
 metīor, 4. *mensus sum*, měriti.
 meto, 3. žeti.
 metū, 3. bojati se.
 metus, *us*, *m*. strah, bojazan.
 meus, *a*, *um*, moj.
 mico, 1. kucati, treptiti.
 miles, ūtis, *m*. vojnik.
 militāris, *e*, vojnički; *res militaris*, vojstvo.
 militiā, *ae*, ž. rat, vojska, vojena služba.
 mimurrio, 4. gukati.
 minax, ūcis, přeteć.
 minime, pris. najmanje.
 ministra, *ae*, ž. službenica.
 minūo, 3. umaliti, slabiti.
 minus, pris. manje.
 mire, pris. divno, čudnovato.
 mirum, *i*, *s*. čudo.
 mirus, *a*, *um*, čudan, čudnovat.
 miserēor, serītus, *i sertus sum*, 2. smilovati se.
 miserīa, *ae*, ž. nevolja.
 misericordīa, *ae*, ž. miloserdje, pomilovanje.
 mitīgo, 1. blažiti, ublažiti.
 mitto, 3. slati, poslati.
 moderātor, ōris, *m*. ravnalac.
 moderatus, *a*, *um*, měran, uměran.
 modēror, 1. voditi, ravnati.
 modestus, *a*, *um*, směran, razborit, čedan.
 modice, pris. uměreno.
 modius, *i*, *m*. uborak.
 modo, pris. samo.
 modus, *i*, *m*. način, měra, medja.
 moene, nis, *s*. obično u višebruju, moenia, gradski zid, zidina.
 moeror, ōris, *m*. tuga, jad.
 molestīa, *ae*, ž. neprilika, težkoča, neugodnost.
 molestus, *a*, *um*, dosadan.
 molīor, ūtus sum, 4. nastojati, truditati.
 mollīo, 4. mekšati.
 mollis, *e*, mek, mekoputan.
 monēo, 2. opomenuti, opominjati.
 monstrō, 1. pokazati.
 mora, *ae*, ž. odvlaka, oklevanje.

morātus, a, um, bene morātus, do-
bročudan, dobrovladan.
mores, morum, m. čudorednost,
običaji.
morior, mortuus sum, 3. umrěti.
moror, 1. ustaviti.
mors, tis, ž. směrt.
mortālis, e, uměrlí, směrtan.
mortifērus, a, um, směrtonosan.
mortuus, a, um, měrtvi, měrvac.
mos, moris, m. običaj, plur. po-
našanje, značaj, čudorednost.
motus, us, m. micanje, kretanje.
motus, a, um, ganút, uzbudjen.
mověo, movi, motum, 2. micati,
děrmati.
mox, pris. skoro, odmah; mox—
mox, sad—sad.
muliébris, e, ženski.
mulier, eris, ž. žena, ženska,
glava.
multifarvus, a, um, mnogostruk.
multiplex, plícis, mnogostruk, šaren,
podhiban.
multitudo dñnis, ž. množtv.
multus, a um, mnogi.
mundus, i, m. svět.
municipium, i, s. municipij.
munificus, a, um, podatljiv, poda-
tan, darežljiv.
munio, 4. čuvati, občuvati, utvěr-
diti, osigurati.
munitus, a, um, objačen, utvěrdjen.
munus, nēris, s. dar, posó, služba.
murus, i, m. zid, zidina.
Musa, ae, ž. vl. i. Muza.
musca, ae, ž. muha.
mutabilis, e, proměnljiv,
mutatio, önis, ž. proměna.
muto, 1. měnjati, proměniti.
mutuo, pris medju se, medjusobno.
mutus, a, um, něm.
mutuus, a, um, zaměnit.

N.

nascor, natus sum, 3. roditi se.
natío, önis, ž. narod, puk.
nato, 1. plivati.
natura, ae, ž. narav.
naturālis, e, naravan.
natus, a, um, rodjen.
nauta, plur. nautae, brodar, mor-
nar, pomorac.

navalis, e, što se tiče brodo-
vah, brodovni, proelium na-
vale, boj pomorski.
navigo, 1. brodit, jedriti.
nec, vez, ni, nití.
necessārius, a, um, potreban, po-
trebit.
necesse, potrebito.
necessitas, atis, ž. sila, potreba.
neco, 1. ubiti.
necopinans, antis, i nemisleć, iz-
nenada.
nectar, ctāris, s. nektar, pitje,
bogovah.
nefas, neskl. nepravda.
neglīgo, glexi, glectum, 3. zane-
mariti.
nego, 1. nijekati, tajiti.
negotium, i, s. poso.
nemo, (neminiš, neobično), nitko,
nijedan.
nequam, neskl. pridav. nevaljan,
ničemuran.
nequāquam, pris. nipošto, ni-
kako.
neque, vez. niti, ni.
nervus, i, m. sila, krepkoća, snaga,
živac.
nescio, an, neznam dali.
nescius, a, um, neznajući, koji
nezna.
neüter, tra, trum, nijedan od
dvojice.
nex, necis, ž. směrt, ubojstvo.
ni, vcz. ako ne
nidifico, 1. gnjezditi, praviti, na-
praviti gnjezdo.
niger, gra, grum, cěro, tamān.
nihil, neskl. ništa.
Nilus, i, m. Nil, rěka u Egiptu.
Ninus, i, m. Nin, kralj,
asurski.
nisi, vez. ako ne, osim da.
nitor, öris, m. sjajnost.
nitor, nixus ili nisus sum, 3.
uprěti se, nasloniti se.
nivēus, a, um, sněžan, běl kao
sněg.
nix, nivis, ž. sněg.
nobilis, e, glasovit, plemenit.
nobilito, 1. osvětlati, učiniti gla-
sovito, oplemeniti,
nocturnus, a, um, nočan.
nocēo, 2. škoditi.

noctu, *pris.* nočju, obnoć.
nomen, *mīnis*, *s.* ime.
nominātīm, *pris.* imenito, naime.
non, *pris.* ne.
nondum, *pris.* još ne.
nonnulli, *ae, a*, něki, někoji, gdě-
 koji.
nonnunquam, *prisl.* kadkada.
nosco, *3.* znati, poznati.
noster, *stra, trum*, naš, svoj.
noto, *1.* bilježiti, obilježiti.
notus, *i, m.* jug, (větar).
notus, *a, um*, poznat.
novitās, *ātis*, *ž.* novost.
novo, *1.* obnoviti, obnavljati.
novus, *a, um*, nov.
nox, *noctis*, *ž.* noc.
noxia, *ae, ž.* škoda, kvar, šteta.
noxius, *a, um*, štetan, škodljiv.
nubifer, *a, um*, oblakonosan.
nubilus, *a, um*, oblačan, mutan.
nubo, *3.* udati se.
nuclēus, *i, m.* jezgra, jaděrka.
nudus, *a, um*, gol, nag, plešiv.
nullus, *a, um*, nijedan.
Numantīnus, *i, m.* Numantinac.
numen, *īnis*, *s.* božanstvo.
numerus, *i, m.* broj.
Numida, *ae, m.* Numidjanin.
nummus, *i, m.* novac, osobito,
 sestercij = 10 fenikah.
nunc, *pris.*, sada.
nunquam, *prisl.* nikad.
nunčio, *1.* javiti, objaviti, poru-
 čiti, navěstiti.
nuntīus, *i, m.* glasnik, glas.
nurus, *us*, *ž.* snaha, nevěsta.
nutrīo, *4.* hraniti, gojiti, vrěžiti.

O.

Obduro, *1.* trajati, uztrajati.
obēdīo, *4.* pokoravati se.
obēsus, *a, um*, tust, pretio, debeo.
oblecto, *1.* nasladiti, nasladjivati,
 veseliti, radovati, razveseliti,
 obradovati.
oblīgo, *1.* obvezati.
oblītūs, *a, um*, zaboravivši, zabo-
 ravljajuć.
oblīvio, *ōnis*, *ž.* zaborav.
oblīviscor, *lītus sum*, *3.* zabora-
 viti
obnoxius, *a, um*, podvěržen.

obrōo, *3.* zarušiti, zasuti, zasi-
 pati.
obscūro, *1.* potamniti, zamračiti.
obscurus, *a, um*, taman, mračan.
obsēcro, *1.* zaklinjati.
obsequium, *i, s.* popuštanje.
obsequor, *cutus sum*, *3.* popustiti,
 slušati, po volji učiniti.
observantia, *ae, ž.* štovanje.
observo, *1.* obsluživati, obdéržati,
 štovati.
obsidīo, *ōnis*, *ž.* obsada.
obsto, *1.* pačiti.
obstringo, *3.* obvezati.
obtempero, *1.* slušati, pokora-
 vati se.
obviam, *pris.* na susrět.
occasio, *ōnis*, *ž.* prilika.
occāsus, *us*, *m.* zapad, zahod.
occido, *3.* zapasti, zapadati, po-
 ginuti, ginuti.
occido, *3.* ubiti.
occultus, *a, um*, tajan.
occupo, *1.* osvojiti, uzeti, posěsti.
occurro, *3.* doći na susrět.
oculus, *i, m.* oko.
odiūm, *i, s.* méržnja, omraza,
 mérzost.
odor, *ōris*, *m.* miris.
odorātus, *a, um*, mirisan.
offendo, *di, sum*, *3.* spotači se,
 uvréditi.
officio, *feci, fectum*, *3.* pačiti.
officium, *i, s.* služba, posluga,
 usluga.
olim, *pris.*, něgda, někad.
olor, *ōris*, *m.* labud.
olympīas, *ādis*, *ž.* olimpiada, doba
 od četiri godine.
omitto, *3.* ostaviti, ostavljati.
omnis, *e*, vas, svaki.
onus, *onēris*, *s.* brěme, teret.
opēra, *ae, ž.* trud, muka.
opīmus, *a, um*, tust, bogat, *res*
 opimae, sreća.
opinio, *ōnis*, *ž.* mněnje, misao.
oportet, *2.* trěbati, valjati.
oppīdum, *i, s.* grad.
oppōno, *3.* nasuprot položiti.
oppositus, *a, um*, protivan, oprečen.
oppīmo, *3.* gnjesti, tlačiti, u-
 gnjesti, potlačiti.
oppugnatio, *ōnis*, *ž.* obsada,
 podstup.

ops, opis, ž. moć, imetak, bogatstvo, blago, pomoć.
optabūlis, e. što je za želēti, žudljiv, požudljiv.
optime, pris., najbolje.
opulentus, a, um, bogat.
opus, pris. potrebno.
oraculum, i, s. orakul.
oratio, ūnis, ž. govor, beseda.
orator, ūris, m. govornik, besednik.
orbis, is, m. krug, krug zemaljski.
ordo, dinis, m. red, stališ; ordo equester, vitežki, stališ.
orēgo, giniš ž. podrětlo, poréklo, postanak, izvor, vrelo.
orior, ortus sum, 4. postati.
ornatus, a, um, nakićen.
orno, 1. promicati, kititi.
oro, 1. moliti, prositi.
ortus, us, m. istok, izhod.
os, ūris, s. usta.
ostendo, 3. pokazati, pokazivati, dokazati, dokazivati, kazivati, kazati.
otiosus, a, um, bezposlen.
otum, i, s. pokoj, lazno.
ovile, is, s. ovčarnica.
ovum, i, s. jaje.

P.

Pahūlum, i, s. paša.
pactum, i, s. pogodba.
paene, prisł. skoro, malne.
paenula, ae, ž. gornja haljina putna, haljina.
pagus, i, m. selo, srez.
pallidus, a, um, blěd.
palliolum, i, s. plašt, kabanica.
pallium, i, s. plašt, kabanica.
pando, 3. razastreti, razširiti.
panis, is, m. kruh, hlěb.
par, paris, jednak, takmen, tāk.
parabūlis, e, dobavlјiv, pribavljiv.
parens, entis, roditelj, roditeljica, višebroj; parentes, roditelji.
parēo, 2. pokoravati se.
paries, etis, m. zid, stěna.
pario, 3. doneti na svět, roditi.
Paris, idis, m. Paris.
paro, 1. pripavljati, oboružati.

paricida, ae, otcomorac, rodomorac, ubojica.
pars, partis, ž. dio, plur. rola.
parsimonia, ae, ž. štedljivost.
parum, prisł. malo.
parvus, a, um, malen.
pasco, 3. pasti, napasti, hraniti, kérmiti, nahraniti, nakérmiti.
passus, us, m. korak, koračaj.
patens, entis, otvoren.
patēo, 2. pružati se, otvoren biti.
patibilis, e, podnosljiv, snosan.
patientia, ae, uztērpljivost.
patior, passus sum, 3. tērpiti, podnosit, podněti.
patria, ae, ž. domovina.
patrimonium, i, s. baština, otčinstvo.
patrocinium, i, s. okrilje, zaštita.
patrōnus, i, m. zaštitnik, branitelj.
patrīus, a, um, otčinski.
patūlus, a, um, razstěrt, otvoren, širok.
paulo, prisł. malo.
pauper, ěris, siromah, ubog.
paupertas, tātis, ž. siromaštvo, ubožtvo.
pauxillus, a, um, malahan, malášan.
pavo, pavōnis, m. paun.
peccatum, i, s. grěh, pogrěška, pecco, 1. grěšiti, sagrěšiti.
pectus, cťoris, s. pěrsa, um, sérce.
pecunia, ae, ž. pěnezi, novci.
peditatus, us, m. pěšadija, pěšačtvo.
pejero, 1. krivo priseći.
pelagus, i, s. more.
pellis, is, ž. koža.
pello, 3. těratí, goniti, protěratí, iztěratí, odagnati, izagnati.
Peloponēsus, i, ž. Peloponez.
pendo, 3. vagati, vagnuti, suditi.
penes, predl. sa acc. kod, pri, u
penetro, 1. prodirati, prodrěti, nutar dojti, proniknuti, pronicati.
peninsula, ae, ž. poluotok.
penna, ae, ž. pero.
per, predl. sa acc. po, sredstvom, kroz.
peracerbus, a, um, pregorak.
peractus, a, um, svěršen.

perāgo, 3. učiniti, svéršiti.
 peragro, 1. proći, prolaziti, prohoditi.
 peraltus, *a, um*, previsok.
 perambulo, 1. obići, probiti.
 perbene, *prisl.* predobro, jako dobro.
 perdo, 3. gubiti. pogubiti.
 perduco, 3. dovesti.
 peregrinuš, *a, um*, inostran, tudj.
 perexiguš, *a, um*, premalen, jako malen.
 perfectus, *a, um*, dokončan.
 perficio, *feci, fectum*, 3. učiniti.
 perfungor, *functus sum*, obaviti, svéršiti.
 pergo, *perrexi, perrectuu*, 3. nastaviti, napredovati.
 pergratus, *a, um*, preugodan, jako zahvalan.
 perhibeo, 2. kazivati, govoriti, veleti, zvati.
 periculōsus *a, um*, pogibeljan, jeziv.
 periculum, *i, s.* pogibelj.
Pheraeus, a, um, ferejski.
Philomelum, i, Filomel, grad u Frygiji.
philosophia, ae, ž. mu droljublje.
Phoebus, i, m. Feb, (nadiime Apolona.)
Phoenix, nicis, m. Feničanin.
 perindulgens, *tis*, jako popustljiv.
 perire, gubiti se.
 peritus, *a, um*, věšt.
 perjucundus, *a, um*, preugodan.
 perjurus, *a, um*, krivorotan.
 permagnus, *a, um*, prevelik, jako velik.
 perniciosus, *a, um*, poguban.
 perobscurus, *a, um*, pretaman, jako mračan.
 perpetuo, *prisl.* vazda, jednako.
 perpetuus, *a, um*, věkovit.
 perpolio, 4. ugladiti.
 perrumpo, 3. prodréti, prodirati.
Persa, ae, m. vl. i. Persijanac.
 perscribo, 3. pisati, opisati.
 persequor, *cūtus sum*, 3. progogniti.
 persevero, 1. iztrajati, ostati, trajati.
Persis, idis, ž. Persija.
 persolvo, 3. platiti, platjati.

perspiclio, 3. viděti, spoznati.
 perspicuus, *a, um*, jasan, očevidan.
 perstringo, 3. probiti, prebijati, zagluštit, zaglušati.
 perterrēo, 2. strašiti, prestrašiti.
 pertimesco, 3. bojati se.
 pertinacia, *ae, ž.* tvérdoglavost, pertinax, *ācis*, tvérdochoran, tvér-doglav.
 pertinéo, *tinui*, 2. prostirati se, spadati.
 perturbatio, *ōnis, ž.* strast.
 perturbo, 1. uznemiriti, uznemirivati, mutiti, smutiti.
 perutilis, *e*, prekoristan.
 pervenio, 4. věni, venum. doći.
 perverse, *prisl.* naopako.
 pervetus, *tēris*, prastar, jako star.
 pervulgatus, *a, um*, preobičan, jako poznat.
 pessumdo, 1. upropastiti, razmetnuti, razasuti, razmetati, razasipati.
 peto, *petivi, petitum*, 3. ići, zahtevati, napasti.
 pictor, *ōris, m.* malar.
 pictura, *ae, ž.* slika, malaria.
 pictus, *a, um*, malan, šaren.
 piētus, *ātis, ž.* ljubav, pobožnost, štovanje.
 pignus, *ōris, s.* zalog.
 pingo, *pinxi, pictum*, 3. malati, acu pingere, vezti.
 pinus, *i, ž.* omorika, smrčka.
 piscis, *is, m.* riba.
 placo, 1. blažiti, miriti.
 platanus, *i, ž.* platan, javor.
 planta, *ae, ž.* rastlina.
 plausus, *us, m.* plěsak, plěskanje.
 plerumque, *prisl.* ponajviše.
 pluma, *ae, ž.* pero.
 plumbum, *i, s.* olovo.
 plurimi, *ae, a.* najviše njih, najveći dio.
 poculum, *i, s.* čaša, kupa.
 poëta, *ae, m.* pěsník.
 poena, *ae, ž.* kazan, pedepsa.
 poenitet, *uit*, 2. žao biti, kajati se.
 Poenus, *i, m.* Punjanin, Kartazanin.
 polite, *prisl.* ugladjero, lěpo.

- pollex, ictis, m.* palac.
pollicēor, 2. obécati.
pomum, i, s. jabuka, plod od dèrva.
pondēro, 1. vagati.
pondus, ēris, s. svota, teža.
popūlor, 1. harati.
populus, i, m. puk.
populus, i, ž. jablan.
populus alba, běli topol.
porta, ae, ž. vrata.
porcus, i, plur. porci, prasao, svinja.
porticus, us, ž. trém.
porto, 1. nositi.
portus, us, m. lûka, pristan, pri-stanište.
posco, 3. iskati, zaiskati, zahtě-vati.
positus, a, um, postavljen.
possessio, ūnis, ž. posědovanje.
possidēo, 2. posědovati.
poster, ili postērus, a, um, slědeč.
posterior, ātis, ž. potomstvo.
postulo, 1. iskati, zahtěvati.
potentia, ae, ž. moć.
potestas, ātis, ž. moć, vlast.
potio, ūnis, ž. pitje, napitak.
potissimum, prisl. osobito, ponaj-više.
prae, pred., sa, abl., od., sbog.
praebēo, 2. ukazati se, dati.
praeceptum, i, s. zapověd, nalog.
praecipio, 3. zapovědati.
praeclearus, a, um, izredan, izvèrstan.
praeda, ae, ž. plěn.
praedico, 1. govoriti, de se *prae-dicare*, dičiti se.
praedico, 3. proreci.
praeditus, a, um, obdaren, pro-vidjen.
praedor, 1. pleniti.
praefectus, i, m. zapovědník.
praefrigidus, a, um, prestuden, mérzao.
praemitto, 3. poslati, predposlati, napred predposlati, pred-aslati.
praemium, i, s. nagrada.
praepono, 3. predpostaviti.
praepositus, a, um, predpostavljen.
praescribo, 3. predpisati, pred-pisivati.
praesens, tis, sadašnji, ovaj, pri-toman, prisutan.
praesentio, si, sum, 4. slušati.
praeses, ūdis, predsednik, bra-nitelj.
praesidium, i, s. zaštita, posada.
praestabilis, e, predan, prék.
praestans, antis, vèrstan, vèrli.
praesto, 1. stiti, stitum, dati, ukazati.
praestringo, 3. prečiti, slabiti, blěštiti, zaprečiti, oslabiti, za-blěštiti.
praeter, predl. cum., acc., osim, razma, izvan, do.
praetereo, 4. preči, prelaziti.
praeteritus, a, um, prošasti.
praetermitti, 3. mimopustiti.
praetor, ūris, m. pretor.
praetorianus, a, um, tělesne straže; milites praetoriani, tělesna straža.
pratum, i, s. livada.
pravus, a, um, zao, opak.
premo, 3. pritiskati, pritisnuti, syladati, nadvladati, predobiti.
pretiosus, a, um, drag, skupocěn.
pretium, i, s. cěna, vrědnost.
prev, precis, ž. molba, prosba.
pridem, prisl. davno.
pridie, prisl. jedan dan prije.
primus, a, um, pérvi.
princeps, cipis, m. čeonik, knez, vladar.
principatus, us, m. vèrhoyno zapovědnictvo.
principium, i, s. početak.
priscus, a, um, starinski, něgdašnji.
priusquam, vez., prije nego.
privatus, i, m. posebnik.
pro, predl. cum, abl. za.
probatus, a, um, izkušen, pro-kušan.
probitas, ātis, ž. poštenje, vèrlina.
probus, a, um, dobar, pošten.
procēdo, cessi, ccessum, 3. izači.
procella, ae, ž. vihar.
procēeo, 1. roditi, proizvesti, pro-izvoditi.

procul, prisl. daleko, iz daleka.
procurro, 3. protezati se.
proditio, ūnis, ž. veleizdaja.
proto, 3. izdati, iznevěriti.
produco, 3. otegnuti, proizvesti.
proelium, i, s. boj, bitka.
prohibeo, 1. prepovědati, zabraniti, přechisti.
profectio, ūnis, ž. polaz, put.
projecto, prisl. zaista, u istinu.
professio, ūnis, ž. izpověst.
proficiscor, 3. *projectus, sum,* počí, izaci, proizači.
profiteor, fessus sum, 2. izpovědití, nuditi, obečati.
profigo, 1. razbiti.
projectus, a, um, virec.
promitto, mīsi, missum, 3. obečati.
promissio, ūnis, ž. obečanje.
promptus, a, um, gotov, spravan.
propago, 1. ploditi, razploditi, krotiti, razkrotiti.
prope, prisl. blizu, skoro.
propensus, a, um, nagnut.
propero, 1. hititi, žuriti.
propinquus, a, um, rodjak, rod, rodica.
propōno, posūi, positum, 3. predložiti, metnuti preda što.
propositus, a, um, izložen, izvěžen.
proprius, a, um, vlastit, svoj.
propter, predl. sa acc. zbog, radi, zaradi.
propterēa, prisl. zato, stoga.
propugnātor, ūris, m. branitelj.
propulso, 1. uzbiti.
prorōgo, 1. produljiti.
prorsus, prisl. posve, sasma.
proscriptio, onis, ž. propis.
prosequor, cūtus sum, 3. pratiti, štovati.
prosper, a, um, srečan, naprđan.
providentia, ae, ž. providnost.
provideo, 2. provideti, predviděti.
provinciā, ae, ž. pokrajina.
proximus, a, um, bližnji, najbliži.
prudenter, prisl. razumno, pametno, razborito.
prudentia, ae, ž. raznoritost, pamet.
pruīna, ae, ž. mraz, slana, trěs, injе.
puber, ēris, doban, odrasao.
publice, prisl. javno; na trošak děržave.

publicus, a, um, javan, obči, občenit.
pudicitia, ae, ž. stidljivost.
pudor, ūris, m. stid, stidljivost.
puer, plur. pueri, děčak.
pugno, 1. tuči se, biti se, boriti se.
pulchritudo, dīnis, ž. lěpota.
pulso, 1. kucnuti, kucati.
pulvis, ēris, m. prah, prašina.
punio, 4. kazniti.
pурго, 1. čistiti, pravdati.
purpurēus, a, um, grimizni, rumen.
puto, 1. děrzati, misliti, mněti.
Phithagoras, ae, m. Pytagora.

Q.

Quaero, 3. iskat, tražiti.
qualis, e, kakov, kaki.
quam, vez. nego, od.
quamdiu, prisl. dokle, dokad, dokle god, dok.
quando, pris. kada.
quantopere, prisl. koliko, kako jako.
quantus, a, um, kolik.
quasi, kao, kao da.
quater, prisl. četiri puta, četiri krat.
quatío, quatere, 3. tresti, děrmati.
que, vez. i.
quemadmodum, prisl. kako, kaon, kakono.
querela, ae, ž. tužba.
questio, ūnis, ž. pitanje, iztrživanje.
quid, što.
quidem, conj. istina, ravno, baš, barem, nequidem, ni, niti.
quinquennium, ii, s. pet godinah.
Quintus, vl. ime, Quint.
Quirites, tum, m. Quiriti, Rimljani.
quis, tko.
quo, prisl. kamo.
quod, vez. što, da.
quondam, prisl. něgda, někada.
quoque, vez. takodjer, i.
quotannis, pris. svake godine.
quotidianus, a, um, svakdanji, svaki danji.
quotidie, pris. svaki dan.
quoties, pris. koliko putah.
quotiescunque, pris. kolikogod putah.
quousque, pris. dokle.
quum, vez. kad.

R.

<i>Radius</i> , <i>i</i> , <i>m.</i> zraka.	<i>remōtus</i> , <i>a, um</i> , udaljen.
<i>radix</i> , <i>dicis</i> , <i>ž.</i> koren, <i>plur.</i> po- dnožje (bērda).	<i>renus</i> , <i>i, m.</i> veslo.
<i>ramus</i> , <i>i, m.</i> grana.	<i>renōvo</i> , <i>1.</i> obnoviti.
<i>rapax</i> , <i>ācis</i> , grabežljiv, dērpljiv.	<i>renuntio</i> , <i>1.</i> razglasiti, proglašiti.
<i>rapidus</i> , <i>a, um</i> , nagao, berz; deruć.	<i>repello</i> , <i>3.</i> tēratū, odtēratū, uzbiti, uzbijati.
<i>raro</i> , <i>prisl.</i> rědko, malokad.	<i>repente</i> , <i>prisl.</i> naglo, u bah, izne- nada.
<i>rarus</i> , <i>a, um</i> , rědak.	<i>reperio</i> , <i>4.</i> nači, nalaziti.
<i>ratio</i> , <i>ōnis</i> , <i>ž.</i> način, razlog, uz- rok. obzir.	<i>repo</i> , <i>3.</i> puzeti, miljeti.
<i>ratis</i> , <i>is</i> , <i>ž.</i> plav, splav, splata, brod,	<i>reprehendo</i> , <i>3.</i> koriti.
<i>rebello</i> , <i>1.</i> ponoviti rat.	<i>repudio</i> , <i>1.</i> pustiti, odtisnuti.
<i>recens</i> , <i>tis</i> , nov.	<i>repugno</i> , <i>1.</i> protiviti, oprěti se.
<i>receptaculum</i> , <i>i, s.</i> shrana.	<i>repūto</i> , <i>1.</i> promišljati, prosuditi.
<i>recipio</i> , <i>3. cēpi, ceptum</i> , natrag. primiti <i>se recipere</i> , uzmaknuti.	<i>requiesco</i> , <i>3.</i> počiyati, počinuti.
<i>recito</i> , <i>1.</i> čitati.	<i>requiro</i> , <i>3.</i> iskati, zaiskati.
<i>recreo</i> , <i>1.</i> krěpiti, okrěpiti.	<i>res</i> , <i>rei</i> , <i>ž.</i> stvar ; <i>respublica</i> , jav- na stvar, dēržava.
<i>recte</i> , <i>prisl.</i> pravo, dobro.	<i>resaluto</i> , <i>1.</i> odzdraviti.
<i>rector</i> , <i>ōris</i> , <i>m.</i> ravnalac.	<i>resaevio</i> , <i>4.</i> opet uzběsniti.
<i>rectus</i> , <i>a, um</i> , prav, jednak.	<i>rescribo</i> , odpisati.
<i>recurrō</i> , <i>3.</i> natrag trčati.	<i>resido</i> , <i>3.</i> utaložiti.
<i>recuso</i> , <i>1.</i> přečiti, odložiti.	<i>resisto</i> , <i>3.</i> protiviti se, opirati se. odolěvati.
<i>reddo</i> , <i>didi</i> , <i>dītum</i> , <i>3.</i> vratiti, či- niti.	<i>respondeo</i> , <i>2.</i> odgovoriti, odgo- varati.
<i>reditus</i> , <i>us</i> , <i>m.</i> povratak.	<i>restitutus</i> , <i>a, um</i> , vratjen, povra- tjen.
<i>reduco</i> , <i>3.</i> povesti natrag.	<i>resumo</i> , <i>3.</i> opet uzeti.
<i>refello</i> , <i>3.</i> oprovérči.	<i>retardo</i> , <i>1.</i> pačiti, zaustaviti.
<i>referendus</i> , <i>a, um</i> , imajući se uka- zati.	<i>retaineo</i> , <i>2.</i> zaděržati, suzděrzati, sustegnuti.
<i>reficio</i> , <i>3. feci, fectum</i> , oporaviti, ponapravit.	<i>retracto</i> , <i>1.</i> opetovati, obnoviti, uztezati.
<i>refugium</i> , <i>i, s.</i> utočište.	<i>retro</i> , <i>pris.</i> natrag, nazad.
<i>regio</i> , <i>ōnis</i> , <i>ž.</i> strana, kraj.	<i>reus</i> , <i>a, um</i> , tužen, kriv.
<i>regius</i> , <i>a, um</i> , kraljevski, kraljev.	<i>reverentia</i> , <i>ae</i> , <i>ž.</i> štovanje.
<i>regno</i> , <i>1.</i> kraljevati, vladati, gos- podovati.	<i>revoco</i> , <i>1.</i> opozvati, opozivati, natrag pozvati, povratiti.
<i>regnum</i> , <i>i, s.</i> vlada, kraljestvo.	<i>rex</i> , <i>gis</i> , <i>m.</i> kralj.
<i>rego</i> , <i>3.</i> vladati, ravnati.	<i>rheda</i> , <i>ae</i> , <i>ž.</i> kola, kočia,
<i>rejicio</i> , <i>jēci</i> , <i>jectum</i> , <i>3.</i> odbaciti.	<i>Rhenus</i> , <i>i, m.</i> Reu (rěka).
<i>religiose</i> , <i>pris.</i> sdušno, duševno.	<i>rhinocéros</i> , <i>rontis</i> , <i>m.</i> nosorog.
<i>relinquo</i> , <i>līqui</i> , <i>lictum</i> , <i>3.</i> ostaviti.	<i>Rhodus</i> , <i>i</i> , <i>ž.</i> Rod. otok, u sredozemnom moru.
<i>reliquus</i> , <i>a, um</i> , ostali.	<i>rideo</i> , <i>2.</i> smijati se.
<i>re reluctor</i> , <i>1.</i> opirati se.	<i>ridiculus</i> , <i>a, um</i> , směšan.
<i>remaneo</i> , <i>ostati</i> , <i>ostajati</i> .	<i>rigeo</i> , <i>2.</i> kočiti se, ukočen biti, trnuti, mrznuti.
<i>remedium</i> , <i>i, s.</i> lěk.	<i>risus</i> , <i>us</i> , <i>m.</i> směh.
<i>remeo</i> , <i>1.</i> vratiti se.	<i>rivus</i> , <i>i, m.</i> potok.
<i>reminiscor</i> , <i>sci</i> , <i>3.</i> sětiti se.	<i>robur</i> , <i>roboris</i> , <i>s.</i> jakost, snaga.
<i>remissio</i> , <i>onis</i> , <i>ž.</i> odpuštenje, od- pust.	<i>robustus</i> , <i>a, um</i> , jak, krěpák.
	<i>rogo</i> , <i>1.</i> moliti, pitati.

Roma, ae. Rim.
romanus, a, um, rimski.
Romanus, i, Rimljanin.
Romulus, i, m. Romul, pèrvi kralj rimski.
rosa, ae, ž. ruža.
rostrum, i, s. kljun, plur.
rostra, òrum, govornica, besédonica.
rudis, e, sirov, neizobražen.
ruina, ae, ž. razvalina, propast.
rumor, òris, m. glas, buka.
rùo, 3. sérnuti, rušiti se, bérzo prolaziti.
rus, ruris, s. selo, ladanje.
rusticus, a, um, seoski.

S.

Sacer, cra, crum, svet.
sacerdotium, i, s. popovstvo, sve-tjenstvo.
sacro, 1. svetiti.
sacrosanctus, a, um, nepovrđeljiv, svet.
saeculum, i, s. věk, doba, vrëme, stoljetje.
saepe, pris. često, višeput, već-krat.
saevio, 4. běsniti.
saevitia, ae, ž. okrutnost.
saevus, a, um, divji, okrutan.
sagitta, ae, ž. stréla.
sal, salis, m. sol, dosétko.
Salamis, inis, ž. Salamis, otok pod Attikom.
salio, 4. skakati, poskakivati.
salto, 1. plesati, tancati.
saltus, us, m. lug, šuma, gora.
Salus, utis, ž. Salus, božica spa-sa.
salus, ûtis, ž. pozdrav; *salutem dicere alicui,* pozdraviti koga.
salutaris, e, spasonosan, spasi-teljan.
saluto, 1. pozdraviti.
salvus, a, um, čitav, izbavljen.
 spašen, nepovrđen, shranjen.
santio, xi, ctum, (*ivi, itum*), 4.
 svetiti, posvetiti, potvrđiti,
 podkrépiti.
sanctus, a, um, svet, čestit, po-štén, častan.

sane, prisl. doista, zaista.
sanguis, inis, m. krv.
sanięs, ei, ž. slina.
sano, 1. lěčiti, zdraviti.
sanus, a, um, zdrav.
sapientia, ae, ž. mudrost.
sapio, ivi, ili ui, 3. biti mudar.
sat ili satis, dosta.
satelles, satellitis, m. pratilac.
satiatus, a, um, sit, zasitjen.
satietas, atis, ž. sitost.
satio, 1. nasititi.
satis, prisl. dosta, dosti.
saucius, a, um, uražen, ranjen, obranjen.
scelus, lëris, s. zločinstvo, opa-čina.
schola, ae, ž. škola.
sciens, entis, znajuć, věšt.
scientia, ae, ž. znanje, znanost.
scintilla, ae, ž. iskra.
scriba, ae, ž. iskra.
scriba, ae, m. pisar.
seribo, 3. pisati.
scriptorius, a, um, pisaci. *ars scriptoria,* umětnost pisanja.
Scylla, ae, ž. Scylla, stěna, vire-ča u more u dolnjoj Italiji naprama Karybdi.
Seytha, ae, m. Skit, Skitjanin.
secedo, 3. otići, odstupiti.
secerno, 3. crëvi, crëtum, odlučiti, razstaviti, odděliti.
secessus, us, m. samoča.
secundum, predl. s ak. po, polag.
securus, a, um, siguran.
secus, prisl. drugčije, inako.
haud secus, kao i.
sedeo, 2. séděti.
sedes, dis, ž. stolica, prebivalište.
sedito, ònis, ž. buna, ustanak.
sedo, 1. taložiti, utaložiti.
se gerere, vladati se, ponositi se, ponašati se.
semel, prisl. jedanput.
semén, minis, s. sème, sětva.
semibarbärus, i, m. polubarbarin.
Semirämis, mädis, ž. Semira-mida.
semper, pris. uvěk, vazda.
sempiternus, a, um, věkovit.
senator, òris, m. senator, staré-šina.

- senatus consultum*, *i.* *s.* senatska
 odluka, senatski zaključak.
senecta, *ae*, *ž.* starost.
senectus, *ūtis*, *ž.* starost.
senex, *senis*, starac.
sensus, *us*, *m.* čut.
sententia, *ae*, *ž.* mněnje, čutjenje.
sentio, *4.* oséti, čuteti, misliti.
separatim, *prisl.* obsebi, posebi.
sepelio, *4.* sepelivi, sepultum, po-
 kopati.
sep̄o, *sepsi*, *septum*, *4.* ograditi.
septemtrio, *ōnis*, *m.* sèver, ponoć.
sepulcrum, *i.* *s.* grob, raka.
Sequana, *ae*, *ž.* Sequana potok
 u Galiji.
sequor, *cutus sum*, *3.* sléđiti.
Serapis, *vidis*, *m.* Serapis,
 najveći bog aegypatski, inako
 zvan Apis, i Osiris.
serenitas, *ātis*, *ž.* vedrina.
serenus, *a*, *um*, vedar, jasan.
Seriphius, *i.* *m.* Serifljanin, t. j.
 čovék s otoka Serifa u moru
 aegejskom.
sermo, *onis*, *m.* govor, beseda.
sero, *3.* sijati, saditi.
servitus, *ūtis*, *ž.* sužanjstvo.
servo, *1.* čuvati, hraniti, dèrzati.
servus, *i.* *m.* rob, rab.
severitas, *ūtis*, *ž.* strogost.
severus, *a*, *um*, strog, oštar, že-
 stok.
si, vez. ako.
sic, *prisl.* tako, ovako.
sicarius, *i.* *m.* potajni ubojica.
Sicilia, *ae*, *ž.* *vl.* *i.* Sicilija.
siccus, *a*, *um*, suh.
Sidon, *ōnis*, *ž.* Sidon.
sidus, *dēris*, *s.* zvězda.
significo, *1.* obznaniti, objaviti,
 dati na znanje.
signum, *i.* *s.* znamen, kip.
silentium, *i.* *s.* mučanje.
silēo, *2.* mučati, šutiti.
silva, *ae*, šuma.
similitudo, *īnis*, *ž.* sličnost.
simplex, *plicis*, jednostruk, jed-
 nostavan, iskren, otvoren,
 prost, priprost.
simul, *prisl.* ujedno.
sine, pred. c. abl. bez.
singularis, *e*, osobit.
sino, *sivi*, *situm*, *3.* dati, dopustiti.
sinus, *us*, *m.* kut, skut, zalév.
sisto, *3.* ustaviti, ustavlјati.
sitis, *is*, *ž.* žedja.
sitio, *4.* žedjati.
situs, *a*, *um*, položen.
socer, *i.* *m.* tast, svekar.
societas, *atis*, *ž.* družtvo, druž-
 ba.
socius, *i.* *m.* drug, saveznik.
Socrates, *tis*, *m.* Sokrat.
sodalis, *is*, *m.* drugar; plur. dru-
 žina.
solamen, *inis*, *s.* utěha.
solēo, *2.* običavati.
solicito, *1.* uznemirivati
solitudo, *inis*, *ž.* samoča.
sollicite, *pris.* brižno.
sollicito, *1.* dražiti, uznemirivati,
 ganuti.
sollicitudo, *dēnis*, *ž.* briga.
sollicitus, *a*, *um*, uzbunjen, uz-
 burkan.
solum, *i.* *s.* zemlja.
solus, *a*, *um*, sám.
solvo, *solvi*, *solūtum*, *3.* odrěšiti,
 izpuniti, platiti.
somnus, *i.* *m.* san.
sonitus, *us*, *m.* zveka, glas.
sordidus, *a*, *um*, škert, pérlijav.
soror, *ōris*, *ž.* sestra.
sors, *tis*, *ž.* čest, sudbina, žrěb.
soritor, *itus*, *sum*, *4.* žrebatí.
Spartiates, *ae*, *m.* Spartanac.
spatium, *i.* *s.* prostor.
specto, *1.* gledati.
species, *ei*, *ž.* slika, vid, plašt,
 podoba.
sperno, *sprevi*, *spretum*, *3.* prezi-
 rati, prezrěti.
spero, *1.* ufatí se, nadati se.
spectaculum, *i.* *s.* pozorište.
spectator, *ōris*, *m.* gledalac.
spectatus, *a*, *um*, vidjen, izkušan.
pecto, *1.* gledati, imati obzir.
specula, *ae*, *ž.* nadica, ufanjice.
specular, *1.* vrebati, motriti.
specus, *us*, *m.* *i.* *ž.* duplje, špi-
 lja, pećina.
speratus, *a*, *um*, ufan, nadan.
spiritus, *us*, *m.* dah, sapa.
splendens, *a*, *um*, sjajan.
spotiatus, *a*, *um*, oglobljen, po-
 haran, oplénjen, siromašan,
 ubog.

squālor, ḍoris, m. smrad, gad,
 upérljane haljine.
stabilitas, ḍatis, ž. stalnost.
stabūlum, i, s. staja, pojata, tor.
stadium, i, s. stadij.
statua, ae, ž. kip.
statūra, ae, ž. uzrast, stas.
status, us, m. stalež, stališ, stanje, ustav.
stella, ae, ž. zvězda.
stimūlus, i, m. ostan, badalj.
stipendium, i, s. vojena služba, platja.
stipes, p̄tis, m. stablo, deblo.
stipo, 1. okružiti.
stirps, pis, ž. deblo, stablo, potomstvo.
sto, 1. stojati, stati, obastati, obstojati.
stoicus, i, m. stoik.
strenūus, a, um, hrabar, odvažan.
strepo, 3. zaoriti, oriti se, zámněti.
stridor. ḍoris, m. zvižga.
Strymon, ḍonis, m. Strymon (řeka).
studēo, 4. hotěti, nastojati.
studiosus, a, um, nastojecí, hajuci.
studium, i, s. nastojanje, revnost, nauka.
stultitia, ae, ž. ludost, budalaština.
stultus, i, m. lud, budala.
suadēo, 2. si, sum, světovati, nagovarati.
sub, predl, sa acc, i abl. pod, poda, u.
subdo, 3. poddati, poddavati, podložiti, podvérči, dati, davati.
subdubito, 1. malo dvojiti.
subduco, 3. odvoditi, odvesti.
subigo, ēgi, actum, 3. svladati, podjarmiti.
subinde, prisl. naprasno, naglo, iznenada.
subitus, a, um, nagao, nenadan.
subjectus, a, um, podvéržen, podložan.
sublevo, 1. pomoci, pomagati, podupirati, poduprěti.
sublūo, 3. podapirati, podaprěti, plákati.

submittō, mīsi, missum, 3. podvérči; *submittere anūm,* klonuti duhom.
subruo, 3. podkopati, podkapati.
subtiliter, prisl. tanko, potanko.
suburbānus, a, um, podgradski, predgradski.
subvenio, vēni, ventum, 3. pomocí.
succedo, 3. (c. dat.) slěditi, našledník biti.
successor, ḍoris, m. nasledník.
succumbo, 3. podleći.
succus, i, m. sok.
sudor, ḍoris, m. pot, znoj.
summa, ae, ž. svota, ukupnost, glavná stvar.
summa imperii, věrhovno zapovědnictvo.
summus, a, um, najviši, jako visok, věrhovan.
sumptus, us, m. trošak.
superaddō, 3. pridodati.
supero, 1. nadvladati, svladati.
superbiō, 4. oholiti se.
superbus, a, um, ohol.
superstitiō, ḍonis, ž. praznověrstvo.
supervacaneus, a, um, suvišan.
supervacuus, a, um, suvišan.
supervenio, veni, ventum, 4. doći k tomu, nadoci.
supplex, līcis, moleč, proseč.
supplicium, i, s. kazan.
supra, predl. sa acc. na, nad, nada.
surdus, a, um, gluh, gluhak.
susceptus, a, um, poduzét, preduzét.
suscipio, 3. preduzeti, poduzeti.
suspicax, cācis, sumnjajuć.
suspicio, 3. štovati, poštovati.
suspicio, ḍonis, ž sumnja.
sustento, 1. děržati, uzděržavati.
sustinēo, 2. děržati, podněti.
susus, a, um, svoj, njegov, njezin, njihov.
Syracusamus, i, m. Syrakužanin.

T.

Taberna, ae, ž. koliba.
tabūla, ae, ž. tabla, opis, popis dugovah.

tabula picta, ž. malarija, slika.
tacēo, 2. mučati, šutiti.
acūtus, a. um, mučeć, tih.
taedet, 3. gaditi se.
talentum, i. s. talenat, syota novakah, Talenat atički = 1800 fl.
talis, e. takov, taki.
tamđiu, prisl. dotle, dotad.
tamen, vez. ipak.
Tanaquil, *quīlis*, ž. Tanaqnila.
tandem, prisl. napokon, za boga.
tango, *teiūgi*, tactum, 3. taknuti, dirnuti.
tanquam, prisl. kao, kao da.
tantum, prisl. samo.
tantummōdo, prisl. samo.
tantus, a. um, tolik.
Tarentum, i. s. Tarent grad u dolnjoj Italiji.
taurus, i. m. bik.
tego, 3. kriti, pokriti, pokrivati.
tegumentum, i. s. pokrivalo.
tellus, *ūris*, ž. zemlja.
telum, i. s. harba, strěla.
temēre, pris. nesmotreno.
temerītas, *ātis*, ž. nesmotrenost.
tempestas, *ātis*, ž. nepogoda, nevréme, bura, oluja.
templum, i. s. hram.
tempus, *ōris*, s. vréme.
tendo, *tetendi*, *tensum*, 3. ići, ciljati, putovati.
tenēo, 2. dèržati, zauzimati.
tener, a, um, nězan.
tento, 1. kušati, prokušati, ogledati.
tenūis, e. tanak, mehak, nězan.
tepīdus, a, um, mlak, mlačan.
tergum, i. s. hérbat, ledja; a tergo, odtraga.
terra, ae, ž. zemlja.
terrēo, 2. strašiti, plašiti.
terrībilis, e. strašan, stravičan.
territorīum, i. s. kotar, zemljiste.
terror, *ōris*, m. strava, užas, strah.
testimonīum, i. s. svědočanstvo, svědočba.
testis, is, m. svědok.
teter, tra, *trum*, ružan.
Thebae, *ārum*, ž. Tebe grad u Boeociji.
thesaurus, i. m. blago, zaliba.

Tiberis, is, m. Tiber potok u Rimu.
Tigris, is. m. Tigar rěka.
timēo, 2. bojati se.
timēdus, a, um, pljašljiv, bojazljiv.
timor, *ōris*, strah, bojazan.
tiro, *ōnis*, m. novak, mlad vojnik.
toga, ae, ž. toga.
tolero, 1. podněti, pretěrpiti, pod nositi, těrpiti.
tollo, 3. dignuti, dizati, ukinuti, ukidati.
tonītru, us, m. gērmljavina, grom.
tormentum, i. s. muka.
tortuōsū, a, um, izvit, krivudast.
tot, toliko.
totus, a, um, vas.
trado, 3. predati, izručiti, kazati.
tradūco, 3. prevesti, provesti.
tragīcus, a, um, tragican.
traho, 3. vući, izvlačiti.
tranquillus, a, um, miran, pokojan.
transcendo, 3. nadići, preći, prelaziti, nadilaziti.
transduco, 3. prevesti.
transgressus, a, um, prekoračivši.
transiliō, *silūi*, *sultum*, 4. preskočiti.
transmitto, 3. propustiti.
transvōlo, 1. nadletěti.
tremisco, 3. děrkati, uzděrkati.
tribūnus, *militum*, vojnički tribun.
tribūo, 3. dati, podělit.
tribus, us, ž. tribu, razdio.
triennūm, i. s. trogodje, 3 godine.
trigemīnus, a, um, trostruk, trigubi; *trigemīni*, trojki.
trilinguis, e, trojezičan.
triquetrus, a, um, trokutan.
tristis, e, tužan, žalostan, mérk, mérkav, mutan.
tristitia, ae, ž. tuga, žalost.
triticum, i. s. pšenica.
trīumphans, *antis*, slavodobitan.
trīumphus, i. m. slavodobitje, triumf.
Troja, vl. ime Troja, grad.
trojanus, a, um, trojanski.

truciōdo, 1. klati.
trudo, *si, sum*, 3. rinuti.
trux, trucis, divji, žestok.
tuba, *ae, ž.* trublja.
tuēor, iūs. sum, 2. gledati, čuvati, braniti.
tum, . . . tum, sad, . . . sad.
tumūlus, i. m. grob, greb.
tunc, *prisl.* onda, tada.
tunica, *ae, ž.* tunika, dolnja, haljina, suknja.
turgesco, 3. nabreknuti.
turpis, e, prikoran, sramotan, ružan.
turpitūdo, dīnis, ž. rugoba, zločestoća.
turris, is, ž. toranj, kula.
Tusci, orum, m. Tusci puk u Italiji.
tutus, a, um, siguran.
tuus, a, um, tvoj.
tyrannus, i, m, samosilnik, silnik, okrutnik, kērvolok.

U.

Uber, ēris. e, izdašan, obilat, obil.
ubi, *prisl.* gdě.
ubicunque, *prisl.* gděgod.
ubīnam, *prisl.* gdě, gdě li.
ubique, *prisl.* svagdě.
udus, a, um, vlažan, mokar.
ullus, a, um, ikoji, ijedan.
ulterior, (compar. od ultra) onostran.
ultor, ūris, m. osvetnik.
ultro, pris. dragovoljno.
umbra, ae, ž. sěna, hlad.
una, skupa.
unda, ae, ž. val.
unde, pris. odakle, odkuda.
undiique, pris. odasvud, sa svih stranah.
universus, a, um, skupan, občenit, obči.
unquam, pris. ikad.
unus, a, um, jedan.
urbānus, a, um, gradski.
uro, 3. paliti, opaliti.
ursus, i, m. medved.
usitātus, a, um, običan, navadan.
usus, us, navada, poraba.
ut, uti, pris. kako, kano.

ut, vez. da
uter, tra, trum, koji (od dvojice).
uterque, utraque, utrumque, oba i jedan, i drugi.
utervis, utravis, utrumvis, jedan od dvojice; *vestrum utervis* tkogod od vas.
utilitas, ātis, ž. korist, prudnost.
utor, usus sum, 3. služiti se.
utrimque, pris. s jedne strane i druge.
uxor, ūris, ž. žena; *uxorem du cere*, oženiti se.

V.

Vaco, 1. prost biti, slobodan biti, prazan biti, neimati.
vacūus, a, um, prazan, prost.
vadum, i, s. gaz. (t. j. plitko město u potoku), voda.
vagus, a, um, skitan, skitljiv nestalan.
valēo, 1. zdravstvovati.
valetūdo, dīnis, ž. zdravje.
valide, pris. zdravo, čitavo.
validus, a, um, čvérst, jak, čitav.
vallis, is, ž. dolina, draga.
variētas, ātis, ž. razlikost.
varius, a, um, različit, proměnljiv.
vas, vadis, m poruk.
vas, vasis, s. sud, posuda.
vectīgal, is, s. carina, danak, děržavni dohodak, platjanje.
vehemens, entis, žestok, nagao.
vehementer, žestoko, jako.
veho, 3. voziti, nositi.
Veji, ūrum, m. Veji, grad u Etriji.
vel, ili.
velamentum, i, s. zastor, pokrivalo.
velo, 1. zastrčti.
velox, ūcis, hitar, běrz.
velun, i, s. jedro.
velut, pris. kao, kao da, kao tobož.
vena, ae, ž. žila.
venatus, us, m lev.
venēnum, i, s. otrov.
venia, ae, ž. proštenje.

<i>venio, veni, ventum, 4. doči.</i>	<i>vigēo, 2. moćan biti, živěti.</i>
<i>venor, 1. loviti.</i>	<i>vigil, gīlis, m. stražar, stražnik.</i>
<i>ventūrus, a, um, dojdući, budući.</i>	<i>villa, ae, ž. selo.</i>
<i>ventus, i, m. větar.</i>	<i>vinclo, vinxi, vinctum, 4. okovati.</i>
<i>Venus, něris, ž. Venera.</i>	<i>vinco, 3. vici, victum, nadvladati, predobiti.</i>
<i>ver, veris, s. proljetje, protuljetje, premaljetje.</i>	<i>vinculum, i, s. vez.</i>
<i>verber běris, s. bič, udarac, sěkac.</i>	<i>vindex, dīcis, m. osvetnik, branitelj.</i>
<i>verbero, 1. biti, tuci.</i>	<i>vindico, 1. uzeti, uzimati na se, prisvojiti, zaiskati, zahtěvati, osvetiti.</i>
<i>verbosus, a, um, rěčit.</i>	<i>viněa, ae, ž. vinograd, těrsje.</i>
<i>rerecundia, ae, ž. stidljivost, čednost.</i>	<i>vinum, i, s. vino.</i>
<i>verěor, 2. bojati se, štojati.</i>	<i>viōlo, 1. oskvérnuti, uvrěditi.</i>
<i>verisimilis, e, věrojatan, nalik na istinu, sličan istini.</i>	<i>virga, ae, ž. šiba.</i>
<i>veritas, ātis, ž. istina.</i>	<i>virgultum, i, s. gěrmje, šikara.</i>
<i>versicōlor, ūris, šaren.</i>	<i>vis, vis, ž. sila, snaga, jakost, moć.</i>
<i>versor, 1. baviti se.</i>	<i>visum, i, s. vidjenje, utvora.</i>
<i>versus, us, m. stih; plur. pěsma.</i>	<i>Visurgis, is, m. Vezera (rěka).</i>
<i>versutus, a, um, podhiban.</i>	<i>visus, us, m. vid.</i>
<i>verus, a, um, istin, prav.</i>	<i>vita, ae, ž. život.</i>
<i>vescor, sci, 3 hraniti se.</i>	<i>vitiosus, a, um, pogrešan.</i>
<i>vespa, ae, ž. osa.</i>	<i>vitium, i, s. mana, pogreška.</i>
<i>vespere, prisl. u večer.</i>	<i>vito, 1. bězati, ugibati se, uklanjati se.</i>
<i>vestimentum, i, s. haljina, oděća.</i>	<i>vituperātor, ūris, m. koritelj, korigac.</i>
<i>vestis, is, ž. haljina.</i>	<i>vitupero, 1. koriti.</i>
<i>vestio, 4. obući.</i>	<i>vivo, 3. vixi, victum, živěti.</i>
<i>veterānus, a, um, star, star vojnik, veteran.</i>	<i>vix, prisl. jedva.</i>
<i>veto, tui, tītum, braniti, zabraniti.</i>	<i>vocula, ae, ž. opadanje, ogovor, ogovaranje.</i>
<i>vetus, ēris, star, starinski.</i>	<i>volo, 1. letěti.</i>
<i>velustas, ātis, ž. starina.</i>	<i>volubilis, e, proměnljiv, běguć.</i>
<i>vexatus, a, um, trapljen, mučen.</i>	<i>volucris, is, ž. ptica.</i>
<i>vexo, 1. mučiti, kiniti.</i>	<i>voluntarius, a, um, dobrovoljan, nahvaličan, navlašan, hoto-man.</i>
<i>via, ae, ž. put.</i>	<i>voluntas, tātis, ž. volja, nagnutje.</i>
<i>viātor, ūris, m. putnik.</i>	<i>voluptas, ātis, ž. naslada.</i>
<i>vibro, 1. tresti, treptati.</i>	<i>votum, i, s. zavět.</i>
<i>(vices) cis, izměna, město.</i>	<i>vox, vocis, ž. glas, izgovor.</i>
<i>vicissitudo, dīnis, ž. měna, pro-měna.</i>	<i>vulpes, is, ž. i. m. lisica, lisjak.</i>
<i>victor, ūris, m. dobitnik.</i>	<i>vultus, us, m. lice, obraz.</i>
<i>victoria, ae, ž. poběda.</i>	
<i>victus, us, m. brana, život, žitak.</i>	
<i>victus, a, um. nadvladan.</i>	
<i>vicus, i, s. selo.</i>	
<i>viděo, 2. viděti, pass. činiti se, viděti se.</i>	

Pregled sadèržaja.

Dio pèrvi.

Kratko rěčoslovje.

Glava pèrva.

O imenu.

Odsék pèrvi.

str.

O samostavniku 1

Odsék drugi.

O pridavniku 15

A. Sklanjanje pridavnikah —

B. Prispodoba pridavnikah 17

C. O brojniku 19

Odsék tretji.

O zaimenu 22

I. O zaimenu osobnom —

II. " " pokaznom 23

III. " " upitnom 24

IV. " " odnosnom 25

V. " " neopredèljelenom —

Glava druga

O glagolju.

Odsék pèrvi.

Déljenje glagoljah 26

Dio drugi.

Latinski i hérwatski priměri za prevodjenje.

Odsék pèrvi.

Pravilni glagolji, i to

I. Indikativ, imperativ i infinitiv *praesentis activi* . 56

II. Indikativ *praesentis passivi* 58

Odsék drugi.

Sklanjanje samostavnika i pridavnika 60

Odsék tretji.

Prispodabljanje pridavnikah 77

Odsék četvèrti.

Sklanjanje zaimena 81

Dio tretji.

Popis rěčih dolazećih u zadaćah 113

Latinski i hrvatski
Priměri za prevodjenje
iz klassičnih pisacah.

Sastavljeni

po

J. A. Dünnebieru.

S kratkim rěčoslovjem iz Putsche-ve grammatike.

Drugo popravljeno izdanje.

— Cena 30 kr. —

U Beču.

U ces. kralj. nakladi školskih knjigah.

1868.

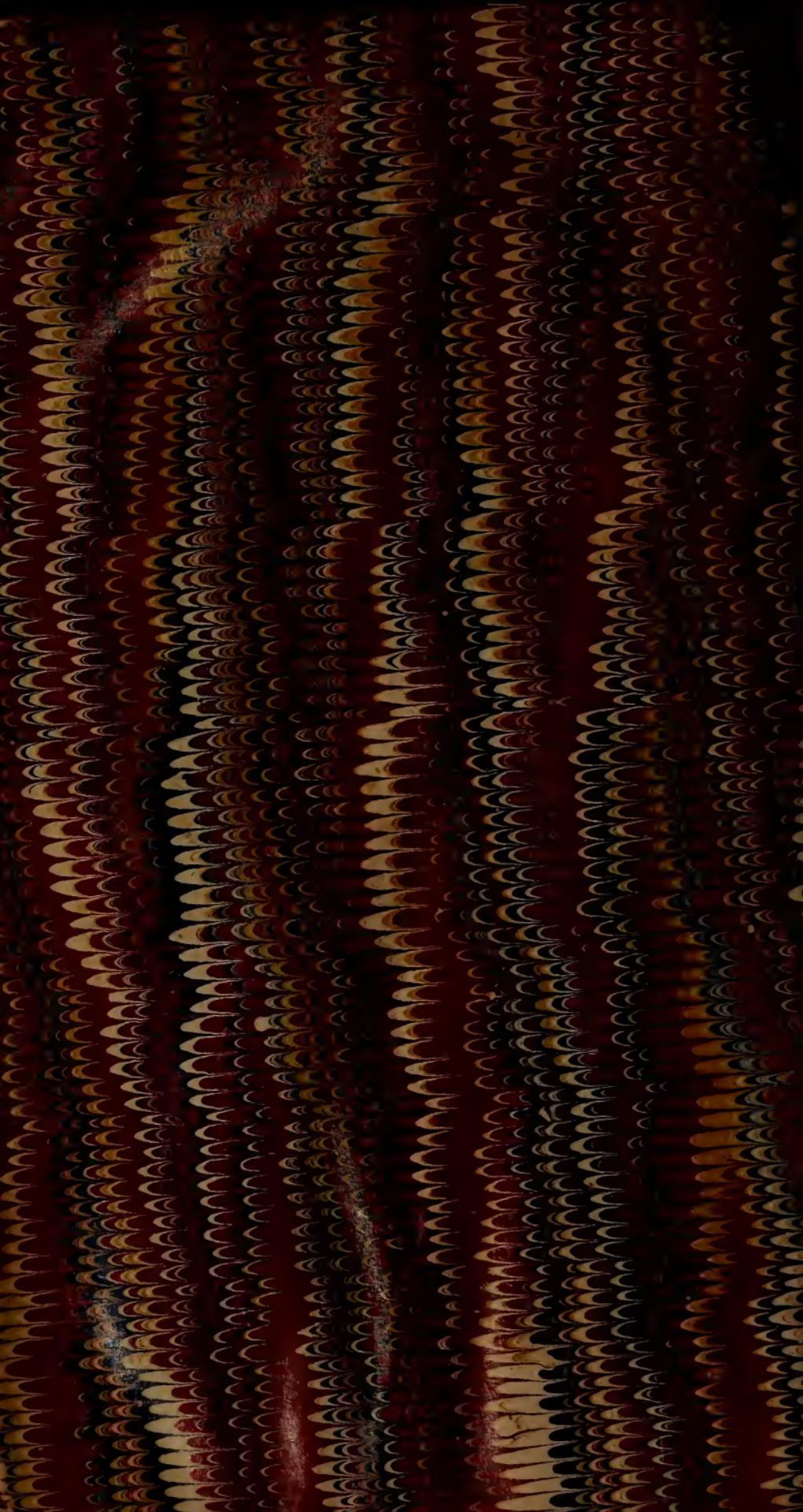

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 037 212 8

LIBRARY OF CONGRESS

0 003 037 212 8